STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 12107

PRAKTISHE LEKTSYONEN IN ENGLISH

Alexander Harkavy

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פראַקטישע
לעקציאָנען אין ענגליש

אַ נייע מעטאָדע צו לערנען אָהן אַ לעהרער

פון

אַלכסנדר האַרקאַווי

פאַרלאַג פון „פאָרווערטס"
1921

PRACTICAL LESSONS IN ENGLISH

A New Method for Self-Instruction

By

ALEXANDER HARKAVY

Published by
The Jewish Daily Forward, 175 East Broadway,
New York, N. Y.

Copyright, 1921.

פאָרוואָרט.

דער פאָרליגענדער לעהרבוך איז צוזאַמענגעשטעלט, מיט פאַרבעסערונגען און פאַרמעהרונגען, פון די ענגלישע מעשה'לאַך־לעקציאָנען, וועלכע זיינען היינטיגען יאָהר (1921) געווען געדרוקט אין „פאָרווערטס“.

די לעקציאָנען, וועלכע ווערען דאָ געגעבען, זיינען געשאַפען געוואָרען האַ־בענדיג אין זינען אַזעלכע פּערזאָנען, וואָס ווילען זיך לערנען די ענגלישע שפּראַך, ווי מען זאָגט, שפּילענדיג.

יעדע לעקציאָן איז געבויט אויף אַן אַמוזאַנטער ענגלישער מעשה'לע, וועלכע ווערט באַארבעט אויף פאָלגענדען אופן:

די מעשה'לע ווערט צוערשט געגעבען מיט דער אויסשפּראַך און פאַרטייטשונג אונטער יעדער שורה, ביי יעדען וואָרט, אַזוי דאָס אפילו אַזעלכע, וואָס קענען נאָך ניט קיין וואָרט ענגליש, קענען זי לייענען אָהן שום מיה. דאַן ווערט די זעלביגע מעשה'לע איבערגעזעצט פריי אין אידיש, כדי דער לערנער זאָל גוט פאַרשטעהן איהר אינהאַלט, וועלכען ער האָט אפשר ניט גענוג פאַרשטאַנען פון דער ווערטליכער איבערזעצונג. דאַן ווערט די מעשה'לע צעגלידערט אויף איהרע באַזונדערע פראַזעס און זאַצען, וועלכע ווערען אויסגעשטעלט מיט איבער־זעצונגען ביי דער זייט. דאַן קומען די איינצעלנע ווערטער מיט גרינטליכע דער־קלערונגען. צום סוף קומען געשפּרעכען אין ענגליש, וועלכע זיינען צוזאַמענגע־שטעלט פון די זעלביגע ווערטער, וואָס קומען פאָר אין דער מעשה'לע. דורך אַזאַ ווידערהאָלונג־מעטאָדע מוז די לעקציאָן אַריינגעהן דעם לערנער אין קאָפּ אָהן מאַטערניש.

כדי דער לערנער זאָל אויך קריגען אַ ידיעה פון דער ענגלישער גראַמאַטיק קומען אין פאַרבינדונג מיט יעדער מעשה'לע לייכטע גראַמאַטישע כללים, וועלכע האָבען אַ שייכות מיט די ווערטער אָדער זאַצען פון דעם טעקסט. דורכגעהענדיג אַלע לעקציאָנען וועט דער לערנער ווערען באַהאַוועגט אין אַ באַדייטענדען טייל פון דער ענגלישער שפּראַך און אין די וויכטיגסטע כללים פון איהר גראַמאַטיק.

אחוץ די מעשה'לאַך־לעקציאָנען ווערט געגעבען אַן אָפּהאַנדלונג איבער גרייזיגע ענגליש און אַ ווערטערבוך פון אַלע ווערטער, וועלכע קומען פאָר אין די לעקציאָנען. צום סוף קומט אַ רעגיסטער (פאַרצייכעניש) פון אַלע גראַמאַ־טישע כללים, דורך וועלכען דער לערנער וועט קענען גלייך געפינען יעדען כלל, איבער וועלכען ער וויל אָפּפרישען זיין זכרון.

דער פאַרפאַסער האָפט, אַז דיזער לעהרבוך וועט פיל העלפען צו פאַרשפּריי־טען די קענטעניש פון דער ענגלישער שפּראַך צווישען די אידיש־ריידענדיגע מאַסען.

אלכסנדר האַרקאַווי.

אינהאלט־פארצייכעניש.

זייט

בוכשטאבען און אויסשפראך:

דער עי־בי־סי — 5
איינטיילונג פון די בוכשטאבען — 6
די קלאנגען פון די וואקאלען — "
זילבע און אקצענט — "

די שפראכטיילען — 7

די לעקציאנען.

1. זי האט געגעסען פיר מיטאגען — 9
2. לומדות און עשירות — 13
3. מאיאריטעט האט די דעה — 17
4. א נדבה פון אן ארעלמאן — 20
5. דער באנקיר און דער מאלער — 24
6. פארוואס האט איהר פריהער ניט געזאגט? — 28
7. די גאנצע תורה אויף איין פוס — 32
8. דער מאן מיט די צוויי ווייבער — 35
9. ער איז געלעגען אין פוטער — 40
10. דער פוקס און די מאסקע — 44
11. די טענה פון א פוילענצער — 49
12. ער „ריינינגט" קליידער — 53
13. אורטיילט די שטעטעל נאך דער בעל־אכסניה'טע — 57
14. האט גלייך געוואוסט ס'איז א ליגען. — א דאמע און א זייגערל — 61
15. א קלוגע עצה פון א פויער — 65
16. ניט זיינע סאלדאטען — 69
17. ער האט פארלארען דעם וועט — 73
18. דעם טאטענ'ס א זוהן — 77
19. דאס איי איז נאך הארט — 80
20. דעם אלטען מאנ'ס בקשה פאר'ן טויט — 86
21. ער האט זיך אויפגעהאנגען טריקענע — 92
22. דער מאטראז און דער פויער — 96
23. דער צוטראגענער געלעהרטער — 100
24. א פאטריאטישער גנב — 104
25. קיין שטיוועל, קיין פריהשטיק — 108

זייט

26. א פיפיגער אינגעל — 113
27. א ברכה פון אן איירישמאן — 118
28. דער גרויסער קצב! — א סאלדאט צוגעטשעפעט צו א שווערד — 123
29. די מאלפע און די ציג — 129
30. א לאנגזאמער גיפט — 135
31. דאקטוירים און אדוואקאטען — 138
32. א גלייכער שרוד — 143
33. ביידע האבען דעם זעלביגען טעות — 146
34. דער לעבעדיגער נול — 150
35. א פריידיגער א ליץ — 153
36. דער פוילער אייזעל — 157
37. זיינע פילע רעקאמענדאציעס — 161
38. זי פארשטעהט אן עסק! — 167
39. שטעהט און קוקט ווי מען גראבט איהם אויס! — 171
40. וואס איז א פראגעצייכען? — 175
41. ביידע אראפ פון זינען! — 179
42. די האזיכע און די לייביכע — 184
43. ער אליין איז שולדיג — 188
44. דער גלגול פון א האז — 192
45. דער גלגול פון א האז (סוף) — 197
46. דער פלוימען־טייגאכץ — 201
47. דער פלוימען־טייגאכץ (סוף) — 204
48. א סעודה פון ציגנער — 208
49. א סעודה פון ציגנער (סוף) — 213
50. א מאטא פאר א שענק — 217

גרייזינגע ענגליש ביי אידען:

I. פארגרייזטע אויסשפראך — 223
II. גראמאטישע פעהלערן — 233
III. געאידישטע ענגליש — 238
IV. באנוצונג פון ווערטער אין פאלשע באדייטונגען — 240

ענגליש־אידישער ווערטערבוך — 242

רעגיסטער — 269

די מעהרסטע פון די מעשה'לאך, וועלכע קומען אין דיזען לעהרבוך, זיינען פון אומבאקאנטע פארפאסערס און געפינען זיך מיט פארשיידענע נוסח'ן אין פילע ענגלישע שולביכער. מאנכע זיינען איבערזעצונגען פון אנדערע שפראכען. די מעשה'לאך „דעם טאטענ'ס א זוהן," „א פיפי־גער אינגעל," „זי פארשטעהט אן עסק" זיינען גענומען פון **Hossfeld's Short and Amusing Anecdotes** (לאנדאן, 1908); „דאקטוירים און אדוואקאטען," „א גלייכער שרוד," „ביידע האבען דעם זעלביגען טעות," „שטעהט און קוקט ווי מען גראבט איהם אויס"— פון דער זאמלונג **One Thousand and One Anecdotes** (הוויטטאקער, ניו יארק).

בוכשטאבען און אויסשפראך.

דער עי־בי־סי.

בוכשטאבען געדרוקטע	בוכשטאבען געשריבענע	נעמען	אויסשפראך
Aa	Aa	עי,	עי, אע, ע, א, אַא
Bb	Bb	בי	ב
Cc	Cc	סי	ס, ק
Dd	Dd	די	ד
Ee	Ee	אי	אי, ע, וי
Ff	Ff	עף	פֿ
Gg	Gg	דזשי	דזש, ג
Hh	Hh	עיטש	ה
Ii	Ii	אַי	אַי, אי, וי
Jj	Jj	דזשעי	דזש
Kk	Kk	קעי	ק
Ll	Ll	על	ל
Mm	Mm	עם	מ
Nn	Nn	ען	נ
Oo	Oo	אָו	אָו, אָ, וי
Pp	Pp	פּי	פּ
Qq	Qq	קיו	ק
Rr	Rr	אַר	ר
Ss	Ss	עס	ס, ז
Tt	Tt	טי	ט
Uu	Uu	יו	יו, אַ, וי
Vv	Vv	ווי	וו
Ww	Ww	דאַבל־יו	או, ו
Xx	Xx	עקס	קס, גז
Yy	Yy	אואַי	אַי, אי, וי; י
Zz	Zz	זעד, זי	ז

איינטיילונג פון די בוכשטאבען.

בוכשטאבען ווערען איינגעטיילט אין וואקאלען און קאנסאָ־נאנטען.

וואקאלען הייסען די בוכשטאבען, וואס קענען אויסגעזאגט ווערען פריי אליין, אהן דער הילף פון אנדערע בוכשטאבען, ווי: א, ע, אָ (דאס זיינען די קלאנגען, וואס ווערען באצייכענט אין לשון קדש דורך נקודות).

קאנסאנאנטען הייסען די בוכשטאבען, וואס קענען ניט אויסגעזאגט ווערען פריי אליין, נאר מיט דער הילף פון וואקאלען, ווי ב, ג, ד, וועלכע קענען נאר אויסגעשפראכען ווערען, ווען זיי האבען פאר זיך אדער נאך זיך א, ע, אָ, ווי: אב, בא, עב, בע, אָב, באָ. אז. וו.

די ענגלישע וואקאלען זיינען די בוכשטאבען a, e, i, o, u, y. אלע איבעריגע זיינען קאנסאנאנטען.

די קלאנגען פון די וואקאלען.

די ענגלישע וואקאלען האבען צוויי סארטען קלאנגען: לאנגע און קורצע.

די לאנגע קלאנגען פון די וואקאל־בוכשטאבען זיינען ווי זייערע נעמען: a-עי, e-אי, i-אַי, o-אָו, u-יו, y-אַי. די קורצע קלאנגען זיינען: a-אַע, e-ע, i-אי, o-אָ, u-אַ, y-אי.

אחוץ די לאנגע און קורצע קלאנגען האבען די וואקאלען נאך אנדערע, וועלכע ווערען אנגעגעבען אין דער עי־בי־סי טאבעלע.

☛ די כללים פאר די אויסשפראך פון די בוכשטאבען ווערען געגעבען בּיסלאכווייז אין די לעקציאנען.

זילבע און אקצענט.

ווערטער ווערען געטיילט אין זילבעס.

א זילבע איז א טייל פון א ווארט, וועלכען מען קען דייטליך אויסזאגען באזונדער, ווי „ליב" און „ליך" אין דעם ווארט „ליבליך," אדער „נא" און „מען" אין דעם ווארט „נאמען".

ווערטער האבען אין איינער פון זייערע זילבעס דעם אקצענט.

אקצענט איז דער דריק, וועלכען מען גיט אויף דעם וואקאל פון איינער פון די זילבעס פון א ווארט, ווי דער דריק פון „אָ" אין „זאָ'גען" אדער פון „ע" אין „קע'נען".

☛ אין די לעקציאנען ווערט דער אקצענט פון די ענגלישע ווערטער אין דער אידישער באצייכענונג פון דער אויסשפראך אנגעוויזען דורך א שטריכעלע פון אויבען.

די שפראכטיילען.

די איינטיילונג פון ווערטער אין גראמאטיק.

די ווערטער פון א שפראך ווערען איינגעטיילט אין קלאסען, וועלכע ווערען אנגערופען **שפראכטיילען** (אין ענגליש: parts of speech פארטס אוו ספיטש).

די ווערטער פון דער ענגלישער שפראך ווערען איינגעטיילט אין נייון קלאסען, נעמליך:

1) **ארטיקלען** (articles א'רטיקלז);
2) **הויפטווערטער** אדער **נאמענווערטער** (nouns נאונז);
3) **פאר-ווערטער** (pronouns פראו'נאונז);
4) **אייגענשאפטווערטער** אדער **בייווערטער** (adjectives ע'דזשעקטיווז);
5) **צייטווערטער** (verbs וואורבז);
6) **אומשטאנדווערטער** (adverbs ע'דוואורבז);
7) **פארזעצלאך** (prepositions פריפאזי'שאנז);
8) **בינדווערטער** (conjunctions קאנדזשא'נקשאנז);
9) **אויסרופווערטער** (interjections אינטערדזשע'קשאנז).

ארטיקלען.

ארטיקלען זיינען אין ענגליש די ווערטלאך a (עי), an (ען) א, אן, און the (דהי) דער, די, דאס.

נאמענווערטער.

נאמענווערטער זיינען נעמען פון באשעפענישען, זאכען און באגריפען; צ. ב. man (מען) א מענש, ox (אקס) אן אקס, bird (בוירד) א פויגעל, fly (פלאי) א פליג, house (האוס) א הויז, stone (סטאון) א שטיין, beauty (ביו'טי) שענקייט, truth (טרוטה) וואהרהייט, justice (דזשא'סטיס) גערעכטיגקייט, wisdom (וויז'דאם) חכמה או. אז. וו.

פאר-ווערטער.

פאר-ווערטער זיינען ווערטער, וועלכע ווערען באנוצט **פאר**, ד. ה. **אנשטאט**, די נעמען פון פערזאנען אדער זאכען; צו דיזע געהערען די ווערטער: I (אי) איך, you (יו) דו, איהר, he (הי) ער, she (שי) זי, it (איט) עס, we (ווי) מיר, they (דהעי) זיי, my (מאי) מיין, your (יור) דיין, אייער, his (היז) זיין, her (הויר) איהר, our (אור) אונזער, their (דהעיר) זייער, oneself (וואנסע'לף) זעלבסט, this (דהיס) דיזער, that (דהעט) יענער, some (סאם) מאנכער, who (הו) ווער, which (הוויטש) וועלכער.

בייווערטער.

בייווערטער זיינען ווערטער, וועלכע קומען אין פארבינדונג מיט נאמענ-ווערטער אנצואווייזען אייגענשאפט, אפשטאמונג, צאהל או. אז. וו.; ווי צ. ב. good (גוד) גוט, bad (בעד) שלעכט, sweet (סוויט) זיס, sour (סאור) זויער, high (האי) הויך, low (לאו) נידעריג, useful (יו'ספול) ניצליך, dangerous (דעי'נדזשעראס) געפעהרליך; wooden (וואודן) היל-צערן, woolen (וואולן) וואלען; American (עמע'ריקען) אמעריקאניש, German (דזשוי'רמען) דייטש; one (וואן) איין, two (טו) צוויי, three (טהרי) דריי; first (פוירסט) ערשטער, second (סע'קאנד) צווייטער, third (טהוירד) דריטער או. אז. וו.

צייטווערטער.

צייטווערטער זיינען ווערטער, וועלכע באצייכענען האנדלונג, טואונג אדער ווירקונג, ווי: to go (טו גאו) געהן, to make (טו מעיק) מאכען, to write (טו ראיט) שרייבען או. אז. וו.

צו צייטווערטער געהערען אויך אזעלכע ווערטער, ווי: to be (טו בי) זיין, to become (ביקא'ם) ווערען, to exist (עגזיי'סט) עקסיסטירען.

אומשטאנדווערטער.

אומשטאנדווערטער זיינען ווערטער, וועלכע קומען אין פארבינדונג מיט צייטווערטער און באצייכענען די אומשטאנדען: די ארט און וויין, דעם ארט, די צייט אדער די ארדנונג פון א ווירקונג, ווי: nicely (נאיסלי) שען, well (וועל) וואויל; here (היר) היר, there (דהער) דא; to-day (טו-דעי) היינט, yesterday (יע'סטערדעי) נעכטען; firstly (פוי'רסטלי) ער-שטענס, secondly (סע'קאנדלי) צווייטענס או. אז. וו.

פארוועצלאך.

פארוועצלאך זיינען ווערטער, וועלכע ווייזען די שייכות אדער פארהעלטע-ניש פון איין געגענשטאנד צו אן אנדערן, ווי: on (אן) אויף, in (אין) אין, over (או'ווער) איבער, to (טו) צו, for (פאר) פאר, of (אוו) פון, from (פראם) פון, with (ווידה) מיט, ביי או. אז. וו.

בינדווערטער.

בינדווערטער זיינען ווערטער, וועלכע קומען צווישען איינצעלנע ווערטער און צווישען זאצען זיי צו מאכען בינדיג אין געדאנק, ווי: and (ענד) און, too (טו) אויך, if (איף) אויב, that (דהעט) אז, but (באט) אבער, though (דהאו) הגם, כאטש, yet (יעט) דאך או. אז. וו.

אויסרופווערטער.

אויסרופווערטער זיינען ווערטער, וועלכע מען רופט אויס מיט אויפרעגונג פון פרייד אדער לייד, פון פארוואונדערונג אדער פאראכטונג, ווי: Ah (א) אך! Oh (או) א! alas (עלע'ס) וועה! fie (פוי) פוי! או. אז. וו.

פראקטישע לעקציאָנען אין ענגליש.

First Lesson—ערשטע לעקציאָן

זי האָט געגעסען פיר מיטאָגען.

Lucy,	a	poor	country	girl,	never	had	at
ליו'סי	עי	פור	קאַנ'טרי	גוירל	נעו'ווער	העד	עט
—	אַ	אָרימע	לאַנד, דאָרף	מיידעל	קיינמאָל	האָט געהאַט	אין

home	more	than	one	dish	for	her	dinner.
האָום	מאָור	דהען	וואַן	דיש	פאָר	הויר	דינ'נער
היים	מעהר	ווי	איין	געריכט	פאַר	איהר	מיטאָג

Once	she	was	invited	to	dine	with	a	rich
וואַנס	שי	וואַז	אינוואַיי'טעד	טו	דאַין	ווידה	עי	ריטש
איינמאָל	זי	איז געוועזען	געלאַדען	צו	עסען מיטאָג	מיט, ביי	אַ	רייכען

farmer	of	the	village.	When	she	came
פאַר'מער	אָוו	דהי	ווי'לעידזש	הווען	שי	קעים
לאַנדמאַן	פון	דעם	דאָרף	ווען	זי	איז געקומען

home,	she	said	to	her	sister :	"O,	dear
האָום	שי	סעד	טו	הויר	סיס'טער	אָו	דיר
אַהיים	זי	האָט געזאָגט	צו	איהר	שוועסטער	אָ !	טייערע

Mary,	what	a	pleasant	day	I	have	spent !
מעי'רי	הוואַט	עי	פלעז'ענט	דעי	אַי	העוו	ספענט
מאַריע	וואָס־פאַר	אַ	אַנגענעהמען	טאָג	איך	האָב	פאַרבראַכט

Think	only,	I	have	had	four	dinners,	one
טהינק	אָונ'לי	אַי	העוו	העד	פאָור	דינ'נערז	וואַן
באַדענק	נאָר	איך	האָב	געהאַט	פיר	מיטאָגען	איינעם

after	another."
עפ'טער	ענאַ'דהער
נאָך	אַן אַנדערן

פרייע איבערזעצונג.

ליוסי, אַן אָרימע דאָרף־מיידעל, האָט אין דער היים קיינמאָל ניט געהאַט מעהר ווי איין געריכט צו מיטאָג. איינמאָל איז זי געלאַדען געוואָרען צו עסען מיטאָג ביי אַ רייכען פאַרמער פון דעם דאָרף. ווען זי איז געקומען אהיים, האָט זי געזאָגט צו איהר שוועסטער: „אָ, ליבע מאַריע, וואָס־פאַר אַן אַנגענעהמען טאָג איך האָב פאַרבראַכט! באַדענק נאָר, איך האָב געהאַט פיר מיטאָגען, איינעם נאָך'ן אַנדערן."

די פראָזעס און זאַצען.

A poor country girl	אַן אָרימע דאָרף־מיידעל
never had at home	האָט קיינמאָל ניט געהאַט אין דער היים
more than one dish	מעהר ווי איין געריכט
for dinner.	פאַר מיטאָג.
Once she was invited	איינמאָל איז זי געווען געלאַדען
to dine	צו עסען מיטאָג
with a rich farmer	ביי א רייכען פאַרמער
of the village.	פון דעם דאָרף.
When she came home,	ווען זי איז געקומען אַהיים
she said to her sister:	האָט זי געזאָגט צו איהר שוועסטער:
"O, dear Mary,	„אָ, ליעבע מאַריע!
what a pleasant day	וואָס־פאַר אַן אַנגענעהמען טאָג
I have spent.	איך האָב פאַרבראַכט.
Think only,	באַדענק נאָר,
I have had	איך האָב געהאַט
four dinners,	פיר מיטאָגען
one after another."	איינעם נאָך'ן אַנדערן".

די ווערטער.

אַנמערקונג. אַ שטערנדעל (*) ווייזט אַן אויף אַ וואָרט, פון וועלכען דאָס פריהער־שטעהענדע שטאַמט.

a (עי)	אַ
poor (פור)	אָרעם
country (קאַנ'טרי)	לאַנד, דאָרף
girl (גוירל)	מיידעל
never (נע'ווער)	קיינמאָל ניט
had (העד)	האָט געהאַט
***have** (העוו)	האָבען
at (עט)	צו, אין
home (האָום)	היים
more (מאָור)	מעהר
at home	אין דער היים, צו הויז
than (דהען)	ווי, אַלס
one (וואָן)	איין
dish (דיש)	געריכט
for (פאָר)	פאַר
dinner (דינ'נער)	מיטאָג
once (וואָנס)	איינמאָל
she (שי)	זי
was (וואָז)	איז געווען
*** be** (בי)	זיין
invited (אינוואַיט'עד)	געלאַדען
***invite** (אינוואַי'ט)	לאַדען
to (טו)	צו
dine (דאַין)	עסען מיטאָג
with (ווידה)	מיט, ביי
rich (רימש)	רייך

farmer (פאַ'רמער)	לאַנדמאַן, פאַרמער
of (אָוו)	פון
the (דהי)	דער, די, דאָס
village (וויל'לעדזש)	דאָרף
when (הווען)	ווען
came (קעים)	איז געקומען
***come** (קאָם)	קומען
said (סעד)	האָט געזאָגט
***say** (סעי)	זאָגען
her (הויר)	איהר, איהרע
sister (סיס'טער)	שוועסטער
O! (אָו)	אָ!
dear (דיר)	טייער, ליב
what (הוואַט)	וואָס, וואָס-פאַר
pleasant (פלע'זענט)	אַנגענעהם
day (דעי)	טאָג
I (אַי)	איך
have (העוו)	האָב
spent (ספענט)	פאַרבראַכט
***spend** (ספענד)	פאַרברייינגען
think (טהינק)	דענק, באַדענק
only (אָונ'לי)	נאָר
four (פאָור)	פיר
after (עפ'טער)	נאָך
another (ענאָדה'ער)	אַן אַנדער

נייע ווערטער.

וויפיל ?	how many (האו מעני)	טאָן	do (דו)
ווער ?	who (הו)	האָט געטאָן	did (דיד)

§1 פערזאָן-ווערטער.

מיר, מיך	me (מי)	איך	I (אַי)
דיר, דיך ; אייך	you (יו)	דו, איהר	you (יו)
איהם	him (הים)	ער	he (הי)
איהר	her (הויר)	עס	it (איט)
איהם	it (איט)	מיר	we (ווי)
אונז	us (אָס)	זיי	they (דהעי)
זיי	them (דהעם)		

§2 די ווערטער do, did

did say האָט געטאָן זאָגען, דאָס הייסט : האָט געזאָגט ; did have האָט געטאָן האָבען, האָט געהאַט. אזוי זאָגט מען אָנשטאָט said, had אין אַ פראַגע און מיט דעם וואָרט not ; צ. ב. : what did I say ? וואָס האָב איך געזאָגט ? what did she have ? וואָס האָט זי געהאַט ? I did not say איך האָב ניט געזאָגט.

פאַר די געגענווערטיגע צייט ווערט אין דעם פאַל געזאָגט : I do (דו) איך טו ; you do איהר טוט, דו טוסט ; he, she does (דאָז) ער, זי טוט ; they do זיי טוען ; צום ביישפיל : what do I say ? וואָס זאָג איך ? what do you say ? וואָס זאָגסטו ? וואָס זאָגט איהר ? what does he say ? וואָס זאָגט ער ? what do they say ? וואָס זאָגען זיי ? I do not say איך זאָג ניט, she does not say זי זאָגט ניט או. אז. וו.

§3 מעהרצאָהל.

s, es (es נאָך sh, s, x) ווערט צוגעזעצט צו ווערטער צו באַצייכענען די מעהרצאָהל : dinners (דינ'נערז) מיטאָגען ; dishes (דישיז) געריכטען.

געשפרעך.

Who was Lucy ?
She was a poor country girl.
Who was Mary ?
Mary was her sister.

Who invited Lucy to dinner ?
A rich farmer invited her.
What did she say to her sister when she came home ?

She said: "I have spent a pleasant day."

How many dishes did she have for her dinner at home?

She had only one.

How many did she have with the farmer?

She had four.

§4 דיווערטלאך a און the

a איז דאָס זעלביגע, וואָס אין אידיש "אַ": a girl אַ מיידעל, a dinner אַ מיטאָג.

the באַטייט: דער, די, דאָס; צ. ב. the dinner דער מיטאָג, the girl די מיידעל, (טשאילד) the child דאָס קינד.

§5 בוכשטאַבען און אויסשפּראַך.

די בוכשטאַבען a (עי), e (אי), i (אַי), o (אָו), u (יו) ווערען אַנגע-רופען וואָקאַלען; אַלע אַנדערע, ווי c, d, f און אַז. וו. הייסען קאָנסאָנאַנטען.

די ענגלישע וואָקאַלען ווערען ניט אַלע מאָל אויסגעשפּראָכען אַזוי ווי זיי ווערען אָנגערופען. צ. ב. a האָט אחוץ דעם קלאַנג "עי" נאָך פיר: אַע, ע, אַ, אָא. אין די ווייטערדיגע לעקציאָנען וועט אַלץ וועגען דעם דערקלערט ווערען.

e צום סוף פון אַ וואָרט, אין וועלכען עס געפינט זיך פריהער נאָך אַ וואָקאַל, ווערט ניט אויסגעשפּראָכען: came—קעים, dine—דאַין, home—האָום.

§6 אויסשפּראַך פון one, once

פאַר דעם o אין די ווערטער one, once ווערט געהערט דער קלאַנג פון w—אַ לויזער קלאַנג פון וו: one — וואַן, once — וואָנס.

§7 אויסשפּראַך פון of

אין דעם וואָרט of ווערט f געלייענט ווי וו, ניט ווי פ (אָוו). צו אונ-טערשיידען פון דעם וואָרט off (אָף), אָראָפּ, אַוועק.

Second Lesson—צווייטע לעקציאָן

לומדות און עשירות.

A	**rich**	**man**	**once**	**asked**	**Rabbi**	**Jacob,**	**the**
עי	ריטש	מען	וואָנס	עסקד	ראַב'באַי	דזשעייקאַב	דהי
אַ	רייכער	מאַן	איינמאָל	האָט געפרעגט	רב (ר')	יעקב	דעם

preacher	**of**	**Dubno,**	**what**	**was**	**the**	**reason**
פּריטשער	אָוו	דוב'נאָו	הוואָט	וואָז	דהי	ריזין
מגיד	פון	דובנע	וואָס	איז געווען	די	אורזאַך

that	**he**	**was**	**often**	**seen**	**at**	**the**	**doors**	**of**
דהעט	הי	וואָז	אָפ'ן	סין	עט	דהי	דאָורז	אָוו
דאָס	ער	איז געווען	אָפט	געזעהן	ביי	די	טירען	פון

the	**rich,**	**while**	**rich**	**men**	**were**	**never**	**seen**
דהי	ריטש	הוואַיל	ריטש	מען	וואויר	נע'ווער	סין
די	רייכע	ווערענד	רייכע	לייט	זיינען געווען	קיינמאָל	געזעהן

at	**his**	**door.**	**"It**	**is,"**	**replied**	**the**	**celebrated**
עט	היז	דאָור	איט	איז	ריפּלאַי'ד	דהי	סע'ליברעיטעד
ביי	זיין	טיר	עס	איז	האָט געענטפערט	דער	באַריהמטער

preacher,	**"because**	**I**	**know**	**the**	**value**	**of**	**money,**
פּריטשער	ביקאָ'אָז	אַי	נאָו	דהי	וועליו	אָוו	מאַ'ני
מגיד	ווייל	איך	ווייס	דעם	ווערט	פון	געלט

and	**the**	**rich**	**do**	**not**	**know**	**the**	**value**	**of**
ענד	דהי	ריטש	דו	נאָט	נאָו	דהי	וועליו	אָוו
און	די	רייכע	טוען	ניט	וויסען	דעם	ווערט	פון

learning."
לוירנינג
לערנונג

פרייע איבערזעצונג.

אַ רייכער מאַן האָט אַמאָל געפרעגט ר' יעקב'ן, דעם דובנער מגיד, וואָס איז די אורזאַך, דאָס איהם זעהט מען אָפט ביי די טירען פון די רייכע, ווערענד רייכע לייט זעהט מען קיינמאָל ניט ביי זיין טיר. „די אורזאַך איז," האָט דער באַריהמטער מגיד געענטפערט, „ווייל איך ווייס דעם ווערט פון געלט, און די רייכע וויסען ניט דעם ווערט פון לערנען."

די פראָזעס און זאַצען.

אַ רייכער מאַן	A rich man
האָט איינמאָל געפרעגט	once asked
ר׳ יעקב׳ן,	Rabbi Jacob,
דעם מגיד פון דובנע,	the preacher of Dubno,
וואָס איז געווען די אורזאַך	what was the reason
דאָס ער איז אָפט געזעהן געוואָרען	that he was often seen
ביי די טירען פון די רייכע	at the doors of the rich,
ווערענד רייכע לייט	while rich men
זיינען קיינמאָל ניט געזעהן געוואָרען	were never seen
ביי זיין טיר.	at his door.
„עס איז,"	"It is,"
האָט געענטפערט דער בארימטער מגיד,	replied the celebrated preacher,
„ווייל איך ווייס	"because I know
דעם ווערט פון געלט,	the value of money
און די רייכע	and the rich
ווייסען ניט	do not know
דעם ווערט פון לערנען."	the value of learning."

די ווערטער.

ווערענד, בשעת	while (הוואַיל)
קיינמאָל ניט	never (נעווער)
זיין	his (היז)
עס	it (איט)
איז	is (איז)
האָט געענטפערט	replied (ריפּלאַייד)
בארימט	celebrated (סעליברייטעד)
(איך) פיהל	feel
ווערט, ווערדע	value (וועליו)
געלט	money (מאַני)
טוען	do (דו)
ניט	not (נאָט)
לערנונג, לערנען, געלערנטקייט	learning (לוירנינג)
איינמאָל	once (וואָנס)
האָט געפרעגט	asked (עסקד)
פרעגען	*ask (עסק)
פּריידיגער, מגיד	preacher (פּריטשער)
אורזאַך	reason (ריזן)
דאָס	that (דהעט)
אָפט	often (אָפן)
געזעהן	seen (סין)
זעהן	* see (סי)
ביי	at (עט)
טיר	door (דאָור)

נייע ווערטער.

ווארום?	why ? (הוואַי)
וואו?	where (הוער)
וואוינען	to live (טו ליוו)
אין	in (אין)

געשפרעך.

Who was Rabbi Jacob?
He was a celebrated preacher.
Where did he live?
He lived in Dubno.
Why was he often seen at the doors of the rich?
Because he was poor.
What did the rich man ask him?
He asked him, why rich men were never seen at his door.
And what did he reply?
He replied: "It is because the rich do not know the value of learning."

§8 „מען."

מערקט די ווערטער: he was seen ער איז געזעהן געווארען, they were seen זיי זיינען געזעהן געווארען. אזוי דריקט מען זיך אפט אויס אין ענגליש, ווען מען וויל זאגען: מען האט איהם געזעהן, מען האט זיי געזעהן.

§9 צייטווארט.

א ווארט, וואס דריקט אויס א טואונג, א פעולה, ווי אויך זיין און ווערען, ווערט אנגערופען צייטווארט.

§10 to פאר א צייטווארט.

אנשטאט דער אידישער ענדונג "ען," ווי אין זאגען, ריידען, מאכען, או. אז. וו., קומט אין ענגליש פאר א צייטווארט דאס ווערטעל to (טו) צו; צום ביישפיל: to ask (טו עסק) פרעגען, to say (טו סעי) זאגען, to have (טו העוו) האבען או. אז. וו.

§11 צייטווארט-ענדונג פאר פארגאנגענע צייט.

d אדער ed (d ווען דאס ווארט ענדיגט זיך מיט אן e, און ed ווען עס ענדיגט זיך מיט א קאנסאנאנט) ווערט צוגעזעצט צו א צייט-ווארט פאר די פארגאנגענע צייט: to dine (טו דאין) עסען מיטאג — dined (דאינד) האט געגעסען מיטאג; to ask (טו עסק) פרעגען — asked (עסקד) האט געפרעגט.

§12 אומרעגעלמעסיגע מעהרצאהל.

מערקט, דאס די מעהרצאהל פון man איז men, ניט mans, ווי זי האט געדארפט זיין לויט רעגעל. מעהרערע נאמענווערטער האבען אומרעגעלמעסיגע מעהרצאהלען. די וויכטיגסטע פון דיזע אין דער אלטעגליכער שפראך זיינען:

man (מען) א מאן, א מענש	מעהרצאהל	men (מען) מענשען, לייט
woman (וואו'מען) א פרוי	"	women (ווי'מען) פרויען
child (טשאילד) א קינד	"	children (טשיל'דרען) קינדער
ox (אקס) אן אקס	"	oxen (אק'סען) אקסען
foot (פוט) א פוס	"	feet (פיט) פיס
tooth (טוטה) א צאהן	"	teeth (טיטה) ציינער
mouse (מאוס) א מויז	"	mice (מאים) מייז
louse (לאוס) א לויז	"	lice (לאים) לייז
goose (גוס) א גאנז	"	geese (גים) גענז

אנמערקונג. אלע ווערטער, וואס זיינען צוזאמענגעזעצט מיט man מאכען די מעהרצאהל פארבייטענדיג a אויף e; צ. ב. gentleman (gentle און man), מעהרצאהל: gentlemen; Englishman (English און man), מעהרצאהל: Englishmen.

ווערטער ווי German (דזשויר'מען) א דייטש, Mussulman (מא'סאל-מען) א מוסולמאנער, מאחמעדאנער, אין וועלכע די ענדונג איז ניט דאס ענג-לישע ווארט man, זיינען אין מעהרצאהל רעגעלמעסיג: Germans דייטשען, Mussulmans מוסולמאנער.

דאס ווארט brother האט צוויי מעהרצאהלען: brothers (בראַ'דהערז) לייבליכע ברידער; brethren (ברעדה'רען) ברידער פון א פאראיין.

§13 קלאנגען פון וואקאל a

דער וואקאל a האט פינף קלאנגען: עי, אע, א, אא; ביישפילען: name — נעים (א נאמען), hat — האעט (א הוט), many — מע'ני (פילע), far — פאר (ווייט), fall — פאאל (פאלען).

☞ "אע" שטעלט פאר א קלאנג צווישען פתח און סגול, ווערט אין אמעריקע געהערט נאהענט צו "ע". מיר גיבען איהם דא איבער דורך "ע" און ראטען דעם לערנער דיזען קלאנג צו לערנען פון די וואס רעדען גוט די שפראך.

פאר יעדען פון די קלאנגען זיינען דא באזונדערע רעגלען, וועלכע מיר וועלען לערנען ביסלאכווייז.

§14 כלל פון a אלס „עי.“

a ווערט געלייענט עי, ווען נאך איהם קומט א קאנסאנאנט מיט אן e; צום ביישפיל:

זיכער	safe (סעיף)	א נאמען	name (נעים)
א מעשה	tale (טעיל)	שפעט	late (לעיט)
באקען	bake (בעיק)	א שטאק	cane (קעין)

Third Lesson—דריטע לעקציאָן

מאַיאָריטעט האָט די דעה.

A	lunatic	in	an	insane	asylum	was	asked
עי	ליו'נעטיק	אין	ען	אינסעיין	עסאַיילאַם	וואָז	עסקד
אַ	משוגענער	אין	אַ	משוגעים	האָספּיטאַל	איז געוואָרען	געפרעגט

how	he	came	there,	and	he	answered :	"The
האַו	הי	קעים	דהער	ענד	הי	ענ'סערד	דהי
ווי אזוי	ער	איז געקומען	דאָרטען	און	ער	האָט געענטפערט	די

world	said	I	was	mad,	I	said	the	world
וואָירלד	סעד	אַי	וואָז	מעד	אַי	סעד	דהי	וואָירלד
וועלט	האָט געזאָגט	איך	בין געוועזן	משוגע	איך	האָב געזאָגט	די	וועלט

was	mad,	and	they	outvoted	me."
וואָז	מעד	ענד	דהעי	אַוטוואָוט'עד	מי
איז געוועזן	משוגע	און	זיי	האָבן איבערגעשטימט	מיך

אַ שפּריכוואָרט.

A	fool	may	ask	more	questions	in	an	hour
עי	פול	מעי	עסק	מאָור	קוועס'טשאַנז	אין	ען	אַור
אַ	נאַר	קען	פרעגען	מעהר	פראַגעס	אין	אַ	שטונדע

than	a	wise	man	can	answer	in	a	year.
דהען	עי	וואַיז	מען	קען	ענ'סער	אין	עי	ייר
ווי, אַלס	אַ	קלוגער	מענש	קען	ענטפערן	אין	אַ	יאָהר

פרייע איבערזעצונג.

אַ משוגענעם אין אַ משוגעים-הויז האָט מען געפרעגט, ווי אזוי ער קומט דאָרטען, האָט ער געענטפערט: „די וועלט האָט געזאָגט איך בין משוגע, איך האָב געזאָגט די וועלט איז משוגע, און זי האָט געהאַט מעהר שטימען."

אַ נאַר קען פרעגען מעהר פראַגעס אין אַ שטונדע, ווי אַ קלוגער קען ענטפערן אין אַ יאָהר.

די פראַזעס און זאַצען.

A lunatic	א משוגענער
in an insane asylum	אין א משוגעים־הויז
was asked	איז געוואָרען געפרעגט
how he came there,	ווי אזוי ער איז געקומען אהין
and he answered :	און ער האָט געענטפערט :
"The world said	„די וועלט האָט געזאָגט
I was mad,	איך בין משוגע,
I said	איך האָב געזאָגט
the world was mad,	די וועלט איז משוגע,
and they outvoted me."	און זיי האָבען מיך אריבערגעשטימט".

A fool	א נאַר
may ask	קען פרעגען
more questions	מעהר פראַגעס
in an hour	אין א שטונדע
than a wise man	ווי א קלוגער מענש
can answer	קען ענטפערן
in a year.	אין א יאָהר.

די ווערטער.

lunatic (ליו'נעטיק)	א משוגענער
an (ען)	א (דאָס זעלביגע וואָס a)
insane (אינסעיין)	משוגע
asylum (עסאַי'לום)	האָספּיטאַל, אַנ־שטאַלט
how (האַו)	ווי אזוי
came (קעים)	איז געקומען
*to come (קאָם)	קומען
there (דהער)	דאָרטען
answered (ענ'סערד)	האָט געענטפערט
world (וואוירלד)	וועלט
mad (מעד)	משוגע

outvoted (אוטוואָוט'עד)	אריבערגע־שטימט, געגעבען מעהר שטימען.
fool (פול)	נאַר
may (מעי)	מעג, קען
question (קוועס'טשאָן)	פראַגע
hour (אור)	שטונדע
than (דהען)	ווי, אלס
wise (וואַיז)	קלוג
answer (ענ'סער)	ענטפערן
year (ייר)	יאָהר

נייע ווערטער.

about (עבאַו'ט) — וועגען

געשפרעך.

Where was the lunatic ?
He was in an insane asylum.
Why was he there ?
Because he was insane (mad).
What did they ask him ?
They asked him, why he was in the asylum.
What did he answer ?
He answered that the world outvoted him.
What did he say about the world ?
He said the world was mad.
What did the world say about him ?
The world said he was mad. That is the reason why he came to the insane asylum.

§15 די ווערטער may און can

דאס ווארט may באטייט קענען, מעגען; can מיינט: קענען, זיין אין שטאנד, און האט מאנכמאל אויך די באדייטונג: מעגען.

§16 דאס ווערטעל an

an איז דאס זעלביגע וואס דאס ווערטעל a, אבער עס איז א חילוק וואו עס דארף קומען. a קומט פאר ווערטער, וואס הייבען זיך אן מיט א קאנסאנאנט: a dinner (א מיטאג), a preacher (א מגיד), a question (א פראגע). an קומט פאר א וואקאל: an asylum—ען עסאיילום (אן אנשטאלט), an hour—ען אור (א שטונדע). פארגלייכט an, a מיט א, אן אין אידיש: א מענש, א פעלד; אן ארבעל, אן עפעל.

§17 אויסשפראך פון hour, answer

אין דעם ווארט hour ווערט ניט געלעזען דער h — לייענט: אור.
אין דעם ווארט answer ווערט ניט געלעזען דער w — לייענט: ענ׳סער.

§18 כלל פון a אלס עי.

a ווערט געלייענט "עי," ווען נאך איהם קומט א קאנסאנאנט מיט אן e; צ. ב.

ויכער	safe (סעיף)	א נאמען	name (נעים)
א מעשה	tale (טעיל)	שפעט	late (לעיט)
באקען	bake (בעיק)	א שטאק	cane (קעין)

a ווערט אויך געלייענט ע י פאר ste, nge, ble;ביישפילען:

פרעמד	strange (סטרעינדזש)	פעהיג, אין שטאנד	able (עיבל)
איינארדנען	arrange (עררעינ׳דזש)	פאבעל, משל	fable (פעיבל)
איילען	haste (העיסט)	שטאל	stable (סטעיבל)
א געשמאק	taste (טעיסט)	קרעץ	mange (מעינדזש)

אויסנאהמע: caste (א קאסטע, א קלאס) ווערט געלייענט: קעסט, ניט קעיסט.

§19 כלל פון a אַלס אַע.

a ווערט געלייענט "אַע," ווען ער קומט פאַר איינעם אָדער צוויי קאָנ-סאָנאַנטען, וועלכע שליסען אַ וואָרט אָדער אַ טייל פון אַ וואָרט;ביישפּילען:

had (האַעד)	געהאַט	hand (האַענד)	אַ האַנט
man (מאַען)	אַ מענש	ant (אַענט)	אַ מוראַשקע
strap (סטראַעפּ)	אַ לעדער-פּאַס	damp (דאַעמפּ)	פייכט

☞ זעהט וועגען דעם קלאַנג "אַע" די אַנמערקונג צו §13, זייט 16.

Fourth Lesson—פערטע לעקציאָן

אַ נדבה פון אַן אַדעלמאַן.

	A	poor	fellow,	begging	from	an	English	
	עי	פּור	פעל'לאָו	בעג'גינג	פראָם	ען	אינ'גליש	
	אַ	אָרימער	מאַן	בעטלענדיג	פון	אַן	ענגלישען	

duke,	said	to	him:	"I	hope	you	will	give
דיוק	סעד	טו	הים	אַי	האָופּ	יו	וויל	גיוו
הערצאָג	האָט געזאָגט	צו	איהם	איך	האָף	איהר	וועט	געבען

me	something,	as	we	are	of	the	same
מי	סאַמ'טהינג	עז	ווי	אַר	אָוו	דהי	סעים
מיר	עפּעס	ווייל	מיר	זיינען	פון	די	זעלביגע

family,	descending	both	from	Adam."	"Certainly,"
פע'מילי	דיסענ'דינג	באָוטה	פראָם	ע'דעם	סויר'טינלי
פאַמיליע	שטאַמענדיג	ביידע	פון	אדם	געווים

answered	the	duke,	"there	is	a	penny	for
ענ'סערד	דהי	דיוק	דהער	איז	עי	פּענ'ני	פאָר
האָט געענטפערט	דער	הערצאָג	דאָ	איז	אַ	פעניג	פאַר

you,	and	if	all	the	rest	of	your	relations
יו	ענד	איף	אָאָל	דהי	רעסט	אָוו	יור	רילעי'שאַנז
אייך	און	אויב	אַלע	די	איבעריגע	פון	אייערע	קרובים

will	give	you	as	much,	you'll	be	a	richer
וויל	גיוו	יו	עז	מאַטש	יו'ל	בי	עי	רי'טשער
וועלען	געבען	אייך	אַזוי	פיל	וועט איהר	זיין	אַ	רייכערער

man	than	I	am."
מען	דהען	אַי	עם
מענש	ווי	איך	בין

פרייע איבערזעצונג.

אַן אָרימער קערל האָט בעטלענדיג ביי אַן ענגלישען הערצאָג צו איהם געזאָגט: ״איך האָף, דאָס איהר וועט מיר געבען עפּעס, ווייל מיר זיינען פון דער זעלבינער פאַמיליע, מיר קומען ביידע ארויס פון אָדם׳ען.״ „געוויס,״ האָט געענטפערט דער הערצאָג. „דאָ האָט איהר אייך אַ פּעני, און אויב אַלע אייערע איבעריגע קרובים וועלען אייך געבען אַזוי פיל, וועט איהר זיין רייכער פאַר מיר.״

די פּראָזעס און זאַצען.

אַן אָרימער מאַן,	**A poor fellow,**
בעטלענדיג	**begging**
פון אַן ענגלישען הערצאָג,	**from an English duke**
האָט געזאָגט צו איהם:	**said to him :**
„איך האָף	**"I hope**
איהר וועט מיר געבען עפּעס,	**you will give me something**
ווייל מיר זיינען	**as we are**
פון דער זעלביגער פאַמיליע,	**of the same family**
שטאַמענדיג ביידע פון אָדם׳ען.״	**descending both from Adam."**
„געוויס,״	**"Certainly,"**
האָט געענטפערט דער הערצאָג,	**answered the duke,**
„דאָ איז אַ פּעני פאַר אייך,	**"there is a penny for you,**
און אויב אַלע די איבעריגע	**and if all the rest**
פון אייערע קרובים	**of your relations**
וועלען אייך געבען אַזוי פיל,	**will give you as much,**
וועט איהר זיין	**you'll be**
אַ רייכערער מאַן	**a richer man**
ווי איך בין.״	**than I am."**

די ווערטער.

איהם	him (הים)	אָרעם	poor (פּור)
ער	he (הי)	מאַן, קערל	fellow (פעל׳לאָו)
האָפען	to hope	בעטלענדיג	begging (בעג׳גינג)
איהר, אייך	you (יו)	בעטלען	* to beg (טו בעג)
וועט; וועלען	will (וויל)	פון, ביי	from (פראָם)
געבען	give (גיוו)	ענגליש	English (אינג׳ליש)
מיר	me (מי)	אַ דיוק, אַ דוכס, אַ הערצאָג	duke (דיוק)
עפּעס	something (סאָמ׳טהינג)		

דאָ, דאָרטען	there (דהער)
א פעני (ענגלישע מטבע, ווערט 2 סענט)	penny (פענ'ני)
אויב	if (איף)
אַלע	all (אָאל)
רעסט, איבעריגע	rest (רעסט)
אייער	your (יור)
קרוב	relation (רילעי'שאָן)
פיל	much (מאַטש)
אפקירצונג פון you will	you'll (יו'ל)
א רייכערער	richer (ריי'טשער)
(איך) בין	am (עם)
אזוי ווי, ווייל	as (עז)
מיר (דייטש: וויר)	we (ווי)
זיינען	are (אַר)
זעלביגע	same (סעים)
פאמיליע, משפחה	family (פע'מילי)
שטאמענדיג	descending (דיסע'נדינג)
שטאמען, ארויסקומען.	*to descend (טו דיסע'נד)
ביידע	both (באָוטה)
אָדם הראשון	Adam (ע'דעם)
געווים	certainly (סויר'טינלי)
ענטפערן	to answer (ע'נסער)

נייע ווערטער.

בעטען, בעטלען	*to beg (בעג)
ווי?	how (האו)
וויפיל?	how much
וועמען? (פון ווער who)	whom (הום)
זעהר	very (וועָ'רי)
האט געגעבען	gave (געיוו)
געבען	*to give (גיוו)
האט געבעטעלט	begged (בעגד)

געשפרעך.

What did the poor man say to him ?

He said: "We are of the same family descending both from Adam."

What did the duke answer him ?

He answered : "If all your other relations will give you a penny you will be richer than I am."

From whom did the man beg ?

He begged from an English duke.

Why did he beg from him ?

Because he was very poor.

How much did the duke give the poor man ?

He gave him only one penny.

§20 פאַרטאָפּלונג פון קאָנסאָנאַנטען.

מערקט דאָס וואָרט begged (מיט צוויי g'ען) פון beg (מיט איין g). ווען א וואָרט ענדיגט זיך מיט א קאָנסאָנאַנט, פאר וועלכען עס קומט אַן איינצעלנער וואָקאַל, ווי b-eg, f-it, c-ut, ווערט דער ענד-קאָנסאָנאַנט פאַרטאָפּעלט פאר די ענדונגען ed, ing, er, est, y; צ. ב. fit (פיט) פאַסען — fit-ting (פיט'טינג) פאַסענד, fit-ted (פיט'טעד) צו-געפאַסט, fit-ter (פיט'טער) אַן אַנפּאַסער; cut (קאַט) שניידען—cut-ting (קאַט'טינג) שניידענד, cut-ter (קאַט'טער) א צושניידער; fat (פעט) פעט — fat-ter (פעט'טער) פעטער, fat-test (פעט'טעסט) דער פעטסטער.

דאָס איז איבערהויפּט דער כלל פאַר קורצע, איינאָטעמדיגע ווערטלאָך, ווי beg, fat, cut או. אז. וו., אָבער ער גילט אויך פאַר גרעסערע ווערטער, ווען זיי האָבען דעם קוועטש אָדער דריק (״אַקצענט״ רופט מען עס) אויף דעם לעצטען טייל, ווי צ. ב. regret (ריגרע׳ט) באַדויערן — regret-ted (ריגרעט׳טעד) באַדויערט, regret-ting (ריגרעט׳טינג) באַדויערנד.

§21 געגענווערטיגע צייט פון צייטווערטער.

נאָך he, she, אָדער ווען עס רעדט זיך פון אַן איינציגער פערזאָן אָדער זאַך, ווערט צו אַ צייטוואָרט אין דער געגענווערטיגער צייט צוגעזעצט s; צ. ב. he gives (הי גיווז) ער גיט, she asks (שי עסקס) זי פרעגט, Mary dines (מערי דאַינז) מאַריע עסט מיטאָג. נאָך they (זיי), אָדער ווען עס רעדט זיך וועגען מעהרערע פערזאָנען אָדער זאַכען, בלייבט דאָס צייטוואָרט ניט געענדערט: they give זיי גיבען, they ask זיי פרעגען, Lucy and Mary dine ליוסי און מאַריע עסען מיטאָג.

אַנמערקונג. ווען דאָס צייטוואָרט ענדיגט זיך מיט s, ch, sh, x, o, קומט צו אַן e צום s (es) נאָך he, she או. אז. וו. צ. ב. pass (פּעס) פאַרבייגעהן — he passes (הי פּעס׳סיז) ער געהט פאַרביי, reach (ריטש) גרייכען — she reaches (שי ריטשיז) זי גרייכט; go (גאָו) געהן — he goes (הי גאָוז) ער געהט; do (דו) טאָן — she does (שי דאַז) זי טוט.

דאָס צייטוואָרט have ווערט אין דער געגענווערטיגער צייט נאָך he, she, אָדער ווען עס רעדט זיך פון אַן איינציגער פערזאָן אָדער זאַך, געענדערט אין has (העז); צ. ב. he has, she has ער האָט, זי האָט, Mary has מאַריע האָט.

די צייטווערטער can (קען) קענען, may (מעי) מעגען, נעהמען ניט צו קיין s.

§22 כלל פון a אַלס אַ.

a ווערט געלייענט אַ, ווען ער שטעהט פאַר דעם בוכשטאַב r, נאָך וועלכען עס קומט ניט קיין e; צ. ב.

אַ שייער	barn (באַרן)	ווייט	far (פאַר)
אַ טייל	part (פּאַרט)	האַרט, שווער	hard (האַרד)
שאָדען	harm (האַרם)	אָנהייב	start (סטאַרט)

Fifth Lesson—פינפטע לעקציאן

דער באַנקיר און דער מאַלער.

A	**great**	**Paris**	**banker**	**asked**	**a**	**celebrated**
עי	גרעיט	פא'ריס	בע'נקער	עסקד	עי	סע'ליברעיטעד
אַ	גרויסער	פאריזער	באנקיר	האט געבעטען	אַ	באריהמטען

painter	**to**	**do**	**a**	**little**	**thing**	**for**	**his**	**album.**
פעינ'טער	טו	דו	עי	ליטל	טהינג	פאר	היז	על'באם
מאלער	צו	טאָן	אַ	קליינע	זאַך	פאר	זיין	אַלבום

The	**painter**	**did**	**the**	**little**	**thing**	**and**	**asked**
דהי	פעינ'טער	דיד	דהי	ליטל	טהינג	ענד	עסקד
דער	מאלער	האט געטאָן	די	קליינע	זאַך	און	האט פארלאַנגט

a	**thousand**	**francs. —**	**"Why,**	**it**	**only**	**took**
עי	טהאו'זענד	פרענקס	הוואי	איט	אונ'לי	טוק
אַ	טויזענד	פראנקען	ווארום	עס	כאַר	האט גענומען

you	**five**	**minutes**	**to**	**draw**	**it,"**	**said**	**the**
יו	פאיוו	מי'ניטס	טו	דראא	איט	סעד	דהי
אייך	פינף	מינוטען	צו	צייכענען	עס	האט געזאָגט	דער

banker. — "Yes,"		**replied**	**the**	**painter,**	**"but**	**it**
בענ'קער	יעס	ריפלא'יד	דהי	פעינ'טער	באט	איט
באנקיר	יע	האט געענטפערט	דער	מאלער	אָבער	עס

took	**me**	**thirty**	**years**	**to**	**learn**	**how**	**to**	**do**
טוק	מי'	טהויר'טי	יירז	טו	לוירן	האו	טו	דו
האט גענומען	מיר	דרייסיג	יאהרען	צו	לערנען	ווי	צו	טאָן

it	**in**	**five**	**minutes."**
איט	אי'ן	פאיוו	מי'ניטס
עס	אין	פינף	מינוטען

פרייע איבערזעצונג.

אַ גרויסער פאַריזער באַנקיר האָט געבעטען אַ באַריהמטען מאַלער ער זאָל צייכענען עפּעס אַ קלייניגקייט אין זיין אַלבום (בילדער־בוך). דער מאַלער האָט עס געטאָן און האָט פאַרלאַנגט טויזענד פראַנק. — „סטייטש, עס האָט דאָך אייך גענומען בלויז פינף מינוטען צו צייכענען דאָס," האָט געזאָגט דער באַנקיר. „יע," האָט געענטפערט דער מאַלער, „אָבער איך האָב זיך געדאַרפט לערנען דרייסיג יאָהר צו קענען עס טאָן אין פינף מינוטען."

די פראַזעס און זאַצען.

A great Paris banker	א גרויסער פאריזער באנקיר
asked a celebrated painter	האט געבעטען א באריהמטען מאלער
to do a little thing	צו טאן אַ קליינע זאך (א קלייניגקייט)
for his album.	פאר זיין אלבום.
The painter did the little thing	דער מאלער האט געטאן די קליינע זאך
and asked	און האט פארלאנגט
a thousand francs.	א טויזענד פראנק.
"Why, it only took you	„סטייטש, עס האט אייך גענומען בלויז
five minutes	פינף מינוטען
to draw it,"	צו צייכענען עס."
said the banker.	האט געזאגט דער באנקיר.
"Yes," replied the painter,	„יע," האט געענטפערט דער מאלער,
"but it took me	„אבער עס האט מיר גענומען
thirty years	דרייסיג יאהר
to learn	צו לערנען
how to do it	ווי צו טאן עס
in five minutes."	אין פינף מינוטען."

די איינצעלנע ווערטער.

great (גרעיט)	גרויס	only (אָונ'לי)	נאר, בלויז
Paris (פּאַ'ריס)	פּאריז, פּאריזער	took (טוק)	האט גענומען, האט גע- פאדערט
banker (בענ'קער)	באנקיר	*to take (טעיק)	נעהמען, פאדערן
asked (עסקד)	געבעטען, פארלאנגט	five (פאַיוו)	פינף
celebrated (סע'ליברעיטעד)	באריהמט	minute (מי'ניט)	מינוט
painter (פּעינ'טער)	מאלער	draw (דראָא)	צייכענען
little (ליטל)	קליין, ווייניג	yes (יעס)	יע
thing (טהינג)	דינג, זאך	but (באַט)	אבער
album (על'באַם)	אלבום, בילדערבוך	thirty (טהויר'טי)	דרייסיג
thousand (טהאַו'זענד)	טויזענד	year (ייר)	יאהר
franc (פרענק)	פראנק (פראנ- צויזישע געלט)	learn (לוירן)	לערנען
why (הוואַי)	ווארום, סטייטש	how (האַו)	ווי

נייע ווערטער.

work (וואוירק)	ארבעט	how long ?	ווי לאנג ?
long (לאָנג)	לאנג	too long	צו לאנג
much (מאַטש)	פיל	too much	צו פיל
too (טו)	צו, זעהר	too little	צו ווייניג

געשפרעך.

Where did the banker live?
He lived in Paris.
What did he ask the painter to do?
He asked him to draw something in his album.
Did the painter do it?
Yes, he did.
How long did it take him to do it?
It took him only five minutes.

How much did the painter ask for it?
He asked a thousand francs.
What did the banker say to him?
He said it was too much for the work of five minutes.
What did the painter reply?
He replied that it took him thirty years to learn how to do it in five minutes.

§23 to און too

צו מערקען, אז too איז אנדערש פון to, כאטש זיי קלינגען ביידע גלייך. too באטייט ״צו״ אין דעם זין פון איבער דער מאס: too rich צו רייך.

§24 פארגאנגענע צייט פון צייטווערטער.

די פארגאנגענע צייט פון צייטווערטער ווערט געמאכט דורך די צוזעצונג פון ed אדער d (ווען דאס צייטווארט ענדיגט זיך מיט e); צ. ב. he asked ער האט געפרעגט, she lived זי האט געלעבט.

§25 אומרעגעלמעסיגע צייטווערטער.

מאנכע צייטווערטער האבען אומרעגעלמעסיגע פארמעס פאר די פארגאנגענע צייט. צו דיזע געהערען:

be (בי) זיין	— — — פארגאנגענע צייט		was (וואז) געוועזען — איינצ. were (וואויר) — מעהרצ.
have (העוו) האבען	“	“	had (העד) געהאט.
may (מעי) מעגען	“	“	might (מאיט) געמעגט.
can (קען) קענען	“	“	could (קוד) געקענט.
do (דו) טאן	“	“	did (דיד) געטאן.
take (טעיק) נעהמען	“	“	took (טוק) גענומען.
give (גיוו) געבען	“	“	gave (געיוו) געגעבען.
spend (ספענד) פארברייננגען	“	“	spent (ספענט) פארבראכט
feel (פיל) פיהלען	“	“	felt (פעלט) געפיהלט.

§26 בייגונג פון רעגעלמעסיגע צייטווערטער.

געגענווערטיגע צייט.

I ask	איך פרעג	we ask	מיר פרעגען
you ask	דו פרעגסט	you ask	איהר פרעגט
he asks	ער פרעגט	they ask	זיי פרעגען

פארגאנגענע צייט.

I asked	איך האב געפרעגט	we asked	מיר האבען געפרעגט
you asked	דו האסט געפרעגט	you asked	איהר האט געפרעגט
he, she asked	ער, זי האט געפרעגט	they asked	זיי האבען געפרעגט

§27 בייגונג פון may, can, have, be

געגענווארטיגע צייט.

I am	איך בין	I have	איך האב
you are	דו ביסט	you have	דו האסט
he, she is	ער, זי איז	he, she has	ער, זי האט
we are	מיר זיינען	we have	מיר האבען
you are	איהר זייט	you have	איהר האט
they are	זיי זיינען	they have	זיי האבען

I can	איך קען	I may	איך מעג, קען
you can	דו קענסט	you may	דו מעגסט, קענסט
he, she can	ער, זי קען	he, she may	ער, זי מעג, קען
we can	מיר קענען	we may	מיר מעגען, קענען
you can	איהר קענט	you may	איהר מעגט, קענט
they can	זיי קענען	they may	זיי מעגען, קענען

פארגאנגענע צייט.

I was	איך בין געווען	I had	איך האב געהאט
you were	דו ביסט געווען	you had	דו האסט געהאט
he, she was	ער, זי איז געווען	he, she had	ער, זי האט געהאט
we were	מיר זיינען געווען	we had	מיר האבען געהאט
you were	איהר זייט געווען	you had	איהר האט געהאט
they were	זיי זיינען געווען	they had	זיי האבען געהאט

I could	איך האב געקענט	I might	איך האב געמעגט
you could	דו האסט געקענט	you might	דו האסט געמעגט
he, she could	ער, זי האט געקענט	he, she might	ער, זי האט געמעגט
we could	מיר האבען געקענט	we might	מיר האבען געמעגט
you could	איהר האט געקענט	you might	איהר האט געמעגט
they could	זיי האבען געקענט	they might	זיי האבען געמעגט

§28 „דו" אין ענגליש.

אמאל איז אין ענגליש פאר „דו" געברויכט געווארען thou (דהאו). היינט ווערט סיי פאר "דו" סיי פאר "איהר" באנוצט you (יו). — נאך you דארף די פערגאנגענע צייט-פארמע זיין ווי אין מעהרצאל: were (וואויר), ניט ווי אין איינצאל: was (וואז).

היינט ווערט thou נאך באנוצט אין פאעזיע, אין דער איבערזעצונג פון תנ"ך און אין תפילות.

§29 כלל פאר צייטווערטער מיט thou

צייטווערטער מיט thou נעהמען צו est, st; צ. ב. thou askest דו פרעגסט, thou goest דו געהסט, thou canst דו קענסט; thou askedst האסט געפרעגט, thou wentest ביסט געגאנגען, thou couldst האסט געקענט. are, have ווערען מיט thou געענדערט אין art, hast, נעמליך: thou art דו ביסט, thou hast דו האסט; was ווערט געענדערט אין wast אדער wert, נעמליך: thou wast, thou wert ביסט געוועזן.

§30 כלל פון a אַלס אָאַ.

a ווערט געלייענט ווי אָאַ, ווען ער קומט פאר lt, ld, ll—צום ביישפיל:

all (אאָל)	אלע	fall (פאָאל)	פאלען
bald (באָאלד)	פליכעוואטע	scald (סקאָאלד)	אפבריהען
malt (מאָאלט)	מאלץ	halt (האָאלט)	האלטען

Sixth Lesson—זעקסטע לעקציאָן

„פאַרוואָס האָט איהר פריהער ניט געזאָגט?“

An	**officer**	**was**	**wounded**	**in**	**the**	**knee**
אַן	אָפ'פיסער	וואָז	וואונ'דעד	אין	דהי	ני
אַ	אָפיצער	איז געוואָרען	פערוואונדעט	אין	די	קני

by	**a**	**shot**	**from**	**a**	**gun,**	**and**	**the**	**physicians**
באַי	עי	שאָט	פראָם	עי	גאַן	ענד	דהי	פיזי'שענז
דורך	אַ	שאָס	פון	אַ	ביקס	און	די	דאָקטוירים

made	**many**	**incisions**	**to**	**find**	**the**	**bullet.**
מעיד	מע'ני	אינסי'זשאַנז	טו	פאַינד	דהי	בו'לעט
האָבען געמאַכט	פיעלע	איינשניטען	צו	געפינען	די	קויל

Losing	**patience**	**at**	**last,**	**he**	**asked**	**them,**	**why**
לו'זינג	פעי'שענס	עט	לעסט	הי	עסקד	דהעם	הוואַי
פארלירענדיג	געדולד	צו	לעצט	ער	האָט געפרעגט	זיי	וואָרום

they	**cut**	**him**	**so**	**cruelly.**	**"We**	**are**	**looking**
דהעי	קאָט	הים	סאָו	קרו'עללי	ווי	אָר	לו'קינג
זיי	האָבען געשניטען	איהם	אַזוי	גרויזאַם	מיר	זיינען	זוכענדיג

(We are looking: מיר זוכען)

for	**the**	**bullet,"**	**said**	**the**	**physicians.**	**"Why**
פאָר	דהי	בו'לעט	סעד	דהי	פיזי'שענז	הוואַי
נאָך	די	קויל	האָבען געזאָגט	די	דאָקטוירים	וואָרום

did	**you**	**not**	**say**	**so**	**before?"**	**said**	**the**
דיד	יו	נאָט	סעי	סאָו	ביפאָו'ר	סעד	דהי
האָט געטאָן	איהר	ניט	זאָגען	אַזוי	פריהער	האָט געזאָגט	דער

(did you not say: האָט איהר ניט געזאָגט)

officer,	**"I**	**have**	**it**	**in**	**my**	**pocket."**
אָפ'פיסער	אַי	העוו	איט	אין	מאַי	פאָ'קעט
אָפיצער	איך	האָב	עס	אין	מיין	קעשענע

פרייע איבערזעצונג.

אַן אָפיצער איז געוואָרען פאַרוואונדעט אין קני דורך אַ שאָס פון אַ ביקס, און די דאָקטוירים האָבען געמאַכט פילע שניטען צו געפינען די קויל. פאַרלי־רענדיג ענדליך די גערולד, האָט ער זיי געפרעגט, פאַרוואָס זיי האָבען איהם אַזוי אומ'ברחמנות'דיג געשניטען. „מיר זוכען די קויל," האָבען די דאָקטוירים געזאָגט. „פאַרוואָס האָט איהר דאָס פריהער ניט געזאָגט," האָט געענטפערט דער אָפיצער, „איך האָב דאָך די קויל ביי מיר אין קעשענע."

די פראַזעס און זאַצען.

An officer was wounded	אַן אָפיצער איז געוואָרען פאַרוואונדעט
in the knee	אין קני
by a shot from a gun,	דורך אַ שאָס פון אַ ביקס
and the physicians made many incisions	און די דאָקטוירים האָבען געמאַכט פילע שניטען
to find the bullet.	צו געפינען די קויל.
Losing patience	פאַרלירענדיג גערולד
at last,	צולעצט (ענדליך)
he asked them,	האָט ער זיי געפרעגט,
why they cut him so cruelly.	וואָרום זיי האָבען איהם געשניטען אַזוי גרויזאַם.
"We are looking for the bullet,"	„מיר זוכען נאָך די קויל,"
said the physicians	האָבען געזאָגט די דאָקטוירים.
"Why did you not say so before ?"	„וואָרום האָט איהר אַזוי ניט געזאָגט פריהער?"
said the officer,	האָט געזאָגט דער אָפיצער,
"I have it in my pocket."	„איך האָב זי אין מיין קעשענע."

§31 צייטווערטער מיט -ing

צו מערקען דעם זאַץ we are looking for מיר זיינען זוכענדיג. דאָס מיינט: מיר זוכען. אַזוי דריקט מען אין ענגליש אויס אַ טואונג, אַלס דויערנד, אָנהאַלטענד. ביישפּילען:

I am dining	איך עס מיטאָג (יעצט, אימער)	he, she is drawing	ער, זי צייכענט
		we are taking	מיר נעהמען
you are looking for	איהר זוכט	they are giving	זיי גיבען

פאַר די פאַרגאַנגענע צייט.

I was dining	איך האָב געגעסען מיטאָג (דאַן געוועזען עסענדיג)	he, she was drawing	ער, זי האָט גע־צייכענט
		we were taking	מיר האָבען גענומען
you were looking	איהר האָט געזוכט	they were giving	זיי האָבען געגעבען

ווען אַ צייטוואָרט מיט דער ענדונג ing שטעהט אַליין, אָהן I am, you are, he is או. אַז. וו., האָט עס דעם זין פון די אידישע צייטווערטער מיט "דיג": losing פאַרלירענדיג, giving געבענדיג או. אַז. וו.

אַנמערקונג. צייטווערטער וואָס ענדיגען זיך מיט אַ שטומען e, וואַרפען אַראָפּ דעם e פאַר דער ענדונג ing; צ. ב. dine — dining, give — giving.

§32 צוזעצונג פון ly- צו אייגענשאַפטווערטער.

דאָס וואָרט cruelly איז געמאַכט פון דעם אייגענשאַפטוואָרט cruel דורך די צוזעצונג פון ly.

די פאָרמע cruel ווערט באַנוצט אין פאַרבינדונג מיט אַ געגענשטאַנד: cruel man אַ גרויזאַמער מענש; cruelly קומט אין פאַרבינדונג מיט אַ טואונג: to cut cruelly שניידען גרויזאַם, אָהן רחמנות. אַזוי אויך מיט אַנדערע אייגענשאַפטווערטער: pleasant man אַן אַנגענעהמער מענש, pleasant time אַנגענעהמע צייט; אָבער: to speak pleasantly ריידען אַנגענעהם.

§33 צייטווערטער נאָך do, did

מערקט דעם זאַץ: why did you not say פאַרוואָס האָט איהר ניט געטאָן זאָגען, ד. ה. פאַרוואָס האָט איהר ניט געזאָגט. צו מערקען, אַז סיי נאָך do סיי נאָך did קומט דאָס צייטוואָרט אין זיין ניט-געענדערטער פאָרמע. מען זאָגט: I did not say, ניט: I did not said; I did not take, ניט: I did not took (ווי עס זאָגען עם-הארצים).

די ווערטער.

פאַרלירען	*to lose (טו לוז)
צו	at (עט)
לעצט	last (לעסט)
צולעצט, ענדליך	at last
געשניטען	cut (קאַט)
אומ'ברחמנות'דיג, גרויזאַם	cruelly (קרו'עללי)
קוקענדיג, זוכענדיג	looking (לו'קינג)
קוקען, זוכען	*to look (טו לוק)
נאָכזוכען, זוכען	to look for
פאַר; נאָך	for (פאָר)
מיין	my (מאַי)
קעשענע	pocket (פאָ'קעט)

אָפיצער	officer (אָפ'פיסער)
פאַרוואונדעט	wounded (וואונ'דעד)
קני	knee (ני)
דורך	by (באַי)
שאָס	shot (שאָט)
פון	from (פראָם)
ביקס	gun (גאָן)
דאָקטער	physician (פיזיי'שאָן)
איינשניט, שניט	incision (אינסיי'זשאָן)
געפינען	to find (פאַינד)
קויל	bullet (בול'לעט)
פאַרלירענדיג	losing (לו'זינג)

געשפּרעד.

Who was wounded ?
An officer was wounded.
Where was he wounded ?
He was wounded in the knee.
By what was he wounded ?
By a shot from a gun.
What did the physicians do ?
They made many incisions in the knee.
Why did they make the incisions ?
They made them to find the bullet.

What did the officer ask the physicians ?

He asked them, why they cut him so cruelly.

What did the physicians answer ?

They answered that they were looking for the bullet.

What did the officer say to them ?
He said that he had the bullet in his pocket.

§34 קלאַנגען פון וואָקאַל e

e האָט דריי קלאַנגען : אי, ע, אוי.

§35 כלל פון e אַלס אי.

e ווערט געלייענט ווי א י פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס שטעהט אַן e, ווי אין די פאָלגענדע ווערטער :

eve (איוו)	אָוועגנט	mere (מיר)	גאַנץ
here (היר)	היער	mete (מיט)	מעסטען

אויך צום סוף פון קליינע איינזילביגע ווערטלאַך, ווי :

he (הי)	ער	me	מיר, מיך
she (שי)	זי	be (בי)	זיין

§36 שטומער e

☞ צו געדענקען די רעגעל, וועלכע איז שוין איינמאָל געגעבען געוואָרען פריהער, דאָס דער וואָקאַל e איז שטום, ווען ער קומט נאָך אַ קאָנסאָנאַנט, פאַר וועלכען עס שטעהט אַ וואָקאַל ; ביישפּילען :

name (נעים)	נאָמען	more (מאָור)	מעהר
eve (איוו)	אָוועגנט	before (ביפאָו'ר)	פריהער
life (לאַיף)	לעבען	use (יוס)	נוץ

Seventh Lesson—זיבעטע לעקציאָן

די גאַנצע תורה אויף איין פוס.

Once	a	gentile	came	to	Hillel	the	Great,
וואַנס	עי	דזשענ'טאַיל	קעים	טו	היל'לעל	דהי	גרעיט
איינמאָל	אַ	גוי	איז געקומען	צו	הללין	דעם	גרויסען

and	said:	"Convert	me,	but	on	condition
ענד	סעד	קאָנוואוי'רט	מי	באַט	אָן	קאָנדי'שאָן
און	האָט געזאָגט	זיי מגייר	מיך	אָבער	אויף	בעדינגונג

that	you	teach	me	the	whole	law	while
דהעט	יו	טיטש	מי	דהי	האָול	לאָא	הוואַיל
דאָס	דו	זאָלסט לערנען	מיך	דאָס	גאַנצע	געזעץ	ווערהענד

I	stand	on	one	leg."	Hillel	accepted	the
אַי	סטענד	אָן	וואַן	לעג	היל'לעל	עקסעפ'טעד	דהי
איך	שטעה	אויף	איין	פוס	הלל	האָט אָנגענומען	די

challenge	and	converted	him	by	answering
טשעל'לענדזש	ענד	קאָנוואוירט'עד	הים	באַי	ענ'סערינג
אויפפאָדערונג	און	האָט מגייר געווען	איהם	דורך	ענטפערנדיג

him	on	the	spot,	"That	which	is	hateful
הים	אָן	דהי	ספּאָט	דהעט	הוויטש	איז	העיט'פול
איהם	אויף	דעם	אָרט	דאָס	וועלכעס	איז	פאַרהאַסט

to	yourself	do	not	do	to	your	neighbor.
טו	יורסעלף	דו	נאָט	דו	טו	יור	נעי'באָר
צו	דיר אליין	טו	ניט	טאָן	צו	דיין	מיטמענש

(do not do:) זאָלסטו ניט טאָן

This	is	the	whole	law,	and	the	rest	is	its
דהיס	איז	דהי	האָול	לאָא	ענד	דהי	רעסט	איז	איטס
דאָס	איז	דאָס	גאַנצע	געזעץ	און	דאָס	איבעריגע	איז	זיין

commentary."
קאָמ'מענטערי
קאָמענטאַר, פּירוש

פרייע איבערזעצונג.

אַ גוי איז איינמאָל געקומען צו הלל דעם גרויסען (הלל הזקן) און האָט צו איהם געזאָגט: „זיי מיך מגייר, אָבער מיט דעם תנאי, אַז דו זאָלסט מיך אויס־לערנען די גאַנצע תורה אין דער צייט וואָס איך שטעה אויף איין פוס." הלל האָט אָנגענומען די אויפפאָדערונג און האָט איהם מגייר געווען ענטפערנדיג גלייך אויפ'ן אָרט: „דאָס וואָס דיר אליין איז ניט ליב זאָלסטו ניט טאָן צו דיין מיטמענשען; דאָס איז די גאַנצע תורה און דאָס איבעריגע איז בלויז אַ פּירוש אויף איהר."

די פּראָזעס און זאַצען.

איינמאָל איז אַ גוי געקומען	Once a gentile came
צו הלל דעם גרויסען (הלל הזקן)	to Hillel the Great,
און האָט געזאָגט:	and said:
„זיי מיך מגייר,	"Convert me
אָבער מיט דעם בעדינג	but on condition
דאָס דו זאָלסט מיך אויסלערנען	that you teach me
דאָס גאַנצע געזעץ (תורה)	the whole law
אין דער צייט וואָס איך שטעה	while I stand
אויף איין פוס."	on one leg."
הלל האָט אָנגענומען די אויפפאָדערונג	Hillel accepted the challenge
און האָט איהם מגייר געווען	and converted him
ענטפערנדיג איהם	by answering him
אויפ'ן אָרט:	on the spot:
„דאָס וועלכעס איז פאַרהאַסט	"That which is hateful
ביי דיר אַליין	to yourself
זאָלסטו ניט טאָן (ווערטערליך: טו ניט טאָן)	do not do
צו דיין מיטמענשען.	to your neighbor.
דאָס איז	This is
דאָס גאַנצע געזעץ (תורה)	the whole law
און דאָס איבעריגע איז	and the rest is
זיין קאָמענטאַר (דער פּירוש אויף איהם)."	its commentary

די ווערטער.

gentile (דזשענ'טאַיל)	אַ גוי, אַ הייד
convert (קאָנוואוי'רט)	בעקעהרען, מגייר זיין
but (באָט)	אָבער
on (אָן)	אויף
condition (קאָנדיי'שאָן)	בעדינג, תנאי
to teach (טיטש)	לערנען
whole (האָול)	גאַנץ
law (לאָא)	געזעץ, תורה
while (הוואַיל)	וועהרענד, בשעת, אין דער צייט וואָס
to stand (סטענד)	שטעהן
leg (לעג)	פוס
accepted (עקסעפּ'טעד)	האָט אָנגענומען
challenge (טשעל'לענדזש)	אויפפאָדערונג

spot (ספּאָט)	אָרט
on the spot	אויפ'ן אָרט, גלייך
which (הוויטש)	וועלכעס
that which	דאָס וואָס
hateful (העיט'פול)	פאַרהאַסט
yourself (יורסעל'ף)	דו אַליין, איהר אַליין
not (נאָט)	ניט
your (יור)	דיין, אייער
neighbor (נעי'באָר)	שכן, חבר, מיטמענש
this (דהיס)	דיזעס, דאָס
rest (רעסט)	דאָס איבעריגע
its (איטס)	זיין, איהר
commentary (קאָמ'מענטערי)	קאָמענטאַר, פּירוש

געשפרעך.

Who came to Hillel the Great?
A gentile came to him.
What did the gentile ask him to do?
He asked him to convert him.
What was his condition?
His condition was to teach him the whole law on the spot.

Did Hillel accept the challenge?
He accepted it.
What did Hillel say to him?
He said: "That which is hateful to yourself do not do to your neighor — this is the whole law and the rest is its commentary."

§37 דאס ווארט yourself און אלע ווערטער מיט self

yourself איז צוזאמענגעזעצט פון your דיין, אייער, און self זעלבסט. פאלגענדע זיינען די פארמעס פאר אלע פערזאנען:

זעלבסט, זיך (אהן באציהונג אויף א באשטימטע פערזאן)	(וואנסעלף)	oneself
איך זעלבסט, מיר זעלבסט, מיך זעלבסט	(מאיסעלף)	myself
דו זעלבסט, דיר זעלבסט, דיך זעלבסט; איהר זעלבסט, אייך זעלבסט	(יורסעלף	yourself
ער זעלבסט, איהם זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(הימסעלף)	himself
זי זעלבסט, איהר זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(הוירסעלף)	herself
עס זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(איטסעלף)	itself
מיר זעלבסט, אונז זעלבסט	(אורסעלווז)	ourselves
איהר זעלבסט, אייך זעלבסט	(יורסעלווז)	yourselves
זיי זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך	(דהעמסעלווז)	themselves

א נ מ ע ר ק ו נ ג. yourself ווערט באנוצט ווען מען רעדט צו איין פערזאן; yourselves — צו מעהרערע פערזאנען.

§38 די ווערטער he, she, it

he (ער), she (זי) ווערען בענוצט ווען עס רעדט זיך פון לעבעדיגע זאכען — דאס ערשטע פון מענליכע פערזאנען אדער חיות (א מאן, אן אקס), דאס צווייטע פון ווייבליכע פערזאנען אדער חיות (א פרוי, א קוה).

it ווערט אין ענגליש בענוצט נאר ווען מען רעדט פון ניט-לעבעדיגע או. אז. וו. אדער פון לעבעדיגע זאכען, וואס זייער געשלעכט (מין) איז ניט באשטימט, ווי פון א קינד, א פערד או. אז. וו. די זעלביגע רעגעל גילט אויך פאר itself.

it קען אין אידיש פארטייטשט ווערען "עס" אדער "ער" אדער "זי," לויט דעם, ווי דאס ווארט, אויף וועלכעם עס באציהט זיך פאדערט. ווען מיר רעדען צום ביישפיל פון א "טיש," וועלכער איז אין אידיש מענליך (ער), דארפען מיר it איבערזעצען "ער;" ווען מיר רעדען פון א "באנק" דארפען מיר it איבערזועצען "זי;" ווען מיר רעדען פון א „בוך" און זאגען „דאס בוך." דארפען מיר it איבערזעצען „עס."

§39 כלל פון e אַלס ע.

e ווערט געלייענט ע, ווען ער שטעהט פאַר איינעם אַדער מעהרערע קאָנ־סאָנאַנטען; ביישפּילען:

bed (בעד)	בעט	step (סטעפּ)	אַ טריט
net (נעט)	נעץ	vest (וועסט)	אַ וועסט
rest (רעסט)	רוה	went (ווענט)	געגאַנגען

Eighth Lesson—אַכטע לעקציאָן

דער מאַן מיט די צוויי ווייבער.

(פון עזאָפּ'ס פאַבלען.)

A	man,	whose	hair	was	turning	grey,
עי	מען	הוז	העיר	וואָז	טוירנינג	גרעי
אַ	מאַן	וועמעס	האָר	איז געווען	ווערענדיג	גרוי

had	two	wives,	one	a	little	older	than
העד	טו	וואַיווז	וואַן	עי	ליטל	אולדער	דהען
האָט געהאַט	צוויי	ווייבער	איינע	אַ	ביסעל	עלטער	ווי

himself	and	one	much	younger.	The	young
הימסעלף	ענד	וואַן	מאַטש	יאַנגער	דהי	יאַנג
ער אליין	און	איינע	פיעל	אינגער	די	יונגע

wife	did	not	want	people	to	think	that	she
וואַיף	דיד	נאַט	וואַנט	פּיפּל	טו	טהינק	דהעט	שי
ווייב	האָט ניט געמאָן		וועלען	לייט, מענשען	צו	דענקען	דאָס	זי

had	an	old	man	for	a	husband,	and	so
העד	ען	אולד	מען	פאָר	עי	האַזבענד	ענד	סאָו
האָט געהאַט	אַ	אַלטען	מענש	פאַר	אַ	מאַן	און	דעריבער

used	to	pull	out	as	many	of	his	white
יוזד	טו	פּול	אוט	עז	מעני	אָוו	היז	הוואַיט
פלעגט (זי)	צו	צופּען	אַרויס	אַזוי	פיעלע	פון	זיינע	ווייסע

hairs	as	she	could.	The	old	wife,	on	the
העירז	עז	שי	קוד	דהי	אולד	וואַיף	אָן	דהי
האָר	ווי	זי	האָט געקענט	די	אַלטע	ווייב	אויף	די

other	hand,	did	not	wish	to	look	older
אַדהער	הענד	דיד	נאַט	וויש	טו	לוק	אולדער
אַנדערע	האַנט, זייט	האָט ניט געמאָן		ווינשען	צו	אויסזעהן	עלטער

than	her	husband,	and	so	used	to	pull
דהען	הויר	האַזבענד	ענד	סאָו	יוזד	טו	פּול
ווי	איהר	מאַן	און	דעריבער	פלעגט	צו	צופּען

out	his	black	hairs.	This	went	on	until,
אוט	היז	בלעק	העירז	דהיס	וועגט	אָן	אנטיל
ארויס	זיינע	שווארצע	האָר	דיזעס	ווייטער איז געגאנגען		ביז

between	them	both,	the	poor	man	became
ביטוויין	דהעם	באָוטה	דהי	פּור	מען	ביקעים
צווישען	זיי	ביידע	דער	ארימער	מאן	איז געווארען

bald.
באאלד
פליכעוואטע

פרייע איבערזעצונג.

א מאן, וואס האט אנגעהויבען ווערען גרוי, האט געהאט צוויי ווייבער, איינע א ביסעל עלטער פאר איהם און איינע פיעל אינגער. די יונגע ווייב האט ניט געוואלט לייט זאלען זעהן, דאס זי האט אן אלטען מאן, און זי פלעגט דעריבער אויסצופּען ביי איהם אזוי פיעל ווייסע האר ווי זי האט געקענט. די אלטע ווייב. ווידער, האט ניט געוואלט זי זאל אויסזעהן עלטער פאר איהר מאן און פלעגט ביי איהם אויסצופּען די שווארצע האר. דאס איז אזוי אנגעגאנגען ביז דער אלטער מאן איז געווארען פליכעוואטע.

דער מוסר השכל פון דער פאבעל איז: גיב נאך פארשיידענע פארטייען, וועסטו באלד ניט האבען וואס נאכצוגעבען.

די פראזעס און זאצען.

A man, whose hair was turning grey,	א מאן, וועמעס האר האט אנגעהויבען ווערען גרוי,
had two wives,	האט געהאט צוויי ווייבער,
one a litlle older than himself	איינע א ביסעל עלטער ווי ער אליין
and one much younger.	און איינע פיל אינגער.
The young wife did not want people to think	די יונגע ווייב האט ניט געוואלט לייט זאלען דענקען,
that she had an old man for a husband,	דאס זי האט געהאט אן אלטען מענשען פאר א מאן,
and so used to pull out	און דעריבער פלעגט (זי) אויסצופּען
as many of his white hairs as she coudl.	אזוי פילע פון זיינע ווייסע האר, ווי זי האט געקענט.
The old wife,	די אלטע ווייב,
on the other hand,	פון דער אנדערער זייט,
did not wish to look older than her husband,	האט ניט געוואלט אויסזעהן עלטער ווי זיינע שווארצע האר.
and so used to pull out his black hairs.	און דעריבער, פלעגט (זי) אויסצופּען זיינע שווארצע האר.
This went on	דאס איז אנגעגאנגען
until,	ביז וואנען,
between them both,	צווישען זיי ביידען
the poor man	דער ארימער מאן
became bald.	איז געווארען פליכעוואטע.

ווערטער.

ציהען, צופען	**pull** (פול)
אויסצופען	***to pull out**
אזוי	**as** (עז)
אזוי—ווי	**as—as**
אזוי פיעל ווי	**as many as**
ווייס	**white** (ווהאיט)
אנדער	**other** (אָ'דהער)
האנט	**hand** (הענד)
אויף דער אנ-דערער האנט, ד. ה. פון דער אנדערער זייט.	**on the other hand**
ווינשען	**wish** (וויש)
אויסזעהן	**look** (לוק)
שווארץ	**black** (בלעק)
געגאנגען;	**went** (ווענט)
איז אָנגעגאנגען	**went on**
געהן;	***to go** (גאָו)
אָנגעהן, געהן ווייטער	**to go on**
ביז	**until** (אָנטיי'ל)
צווישען	**between** (בעטוויי'ן)
זיי	**them** (דהעם)
זיי	***they** (דהעי)
ביידע	**both** (באָוטה)
אָרעם; נעבאך	**poor** (פור)
איז געוואָרען	**became** (ביקעי'ם)
ווערען	***to become** (ביקאָ'ם)
פליכעוואטע	**bald** (באָאלד)

מענש; מאַן	**man** (מען)
וועמעס	**whose** (הוז)
האָר	**hair** (העיר)
ווערענדיג	**turning** (טויר'נינג)
זיך פארוואנד-לען, ווערען	***to turn** (טו טוירן)
גרוי, סיווע	**grey** (גרעי)
צוויי	**two** (טו)
ווייבער	**wives** (וואַיווז)
ווייב	***wife** (וואַיף)
ווייניג	**little** (ליטל)
א ביסעל	***a little**
עלטער	**older** (אָולד'יער)
אַלט	***old** (אָולד)
ער זעלבסט, ער אליין.	**himself** (הימסעי'לף)
פיעל	**much** (מאָטש)
אינגער	**younger** (יאָנג'ער)
יונג, יונגע	***young** (יאָנג)
ווילען, פארלאנגען	**want** (וואָנט)
לייט, מענשען, דער עולם	**people** (פיפל)
דענקען	**think** (טהינק)
מאַן	**husband** (האָז'בענד)
אזוי; דעריבער	**so** (סאָו)
פלעגט	**used** (יוזד)
ברויכען; פלעגען	***to use** (יוז)

נייע ווערטער.

פון די זעלביגע יאהרען.	**of the same age**
יע	**yes** (יעס)

זעלביגער, זעלביגע	**same** (סעים)
עלטער, יאהרען	**age** (עידזש)
ניין	**no** (נאָו)

געשפרעך.

How many wives did the man have ?
He had two wives.
Were they of the same age ?
No ; one was older than he and the other was younger.
What did the young wife do ?
She pulled out his white hairs.
Why did she do so ?
Because she did not want people to think that she had an old husband.
What did the old wife do ?
She pulled out his black hair.
Why did she do so ?
Because she did not wish to look older than her husband.
How long did this go on ?
This went on until they pulled out all his hairs.
Did the poor man become bald ?
Yes, he became bald.

§40 אייגענשאפטווערטער און זייערע גראדען.

אזעלכע ווערטער ווי יונג, אלט, גוט, שלעכט, גרויזאם, אנגענעהם, הייסען אייגענשאפטווערטער.

אייגענשאפטווערטער האבען דריי גראדען: א באשטימטען, א העכערן און א העכסטען.

די אייגענשאפטווערטער ווי זיי זיינען, אהן צוזעצונגען אדער ענדערונגען, דריקען אוים דעם באשטימטען גראד: young יונג, old אלט, pleasant אנגענעהם, cruel גרויזאם.

דער העכערער גראד ווערט אויסגעדריקט דורך די צוזעצונג פון er (בלויז r, ווען דאס ווארט האט צו ענדע אן e) אדער דורך די צושטעלונג פון דעם ווארט more (מאור, מעהר) פאר דעם אייגענשאפטווארט: older עלטער, younger איגנער, greyer גרויער; more pleasant אנגענעהמער, more cruel גרויזאמער.

דער העכסטער גראד ווערט אויסגעדריקט דורך די צוזעצונג פון est (st, ווען דאס ווארט האט צו ענדע אן e) אדער דורך די צושטעלונג פון דעם ווארט most (מאוסט, מעהרסט) פאר דעם אייגענשאפטווארט: oldest עלטסטער, youngest איגנסטער, greyest גרויסטער, most pleasant אנגענעהמסטער, most cruel גרויזאמסטער.

דער העכערער און העכסטער גראד ווערען געמאכט דורך er, est —

1) אין אלע אייגענשאפטווערטער, וועלכע באשטעהען פון איין זילבע: old — older, oldest; young — younger, youngest; grey — greyer, greyest.

2) אין אלע אייגענשאפטווערטער, וועלכע באשטעהען פון צוויי זיל-בעס און ענדיגען זיך מיט y (וועלכער ווערט פארביטען אויף i, ווען פאר

איהם שטעהט א קאנסאנאנט): happy (העפ׳פּי) גליקליך — happier גליקליכער, happiest גליקליכסטער; אויך אין צוויי-זילביגע אייגענשאפט-ווערטער, וואס האבען דעם אקצענט (הריק, קוועטש) אויף דער לעצטער זילבע: polite (פּאולאַי׳ט) העפליך — politer העפליכער, politest העפליכסט.

דער העכערער און העכסטער גראד ווערען געמאכט דורך more, most —

1) אין צוויי-זילביגע אייגענשאפטווערטער, וואס ענדיגען זיך ניט מיט y און האבען דעם אקצענט אויף דער ערשטער זילבע: pleasant (פּלע׳זענט) אנגענעהם — more pleasant אנגענעהמער, most pleasant אנגענעהמסטער.

2) אין אלע אייגענשאפטווערטער, וואס באשטעהען פון מעהר ווי צוויי זילבעם: beautiful (ביו׳טיפול) שען — more beautiful שענערער, most beautiful שענסטער.

פאלגענדע אייגענשאפטווערטער האבען אומרעגעלמעסיגע פארמעס פאר דעם העכערן און העכסטען גראד:

באשטימטער גראד.	העכערער.	העכסטער.
good גוט	better בעסער	best בעסט
bad שלעכט	worse (וואוירס) ערגער	worst (וואוירסט) ערגסט
many פילע	more מעהר	most מעהרסט
little קליין, ווינציג	less מינער, ווינציגער	least מינדסט, ווינציגסט
far ווייט	farther ווייטער	farthest ווייטסט

פון far איז דער העכערער און העכסטער גראד אויך: further (פוירדהער), furthest (פוירדהעסט).

פון old (אולד) אלט, איז דער העכערער גראד elder (עלדער) און דער העכסטער eldest (עלדעסט), ווען עס רעדט זיך פון מיטגלידער פון א פאמיליע, ווי צום ביישפּיל: the elder brother דער עלטערער ברודער, the eldest sister די עלטעסטע שוועסטער.

§41 כלל פון e אלס אוי.

דער וואקאל e ווערט געלייענט ווי וי, ווען ער קומט פאר אן r, נאך וועלכען עס איז ניטא קיין e; ביישפּילען:

קרייטער	herb (הוירב)	הערדע, סטאדע	herd (הוירד)
רחמנות	mercy (מויר׳סי)	מונטער, לעבעדיג	pert (פּוירט)
איהר	her (הויר)	אירען	err (אויר)

Ninth Lesson—ניינטע לעקציאָן

ער איז געלעגען אין פוטער.

(פון די מעשה'לאך, וואס ווערען דערצעהלט פון מאטקע כאבאד.)

A	droll	fellow,	leaving	one	day	the	house
עי	דראול	פעל'לאו	ליוווינג	וואן	דעי	דהי	האוס
א	לוסטיגער	יונג	פארלאזענדיג	איין	טאג	דאס	הויז

of	a	friend,	rolled	down	a	flight	of	stairs,
אוו	עי	פרענד	ראולד	דאון	עי	פלאיט	אוו	סטעירז
פון	א	פריינד	האט זיך געקייקעלט	ארונטער	א	רייהע	פון	טרעפ

but	he	was	not	hurt	and	soon	got	on	his
באט	הי	וואז	נאט	הוירט	ענד	סון	גאט	אן	היז
אבער	ער	איז געווארען	ניט	געשעדיגט	און	באלד	האט זיך געשטעלט	אויף	זיינע

feet	again.	The	people	of	the	house,	having
פיט	עגע'ן	דהי	פיפל	אוו	דהי	האוס	העוווינג
פיס	ווידער	די	לייט	פון	דעם	הויז	האבענדיג

heard	a	thump,	ran	out,	and	finding	their
הוירד	עי	טהאמפ	רען	אוט	ענד	פאינ'דינג	דהעיר
געהערט	א	קלאפ	זיינען געלאפען	ארויס	און	געפינענדיג	זייער

friend	at	the	foot	of	the	stairs,	asked	him,
פרענד	עט	דהי	פוט	אוו	דהי	סטעירז	עסקד	הים
פריינד	ביי	דעם	פוס (אונטען)	פון	די	טרעפ	האבען געפרעגט	איהם

what	was	the	matter.	"Nothing	serious,"
הוואט	וואז	דהי	מעט'טער	נא'טהינג	סי'ריאס
וואס	איז געווען	די	זאך	גארנישט	ערנסט, געפעהרליך

answered	the	fellow,	"my	furcoat	slipped	down
ענ'סערד	דהי	פעל'לאו	מאי	פויר'קאוט	סליפד	דאון
האט געענטפערט	דער	מאן	מיין	פוטער	האט זיך געגליטשט	ארונטער

the	stairs."	"But	we	have	heard	a	thump,"
דהי	סטעירז	באט	ווי	העוו	הוירד	עי	טהאמפ
די	טרעפ	אבער	מיר	האבען	געהערט	א	קלאפ

said	they.	"That	is,"	replied	he,	"because
סעד	דהעי	דהעט	איז	ריפלאיד	הי	ביקא'אז
האבען געזאגט	זיי	דאס	איז	האט געענטפערט	ער	ווייל

my	body	lay	in	it."
מאי	בא'די	לעי	אין	איט
מיין	קערפער	איז געלעגען	אין	איהם

פרייע איבערזעצונג.

א וויצלינג האט איינמאל ארויסגעהענדיג פון א פריינד'ס הויז זיך אראפ־געקייקעלט פון א רייהע טרעפ, אבער ער האט זיך ניט שטארק געשעדיגט און איז באלד ווידער געוועזן אויף די פיס. די לייט פון הויז, הערענדיג א קלאפ, זיינען ארויסגעלאפען, און זעהענדיג זייער פריינד אונטען ביי די טרעפ, האבען זיי איהם געפרעגט, וואס דא איז געשעהן. „נישט קיין געפאהר," האט געענט־פערט דער וויצלינג, „מיין פוטער האט זיך אראפגעגליטשט פון די טרעפ." „מיר האבען דאך אבער געהערט א קלאפ," האבען זיי געזאגט, „פארשטעהט איהר מיך," האט ער זיי געענטפערט, „ א י ד בין געלעגען אין פוטער."

די פראזעס און זאצען.

א לוסטיגער יונג,
פארלאזענדיג איין טאג דאס הויז פון א פריינט,
האט זיך ארונטערגעקייקעלט פון א רייהע טרעפ,
אבער ער איז ניט געווארען געשעדיגט
און באלד
האט ער זיך ווידער געשטעלט אויף זיינע פיס.

די לייט פון הויז,
האבענדיג געהערט א קלאפ,
זיינען ארויסגעלאפען,
און געפינענדיג זייער פריינט
ביים פוס (ביים ענד) פון די טרעפ,
האבען (זיי) איהם געפרעגט,
וואס איז געוועזן די זאך (וואס איז געשעהן).

„גארנישט געפעהרליכעס",
האט געענטפערט דער וויצלינג,
„מיין פוטער
האט זיך ארונטערגעליטשט (פון) די טרעפ".

„אבער מיר האבען געהערט א קלאפ",
האבען זיי געזאגט.
„דאס איז",
האט ער געענטפערט,
„ווייל מיין קערפער איז געלעגען אין איהם."

A droll fellow,
leaving one day the house of a friend
rolled down a flight of stairs,

but he was not hurt
and soon
got on his feet again.

The people of the house,
having heard a thump,
ran out,
and finding their friend
at the foot of the stairs,
asked him,
what was the matter.

"Nothing serious,"
answered the wit,
"my furcoat
slipped down the stairs."

"But we heard a thump,"
said they,
"That is,"
repleid he,
"because my body lay in it."

די ווערטער.

having (הע'ווינג)	האבענדיג
heard (הוירד)	געהערט
*to hear (היר)	הערען
thump (טהאמפ)	א קלאפ (פון פאלען)
ran (רען)	זיינען געלאפען
*to run (ראן)	לויפען
finding (פאינ'דינג)	געפינענדיג
*to find (פאינד)	געפינען
found (פאונד)	געפונען
foot (פוט)	פוס; דער אונטען
matter (מעט'טער)	זאך
what is the matter?	וואס איז די זאך? וואס איז די מעשה? וואס איז געשעהן?
nothing (נא'טהינג)	גארנישט
serious (סי'ריאס)	ערנסט, געפעהרליך
wit (וויט)	וויץ ; וויצלינג
furcoat (פויר'קאוט)	פוטער
slipped (סליפד)	האט זיך געגליטשט
*to slip (סליפ)	זיך גליטשען
to slip down	זיך ארונטערגליטשען
replied (ריפלאייד)	האט געענטפערט
*to reply (ריפלאי')	ענטפערן
body (באָ'די)	קערפער
lay (לעי)	איז געלעגען
*to lie (לאי)	ליגען
day (דעי)	טאג
witty (וויט'טי)	וויציג
fellow (פעל'לאו)	מענש, יונג, קערל
leaving (לי'ווינג)	פארלאזענדיג
*to leave (ליוו)	פארלאזען
house (האוס)	הויז
friend (פרענד)	פריינד
rolled (ראולד)	זיך געקייקעלט
*to roll (ראול)	קייקלען, זיך קייקלען
down (דאון)	ארונטער
flight (פלאיט)	א פליה, א גאנג ; אן עטאזש
stairs (סטעירז)	טרעפ
a flight of stairs	א גאנג טרעפ, א רייהע טרעפ (פון אן עטאזש)
but (באט)	אבער
hurt (הוירט)	געשעדיגט
*to hurt	שעדיגען
soon (סון)	באלד
got (גאט)	זיך אויפגעהויבען, זיך געשטעלט
*to get (געט)	באקומען, ווערען
feet (פיט)	פיס
he got on his feet	ער איז געווארען אויף זיינע פיס, ד. ה. ער האט זיך געשטעלט
again (ענען')	ווידער
people (פיפל)	לייט

אנמערקונג. lay געלעגען, איז די פארגאנגענע צייט פון lie ליגען. מען זאל אונטערשיידען דיזעס ווארט פון lay לעגען, laid (לעיד) געלעגט.

נייע ווערטער.

what kind of a...	וואס פאר א סארט..., וואס פאר א...
what kind of a house?	וואס פאר א (סארט) הויז ?
where (הוועער)	וואו ?
happened (העפ'נד)	געטראפען, פאסירט
*to happen (העפ'ן)	טרעפען, פאסירען
kind (קאינד)	מין, סארט

געשפרעד.

What happened ?
A man rolled down a flight of stairs.

Where did it happen ?
In the house of his friend.

What kind of a man was he ?
He was a droll fellow.

Was he hurt ?
No, he was not hurt and soon got on his feet again.

Did the people of the house hear a thump ?
Yes, they heard a thump and they ran out.

Where did they find him ?
They found him at the foot of the stairs.

What did they ask him ?
They asked him, what was the matter.

What did he reply ?
He replied that his furcoat slipped down the stairs.

Why did they hear a thump ?
Because the fellow lay in the furcoat !

§42 קלאנגען פון וואקאל i

דער וואקאל i האט דריי קלאנגען : אַי, אי, אוי.

§43 כלל פון i אלם אַי.

i ווערט געלייענט אַ י, ווען ער שטעהט פאר אַן e, אדער פאר אַ קאנסאנאנט, נאד וועלכען עס קומט אַ שטומער e ; צום ביישפיל :

לעבען	life (לאיף)	שטארבען	die (דאי)
אַ מייל	mile (מאיל)	ליגען	lie (לאי)
אויפשטעהן	rise (ראיז)	בייסען	bite (באיט)
צייט	time (טאים)	באהאלטען	hide (האיד)

אויך ווען ער שטעהט פאר ld, nd, ווי :

בלינד	blind (בלאינד)	אַ קינד	child (טשאילד)
גייסט	mind (מאינד)	ווילד	wild (וואילד)

Tenth Lesson—צעהנטע לעקציאן

דער פוקס און די מאַסקע.

(אַ פאבעל.)

A	fox	one	day	got	into	the	house	of
עי	פאקס	וואן	דעי	גאט	אינטו	דהי	האוס	אוו
אַ	פוקס	איין	טאג	אין אריין	אין	דאס	הויז	פון

an	actor,	and	rummaging	among	his	properties,
ען	עק'טאר	ענד	ראמ'מעדזשינג	עמאַ'נג	היז	פראַ'פערטיז
אַן	אַקטיאָר	און	זוכענדיג	צווישען	זיינע	זאכען

came	across	a	very	beautiful	mask.	Putting
קעים	עקראָ'ס	עי	ווע'רי	ביו'טיפול	מעסק	פוט'טינג
איז געקומען	איבער	אַ	זעהר	שענע	מאַסקע	ארויפלעגענדיג

his	paw	on	the	forehead,	he	said,	"A
היז	פאָא	אָן	דהי	פאָר'העד	הי	סעד	עי
זיין	לאַפּע	אויף	דעם	שטערן	ער	האָט געזאָגט	אַ

fine-looking	head,	indeed!	what	a	pity	it	is
פאַין לוּ'קינג	העד	אינדי'ד	הוואַט	עי	פי'טי	איט	איז
פיין אויסזעהענדער	קאָפּ	ווירקליך	וואָס־פאַר	אַ	שאָד	עס	איז

that	it	wants	brains!"
דהעט	איט	וואָנטס	ברעינז
דאָס	ער	מאַנגעלט	מאָרך

A	fair	outside	is	a	poor	substitute	for
עי	פעיר	אוט'סאַיד	איז	עי	פור	סאַב'סטיטיוט	פאָר
אַ	שענער	דרויסענזייט, אַנבליק	איז	אַ	שלעכטער	פאַרבייט	פאַר

inner	worth.
אינ'נער	וואָורטה
אינערליכען	ווערטה

שפּריכווערטער.

Handsome	is	that	handsome	does.
הענד'סאַם	איז	דהעט	הענד'סאַם	דאַז
שען	איז	דער וואָס	שען	טוט

All	is	not	gold	that	glitters.
אָאָל	איז	נאָט	גאָולד	דהעט	גלי'טערז
אַלץ	איז	ניט	גאָלד	וואָס	גלאַנצט

פרייע איבערזעצונג.

אַ פוקס האָט זיך איינמאָל אַריינגעקראָגען אין דאָס הויז פון אַן אַקטיאָר, און דורכזוכענדיג זיינע זאַכען, האָט ער אָנגעטראָפען אַ זעהר שענע מאַסקע. אַרויפ־לעגענדיג זיין לאַפּע אויף דעם שטערן, האָט ער געזאָגט: „אַ שענער פּנים, ווירקליך! אַ שאָד וואָס דעם קאָפּ פעהלט מאָרך!"

דער מוסר השכל פון דער פאַבעל איז: **אַ שענער אויסזעהן איז אַ שלעכטער פאַרבייט פאַר אינערליכען ווערט.**

שען איז דער וואָס זיינע מעשים זיינען שענע.
ניט אַלץ איז גאָלד וואָס גלאַנצט.

די פּראָזעס און זאַצען.

A fox	אַ פוקס
one day	איין טאָג
got into the house of an actor,	איז אַריין אין דאָס הויז פון אַן אַקטיאָר,
and rummaging among his properties	און זוכענדיג צווישען זיינע זאַכען
came across a very beautiful mask.	איז ער געקומען איבער (האָט ער געפונען) אַ זעהר שעהנע מאַסקע.
Putting his paw on the forehead,	אַרויפלעגענדיג זיין לאַפּע אויף דעם שטערן,
he said,	האָט ער געזאָגט:
"A fine-looking head,	„אַ פיין־אויסזעהענדער קאָפּ,
indeed!	ווירקליך!
what a pity it is	וואָס־פאַר אַ שאָד עס איז
that it wants brains!"	דאָס ער מאַנגעלט (דאָס איהם פעהלט) מאָרך!"
A fair outside	אַ שענע דרויסענזייט (אַ שענער אויסזעהן)
is a poor substitute for inner worth.	איז אַ שלעכטער פאַרבייט פאַר אינערליכען ווערט.

די ווערטער.

fox (פאָקס)	פוקס	**rummaging** (ראַמ'מעדזשינג)	זוכענדיג
day (דעי)	טאָג	***to rummage** (ראַמ'מעדזש)	שאַרען, זוכען
got (גאָט)	איז געקומען	**across** (עקראָ'ס)	איבער
***to get** (געט)	באַקומען, קריגען	**to come across**	קומען איבער, אָנטרעפען, געפינען
into (אינ'טו)	אַריין	**very**	זעהר
to get into	זיך אַריינקריגען, אַריינקומען		
actor (עק'טאָר)	אַקטיאָר		

דאס איהם פעהלט	that it wants
מאנגלען, פעהלען, נעטיג האבען	*to want
מארך	brains (ברעינז)
שען	fair (פעיר)
דרויסענזייט, אויסזעהען	outside (אוט'סאיד)
ארעם, שלעכט	poor (פור)
פארבייט	substitute (סאב'סטיטיוט)
אינערליכער	inner (אינ'נער)
ווערט, ווערדע	worth (וואורטה)
שען	handsome (הענד'סאם, הענ'סאם)
יענער; דער וואס, וועלכער	that (דהעט)
טוט, האנדעלט	does (דאז)
טאן, האנדלען	*to do (דו)
אלעס, אלע	all (אאל)
גאלד	gold (גאולד)
גלאנצען	glitter (גליט'טער)
צווישען	among (עמא'נג)
ארטיקלען, זאכען (לעגט זיך אויף אקטיארסקע קליידער, מאסקעס או. אז. וו.)	properties (פרא'פערטיז)
אייגענטום	*property (פרא'פערטי)
שענע	beautiful (ביו'טיפול)
מאסקע	mask (מעסק)
לעגענדיג, ארויפלעגענדיג	putting (פוט'טינג)
לעגען, ארויפלעגען, ארויפטאן	*to put (פוט)
לאפע	paw (פאא)
שטערן	forehead (פאר'הער)
פיין, שען	fine (פאין)
אויסזעהענדיג,	looking (לו'קינג)
קוקען, אויסזעהען	*to look (לוק)
ווירקליך, כלעבען	indeed (אינדיי'ד)
רחמנות, שאד	pity (פי'טי)
מאנגעלט, פעהלט	wants (וואנטס)

§44 „צווישען.“

"צווישען" ווערט אויסגעדריקט דורך צוויי ווערטער: among און between. — among ווערט באנוצט ווען עס רעדט זיך פון מעהר ווי צוויי אדער פון אן אומבאשטימטער צאהל פערזאנען אדער זאכען. ווען עס רעדט זיך בלויז פון צוויי פערזאנען אדער זאכען (אדער פון צוויי צדדים) ווערט נעזאגט between (ביטווי'ן); צ. ב. between the two sisters צווישען די צוויי שוועסטערס; between husband and wife צווישען מאן און ווייב; between me and you צווישען מיר און אייך.

נייע ווערטער.

ברויט	bread (ברעד)
וואסער	water (וואא'טער)
וועלכער עס איז; עפעס	any (ע'ני)
עפעס, וואס עס איז	anything (ע'ניטהינג)
א בוך	book (בוק)
געלט	money (מא'ני)
וועלכער עס איז; עפעס	some (סאם)
עפעס, וואס עס איז	something (סאמ'טהינג)

some און something ווערען באנוצט אין א באשטימטען זין; any און anything — אין א פראגע אדער מיט די ווערטער "ניט קיין"; צ. ב.

גיט מיר וועלכען עס איז בוך.	Give me some book.
גיט מיר עפעס ברויט, עפעס וואסער.	give me some bread, some water.
איך האב עפעס געלט.	I have some money.
מיר האבען וועלכע עס איז ביכער.	We have some books.
האט איהר וועלכעס עס איז בוך ?	Haave you any book ?

I have not any book.	איך האב ניט קיין בוך.
Have you any money ?	דאט איהר עפעס געלט ?
I have not any money.	אי האב ניט קיין געלט.
Give me something.	גיט מיר עפעס.
I have not anything.	איך האב ניט וואס עס איז (דאס הייסט: איך האב גארנישט).

some קען אויך באנוצט ווערען אין א פראגע, ווען מען באט אימעצן עפעס אן ; צ. ב. will you have some wine ? ווילט איהר געניסען עפעס וויין ?

§45 די ווערטער any, some

anybody (עניבאדי) ווער עס איז	somebody (סאמ'באדי) אימעצער, ווער עס איז
any one (עני וואן) ווער עס איז	some one (סאם וואן) ווער עס איז, אימעצער

there is somebody, some one.	דא איז אימעצער.
there is not anybody, any one.	דא איז קיינער ניט.
I see somebody, some one.	איך זעה אימעצן.
I do not see anybody, any one.	איך זעה קיינעם ניט.

אנשטאט not—any קען באנוצט ווערען no, וועלכעס באדייט: קיין, ניט קיין; צ. ב.

I see no one (I do not see any one).	איך זעה קיינעם ניט.
I have no money (I have not any money).	איך האב ניט קיין געלט.

אנשטאט not anybody, not anything ווערען באנוצט די ווער־טער: nobody (נאו'באדי) קיינער, nothing (נא'טהינג) גארנישט:

I see nobody (I do not see anybody).	איך זעה קיינעם ניט.
I have nothing (I have not anything).	איך האב גארנישט.

די ווערטער some און any ווערען אימער באנוצט, וואו עס האנדעלט זיך פון א טייל פון עפעס אדער פון אן אומבאשטימטער צאהל פון זאכען: some bread עפעס (א שטיקעל) ברויט; some books וועלכע עס איז (איינינע) ביכער. אין אידיש האבען מיר ניט נעטיג דאס ווארט „עפעס," ווען עס רעדט זיך פון א טייל פון א שטאף אדער פון אן אומבאשטימטער צאהל פון זאכען: give me some bread קען איבערגעזעצט ווערען אין אידיש: גיט מיר ברויט,

?have you any books האט איהר ביכער ? או. אז. וו. מיר באנוצען דאס ווארט ״עפעס״ נאר דאן, ווען מיר ווילען זאגען א ״ביסעל,״ ״ניט פיל״; צ. ב. גיט מיר עפעס געלט (א ביסעל געלט); גיט מיר עפעס ברויט (ניט פיל ברויט).

געשפרעך.

Who got into the house ?
A fox got into the house.
Whose house was it ?
It was the house of an actor.
What did the fox do there ?
He rummaged among his effects.
Did he find there anything ?
Yes, he found something.
What did he come across ?
He came across (he found) a very beautiful mask.

What did he do ?
He put his paw on the forehead of the mask.
What did he say ?
He said, "A fine-looking head, indeed ! a pity that it wants brains !"
What is the moral ?
The moral is : A fair outside is a poor substitute for inner worth.

§46 כלל פון i אלס אי.

דער וואקאל i ווערט געלייענט א י, ווען ער שטעהט פאר א קאנסאנאנט, נאך וועלכען עס קומט ניט קיין e, אדער פאר צוויי קאנסאנאנטען; ביישפילען:

bid (ביד)	באטען	fill (פיל)	אנפילען
lip (ליפ)	א ליפ	spilt (ספילט)	פארגאסען
milk (מילק)	מילך	trip (טריפ)	א רייזע

Eleventh Lesson—עלפטע לעקציאָן

די טענה פון אַ פוילענצער.

A	man	had	two	sons,	one	of	whom
עי	מען	העד	טו	סאַנז	וואַן	אָוו	הום
אַ	מאַן	האָט געהאַט	צוויי	זיהן	איינער	פון	וועלכע

liked	to	sleep	very	late	in	the	morning,
לאַיקד	טו	סליפּ	ווע'רי	לעיט	אין	דהי	מאָר'נינג
צו האָט ליב געהאַט		שלאָפען	זעהר	שפּעט	אין	דעם	פריהמאָרגען

and	the	other	was	very	industrious	and
ענד	דהי	אַ'דהער	וואָז	ווע'רי	אינדאַס'טריאַס	ענד
און	דער	אַנדערער	איז געווען	זעהר	פלייסיג	און

always	rose	very	early.	The	latter,	having
אָאָל'וועיז	ראָוז	ווע'רי	אויר'לי	דהי	לעט'טער	הע'ווינג
אימער	איז אויפגעשטאַנען	זעהר	פריה	דער	לעצטער	האָבענדיג

one	day	gone	out	very	early,	found	a	purse
וואַן	דעי	גאָן	אַוט	ווע'רי	אויר'לי	פאַונד	עי	פּוירס
איין	טאָג	נעגאַנגען	אַרויס	זעהר	פריה	האָט געפונען	אַ	בייטעל

well	filled	with	money.	He	ran	to	his	brother
וועל	פילד	ווידה	מאַ'ני	הי	רען	טו	היז	בראַ'דהער
גוט	אָנגעפילט	מיט	געלט	ער	איז געלאָפען	צו	זיין	ברודער

to	inform	him	of	his	good	luck,	and	said	to	him:	"See	what
טו	אינפאָ'רם	הים	אָוו	היז	גוד	לאַק	ענד	סעד	טו	הים	סי	הוואַט
צו	געבען צו וויסען	איהם	פון	זיין	גוטען	גליק	און	האָט געזאָגט	צו	איהם	זעה	וואָס

is	got	by	rising	early."	"To	be	sure,"
איז	גאַט	באַי	ראַיי'זינג	אויר'לי	טו	בי	שור
ווערט	באַקומען	דורך	אויפשטעהן	פריה	צו	זיין	געוויס

(is got: באַקומט מען) (To be sure: יע, געוויס!)

answered	his	brother,	"if	the	person	to	whom
ען'סערד	היז	בראַ'דהער	איף	דהי	פּאירס'ן	טו	הום
האָט געענטפערט	זיין	ברודער	ווען	די	פּערזאָן	צו	וועמען

it	belongs	had	not	risen	earlier	than	I,	he
איט	בילאָ'נגז	העד	נאַט	ריז'ן	אויר'ליער	דהען	אַי	הי
עס	באַלאַנגט	וואָלט געהאַט	נים	אויפגעשטאַנען	פריהער	ווי	איך	ער

would	not	have	lost	it."
וואוד	נאַט	העוו	לאָסט	איט
וואָלט	ניט	האָבען	פאַרלאָרען	עס

פרייע איבערזעצונג.

א מאן האט געהאט צוויי זיהן, פון וועלכע איינער האט ליב געהאט צו שלאפען זעהר שפעט און דער אנדערער פלעגט אויפשטעהן פריה. איין טאג, אויפשטעהענדיג גאנץ פריה, האט דער אנדערער געפונען א בייטעל מיט געלט. ער איז אוועקגעלאפען צו זיין ברודער איהם מודיע זיין פון זיין גליק און האט צו איהם געזאגט: „זעה, וואס מען באקומט ווען מען שטעהט אויף פריה." — „יע, געווים," האט זיין ברודער געענטפערט, „ווען דער, צו וועמען דאס געלט געהערט, וואלט ניט אויפגעשטאנען פריהער פאר מיר, וואלט ער עס דאך ניט פארלארען."

די פראזעס און זאצען.

א מאן האט געהאט צוויי זיהן,	A man had two sons,
איינער פון וועלכע האט ליב געהאט	one of whom liked
צו שלאפען שפעט אין טאג אריין,	to sleep very late in the morning,
און דער אנדערער איז געווען זעהר פלייסיג	and the other was very industrious,
און איז אימער אויפגעשטאנען זעהר פריה.	and always rose very early.
דער לעצטער (דער צווייטער),	The latter,
האבענדיג איין טאג ארויסגעגאנגען זעהר פריה,	having one day gone out very early,
האט געפונען א בייטעל	found a purse
גוט אנגעפילט (פול) מיט געלט.	well filled with money.
ער איז געלאפען צו זיין ברודער	He ran to his brother
איהם געבען צו וויסען	to inform him
פון זיין גוטען מזל	of his good luck,
און האט געזאגט צו איהם:	and said to him:
„זעה וואס מען באקומט	"See, what is got
אויפשטעהענדיג פריה."	by rising early."
„יע, געווים!"	"To be sure,"
האט געענטפערט זיין ברודער,	answered his brother,
„ווען די פערזאן,	"if the person
צו וועמען עס געהערט,	to whom it belongs
וואלט ניט אויפגעשטאנען פריהער ווי איך,	had not risen earlier than I,
וואלט ער עס ניט האבען פארלארען."	he would not have lost it."

ווערטער.

מודיע זיין, גע- בען צו וויסען	to inform (אינפאָ'רם)
זעהר	very (ווע'רי)
גוט	good (גוד)
גליק, מזל	luck (לאַק)
זעה	see (סי)
זעהן	*to see (סי)
געקראָגען, באַקומען	got (גאָט)
וואס מען באַקומט	what is got
קריגען, באַקומען	*to get (געט)
אויפשטעהענדיג	rising (ראַי'זינג)
אויפשטעהן	*to rise (ראַיז)
פריה	early (אויר'לי)
פריהער	earlier (אויר'ליער)
זיכער	sure (שור)
געווים; צו זיין זיכער	to be sure
פערזאָן	person (פוירס'ן)
געהערט	belongs (בילאָ'נגז)
געהערען, באַ- לאַנגען	*to belong (בילאָ'נג)
וואלט	would (וואוד)
ווע֫לען	*will
פערלאָרען	lost (לאָסט)
פערלירען, אָנווערען	*to lose (לוז)
צוויי	two (טו)
א זוהן	son (סאָן)
האָט ליב געהאַט	liked (לאַיקד)
ליב האָבען	*to like (לאַיק)
שלאָפען	to sleep (סליפ)
שפּעט	late (לעיט)
דער פריהמאָרגען	morning (מאָר'נינג)
אַנדערער	other (אָ'דהער)
פלייסיג	industrious (אינדאָס'טריאָס)
אימער	always (אָאָל'וועיז)
איז אויפגעשטאַנען	rose (ראָוז)
אויפשטעהן	*to rise (ראַיז)
לעצטער, דער לעצט- דערמאָנטער, דער אַנדערער	latter (לעט'טער)
געגאַנגען	gone (גאָן)
געהן	*to go (גאָו)
האָט געפונען	found (פאַונד)
געפינען	*to find (פאַינד)
וואויל, גוט	well (וועל)
אָנגעפילט	filled (פילד)
אָנפילען	*to fill (פיל)
געלט	money (מאָ'ני)
ברודער	brother (בראָ'דהער)

גייע ווערטער.

דאַן, דערנאָך	then (דהען)
ווען ?	when (הווען)

געשפרעך.

How many sons did the man have ?

He had two sons.

What did one of them like to do ?

He liked to sleep very late in the morning.

How was the other son ?

He was very industrious and he always rose very early.

What happened to him one morning?

He found a purse filled with money.

What did he do then?

He ran to his brother to inform him of his good luck.

What did he say to his brother?

He said to him: "See, what is got by rising early."

What did his brother answer?

He answered: "If the person to whom the purse belongs had not risen earlier than I, he would not have lost it."

§47 פאַרגאַנגענע צייט — רעגעלמעסיגע און אונרעגעלמעסיגע.

אין א פריהערדיגער לעקציאָן איז שוין געזאָגט געוואָרען, דאָס די פאַר־גאַנגענע צייט פון צייטווערטער ווערט געמאַכט דורך די צוזעצונג פון **d** אָדער **ed**. צ. ב. פון **live** (לעבען) — **I lived** (איך האָב געלעבט); פון **ask** (פרע־גען) — **he asked** (ער האָט געפרעגט) או. אז. וו.

א צווייטע פאַרגאַנגענע צייט ווערט געמאַכט דורך די צוגעבונג פון **have** (האָבען) פאַר דעם צייטוואָרט מיט **ed**; צ. ב. **I have lived** (איך האָב געלעבט); **he has asked** (ער האָט געפרעגט) או. אז. וו.

צייטווערטער, וואָס נעהמען **ed** פאַר די פאַרגאַנגענע צייט, הייסען: רעגעלמעסיגע.

עס זיינען דאָ צייטווערטער, וואָס מאַכען די פאַרגאַנגענע צייט אַנדערש— דיזע הייסען: ניט־רעגעלמעסיגע.

ניט-רעגעלמעסיגע צייטווערטער זיינען דאָ צוויי סאָרטען:

1) אזעלכע, וואָס האָבען איין פאָרמע פאַר די פאַרגאַנגענע צייט אָהן **have** און מיט **have**; צ. ב. **spend** (פאַרברייננגען) — **I spent, I have spent** (איך האָב פאַרבראַכט); **feel** (פיהלען) — **I felt, I have felt** (איך האָב געפיהלט).

2) אזעלכע, וואָס האָבען א באַזונדערע פאָרמע אָהן **have** און א באַזונדערע מיט **have**; צ. ב. **give** (געבען) — **I gave, I have given** (איך האָב געגעבען); **take** (נעהמען) — **I took, I have taken** (איך האָב גענומען); **do** (טאָן) — **I did, I have done** (איך האָב געטאָן).

§48 כלל פון i אלס אוי.

דער וואָקאַל **i** ווערט געלייענט וי, ווען ער קומט פאַר דעם בוכשטאַב **r**, נאָך וועלכען עס איז ניטאָ קיין **e**; ביישפּילען:

א גאַרטעל	**girdle** (גוירדל)	א סאָסנע (בוים)	**fir** (פויר)
געבורט	**birth** (בוירטה)	א פויגעל	**bird** (בוירד)
שמוץ	**dirt** (דוירט)	דער ערשטער	**first** (פוירסט)

Twelfth Lesson—צוועלפטע לעקציאָן

ער „ריינינגט“ קליידער.

A	thief,	having	one	day	entered	a
עי	טהיף	הע'ווינג	וואַן	דעי	ענ'טערד	עי
אַ	גנב	האָבענדיג	איין	טאָג	אריינגעגאַנגען אין	אַ

boarding-house,		stole	three	coats.	In	going	away,
באָ'רדינג	האַוס	סטאָול	טהרי	קאָוטס	אין	גאָו'אינג	עוועי'
קעסט	הויז	האָט גע'גנב'עט	דריי	רעק	אין	געהענדיג	אַוועק

he	was	met	by	one	of	the	boarders	who
הי	וואָז	מעט	באַי	וואַן	אָוו	דהי	באָ'רדערז	הו
ער	ז'געוואָרן	אנגעטראָפען	דורך	איינעם	פון	די	קעסטניקעס	וועלכער

had	a	fine	coat.	Seeing	so	many	coats,	he
העד	עי	פאַין	קאָוט	סי'אינג	סאָו	מע'ני	קאָוטס	הי
ט'געהאַט	אַ	פיינעם	ראָק	זעהענדיג	אַזוי	פילע	רעק	ער

asked	the	man	where	he	had	taken	them.
עסקד	דהי	מען	הווער	הי	העד	טעייקן	דהעם
האָט געפרעגט	דעם	מאַן	וואו	ער	האָט געהאַט	גענומען	זיי

The	thief	answered	boldly	that	they	belonged
דהי	טהיף	ע'נסערד	באָו'לדלי	דהעט	דהעי	ביל'אָנגד
דער	גנב	האָט געענטפערט	דרייסט	דאָס	זיי	האָבען געהערט

to	three	gentlemen	of	the	house,	who	had
טו	טהרי	דזשענ'טלמען	אָוו	דהי	האַוס	הו	העד
צו	דריי	הערען	פון	דעם	הויז	וועלכע	האָבען געהאַט

given	them	to	be	cleaned.	“Then	you	must
גיוון	דהעם	טו	בי	קלינד	דהען	יו	מאַסט
געגעבען	זיי	צו	זיין, ווערען	גערייניגט	דאַן	איהר	מוזט

also	clean	mine,”	said	the	boarder;	“but,”
אָ'לסאָו	קלין	מאַין	סעד	דהי	באָ'רדער	באַט
אויך	ריינינען	מיינעם	האָט געזאָגט	דער	קעסטניק	אָבער

added	he,	“you	must	return	it	to	me	at
ע'דעט	הי	יו	מאַסט	ריטוי'רן	איט	טו	מי	עט
האָט צוגעזעצט	ער	איהר	מוזט	צוריק ברייננען	איהם	צו	מיר	אום

three	o'clock.”	“I	shall	not	fail,	Sir,”
טהרי	אָקלאָ'ק	אַי	שעל	נאָט	פעיל	סויר
דריי	אַ זייגער	איך	וועל	ניט	פארפעהלען	מיין הער

answered	the	thief,	as	he	carried	off	the
ע'נסערד	דהי	טהיף	עז	הי	קע'ריד	אָף	דהי
האָט געענטפערט	דער	גנב	ווען	ער	האָט געטראָגען	אַוועק	די

four	coats,	which	he	has	not	returned	as	yet.
פאָור	קאָוטס	הוויטש	הי	העז	נאָט	ריטוי'רנד	עז	יעט
פיר	רעק	וועלכע	ער	האָט	ניט	צוריקגעבראַכט	אַלס	נאָך

(as yet: ביז היינט)

פרייע איבערזעצונג.

א גנב האט זיך איינמאל אריינגעקראָגען אין א קעסט־קוואַרטיר און האט גע'גנב'עט דריי רעק. אוועקגעהענדיג האט איהם אָנגעטראָפען איינער פון די קעסטניקעס, וועלכער האט געהאט א פיינעם ראָק. זעהענדיג איהם מיט אזוי פילע רעק, האט ער דעם מאן געפרעגט, וואו ער האט זיי גענומען. דער גנב האט געענטפערט דרייסט, דאס דריי הערען פון הויז האבען זיי איהם געגעבען צום רייניגען. „אויב אזוי, מוזט איהר אויך נעהמען מיין ראָק," האט געזאָגט דער קעסטניק ; „אָבער איהר מוזט מיר איהם ברייגגען צוריק דריי א זייגער." „איך וועל עס ניט פארפעהלען צו טאָן, מיין הער," האט דער גנב געענטפערט אָפּ־טראָגענדיג זיך מיט די פיר רעק, וועלכע ער האט נאך ניט אָפּגעבראַכט ביז יעצט.

די פראַזעס און זאַצען.

A thief,	א גנב,
having one day entered a boarding-house,	אריינקריגענדיג זיך איין טאָג אין א קעסט־קוואַרטיר,
stole three coats.	האט גע'גנב'עט דריי רעק.
In going away,	אוועקגעהענדיג
he was met	איז ער אָנגעטראָפען געוואָרען
by one of the boarders,	פון איינעם פון די קעסטניקעס,
who had a fine coat.	וועלכער האט געהאט א פיינעם ראָק.
Seeing so many coats,	זעהענדיג אזוי פילע רעק,
he asked the man	האט ער געפרעגט דעם מאַן,
where he had taken them.	וואו ער האט זיי גענומען.
The thief answered boldly	דער גנב האט געענטפערט דרייסט,
that they belonged	דאָס זיי געהערען
to three gentlemen of the house,	צו דריי הערען פון דעם הויז,
who had given them	וועלכע האבען זיי געגעבען
to be cleaned.	צו ווערען גערייניגט (צום רייניגען).
"Then you must also clean mine," said the boarder ;	„דאַן מוזט איהר אויך רייניגען מיינעם," האט געזאָגט דער באָרדער ;
"but," added he,	„אָבער," האט ער צוגעזעצט,
"you must return it to me at three o'clock."	„איהר מוזט מיר איהם ברייגגען צוריק אום דריי א זייגער."
"I shall not fail, Sir,"	„איך וועל עס ניט פארפעהלען, מיין הער,"
answered the thief,	האט געענטפערט דער גנב,
as he carried off the four coats,	אלס ער האט אוועקגעטראָגען די פיר רעק,
which he has not returned as yet.	וועלכע ער האט נאָך ניט געבראַכט צו־ריק ביז יעצט.

די ווערטער.

א גנב	thief (טהיף)
איז אריין אין	entered (ענ'טערד)
אריינגעהן, זיך אריינקריגען (ווי א גנב)	*to enter (ענ'טער)
א קעסט-קווארטיר	boarding house (באָו'רדינג-האוס)
האט גע'גנב'עט	stole (סטאָול)
גנב'ענען	*to steal (סטיל)
רעק	coats (קאָוטס)
געהענדיג	going (גאָו'אינג)
געהן	*to go (גאָו)
אוועק	away (עווער')
אנגעטראָפען	met (מעט)
אנטרעפען, באגעגענען	*to meet (מיט)
דורך, פון	by (באי)
קעסטניקעס	boarders (באָו'רדערז)
פיין	fine (פאין)
זעהענדיג	seeing (סי'אינג)
זעהן	*to see (סי)
גענומען	taken (טעי'קן)
נעהמען	*to take
דרייסט, מוטיג	boldly (באָולד'לי)
האבען געהערט	belonged (בילאָ'נגד)
געהערען, באלאנגען	*to belong (בילאָ'נג)
הערען; איינצאָהל: gentleman	gentlemen (דזשע'נטלמען)
גערייניגט	cleaned (קלינד)
רייניגען	*to clean (קלין)
מוזען	must (מאָסט)
I must איך מוז, you must איהר מוזט או. אז. וו. (דאס וואָרט בייט זיך ניט)	
אויך	also (אָ'אלסאָו)
מיינעם	mine (מאין)
מיין	*my (מאי)
האט צוגעזעצט	added (עד'דעד)
צוגעבען, צוזעצען	*to add (עד)
אומקעהרען, צו-ריקברייננגען	return (ריטוי'רן)
צו, ביי; אום	at (עט)
א זייגער	o'clock (אָקלאָ'ק)
פעהלען, פארפעהלען	fail (פעיל)
הער, האר	Sir (סויר)
אלס, ווען	as (עז)
אוועק	off (אָף)
נאך	yet (יעט)
ביז יעצט נאך	as yet

§49 דאס וואָרט mine

מערקט דעם זאץ you must also clean mine איהר מוזט אויך רייניגען מיינעם.

mine ווערט געזאגט אנשטאט my, ווען דאס הויפטוואָרט קומט פריהער אדער ווערט צוגעטראכט. אין דעם אויבען שטעהענדען זאץ מיינט מיינעם: מיין ראק.

די באזיץ-ווערטער your, her, our, their ווערען אין דעם פאל געענדערט אין: yours (יורז), hers (הוירז), ours (אורז), theirs (דהעירז); צ. ב.

דיזער זייגער איז מיינער, יענער איז זייערער.	This clock is mine, that is yours.
דיזעס הויז איז איהרס.	This house is hers.
דיזע רעק זיינען אונזערע, ניט זייערע.	These coats are ours, not theirs.

his בלייבט אין דעם פאל ניט געענדערט; צ. ב. the clock is his דער זייגער איז זיינער.

§50 דאָס וואָרט who

מערקט דאָס וואָרט who אין דעם זאַץ: ...one of the boarders who had
איינער פון די קעסטניקעס, וועלכער האָט געהאַט...

who האָט די באַדייטונג וועלכער, ווען עס באַציהט זיך אויף אַ דערמאָהנטע פּערזאָן; צ. ב.

The man who is here.	דער מאַן, וועלכער איז היר.
The girl who is there.	די מיידעל, וועלכע איז דאָרטען.
The people who say.	די לייט, וועלכע זאָגען.

who ווערט געענדערט אין whose (הוז) אויסצודריקען: וועמעס, וועלכענ'ס, און whom (הום) אויסצודריקען: וועמען, וועלכען (וועלכע); צ. ב.

Whose house is it ?	וועמעס הויז איז עס ?
The man whose wife is here.	דער מאַן, וועמעס (וועלכענ'ס) פרוי איז היר.
Whom do you see ?	וועמען זעהסט דו ?
The man whom I saw.	דער מאַן, וועמען (וועלכען) איך האָב געזעהן.

נייע ווערטער.

מיט with (ווידה) | ווער עס איז anybody (ע'ניבאַדי)

געשפּרעך.

Who entered the boarding-house ?
A thief entered it.
What did he do there ?
He stole three coats.
To whom did the coats belong ?
They belonged to three boarders.
Did anybody see him with the coats?
Yes, another boarder, who had a fine coat, saw him.
What did that boarder ask him ?
He asked him where he had taken so many coats.
What did the thief answer ?
He answered that three gentlemen had given them to be cleaned.
What happened then ?
The boarder asked him to clean his coat, saying he must return it at three o'clock.
What did the thief say to him ?
He said that he would not fail.
What did the thief do then ?
He carried off the four coats.

§51 קלאַנגען פון וואָקאַל o

דער וואָקאַל o האָט פיר קלאַנגען: אָו, אַ, אוּ, וי; בייּשפּילען: home — האָום (אַ היים), not — נאַט (ניט), move — מואוו (באַוועגען), work — וואָירק (אַרבעט).

§52 כלל פון o אלס אָ.

o ווערט געלייענט אָ ו פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס קומט אַן e אָדער ll, lt, ld; ביישפּילען:

אלט	old (אָולד)	אַ ביין	bone (באָון)
קאַלט	cold (קאָולד)	אַ פּלאָקען	pole (פּאָול)
אַ פאַררוקער	bolt (באָולט)	אַ רויז	rose (ראָוז)
קייקלען	roll (ראָול)	אַ צייכען	note (נאָוט)

Thirteenth Lesson—דרייצעהנטע לעקציאָן

אורטיילט די שטעטעל נאָך דער בעל־אַכסניה'טע.

An	Englishman,	who	went	abroad,	came
ען	אינג'לישמען	הו	וועגט	עברא'אד	קעים
אַן	ענגלענדער	וועלכער	איז געגאַנגען	נאָך אויסלאַנד	איז געקומען

in	the	evening	to	a	small	French	town.	At
אין	דהי	איוו'נינג	טו	עי	סמאָאל	פרענטש	טאַון	עט
אין	דעם	אָווענט	צו (אין)	אַ	קליינע	פראַנצויזישע	שטאָט	אין

the	hotel	where	he	stopped	he	was	waited	on
דהי	האָוטע'ל	הווער	הי	סטאָפּד	הי	וואָז	ווע'יטעד	אָן
דעם	האָטעל	וואו	ער	האָט זיך אָפּגעשטעלט	ער	איז געוועזען	געוואַרט	אויף
							באַדינט	

by	the	hostess	herself.	This	woman	had	red
באַי	דהי	האָו'סטעס	הוירסע'לף	דהיס	וואו'מען	העד	רעד
דורך	די	ווירטין	אַליין	דיזע	פרוי	האָט געהאַט	רויטע

hair,	which	the	Englishman	disliked,	and	she
העיר	הוויטש	דהי	אינג'לישמען	דיסלאַ'יקד	ענד	שי
האָר	וועלכע	דער	ענגלענדער	האָט פיינט געהאַט	און	זי

was	stuttering,	which	he	disliked	still	more.
וואָז	סטאַ'טערינג	הוויטש	הי	דיסלאַ'יקד	סטיל	מאָור
איז געוועזען	שטאַמלענדיג	וועלכעס	ער	האָט פיינט געהאַט	נאָך	מעהר
האָט געשטאַמעלט						

These	two	circumstances	put	the	Englishman
דהיז	טו	סוי'ר'קאָמסטענסיז	פוט	דהי	אינג'לישמען
דיזע	צוויי	אומשטאַנדען	האָבען געזעצט	דעם	ענגלענדער

in	a	bad	humor,	and	he	was	very
אין	עי	בעד	יו'מאר	ענד	הי	וואָז	ווע'רי
אין	אַ	שלעכטען	הומאָר, שטימונג	און	ער	איז געוועזען	זעהר

impolite	**to**	**his**	**hostess,**	**who**	**paid**	**him**	**in**
אימפּאָולאַי'ט	טו	היז	האָו'סטעס	הו	פּעיד	הים	אין
ניט העפליך	צו	זיין	ווירטין	וועלכע	האָט געצאָהלט	איהם	אין

his	**own**	**coin.**	**The**	**following**	**day**	**the**	**Englishman,**
היז	אָון	קאָין	דהי	פאָ'לאָואינג	דעי	דהי	אינ'גלישמען
זיין	אייגענער	מטבע	דעם	פאָלגענדען	טאָג	דער	ענגלענדער

leaving	**the**	**town**	**early**	**in**	**the**	**morning,**	**wrote**
לי'ווינג	דהי	טאָון	אוי'רלי	אין	דהי	מאָ'רנינג	ראָוט
פאַרלאָזענדיג	די	שטאָט	פריה	אין	דעם	מאָרגען	ט'געשריבען

in	**his**	**diary :**	**"The**	**inhabitants**	**of**	**this**	**small**
אין	היז	דאַי'ערי	דהי	אינהע'ביטענטס	אָוו	דהיס	סמאָאל
אין	זיין	טאָגעבוך	די	איינוואוינער	פון	דיזער	קליינער

town	**have**	**red**	**hair,**	**they**	**stutter,**	**and**	**are**
טאָון	העוו	רעד	העיר	דהעי	סטאָ'טער	ענד	אָר
שטאָט	האָבען	רויטע	האָר	זיי	שטאַמלען,	און	זיינען

very	**rude."**
וועָ'רי	רוד
זעהר	גראָב

פרייע איבערזעצונג.

אַ ענגלענדער, וועלכער איז געגאַנגען נאָך אויסלאַנד, איז אין אָוועגט אָנגעקומען אין אַ קליינע פראַנצויזישע שטאָט. אין דעם האָטעל, וואו ער האָט זיך אָפּגעשטעלט, האָט איהם באַדינט די ווירטין אַליין. דיזע פרוי האָט געהאַט רויטע האָר, וועלכע דער ענגלענדער האָט פּריט געהאַט, און זי האָט זיך זאַאיקעט אין ריידען, וואָס דעם ענגלענדער איז נאָך מעהר ניט געפעלען געוואָרען. דיזע צוויי זאַכען האָבען דעם ענגלענדער בייז געמאַכט, און ער איז געווען גראָב צו איהר; די ווירטין איז איהם אָבער קיין רעשטע ניט געבליבען שולדיג. דעם צווייטען טאָג אין דער פריה האָט דער אומצופרידענער ענגלענדער, פאַרלאָזענדיג די שטאָט, אַריינגעשריבען אין זיין טאָגעבוך: „די איינוואוינער פון דיזער שטעטעל האָבען רויטע האָר, זיי זאַאיקען זיך, און זיינען זעהר גראָב און באַנעהמיזן."

די פראַזעס און זאַצען.

Aa Englishman,	אַ ענגלענדער,
who went abroad,	וועלכער איז געגאַנגען נאָך אויסלאַנד,
came in the evening	איז געקומען אין אָוועגט
to a small French town.	אין אַ קליינע פראַנצויזישע שטאָט.
At the hotel	אין דעם האָטעל
where he stopped	וואו ער איז איינגעשטאַנען
he was waited on	איז ער געוואָרען אויפגעוואַרט (באַדינט)

by the hostess herself.	דורך דיווירטין אַליין.
This woman had red hair,	דיזע פרוי האָט געהאַט רויטע האָר,
which the Englishman disliked,	וועלכע דער ענגלענדער האָט פיינט געהאַט,
and she was stuttering,	און זי האָט געשטאַמעלט (זיך זאַאיקעט)
which he disliked still more.	וועלכעס ער האָט נאָך מעהר פיינט געהאַט.
These two circumstances	דיזע צוויי אומשטאַנדען
put the Englishman in a bad humor,	האָבען געזעצט (געבראַכט) דעם ענגלענדער אין אַ שלעכטע שטימונג,
and he was very impolite to his hostess,	און ער איז געווען זעהר ניט העפליך צו זיין ווירטין,
who paid him back in his own coin.	וועלכע האָט איהם געצאָהלט מיט זיין אייגענער מטבע.
The following day	דעם פאָלגענדען (צווייטען) טאָג
the Englishman,	דער ענגלענדער,
leaving early in the morning,	אַפּפאָהרענדיג אין פריהמאָרגען,
wrote in his diary :	האָט געשריבען אין זיין טאָגעבוך :
"The inhabitnats of this small town	„די איינוואוינער פון דיזער קליינער שטאָט
have red hair,	האָבען רויטע האָר,
they stutter,	זיי שטאַמלען (זאַאיקען זיך)
and are very rude."	און זיינען זעהר גראָב."

די ווערטער.

small (סמאָאל)	קליין	by (באַי)	דורך, פון
French (פרענטש)	פראַנצויזיש	hostess (האָו'סטעס)	ווירטין
town (טאַון)	שטאָט, שטעטעל	herself (הוירסעלף')	זעלבסט, אַליין
hotel (האָוטע'ל)	האָטעל	red (רעד)	רויט
stopped (סטאָפּד)	האָט זיך אָפּגעשטעלט	disliked (דיסלאַ'יקד)	ניט ליב געהאַט
*to stop (סטאָפּ)	זיך אָפּשטעלען, איינשטעהן	*to dislike (דיסלאַ'יק)	ניט ליבען, פיינט האָבען
waited (וועי'טעד)	געוואַרט	stuttering (סטאַ'טערינג)	שטאַמלענד
*to wait (וועיט)	וואַרטען	*to stutter	שטאַמלען, זיך זאַאיקען
Englishman (אינג'לישמען)	ענגלענדער	still (סטיל)	נאָך
abroad (עבראָ'אד)	אין אויסלאַנד	circumstances (סויר'קאָמסטענסיז)	אומשטאַנדען
evening (איוו'נינג)	אָווענט	put (פּוט)	האָבען געזעצט
on (אָן)	אויף	*to put	זעצען, לעגען, שטעלען
to wait on	אויפוואַרטען, באַדינען	bad (בעד)	שלעכט

פריח	**early** (אוי'רלי)
דער מאָרגען	**morning** (מאָ'רנינג)
האָט געשריבען	**wrote** (ראָוט)
שרייבען; פאַרגאַנגענע צייט: **wrote** (ראָוט).	***to write** (ראַיט)
טאָגעבוך	**diary** (דאַי'ערי)
איינוואוינער	**inhabitants** (אינהע'ביטענטס)
גראָב	**rude** (רוד)
הומאָר, שטימונג	**humor** (יו'מאָר)
ניט העפליך, גראָב	**impolite** (אימפּאָלאַי'ט)
האָט געצאָהלט	**paid** (פּעיד)
צאָהלען	***to pay** (פּעי)
אייגענער	**own** (אָון)
מטבע, מינץ	**coin** (קאָין)
צאָהלען אַימעצן מיט דער זעלביגער מטבע	**to pay one in his coin**
פאַרלאָזען, אָפּפאָרען; פאַרגאַנגענע צייט: **left** (לעפט)	***to leave** (ליוו)

געשפּרעך.

Who went abroad ?

An Englishman went abroad.

To what place did he come ?

He came to a small French town.

When did he come there ?

He came there in the evening.

Where did he stop ?

He stopped at a hotel.

Who waited on him there ?

The hostess herself waited on him.

Did the Englishman like his hostess?

No, he did not like her.

Why Did he not like her ?

Because she had red hair and she was stuttering.

Was she rude to him ?

Yes; because he was in a bad humor and he was impolite to her.

When did he leave the town ?

He left it the following day, early in the morning.

What did he write in his diary ?

He wrote : "The inhabitants of this town have red hair, they stutter, and are rude."

§53 כלל פון o אַלס אָ.

o ווערט געלייענט אָ, ווען ער קומט פאַר איינעם אָדער מעהרערע קאָנסאָנאַנטען (אויסער **ld**, **lt**, **ll**, פאַר וועלכע ער ווערט געלייענט אָו); צ. ב.

אַ באַנד	**bond** (באָנד)
אַ קעסטעל	**box** (באָקס)
אַ פּלאַן	**plot** (פּלאָט)
הייס	**hot** (האָט)
פון	**from** (פראָם)
אַ טראָפּען	**drop** (דראָפּ)

Fourteenth Lesson— פערצעהנטע לעקציאָן

האָט גלייך געוואוסט ס'איז אַ ליגען.

A	droll	fellow,	being	met	one	day	by
עי	דראול	פע'לאו	בי'אינג	מעט	וואן	דעי	באי
אַ	לוסטיגער	מענש	ווערענדיג	באגעגענט	איין	טאג	דורך, פון

an	acquaintance	that	had	not	seen	him	a
עז	עקוועינ'טענס	דהעט	העד	נאט	סין	הים	עי
אַ	באקאנטען	וועלכער	האט געהאט	ניט	געזעהן	איהם	אַ

great	while,	was	asked :	"What,	are	you
גרעיט	הוואיל	וואז	עסקד	הוואט	אר	יו
גרויסע, לאנגע	צייט	איז געווארען	געפרעגט	וואס	זייט	איהר

alive ?	were	you	not	said	to	be	dead ?" —
עלאי'וו	וואויר	יו	נאט	סעד	טו	בי	דעד
לעבעדיג	זייט געוועזן	איהר	ניט	געזאגט	צו	זיין	טויט

(were you not said to be:) האט מען ניט געזאגט דאס איהר זייט

"Yes,"	was	the	answer,	"I	was	told	so
יעס	וואז	דהי	ענ'סער	אי	וואז	טאולד	סאו
יע	איז געוועזן	דער	ענטפער	איך	בין געווארן	דערצעהלט	אזוי

(I was told:) מען האט מיר דערצעהלט

too ;	but	I	knew	it	was	false	as	soon
טו	באט	אי	ניו	איט	וואז	פאאלס	עז	סון
אויך	אבער	איך	האט געוואוסט	עס	איז געוועזן	פאלש	אזוי	באלד

as	I	heard	it."
עז	אי	הוירד	איט
ווי	איך	האב געהערט	עס

אַ דאַמע און אַ זייגערל.

"What	is	the	difference	between	a	watch
הוואט	איז	דהי	דיפ'פערענס	בעטוויין	עי	וואטש
וואס	איז	דער	אונטערשייד	צווישען	אַ	זייגערל

and	me ?"	inquired	a	lady	of	a	young
ענד	מי	אינקוואיירד	עי	לעידי	אוו	עי	יאנג
און	מיר	האט געפרעגט	אַ	דאמע	פון, ביי	אַ	יונגען

man.	"My	lady,"	replied	he,	"a	watch	marks
מען	מאי	לעידי	רעפלאיד	הי	עי	וואטש	מארקס
מאן	מיין	דאמע	האט געענטפערט	ער	אַ	זייגערל	ווייזט אן

the	hours,	and	near	you	one	forgets	them."
דהי	אורז	ענד	ניר	יו	וואן	פארגעט'ס	דהעם
די	שטונדען	און	לעבען	אייך	איינער	פארגעסט	זיי

(one forgets:) פארגעסט מען

פרייע איבערזעצונג.

א לוסטיגער יונג טרעפט אן א באקאנטען, מיט וועלכען ער האט זיך שוין ניט געזעהען א לאנגע צייט. יענער פרעגט איהם פארוואונדערט: „וואס? איהר לעבט? האט מען ניט געזאגט, אז איהר זייט טויט?" — „יע," ענט־פערט ער, „מען האט עס מיר אויך דערצעהלט, אבער גלייך ווי איך האב דאס געהערט, האב איך געוואוסט, אז עס איז א ליגען."

„וואס איז דער אונטערשייד צווישען מיר און א זייגערל?" האט געפרעגט א דאמע ביי א יונגען מאן. „מיין ליבע דאמע," האט ער געענטפערט, א זיי־גערל ווייזט אן די שטונדען, און זייענדיג לעבען אייך פארגעסט מען אן זיי."

די פראזעס און זאצען.

א שפאסיגער יונג (א שפאס־טרייבער)
ווערענדיג אנגעטראפען איין טאג
פון א באקאנטען,
וועלכער האט איהם ניט געהאט געזעהן
א גרויסע (לאנגע) צייט,
איז געווארען געפרעגט:
„וואס, איהר לעבט?
האט מען ניט געזאגט, דאס איהר זייט
טויט?"
„יע," איז געווען דער ענטפער,
„מען האט עס מיר אויך דערצעהלט;
אבער איך האב געוואוסט
עס איז געווען פאלש
אזוי באלד ווי איך האב עס געהערט."

A droll fellow,
being met one day
by an acquaintance
that had not seen him
a great while,
was asked :
"What, are you alive ?
Were you not said to be dead ?"

"Yes," was the answer,
"I was told so too ;
but I knew
it was false
as soon as I heard it."

„וואס איז דער אונטערשייד
צווישען א זייגערל און מיר?"
האט געפרעגט א דאמע ביי א יונגען מאן.
„מיין ליבע דאמע,"
האט ער געענטפערט,
א זייגערל ווייזט אן די שטונדען,
און לעבען אייך
פארגעסט מען זיי."

"What is the difference
between a watch and me ?"
inquired a lady of a young man.
"My lady,"
replied he,
"a watch marks the hours,
and near you
one forgets them."

די ווערטער.

טויט	dead (דעד)
געזאגט, דערצעהלט	told (טאולד)
זאגען, דערצעהלען	*to tell (טעל)
אויך	too (טו)
געוואוסט	knew (ניו)
וויסען	*to know (נאו)
פאלש	false (פאלס)
באלד	soon (סון)
אזוי באלד ווי	as soon as
געהערט	heard (הוירד)
הערען	*to hear (היר)
שפאסיג, לוסטיג	droll (דראול)
אנגעטראפען	met (מעט)
אנטרעפען, באגעגענען	*to meet (מיט)
באַ־קאנטשאפט, באקאנטער	acquaintance (עקוועינ'טענס)
געזעהן	seen (סין)
זעהן	*to see (סי)
גרויס	great (גרעיט)
ווילע, צייט	while (הוואיל)
א לאנגע צייט	a great while
לעבעדיג	alive (עלאייוו)
זיין לעבעדיג, לעבען	to be alive

באצייכענט, ווייזט אן	marks (מארקס)
באצייכענען	*to mark (מארק)
לעבען, נאהענט פון	near (ניר)
פארגעסט	forgets (פארגע'טס)
פארגעסען;	*to forget (פארגע'ט)
פארגאנגענע צייט	forgot (פארגא'ט)
אונטערשייד, חילוק	difference (דיפערענס)
צווישען	between (ביטוויין)
אוהר, זייגערל	watch (וואטש)
האט גע־פרעגט	inquired (אינקוואיירד)
פרעגען	*to inquire (אינקוואייר)
דאמע, פרוי	lady (לעידי)

געשפרעך.

By whom was the droll fellow met?

He was met by an old acquaintance.

How long had he not seen him?

He had not seen him a great while.

What was the droll fellow asked?

He was asked: "Are you alive? were you not said to be dead?"

What did he answer?

He answered that he was told so too, but he knew it was false!

What did the lady ask the young man to tell her?

She asked him to tell her the difference between a watch and her.

Did he tell it?

Yes, he did.*)

What did he say to her?

He said: "A watch marks the hours and near you one forgets them."

*) זעהן ווייטער די רעגעל §54.

§54 ענטפער אויף אַ פראַגע מיט did, do

אויף אַ פראַגע מיט do אָדער did ווערט דער ענטפער געגעבען בלויז מיט do אָדער did, אויסלאָזענדיג דאָס צייטוואָרט, וואָס קומט נאָך דעם; צ. ב. do you see? — ענטפער: yes, I do; did you see? — ענטפער: yes, I did. דאָס וואָרט yes קען אין אַזאַ ענטפער אויסגעלאָזען ווערען; די ווערטער do, did האָבען שוין אַליין די באַדייטונג פון "יע". yes ווערט באַנוצט בלויז מעהר צו באַטאָנען.

§55 פּאַרטיציפּען.

אַזעלכע ווערטער ווי „ליבענדיג," „רעדענדיג" — „געליבט," „גערעדט" ווערען אָנגערופען פּאַרטיציפּען. די ערשטע פאָרמע: „ליבענדיג." „רעדענדיג" הייסט געגענוועַרטיגער פּאַרטיציפּ, די צווייטע: „געליבט," „גערעדט" — פּאַרגאַנגענער פּאַרטיציפּ.

דער געגענוואַרטיגער פּאַרטיציפּ ווערט אין ענגליש געמאַכט דורך די צוזעצונג פון ing, ווי: loving ליבענדיג, asking בעטענדיג (פון love, ask).

דער פאַרגאַנגענער פּאַרטיציפּ ווערט געמאַכט דורך די צוזעצונג פון d אָדער ed, ווי: loved געליבט, asked געבעטען.

פון די אומרעגעלמעסיגע צייטווערטער האָבען מאַנכע איין פאָרמע אי פאַר די פאַרגאַנגענע צייט אי פאַר דעם פאַרגאַנגענעם פּאַרטיציפּ, און מאַנכע האָבען באַזונדערע פאָרמעס: צ. ב. פון spend איז spent אי די פאַרגאַנגענע צייט, אי דער פערגאַנגענער פּאַרטיציפּ; פון speak איז די פאַרגאַנגענע צייט spoke, און דער פאַרגאַנגענער פּאַרטיציפּ spoken.

§56 „מען" („מע").

אין ענגליש איז ניטאָ קיין באַשטימטעס וואָרט פאַר „מען". דער זין דערפון ווערט אויסגעדריקט:

1) דורך די ווערטער one, people, they; צ. ב. „ווען מען איז הונגעריג" — when one is hungry אָדער: when people are hungry; „מען זאָגט" — people say, they say. מערקט דעם זאַץ when one is near you „ווען מען איז לעבען אייך."

2) דורך די ווערטער it is מיט דעם פאַרגאַנגענעם פּאַרטיציפּ: צ. ב. „מען זאָגט" קען אויסגעדריקט ווערען דורך: it is said (עס ווערט געזאָגט), "מען דערצעהלט"—דורך: it is told (עס ווערט דערצעהלט). מערקט דעם זאַץ: you were said to be dead "איהר זייט געווען געזאָגט צו זיין טויט," ד. ה. מען האָט געזאָגט, דאָס איהר זייט טויט.

Fifteenth Lesson — פופצעהנטע לעקציאָן

אַ קלוגע עצה פון אַ פויער !

A	blacksmith	of	a	village	murdered	a
עי	בלעקסמיטה	אָוו	עי	ווילעידזש	מוירדערד	עי
אַ	שמיד	פון	אַ	דאָרף	האָט געמאָרדעט	אַ

man,	and	was	condemned	to	be	hanged.	The
מען	ענד	וואָז	קאָנדעמד	טו	בי	העננד	דהי
מאַן	און	איז געוואָרען	פאַראורטיילט	צו	זיין ווערען	געהאַנגען	די

chief	peasants	of	the	place	joined	together,
טשיף	פעזענטס	אָוו	דהי	פּלעיס	דזשאָינד	טוגעדהער
הויפּט	פויערים	פון	דעם	אָרט	האָבען זיך פאַרבונדען	צוזאַמען

and	begged	the	judge	that	the	blacksmith
ענד	בעגד	דהי	דזשאָדזש	דהעט	דהי	בלעקסמיטה
און	האָבען געבעטען	דעם	ריכטער	דאָס	דער	שמיד

might	not	suffer,	because	he	was	necessary
מאַיט	נאָט	סאָפער	ביקאָאָז	הי	וואָז	נעסעסערי
זאָל	ניט	ליידען	ווייל	ער	איז געוועזען	נעטיג

to	the	place,	which	could	not	do	without
טו	דהי	פּלעיס	הוויטש	קוד	נאָט	דו	ווידהאַוט
צו, פאַר	דעם	אָרט	וועלכער	האָט געקענט	ניט	טאָן	אָהן

(could not do: האָט זיך ניט געקענט באַגעהן)

a	blacksmith,	to	shoe	horses,	mend	wheels,
עי	בלעקסמיטה	טו	שו	האָרסיז	מענד	הווילז
אַ	שמיד	צו	באַשמידען	פערד	פאַרריכטען	רעדער

etc.	But	the	judge	said,	"How	then	can	I
עט סעטערע	באָט	דהי	דזשאָדזש	סעד	האַו	דהען	קען	אַי
או. אז. וו.	אָבער	דער	ריכטער	האָט געזאָגט	ווי אַזוי	דאַן	קען	איך

fulfil	justice?"	A	laborer	answered,	"Sir,	there
פולפיל	דזשאָסטיס	עי	לעיבאָרער	ענסערד	סויר	דהער
דורכפיהרען	גערעכטיגקייט	אַ	אַרבעטער	האָט געענטפערט	מיין הער	דאָ

are	two	shoemakers	in	the	village,	and	for
אַר	טו	שומעיקערז	אין	דהי	ווילעידזש	ענד	פאָר
זיינען	צוויי	שוסטערס	אין	דעם	דאָרף	און	פאַר

so	small	a	place	one	is	enough;	hang	the
סאָו	סמאָאָל	עי	פּלעיס	וואָן	איז	ענאָף	הענג	דהי
אַזוי	קליין	אַ	אָרט	איינער	איז	גענוג	הייננט	דעם

other."
אָדהער
אַנדערען

פרייע איבערזעצונג.

א שמיד פון א דארף האט געמארדעט א מענשען און איז פאראורטיילט געווארען צום הענגען. די גלאוונע פויערים פון דעם ארט האבען זיך פאראייניגט און האבען געבעטען דעם ריכטער ער זאל דעם שמיד שענקען די שטראף, ווייל ער איז נעטיג פאר דעם דארף, וועלכער קען זיך ניט באגעהן אהן א שמיד, צו באשמידען פערד, פארריכטען רעדער או. אז. וו. דער ריכטער האט געפרעגט: „ווי אזוי זשע קען איך דורכפיהרען גערעכטיגקייט?" אן ארבעטער האט גע־ ענטפערט: „הער ריכטער, עס זיינען דא צוויי שוסטערס אין דעם דארף, און פאר אזא קליינעם ארט איז גענוג איינער; הענגט דעם אנדערען."

די פראזעס און זאצען.

A blacksmith of a village murdered a man	א שמיד פון א דארף האט געמארדעט א מענשען,
and was condemned to be hanged.	און איז געווארען פאראורטיילט גע־ האנגען צו ווערען.
The chief peasants of the place joined together,	די הויפט פויערים פון דעם ארט האבען זיך פאראייניגט
and begged the judge,	און האבען געבעטען דעם ריכטער,
that the blacksmith might not suffer,	דאס דער שמיד זאל ניט ליידען (די שטראף),
because he was necessary to the place,	ווייל ער איז געווען נעטיג פאר דעם ארט,
which could not do without a blacksmith,	וועלכער האט זיך ניט געקענט באגעהן אהן א שמיד,
to shoe horses, mend wheels, etc.	צו באשלאגען פערד (מיט פאדקעוועס), פאררריכטען רעדער או. אז. וו.
But the judge said,	אבער דער ריכטער האט געזאגט:
"How then can I fulfil justice?"	„ווי אזוי זשע קען איך דורכפיהרען גע־ רעכטיגקייט?"
A laborer answered,	אן ארבעטער האט געענטפערט:
"Sir, there are two shoemakers in the village,	„מיין הער, עס זיינען דא צוויי שוס־ טערס אין דעם דארף,
and for so small a place one is enough;	און פאר אזא קליינעם ארט איז גענוג איינער;
hang the other."	הענגט דעם אנדערען."

די ווערטער.

א שמיד	**blacksmith** (בלעק'סמיטה)	הענגען	**to hang** (הענג)
מארדען	**murder** (מויר'דער)	הויפט, גלאוונע	**chief** (טשיף)
פאראור־ טיילען, פאר'משפט'ן	**to condemn** (קאנדע'ם)	ארט	**place** (פלעים)
		פארבינדען	**to join** (דזשאין)

אַפּקירצונג פון די etc. (עט סע'טערע) לאַטיינישע ווערטער et cetera (עט צע'טערא): און ווייטערע זאכען, און אזוי ווייטער. ווערט אָפט געלעזען and so forth (ענד סאָו פאָורטה), וועלכעס באַדייט אין ריין ענגליש: און אזוי ווייטער.

דאַן; זשע then (דהען)

ווי אזוי זשע? how then? (האו דהען)

דערפילען, דורכפיהרען to fulfil (פולפיל)

גערעכטיגקייט justice (דזשאַס'טיס)

ארבעטער laborer (לעי'בארער)

שוסטער shoemaker (שו'מעיקער)

גענוג enough (אינאַ'ף)

זיך פאַרבינדען צוזאַמען, זיך פאַראייניגען to join together

בעטען to beg (בעג)

ריכטער judge (דזשאַדזש)

געמעגט; פאַרגאַנגענע צייט פון may מעגען. האָט דאָ די באַדייטונג: זאָל. might (מאַיט)

לײדען to suffer (סאַ'פער)

נעטיג necessary (נע'סעסערי)

טאָן; זיך באַגעהן to do (דו)

שוכען; פון פערד: באַשלאָגען מיט פּאַדקעוועס. to shoe (שו)

פאַרריכטען to mend (מענד)

אַ ראַד wheel (הוויל)

נייע ווערטער.

פאַר'משפּט'ן to sentence (סענ'טענס)

טויט death (דעטה)

אַנשטאַט instead of (אינסטע'ד אָוו)

פּראָצעסירען, משפּט'ן; try (טראַי)

פאַרגאַנגענע צייט: tried (טראַיד)

פאַרברעכען crime (קראַים)

§57 „אזא,“ „אזעלכער.“

so small a place מערקט די פראַזע אזוי קליין אַן אָרט, ד. ה. אזא קליינער אָרט. "אזא," "אזעלכער" איז אין ענגליש געוועהנליך: such a (סאַטש עי), און מען וואָלט דאָ געקענט זאָגען: such a small place.

געשפּרעך.

Who murdered a man?

The blacksmith of a village.

Was he tried for the crime?

Yes, he was tried and sentenced to death.

What did the chief peasants of the village do?

They joined together and begged the judge that the blacksmith might not suffer.

Why did they do so?

Because the village could not do without a blacksmith, to shoe horses, to mend wheels, etc.

What did the judge say to the peasants?

He said: "How then can I fulfil justice?"

What did they answer him?

They answered that he might hang one of the two shoemakers that were there in the village, as one was enough for so small a place.

§58 פאַרגאַנגענע צייטען.

אין ענגליש האָבען די צייטווערטער דריי פאַרגאַנגענע צייט-פאָרמעס:

1) די איינפאַכע פאַרגאַנגענע, וואָס ווערט אין רעגעל-מעסיגע צייטווערטער געמאַכט דורך די צוזעצונג פון d, ed, ווי: I loved איך האָב געליבט, I asked איך האָב געבעטען.

2) די גאַנץ-פאַרגאַנגענע, וואָס ווערט געמאַכט דורך דעם פּאַרטיציפּ מיט have; צום ביישפּיל: I have loved איך האָב געליבט, I have taken איך האָב גענומען.

3) די לאַנג-פאַרגאַנגענע, וואָס ווערט געמאַכט פון דעם פאַר-גאַנגענעם פּאַרטיציפּ מיט had (געהאַט): I had loved איך האָב געהאַט געליבט; I had taken איך האָב געהאַט גענומען.

וועגען דער באַנוצונג פון די דריי פאַרגאַנגענע צייט-פאָרמעס וועט דער-קלערט ווערען אין אַ ווייטערדיגער לעקציאָן.

§59 בייגונג פון רעגעלמעסיגע צייטווערטער.

גאַנץ-פאַרגאַנגענע צייט.

מיר האָבען געפרעגט	we have asked	איך האָב געפרעגט	I have asked
איהר האָט געפרעגט	you have asked	דו האָסט געפרעגט	you have asked
זיי האָבען געפרעגט	they have asked	ער, זי ט'געפרעגט	he, she has asked

לאַנג-פאַרגאַנגענע צייט.

מיר האָבן געה' געבעטען	we had asked	כ'האָב געהאַט געבעטען	I had asked
איהר האָט געה' געבעטען	you had asked	האָסט געהאַט געבעטען	you had asked
זיי האָבן געה' געבעטען	they had asked	ר'האָט געהאַט געבעטען	he had asked

§60 בייגונג פון be און have

גאַנץ-פאַרגאַנגענע צייט.

איך האָב געהאַט	I have had	איך בין געווען	I have been
דו האָסט געהאַט	you have had	דו ביסט געווען	you have been
ער האָט געהאַט	he has had	ער, זי איז געווען	he, she has been
מיר האָבען געהאַט	we have had	מיר זיינען געווען	we have been
איהר האָט געהאַט	you have had	איהר זייט געווען	you have been
זיי האָבען געהאַט	they have had	זיי זיינען געווען	they have been

לאַנג-פאַרגאַנגענע צייט.

כ'האָט געהאַט געהאַט	I had had	כ'בין געוועזט געווען	I had been
האָסט געהאַט געהאַט	you had had	ביזט געוועזט געווען	you had been
ר'האָט געהאַט געהאַט	he had had	ער'ז געוועזט געווען	he had been
מיר האָבן געהאַט געהאַט	we had had	מיר זיינען געוועזט געווען	we had been
איהר'ט געהאַט געהאַט	you had had	איר זייט געוועזט געווען	you had been
זיי האָבן געהאַט געהאַט	they had had	זיי זיינען געוועזט געווען	they had been

§61 כלל פון o אַלס אוי.

o ווערט געלייענט אוי צווישען w—r, ווען נאָך דעם r קומט ניט קיין e; צ. ב.

word (וואוירד)	ווארט	world (וואוירלד)	וועלט
work (וואוירק)	ארבעט	worse (וואוירס)	ערגער

אַנמערקונג. worn (געטראָגען) ווערט געלייענט: וואָרן, ניט: וואוירן.

§62 וואָקאַל o אַלס או.

o ווערט געלייענט או אין פאָלגענדע ווערטער:

move (מואוו)	באַוועגען	woman (וואו'מען)	פרוי
prove (פרואוו)	באַווייזען	do (דו)	טאָן
who (הו)	ווער	shoe (שו)	שוך
whose (הוז)	וועמעס	two (טו)	צוויי
whom (הום)	וועמען	to (טו)	צו
		into (אינ'טו)	אין, אריין

Sixteenth Lesson — זעכצעהנטע לעקציאָן

ניט זיינע סאָלדאַטען.

Some	soldiers	once	fell	upon	a	watchman
סאָם	סאָול'דזשערז	וואַנס	פעל	אַפּאָ'ן	עי	וואָטש'מען
אייניגע	סאָלדאַטען	איינמאָל	זיינען אָנגעפאַלען	אויף	אַ	וועכטער

in	a	small	town,	in	a	lonely	street,	and
אין	עי	סמאָאל	טאַון	אין	עי	לאָונ'לי	סטריט	ענד
אין	אַ	קליינע	שטאָט	אין	אַ	איינזאַמע	גאַס	און

took	away	his	money	and	coat.	He
טוק	עוועי'	היז	מאַ'ני	ענד	קאָוט	הי
האָבען גענומען	אַוועק	זיין	געלט	און	ראָק	ער

immediately	went	to	the	captain	of	the
אימי'דיעיטלי	וועגט	טו	דהי	קעפּ'טעין	אָוו	דהי
גלייך, באַלד	איז געגאַנגען	צו	דעם	קאַפּיטאַן	פון	דעם

regiment,	to	complain	of	his	misfortune.	The
רע'דזשימענט	טו	קאמפלעי'ן	אוו	היז	מיספאר'טשוו	דהי
רעגימענט, פולק	צו	מאכען א קלאגע	פון, וועגען	זיין	אומגליק	דער

captain	asked	him,	whether	he	had	on	the
קע'פטעין	עסקד	הים	הוועי'דהער	הי	העד	אן	דהי
קאפיטאן	האט געפרעגט	איהם	אויב, צי	ער	האט געהאט	אויף (זיך)	די

waistcoat	he	now	wore	when	he	was	robbed
וועיסט'קאוט	הי	נאו	וואור	הוועז	ער	וואז	ראבד
וועסט	(וואס) ער	יעצט	האט געטראגען	ווען	ער	איז געווארען	בארויבט

by	the	soldiers.	"Yes,	Sir !"	replied	the	poor
באי	דהי	סאול'דזשערז	יעס	סויר	ריפלאי'ד	דהי	פור
דורך	די	סאלדאטען	יע	מיין הער	האט געענטפערט	דער	ארימער

fellow.	"Then,	my	friend,"	rejoined	the
פעל'לאו	דהען	מאי	פרענד	רידזשאי'נד	דהי
מאן	דאן	מיין	פריינט	האט געענטפערט	דער

captain,	"I	can	assure	you	they	do	not
קע'פטעין	אי	קען	עשו'ר	יו	דהעי	דו	נאט
קאפיטאן	איך	קען	פארזיכערן	אייך	זיי	טוען	ניט

belong	to	my	company ;	otherwise	they
בעלא'נג	טו	מאי	קאמ'פעני	א'דהערוואיז	דהעי
געהערען	צו	מיין	ראטע	זאנסט, ווען ניט דאס	זיי

would	have	left	you	neither	waistcoat	nor
וואוד	העוו	לעפט	יו	ני'דהער	וועיסט'קאוט	נאר
וואלטען	האבען	איבערגעלאזען	דיר	ניט קיין	וועסט	ניט קיין

shirt."
שוירט
העמד

פרייע איבערזעצונג.

סאלדאטען זיינען איינמאל באפאלען א וועכטער אין א קליינער שטאט, אין אן אפגעלעגענער גאס, און האבען ביי איהם צוגענומען זיין געלט און זיין ראק. ער איז גלייך אוועק צום קאפיטאן מיט א קלאגע. דער קאפיטאן האט איהם געפרעגט אויב ער האט אויף זיך געהאט די וועסט, וועלכע ער טראגט יעצט, בשעת ער איז געווארען בארויבט. „יע, מיין הער," האט געענטפערט דער אומגליקליכער. „אויב אזוי, מיין פריינט," האט געענטפערט דער קאפיטאן, „קען איך אייך פארזיכערן, דאס זיי געהערען ניט צו מיין ראטע; ווארעם ווען זיי וואלטען געווען מיינע, וואלטען זיי אייך ניט איבערגעלאזען קיין העמד אויפ'ן לייב."

די פראזעס און זאצען.

Some soldiers once fell upon a watchman	איינינע סאלדאטען זיינען איינמאל באַ־פאלען א וועכטער
in a small town,	אין א קליינער שטאט,
in a lonely street,	אין אן איינזאמער (אפגעלעגענער) גאס

and took away his money and coat.	און האָבען אוועקגענומען זיין געלט און זיין ראָק.
He immediately went to the captain of the regiment,	ער איז גלייך אוועקגעגאַנגען צו דעם קאַפּיטאַן פון דעם רעגימענט
to complain of his misfortune.	צו מאַכען אַ קלאַגע וועגען זיין אומגליק.
The captain asked him,	דער קאַפּיטאַן האָט איהם געפרעגט,
whether he had on	אויב ער האָט געהאַט אויף זיך
the waistcoat he now wore	די וועסט, וועלכע ער טראָגט יעצט,
when he was robbed by the soldiers.	ווען ער איז געוואָרען בארויבט דורך די סאָלדאַטען.
"Yes, Sir!" replied the poor fellow.	„יע, מיין הער!" האָט געענטפערט דער אָרימער מאַן.
"Then, my friend,"	„דאַן, מיין פריינד,"
rejoined the captain,	האָט געענטפערט דער קאַפּיטאַן,
"I can assure you	„קען איך אייך פערזיכערן,
they do not belong to my company;	(דאָס) זיי געהערען ניט צו מיין ראָטע;
otherwise	זאָנסט (ווען ניט דאָס)
they would have left you	וואָלטען זיי אייך (ניט) איבערגעלאָזען
neither waistcoat nor shirt."	ניט קיין וועסט און ניט קיין העמד."

די ווערטער.

soldier (סאָול'דזשער) אַ סאָלדאַט	waistcoat (וועי'סטקאָוט) וועסט
fell (פעל) איז אַנגעפאַלען	wore (וואָור) האָט געטראָגען
*to fall (פאָאל) פאַלען, אָנפאַלען	*to wear (וועיר) טראָגען
to fall upon ארויפפאַלען אויף, באַפאַלען	to rob (ראָב) רויבען, בארויבען
watchman (וואָטש'מען) אַ וועכטער	friend (פרענד) פריינט
immediately (אימי'דיעיטלי) גלייך, באַלד	to rejoin (רידזשאָי'ן) ענטפערן
captain (קעפּ'טעין) קאַפּיטאַן, הויפּט-מאַן	to assure (עשו'ר) פערזיכערן
regiment (רע'דזשימענט) רעגימענט, פּולק	company (קאָמ'פּעני) קאָמפּאַניע, ראָטע
to complain (קאָמפּלעי'ן) זיך באַ-קלאָגען, מאַכען אַ קלאַגע	otherwise (אָ'דהערוואַיז) זאָנסט, אין אַנדערן פאַל
misfortune (מיספאָר'טשון) אומגליק	left (לעפט) געלאָזען
whether (הוועדהער) אויב, צי	*to leave (ליוו) לאָזען, איבערלאָזען
to have on האָבען אויף זיך	shirt (שוירט) העמד
	neither (ניידהער) ניט
	nor (נאָר) ניט

נייע ווערטער.

either (איידהער) ענטוועדער	or (אָר) אָדער

§63 neither -- nor — ניט--ניט

מערקט די פראַזע: neither waistcoat nor shirt ניט קיין וועסט ניט קיין ראָק.

די ווערטער neither — nor ווערען באַנוצט דאָרטען, וואו מען זאָגט אין אידיש: ניט—ניט, אין אַזעלכע פראַזעס ווי: "ניט (קיין) געלט ניט (קיין) סחורה," "ניט גוט ניט שלעכט," "ניט געהן ניט שטעהן" או. אַז. וו. מערקט פאָלגענדע ביישפּילען אין ענגליש:

I have neither a home nor friends	איך האָב ניט קיין היים ניט קיין פריינד.
He is neither rich nor poor.	ער איז ניט רייך ניט אָרעם.
She can neither hear nor see.	זי קען ניט הערען ניט זעהן.

אַנשטאַט neither — nor קען באַנוצט ווערען דאָס וואָרט not מיט די ווערטער either — or; צ. ב.

I have not either a home or friends.	איך האָב ניט קיין היים ניט קיין פריינד.
He is not either rich or poor.	ער איז ניט רייך ניט אָרעם.
She cannot either hear or see.	זי קען ניט הערען ניט זעהן.

neither און nor ווערען אויך באַנוצט אין דער באַדייטונג: **אויך ניט**; צ. ב.

I cannot go, nor can you.	איך קען ניט געהן. **אויך** איהר קענט **ניט**.
She cannot write, neither can she read.	זי קען ניט שרייבען, **אויך** קען זי **ניט** לעזען.
I have not seen him, nor do I hope to see him.	איך האָב איהם ניט געזעהן, **אויך** האָף איך **ניט** צו זעהן איהם.

געשפּרעך.

What happened to the poor watchman ?

Some soldiers fell upon him.

Where did they fall upon him ?

In a small town, in a lonely street.

What did the soldiers do ?

They took away his money and coat.

What did the poor man do ?

He went to the captain of the regiment to complain of his misfortune.

What did the captain ask him ?

He asked him whether he had his waistcoat on when he was robbed.

What did the man say ?

He said he had it on.

What did the captain say to him ?

He said that the soldiers did not belong to his company.

How did the captain know that ?

He knew that because otherwise they would not have left him either waistcoat or shirt.

§64 די קלאַנגען פון וואָקאַל u

דער וואָקאַל u האָט פיר קלאַנגען: יו, אָ, או, אוי.

§65 כלל פון u אַלס יו.

u ווערט געלייענט יו פאַר אַן e, אָדער פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס קומט אַן e; צ. ב.

אַ נוץ	use (יוס)	שולדיג	due (דיו)
אַ מויל-עזעל	mule (מיול)	בלוי	blue (בליו)

אַנמערקונג. נאָך r ווערט u אַנשטאָט יו געלייענט או: true (טרו) ריכטיג, rude (רוד) גראָב.

Seventeenth Lesson—זיבעצעהנטע לעקציאָן

ער האָט פאַרלאָרען דעם וועט.

A	**witty**	**idler,**	**seeing**	**a**	**farmer**	**with**	**a**
עי	וויטי	איידלער	סיאינג	עי	פאַרמער	ווידה	עי
אַ	וויציגער	ליידיגגעהער	זעהענדיג	אַ	פויער	מיט	אַ

tankard	**of**	**wine,**	**entered**	**into**	**conversation**
טענקאַרד	אָוו	וואַין	ענטערד	אינטו	קאָנווערסעישאָן
קאַן	פון	וויין	איז אריין	אין	געשפרעך

with	**him,**	**and**	**after**	**mentioning**	**several**	**extraordinary**
ווידה	הים	ענד	עפטער	מענשאָנינג	סעווערעל	עקסטראָרדינערי
מיט	איהם	און	נאָך	אָנצייגענדיג	אייניגע	אויסערגעוועהנליכע

things	**he**	**could**	**do**	**said,**	**he**	**could**	**drink**	**the**
טהינגז	הי	קוד	דו	סעד	הי	קוד	דרינק	דהי
זאַכען	ער	האָט געקענט	מאַכען	האָט געזאָגט	ער	וואָלט געקענט	אויסטרינקען	די

exact	**quantity**	**of**	**a**	**wine-glass**	**from**	**the**	**full**
עגזעקט	קוואָנטיטי	אָוו	עי	וואַינגלעס	פראָם	דהי	פול
גענויע	מאָס	פון	אַ	וויינגלאָז	פון	דער	פולער

tankard.	**The**	**farmer**	**expressed**	**some**	**doubts,**
טענקאַרד	דהי	פאַרמער	עקספרעסד	סאָם	דאַוטס
קאַן	דער	פויער	האָט אויסגעדריקט	מאַנכע	צווייפלען

when	**to**	**prove**	**it**	**the**	**fellow**	**said,**	**"I**	**do**	**not**	**like**
הווען	טו	פרוווו	איט	דהי	פעלאָו	סעד	אַי	דו	נאָט	לאַיק
ווען	צו	באַווייזען	עס	דער	קערל	האָט געזאָגט	איך	טו	ניט	ליבען

("I do not like" = איך ליב ניט)

to	lay	heavy	wagers,	but	I	will	just	bet
טו	לעי	העווי	וועידזשערז	באַט	אַי	וויל	דזשאַסט	בעט
צו	לעגען	שווערע, גרויסע	וועטגעלט	אָבער	איך	וועל	נאָר	וועטען

you	a	penny	I	do	it.”	The	farmer	agreed.	The
יו	עי	פעני	אַי	דו	איט	דהי	פאַרמער	עגריד	דהי
אייך	אַ	פעני	איך	טו	עס	דער	פויער	האָט אַנגענומען	דער

stranger	then	took	the	tankard,	and	drinking
סטרעינדזשער	דהען	טוק	דהי	טענקאַרד	ענד	דרינקינג
אומבאַקאַנטער	דאַן	האָט גענומען	די	קאַן	און	טרינקענדיג

the	whole	off	at	a	draught,	turned	to	the
דהי	האָול	אָף	עט	עי	דרעפט	טוירנד	טו	דהי
דאָס	גאַנצע	אויס	מיט	אַ, איין	צוג	האָט זיך געווענדעט	צו	דעם

farmer	and	said,	“I	own,	Sir,	I	have	lost;
פאַרמער	ענד	סעד	אַי	אָון	סויר	אַי	העוו	לאָסט
פויער	און	האָט געזאָגט	איך	בין מודה	מיין הער	איך	האָב	פאַרלאָרען

there	is	your	penny.”
דהער	איז	יור	פעני
דאָ	איז	אייער	פעני

פרייע איבערזעצונג.

אַ וויציגער ליידיג־געהער, וועלכער האָט געזעהן אַ פויער מיט אַ קאַן וויין, איז מיט איהם אריין אין אַ געשפּרעך, און נאָך דעם ווי ער האָט איהם דערצעהלט פון איניגע קונצען, וועלכע ער קען באַווייזען, האָט ער געזאָגט, דאָס ער וואָלט קענען אויסטרינקען פון דער פולער קאַן אַקוראַט די מאָס פון אַ וויינגלאָז. דער פויער האָט געזאָגט, דאָס ער צווייפעלט אין דעם, אָבער צו באַווייזען עס, האָט דער קערל צו איהם געזאָגט: „איך האָב ניט ליב צו לעגען קיין גרויסע געלט, איך וועל זיך מיט אייך בלויז וועטען אין אַ פעני, דאָס איך וועל עס טאָן.“ דער פויער האָט אַנגענומען דעם וועט. דער אומבאַקאַנטער האָט דאַן גענומען די קאַן, און אויסטרינקענדיג די גאַנצע וויין מיט איין צוג, האָט ער זיך געווענדעט צום פויער און געזאָגט: „איך בין מודה, האַרינקע, דאָס איך האָב פאַרלאָרען; דאַ איז אייער פעני.“

די פראַזעס און זאַצען.

A witty idler,	אַ וויציגער ליידיג־געהער,
seeing a farmer with a tankard of wine,	זעהענדיג אַ פויער מיט אַ קאַן וויין,
entered into conversation with him,	איז אריין אין אַ געשפּרעך מיט איהם,
and after mentioning several extraordinary things he could do	און נאָך דעם ווי ער האָט אָנגעצייגט איניגע אויסערגעוועהנליכע זאַכען, (וועלכע) ער האָט געקענט טאָן,
said, he could drink the exact quantity of a wine-glass from the full tankard.	האָט ער געזאָגט, ער וואָלט געקענט אויסטרינקען די גענויע מאָס פון אַ וויינגלאָז פון דער פולער קאַן.

The farmer expressed some doubts,	דער פויער האט אויסגעדריקט עפּעס א צווייפעל
when to prove it the stranger said,	ווען צו באווייזען עס האט דער קערל געזאגט:
I do not like to lay heavy wagers,	„איך ליב ניט צו לעגען שווערע (גרויסע) וועט-געלט,
but I will just bet you a penny I do it."	אבער איך וועל זיך מיט אייך וועטען בלויז א פּעני, דאס איך טו עס."
The farmer agreed.	דער פויער האט איינגעשטימט.
The stranger then took the tankard	דער אומבאקאנטער האט דאן גענומען די קאן,
and drinking he whole off at a draught,	און אויסטרינקענדיג דאס גאנצע מיט איין צוג,
turned to the farmer and said,	האט ער זיך געווענדט צום פויער און האט געזאגט:
"I own, Sir, I have lost ;	„איך בין מודה, מיין הער, איך האב פארלארען;
there is your penny."	דא איז אייער פּעני."

די ווערטער.

- אויסדריקען, (עקספּרעס) **to express**
- צווייפעל, ספק **doubt** (דאוט)
- באווייזען **to prove** (פּרואוו)
- שווער, גרויס **heavy** (הע'ווי)
- וועט-געלט **wager** (וועי'דזשער)
- נאר, בלויז **just** (דזשאסט)
- וועטען; פארגאנגענע צייט: **bet** אדער **betted** — **to bet** (בעט)
- א וועט, א געוועט **a bet** (בעט)
- איינשטימען, אננעמען **to agree** (עגרי')
- פרעמדער, אומבאקאנטער **stranger** (סטרעינ'דזשער)
- אפּ **off** (אָף)
- אפּטרינקען, אויסטרינקען **to drink off**
- גאנץ **whole** (האול)
- דאס גאנצע **the whole**
- באקענען, מודה זיין **to own** (אָון)
- פארלארען **lost** (לאָסט)
- פארלירען ***to lose** (לוז)
- לײדיג-געהער **idler** (איידלער)
- אריינגעהן **to enter** (ענ'טער)
- געשפּרעך **conversation** (קאנווערסעי'שאן)
- דערמאהנען, אנצייגען **to mention** (מענ'שאן)
- איינינע, פארשיידענע **several** (סע'ווערעל)
- אויסערגעוועהנליך **extraordinary** (עקסטראָר'דינערי)
- דינג, זאך **thing** (טהינג)
- טרינקען; פארגאנגענע צייט **drank** (דרענק); פארטיציפּ: **drunk** (דראנק) — **to drink** (דרינק)
- פּינקטליך, גענוי **exact** (עגזעק'ט)
- מאס, צאהל **quantity** (קוואנ'טיטי)
- וויינגלאז **wine-glass** (וואינ'-גלעס)
- פול **full** (פול)

נייע ווערטער.

- גלויבען **to believe** (ביליוו')
- וועגען **about** (עבאוט')
- געווינען; פארגאנגענע צייט: **won** (וואן) — **to win** (ווין)

געשפּרעך.

Whom did the idler see?

He saw a farmer with a tankard of wine.

What did the idler do?

He entered into conversation with him.

What did the idler say to the farmer?

He said, he could drink the exact quantity of a wine-glass from the full tankard.

Did the farmer believe it?

He expressed some doubts about it, but the fellow betted he could do it.

How much did he bet?

He betted a penny.

Did the farmer agree?

Yes, he agreed.

Who won the bet?

The farmer won it.

Why did the fellow lose the bet?

Because he drank off the whole wine.

§66 כלל פון u אַלס אָ.

u ווערט געלייענט אָ פאַר איינעם אָדער מעהרערע קאָנסאָנאַנטען, צ. ב.

שטאָף	stuff (סטאָף)	אָבער	but (באָט)
אַ שטיק	lump (לאָמפּ)	שניידען	cut (קאָט)

§67 u אַלס או.

u ווערט געלייענט א ו אין די ווערטער full (פול) פול, pull (פּול) ציהען, puss (פּוס) אַ קאַץ, put (פּוט) לעגען, און אין דער ענדונג ful, ווי אין useful (יוס׳פול) ניצליך, handful (הענד׳פול) אַ הויפען או. אז. וו.

§68 כלל פון u אַלס אוי.

u ווערט געלייענט א ו י פאַר r, נאָך וועלכען עס איז ניטאָ קיין e; צום ביישפּיל:

אַ לאַסט	burden (בוירדן)	ברענען	burn (בוירן)
שעדיגען	hurt (הוירט)	דרייען, ווענדען	turn (טוירן)

Eighteenth Lesson—אכצעהנטע לעקציאָן

דעם טאַטענ'ס אַ זוהן.

A	large	owner	of	property	scolded	his
עי	לאַרדזש	אָו'נער	אָוו	פּראָ'פּערטי	סקאָול'דעד	היז
אַ	גרויסער	באַזיצער	פון	אייגענטום	האָט געשטראָפט	זיין

son,	who	was	always	the	last	in	his	class
סאַן	הו	וואָז	אאָל'וועיז	דהי	לעסט	אין	היז	קלעס
זוהן	וועלכער	איז געוועזן	אימער	דער	לעצטער	אין	זיין	קלאַס

at	school.	"Why,	you	silly	boy,	what
עט	סקול	הוואי	יו	סי'לי	באָי	הוואָט
אין	שולע	סטייטש!	דו	נאַרישער	יונג	וואָס

are	you	going	to	do	in	after-life	if	you
אָר	יו	גאָו'אינג	טו	דו	אין	עפ'טער לאַיף	איף	יו
ביסט	דו	געהענדיג	צו	טאָן	אין	שפּעטערן לעבען	אויב	דו

(are you going =) רעכענסט דו

won't	learn	anything?"
וואָו'נט	לוירן	ע'ניטהינג
וועסט נים	לערנען	עפּעס

The	lad,	casting	a	sidelong	glance	at
דהי	לעד	קעס'טינג	עי	סאַיד'לאָנג	גלענס	עט
דער	איינגעל	וואַרפענדיג	אַ	זייטיגען	בליק	אויף

his	father's	desk,	replied:	"Well,	I	shall	do
היז	פאַ'דהערז	דעסק	ריפּלאַיד	וועל	אַי	שעל	דו
זיין	פאָטער'ס	שרייבטיש	האָט געענטפערט	נו	איך	וועל	טאָן

the	same	as	you	do —	every	month	I'll	sign
דהי	סעים	עז	יו	דו	ע'ווערי	מאַנטה	אַיל	סאַין
דאָס	זעלביגע	ווי (וואָס)	דו	טוסט	יעדען	מאָנאַט	וועל איך	אונטער־שרייבען

receipts	for	the	rent."
ריסי'טס	פאָר	דהי	רענט
קוויטונגען	פאַר	די	דירה־געלט

שפּריכווערטער.

Such	as	the	tree	is,	such	is	the	fruit.
סאַטש	עז	דהי	טרי	איז	סאַטש	איז	דהי	פרוט
אַזוי	ווי	דער	בוים	איז	אַזוי	איז	די	פרוכט

As	the	old	cock	crows,	so	crows	the	young.
עז	דהי	אולד	קאָק	קראָוז	סאָו	קראָוז	דהי	יאַנג
ווי	דער	אַלטער	האָן	קרעהט	אַזוי	קרעהט	דער	יונגער

פרייע איבערזעצונג.

א גרויסער אייגענטימער פון הייזער האָט געשטראָפט זיין זוהן, וועלכער איז אימער געווען דער לעצטער פון זיין קלאַס אין דער שולע. „נאַרישער יונג, וואָס וועסטו טאָן שפּעטער, ווען דו ווילסט איצט גאָרנישט לערנען?“

וואַרפענדיג א זייטיגען בליק אויף זיין פאָטער'ס שרייבטיש, האָט דער אינגעל געענטפערט: „איך וועל טאָן דאָס זעלביגע וואָס דו טוסט — יעדען מאָנאַט וועל איך אונטערשרייבען קוויטונגען פאַר דירה־געלט.“

ווי דער בוים, אַזוי איז זיין פרוכט (אין אידיש זאָגט מען: דער עפּעל פאַלט ניט ווייט פון בוים).

ווי דער אַלטער האָן קרעהט, אַזוי קרעהט דער יונגער (ענליך צו דעם אין אידיש: וואָס די אַלטע קייען, טוען די יונגע שפּייען).

די פראַזעס און זאַצען.

א גרויסער באַזיצער פון אייגענטום
האָט געשטראָפט זיין זוהן
וועלכער איז אימער געווען
דער לעצטער פון זיין קלאַס אין שולע.
„עי, דו נאַרישער יונג,
וואָס רעכענסט דו צו טאָן
אין שפּעטערדיגען לעבען,
ווען דו ווילסט ניט לערנען עפּעס?“
דער אינגעל,
וואַרפענדיג א זייטיגען בליק אויף זיין
פאָטער'ס שרייבטיש,
האָט געענטפערט:
אַט, איך וועל טאָן דאָס זעלביגע וואָס
דו טוסט —
יעדען מאָנאַט
וועל איך אונטערשרייבען קוויטונגען
פאַר דירה־געלט.“

A large owner of property
scolded his son
who was always
the last in his class at school.
"Why, you silly boy,
what are you going to do
in after-life
if you won't learn anything?"
The lad,
casting a sidelong glance at his father's desk,
replied:
"Well, I shall do the same as you do —
every month
I'll sign receipts
for the rent."

די ווערטער.

אייגענטום, מאַיאָנטעק, גיטער, הייזער — **property** (פּראָ'פּערטי)
זידלען, שטראָפען — **to scold** (סקאָולד)
גרויס — **large** (לאַרדזש)
אייגענטימער, באַזיצער — **owner** (אָו'נער)

אפקירצונג פון will not וועסט ניט	won't (וואו'נט)
לערנען	learn (לוירן)
אינגעל, בחור'ל	lad (לעד)
ווארפען; פארגאנגענע צייט אויך cast	to cast (קעסט)
זייטיג, פון דער זייט, קאסע	sidelong (סאיד'לאנג)
בליק, קוק	glance (גלענס)
שרייבטיש	desk (דעסק)
מאנאט, חודש	month (מאנטה)
צייכענען, אונטערשרייבען	sign (סאין)
קוויטונג, קבלה	receipt (ריסי'ט)
דירה-געלט	rent (רענט)
זוהן	son (סאן)
אימער, שטענדיג	always (אאל'וועיז)
לעצט	last (לעסט)
קלאס	class (קלעס)
שולע	school (סקול)
ווארום? סטייטש? עי!	why (הוואי)
נאריש, דום	silly (סי'לי)
געהענדיג	going (גאו'אינג)
געהן; האבען ברעה, רעכענען, זיך קלייבען	to be going (עפעם טאן)
שפעטערדי-גען לעבען, צוקונפט	after-life (עפ'טער-לאיף)

§69 באדייטונג פון going

מערקט דעם זאץ: what are you going to do? וואס רעכענסט דו צו טאן? וואס וועסטו טאן? (אייגענטליך: וואס געהסטו טאן?) מען דריקט זיך אזוי אויס, ווען עס האנדעלט זיך פון עפעס, וואס מען האט ברעה, וואס מען וויל אדער וועט, וואס מען רעכענט, וואס מען קלייבט זיך צו טאן; צ. ב.

איך האב ברעה, איך וויל שרייבען, איך קלייב זיך צו שרייבען.	I am going to write.
ער וועט זינגען.	He is going to sing.
ער איז גרייט חתונה צו האבען.	He is going to get married (מע'ריד)
איך האב געוואלט זאגען.	I was going to say.

ווען going האט ניט נאך זיך קיין צייטווארט, מיינט עס איינפאך: געהן; צ. ב.

איך געה צו מיין טאטען.	I am going to my father.
זי געהט אין דארף.	She is going to the village.

§70 באדייטונג פון well

דאס ווארט well האט מעהרערע באדייטונגען.

אין ענגער פארבינדונג מיט א טואונג האט עס די באדייטונגען: וואויל, גוט, רעכט, שען; צ. ב.

איך ווייס וואויל, גוט.	I know well.
ער שרייבט גוט, שען.	He writes (ראיטס) well.
זיי טוען גוט, רעכט.	They do well.
זעהר גוט, זעהר שען.	Very well.

אָפּגעזונדערט פון דעם זאַץ האָט עס אָפט די באַדייטונג: נו! ווי צ. ב.

Well, what do you say ?	נו, וואָס זאָגט איהר ?
Well, that is my business (ביזנעס).	נו, דאָס איז שוין מיין עסק.

זעהר אָפט האָט well די באַדייטונג פון אויסגעשרייען, ווי: ע! האַ! צום ביישפּיל:

well, let him go !	ע! לאָזט איהם געהן !
well, what do you mean (מין) by that ?	האַ! וואָס מיינסטו דיר מיט דעם ?

געשפּרעך.

Who was the man that scolded his son ?

He was a large property owner.

Why did he scold the lad ?

Because he was always the last in his class at school.

What did his father say to him ?

He said : "Silly boy, what are you going to do in after-life if you won't learn anything ?"

What did the boy do ?

He cast a sidelong glance at his father's desk and said : "Well, I shall do the same as you do."

What did the man do every month ?

He signed receipts for rent.

Nineteenth Lesson—ניינצעהנטע לעקציאָן

דאָס איי איז נאָך האַרט !

An	officer	ordered	his	servant	to	boil
ען	אָפ'פיסער	אָר'דערד	היז	סויר'וועגט	טו	באָיל
אַן	אָפיצער	האָט געהייסען	זיין	דינער	צו	קאָכען

him	an	egg	for	breakfast,	but	very	soft.
הים	ען	עג	פאָר	ברעק'פעסט	באָט	ווע'רי	סאָפט.
איהם	אַן	איי	פאַר	פריהשטיק	אָבער	זעהר	ווייך

He	then	took	up	a	newspaper	and	read
הי	דהען	טוק	אָפּ	עי	ניוז'פעיפּער	ענד	רעד
ער	דאַן	האָט גענומען		אַ	צייטונג.	און	האָט געלעזן

for	ten	minutes.	He	now	began	to	wonder
פאָר	טען	מי'ניטס	הי	נאַו	ביגע'ן	טו	וואָנ'דער
פאַר	צעהן	מינוטען	ער	איצט	האָט אָנגעהויבען	צו	וואונדערן זיך

why	his	egg	did	not	come	and	rang	the
הוואי	היז	עג	דיד	נאָט	קאָם	ענד	רענג	דהי
וואָרום	זיין	איי	האָט געטאָן	ניט	קומען	און	האָט געקלונגען	די

bell.	The	servant	came	and	said	the	egg
בעל	דהי	סויר'וועגט	קעים	ענד	סעד	דהי	עג
גלאָק	דער	דינער	איז געקומען	און	האָט געזאָגט	דאָס	איי

was	not	yet	done.	So	his	master	waited
וואָז	נאָט	יעט	דאָן	סאָו	היז	מעס'טער	וועי'טעד
איז געווען	ניט	נאָך	פאַרטיג	אַזוי	זיין	ווירט	האָט געוואַרט

five	minutes	longer.	At	last	he	lost	his
פאַיוו	מי'ניטס	לאָנ'גער	עט	לעסט	הי	לאָסט	היז
פינף	מינוטען	לענגער	צו	לעצט	ער	האָט פאַרלאָרן	זיין

patience	and	rang	the	bell	a	second	time.
פעי'שענס	ענד	רענג	דהי	בעל	עי	סע'קאָנד	טאַים
געדולד	און	האָט געקלונגען	די	גלאָק	אַ	צווייטען	מאָל

The	servant	entered,	but	without	the	egg.
דהי	סויר'וועגט	ענ'טערד	באָט	ווידהאַ'וט	דהי	עג
דער	דינער	איז אַריין	אָבער	אָהן	דאָס	איי

"Where	is	the	egg?"	thundered	the	officer.
הווער	איז	דהי	עג	טהאָנ'דערד	דהי	אָפ'פיסער
וואו	איז	דאָס	איי	האָט געדונערט	דער	אָפיצער

— "I	beg	your	pardon,	Sir,"	said	the	servant,
אַי	בעג	יור	פאַרדן	סויר	סעד	דהי	סויר'וועגט
איך	בעט	אייער	פאַרצייהונג	מיין הער	האָט געזאָגט	דער	דינער

"it	is	not	yet	done.	You	told	me	to	boil	it
איט	איז	נאָט	יעט	דאָן	יו	טאָולד	מי	טו	באָיל	איט
עס	איז	ניט	נאָך	פאַרטיג	איהר	האָט געזאָגט	מיר	צו	קאָכען	עס

very	soft,	but	it	is	still	as	hard	as	ever,	though
וועירי	סאָפט	באָט	איט	איז	סטיל	עז	האַרד	עז	עוועער	דהאָו
זעהר	ווייך	אָבער	עס	איז	נאָך	אַזוי	האַרט	ווי	אימער	הגם, כאָטש

I	have	boiled	it	for	a	quarter	of	an	hour."
אַי	העוו	באָילד	איט	פאָר	עי	קוואָר'טער	אָוו	ען	אַיר
איך	האָב	געקאָכט	עס	פאַר	אַ	פערטעל	פון	אַ	שטונדע

פרייע איבערזעצונג.

אַן אָפיצער האָט געהייסען זיין דינער קאָכען איהם אַן איי אויף פריהשטיק, אָבער זעהר ווייך. ער האָט דערווייל גענומען אַ צייטונג און האָט געלעזען אַ צעהן מינוטען. ער האָט זיך געוואונדערט פאַרוואָס דאָס איי איז נאָך ניטאָ און ער האָט אָנגעקלונגען. דער דינער איז געקומען און האָט געזאָגט, אַז דאָס איי איז נאָך ניט פאַרטיג, האָט דער אָפיצער געוואַרט נאָך פינף מינוט. ענדליך האָט ביי איהם געפּלאַצט די געדולד און ער האָט אָנגעקלונגען אַ צווייטען מאָל. דער דינער איז אַריינגעקומען, אָבער אָהן אַן איי. „וואו איז דאָס איי?" האָט געשריען דער אָפיצער. — „אַנטשולדיגט מיר, מיין הער," האָט געזאָגט דער דינער, „עס איז נאָך ניט פאַרטיג. איהר האָט מיר געזאָגט איך זאָל עס קאָכען זעהר ווייך, אָבער דאָס איי איז נאָך זעהר האַרט, כאָטש איך קאָך עס שוין אַ פערטעל שטונדע."

די פּראָזעס און זאַצען.

An officer ordered his servant	אַן אָפיצער האָט געהייסען זיין דינער
to boil him an egg for breakfast,	קאָכען איהם אַן איי פאַר ברייהשטיק,
but very soft.	אָבער זעהר ווייך (לויז).
He then took up a newspaper	ער האָט דאַן גענומען אַ צייטונג
and read for ten minutes.	און ער האָט געלייענט פאַר צעהן מי־נוטען.
He now began to wonder	ער האָט יעצט אָנגעהויבען זיך וואונדערן
why the egg did not come	וואָרום דאָס איי איז נאָך ניט געקומען
and rang the bell.	און האָט געקלונגען די גלאָק.
The servant came and said,	דער דינער איז געקומען און האָט גע־זאָגט,
the egg was not yet done.	אַז דאָס איי איז נאָך ניט פאַרטיג.
So his master waited five minutes longer.	האָט זיין ווירט געוואַרט פינף מינוט לענגער (נאָך פינף מינוטען).
At last he lost his patience	ענדליך האָט ער פאַרלאָרען זיין געדולד
and rang the bell a second time.	און האָט געקלונגען די גלאָק אַ צווייטען מאָל.
The servant entered,	דער דינער איז אַריינגעקומען,
but without the egg.	אָבער אָהן דאָס איי.
"Where is the egg?"	„וואו איז דאָס איי?"
thundered the officer.	האָט געדונערט (געשריען) דער אָפיצער.
— "I beg your pardon, Sir,"	„איך בעט אייער פערצייהונג, מיין העד,"
said the servant,	האָט געזאָגט דער דינער,
"it is not yet done.	„עס איז נאָך ניט פאַרטיג.
You told me to boil it very soft,	איהר האָט מיר געזאָגט צו קאָכען עס (איך זאָל עס קאָכען) זעהר ווייך,
but it is still as hard as ever,	אָבער עס איז נאָך אַזוי האַרט ווי אימער (ד. ה. ווי עס קען נאָר זיין),
though I have boiled it	הגם איך האָב עס געקאָכט
for a quarter of an hour."	פאַר אַ פערטעל שטונדע."

די ווערטער.

to order (אָר׳דער)	באַפעהלען, הייסען	to take up	אויפנעהמען, נעהמען
servant (סויר׳ווענט)	דינער	newspaper (ניוז׳פּעיפּער)	אַ צייטונג
to boil (באָיל)	קאָכען	to read (ריד) פאַר־	לייענען, לעזען; פאַר־
egg (עג)	אַן איי	read (רעד)	גאַנגענע צייט:
soft (סאָפט)	ווייך, לויז	began (בינע׳ן)	האָט אָנגעהויבען

*to begin (בעגי'ן)	אַנהייבען, אָנ- פאַנגען
to wonder (וואָנ'דער)	זיך וואונדערן
rang (רענג)	האָט געקלונגען
*to ring (רינג)	קלינגען
bell (בעל)	גלאָק
yet (יעט)	נאָך
done (דאָן)	פאַרטיג
*to do (דו)	טאָן
master (מעס'טער)	ווירט, בעל הבית
longer (לאָנ'גער)	לענגער, מעהר
*long (לאָנג)	לאַנג
second (סע'קאָנד)	צווייטער
time (טאַים)	צייט ; מאָל
without (ווידהאַ'וט)	אָהן
to thunder (טהאָנ'דער)	דונערן, ליאַ- רעמען
to beg (בעג)	בעטען
pardon (פאַרדן)	פאַרצייהונג
still (סטיל)	נאָך
hard (האַרד)	האַרט
ever (עֶ'ווער) hard as ever	אימער; האַרט ווי עס קען נאָר זיין
though (דהאָו)	כאָטש, הגם
quarter (קוואָר'טער)	פערטעל

נייע ווערטער.

meantime (מינ'טאַים)	צווישענצייט
in the meantime	דערווייל
again (עגע'ן)	ווידער, נאָך אַ מאָל

געשפּרעך.

What did the officer order his servant to do?

He ordered him to boil an egg very soft.

What did the officer do in the meantime?

He took up a newspaper and read.

How long did he read (ריד) it?

He read it for ten minutes.

What did he do then?

He rang the bell for the servant.

What did the servant say when he came in?

He said the egg was not yet done.

What did his master do?

He waited five minutes longer and then rang the bell again.

What did the servant say when he entered the second time?

He said the egg was not yet done, because his master had told him to boil it very soft, and it was still very hard!

How long had he boiled the egg?

He had boiled it for a quarter of an hour.

§71 so — אַלזאָ, בכן.

מערקט דעם זאַץ: so his master waited האָט זיין ווירט געוואַרט. דאָרטען, וואו מיר שטעלען איבער אין אידיש דאָס וואָרט "האָט" אָדער "איז" אין אַ זאַץ, ווערט אין ענגליש באַנוצט דאָס וואָרט so; צ. ב. so he said האָט ער געזאָגט; so he did not go איז ער ניט געגאַנגען; so האָט די באַדייטונג: אַלזאָ, בכן.

נאָך — yet, still §72

דיזע ביירע ווערטער האָבען די זעלבינע באַדייטונג: נ אָ ך; נאָך yet ווערט באַנוצט מיט דעם וואָרט not, און still אָהן דעם וואָרט not:

דאָס איי איז נאָך ניט געוועזן פאַרטיג.	The egg was not yet done.
דאָס איי איז נאָך האַרט.	The egg is still hard.

§73 צאָהלווערטער.

א) גרונד־צאָהלען.

אין די לעקציאָנען ביז אהער זיינען פאָרגעקומען די צאָהלען: one, two, three, four, five, thirty און thousand. מיר וועלען יעצט אָנגע-בען אַלע צאָהלווערטער אין זייער געהעריגער אָרדנונג:

1	(וואָן)	one	10	(טען)	ten	19	(נאַינ'טין) nineteen
2	(טו)	two	11	(עלע'ווען)	eleven	20	(טוועני'טי) twenty
3	(טהרי)	three	12	(טוועלוו)	twelve	30	(טהויר'טי) thirty
4	(פאָור)	four	13	(טהויר'טין)	thirteen	40	(פאָר'טי) forty
5	(פאַיוו)	five	14	(פאָור'טין)	fourteen	50	(פיפ'טי) fifty
6	(סיקס)	six	15	(פיפ'טין)	fifteen	60	(סיקס'טי) sixty
7	(סעוון)	seven	16	(סיקס'טין)	sixteen	70	(סע'ווענטי) seventy
8	(עיט)	eight	17	(סע'וונטין)	seventeen	80	(עי'טי) eighty
9	(נאַין)	nine	18	(עי'טין)	eighteen	90	(נאַינ'טי) ninety

מיליאָן (מיל'יאָן) million	הונדערט (האַנד'רעד) hunered
ביליאָן (ביל'יאָן) billion	טויזענד (טהאַו'זענד) thousand

די פאַרבינדונגען פון גרעסערע צאָהלען מיט קלענערע, ווי twenty-two (22), thirty-six (36), seventy-eight (78) או. אז. וו., זיינען אזוי איינפאַך, דאָס דער לערנער קען זיי לייכט דערגעהן אַליין פון לעזען.

ב) אָרדנונג־צאָהלען.

אין איצטיגער מעשה'לע קומט פאָר דאָס וואָרט second, צווייטער. ווערטער ווי ערשטער, צווייטער, צעהנטער או. אז. וו. ווערען אַנגערופען אָרדנונג-צאָהלען.

די ערשטע דריי אָרדנונג-צאָהלען זיינען: first (פוירסט) ערשטער, second (סע'קאָנד) צווייטער, third (טהוירד) דריטער.

די איבעריגע אָרדנונג-צאָהלען ווערען געמאַכט פון די גרונט-צאָהלען דורך די צוזעצונג פון th; צ. ב. fourth (פאָורטה) פערטער, sixth (סיקסטה) זעקסטער, tenth (טענטה) צעהנטער, hundredth (האַנ'דרעדטה) הונדער-טער, הונדערטסטער.

אַנמערקונג. פון five (פאַיוו) פינף, איז די אָרדנונג-צאָהל fifth (פיפטה, ve פאַרביטען אויף f); פון eight (עיט) אכט — eighth (עיטה), ניט eightth (מיט צוויי t'ען); פון nine (נאַין) ניין — ninth (נאַינטה, אָהן e).

אין די צאָהלווערטער, וואָס ענדיגען זיך מיט ty, ווי twenty, thirty, seventy, ווערט y פאַרביטען אויף ie אין די אָרדנונג-צאָהלען: twentieth (טווענ'טיעטה) צוואַנציגסטער, thirtieth (טהויר'טיעטה) דרייסיגסטער און אַזוי ווייטער.

ג) טייל-צאָהלען.

אלס טייל-צאָהלען ווערען אין ענגליש באַנוצט די אָרדנונג-צאָהלען, ווי צ. ב. a third אַ דריטעל, a fourth אַ פערטעל, a tenth אַ צעהנטעל או. אז. וו. מאַנכמאָל מיט דער צוזעצונג פון דעם וואָרט part (פאַרט) טייל: a sixth part אַ זעקסטער טייל — אַ זעקסטעל, a ninth part אַ ניינטער טייל — אַ ניינטעל או. אז. וו.

"העלפט" אָדער "האַלב" ווערט אויסגעדריקט דורך half (העף); אַ פערטעל — דורך fourth אָדער quarter (קוואָר'טער).

§74 די קלאַנגען פון y

y איז אי אַ קאָנסאָנאַנט אי אַ וואָקאַל.

אלס קאָנסאָנאַנט האָט y דעם קלאַנג פון „י" אין „יונג", „סלאַי". אלס וואָקאַל האָט ער די זעלביגע קלאַנגען ווי i.

y איז אַ קאָנסאָנאַנט, ווען ער שטעהט פאַר אָדער נאָך אַ וואָקאַל, ווי אין: young יאָנג (יונג), boy באָי (איינגעל).

y איז אַ וואָקאַל, ווען ער שטעהט פאַר אָדער נאָך אַ קאָנסאָנאַנט, ווי צ. ב. by—באַי (דורך), lady—לעי'די (דאַמע), style—סטאַיל (מאָדע).

§75 קלאַנגען פון y אלס וואָקאַל.

אלס וואָקאַל האָט y די זעלביגע דריי קלאַנגען ווי i, נעמליך: אַי, אִי, און אוי.

§76 כלל פון y אלס אַי.

y ווערט געלייענט אַי —

1) פאַר אַ שטומען e אָדער פאַר אַ קאָנסאָנאַנט, נאָך וועלכען עס קומט אַ שטומער e; צ. ב.

style (סטאַיל)	שטיל; מאָדע	lye (לאַי)	לויג (צום וואַשען)
lyre (לאַיר)	לירע	stye (סטאַי)	אַ גערשט (אויף'ן אויג)

2) צום סוף פון איינזילביגע ווערטער און צו ענדע פון א זילבע מיט דעם אקצענט (דריק) ; צ. ב.

by (באי)	ביי ; דורך	fly'ing (פלאי'אינג)	פליהענדיג
my (מאי)	מיין	try'ing (טראי'אינג)	פראבירענדיג
try (טראי)	פראבירען; זיך סטארען	dy'er (דאי'ער)	פארבער

§77 כלל פון y אלס אי

y ווערט געליינט אי צום סוף פון א זילבע אהן דעם אקצענט; צום ביישפיל:

la'dy (לעי'די)	דאמע	really (רי'עללי)	ווירקליך
fun'ny (פאנ'ני)	שפאסיג	wise'ly (וואיז'לי)	קלוג

§78 כלל פון y אלס אוי

y ווערט געלייענט אוי פאר r, ווען עס קומט ניט גלייך נאך איהם קיין e ; צ. ב.

martyr (מאר'טויר)	מארטירער, קדוש	myrtle (מוירטל)	מירט, הדסים

Twentieth Lesson—צוואנציגסטע לעקציאן

דעם אלטען מאנ'ס בקשה פאר'ן טויט.

A	**good**	**old**	**man,**	**being**	**very**	**ill,**	**sent**
עי	גוד	אולד	מען	בי'אינג	ווע'רי	איל	סענט
א	גוטער	אלטער	מאן	זייענדיג	זעהר	קראנק	האט געשיקט

for	**his**	**wife,**	**who**	**was**	**still**	**very**	**young,**	**and**
פאר	היז	וואיף	הו	וואז	סטיל	ווע'רי	יאנג	ענד
נאך	זיין	ווייב	וועלכע	איז געוועזן	נאך	זעהר	יונג	און

said	**to**	**her:**	**"My**	**dear,**	**you**	**see**	**that**	**my**
סעד	טו	הור	מאי	דיר	יו	סי	דהעט	מאי
האט געזאגט	צו	איהר	מיין	טייערע	דו	זעהסט	דאס	מיין

last	**hour**	**is**	**approaching,**	**and**	**that**	**I**	**am**
לעסט	אור	איז	עפּראו'טשינג	ענד	דהעט	אי	עם
לעצטע	שטונדע	איז	קומענדיג נאהענט	און	דאס	איך	בין

compelled	**to**	**leave**	**you.**	**If,**	**therefore,**	**you**	**wish**
קאמפעל'ד	טו	ליוו	יו	איף	דהער'פאור	יו	וויש
געצוואונגען	צו	פארלאזען	דיך	אויב	דעריבער, אלזא	דו	ווינשסט

me	to	die	in	peace	you	must	do	me	a	favor.
מי	טו	דאי	אין	פיס	יו	מאסט	דו	מי	עי	פעי'וואר
מיר	צו	שטארבען	אין	פרידען	דו	מוזסט	טאן	מיר	א	טובה

You	are	still	young,	and	will,	no	doubt,	marry
יו	אר	סטיל	יאנג	ענד	וויל	נאו	דאוט	מער'רי
דו	ביסט	נאך	יונג	און	וועסט	קיין	צווייפעל	הייראטען

again ;	knowing	this,	I	request	of	you	not	to
ענע'ן	נאו'אינג	דהיס	אי	ריקוועסט	אוו	יו	נאט	טו
ווידער	וויסענדיג	דאס	איך	בעט	פון	דיר	ניט	צו

wed	Mr.	Louis ;	for	I	confess	that	I	have
וועד	מיס'טער	לו'אים	פאר	אי	קאנפעס	דהעט	אי	העוו
הייראטען	הערן	—	וויל	איך	בין מודה	דאס	איך	האב (בין)

always	been	jealous	of	him,	and	I	am	so	still.
אאל'וועיז	בין	דזשעי'לאס	אוו	הים	ענד	אי	עם	סאו	סטיל
אימער	געווען	אייפערזיכטיג	פון (אויף)	איהם	און	איך	בין	אזוי	נאך

I	should,	therefore,	die	in	despair	if	you	did	not
אי	שוד	דהער'פאור	דאי	אין	דיספעי'ר	איף	יו	דיד	נאט
איך	וואלט	דעריבער	שטארבען	אין	פארצווייפלונג	ווען	דו	וואלטסט געטאן	ניט

promise	me	that."	The	wife	answered :	"My	dear
פרא'מיס	מי	דהעט	דהי	וואיף	ענ'סערד	מאי	דיר
פארשפרעכען	מיר	דאס	די	פרוי	האט געענטפערט	מיין	ליבער

husband,	I	beseech	you,	let	not	this	hinder	you
האז'בענד	אי	ביסי'טש	יו	לעט	נאט	דהיס	הינ'דער	יו
מאן	איך	בעט זעהר	דיך	לאז	ניט	דאס	שטערען	דיר

from	dying	peaceably ;	for	I	assure	you	that,	if
פראם	דאי'אינג	פיס'עבלי	פאר	אי	עשו'ר	יו	דהעט	איף
פון	שטארבען	רוהיג	וויל	איך	פארזיכער	דיך	דאס	ווען

even	I	wanted	to	wed	him	I	could	not	do	so,
איוון	אי	וואנט'עד	טו	וועד	הים	אי	קוד	נאט	דו	סאו
אפילו	איך	וואלט געוואלט	צו	הייראטען	איהם	איך	וואלט געקענט	ניט	טאן	אזוי

being	already	promised	to	another."
בי'אינג	אאלרע'די	פרא'מיסד	טו	ענא'דהער
זייענדיג	שוין	פארשפראכען	צו	א אנדערן

פרייע איבערזעצונג.

אן אלטער מאן, וועלכער האט געהאלטען ביים שטארבען, האט געלאזען רופען זיין פרוי, וועלכע איז נאך געווען זעהר יונג, און האט צו איהר געזאגט: „מיין טייערע, דו זעהסט, דאס מיין לעצטע שטונדע איז שוין נאהענט, און איך מוז דיך פארלאזען. אויב דו ווילסט, אז איך זאל שטארבען רוהיג, מוזסט דו מיר טאן א געפעליגקייט — דו ביזט נאך יונג און דו וועסט אהן צווייפעל ווידער הייראטען; וויסענדיג דאס, בעט איך דיך ניט צו הייראטען מיט דעם הערן לואיס; וויל איך מוז דיר זאגען אפען, דאס איך בין אימער געווען זעהר אייפערזיכטיג אויף איהם, און איך בין עס נאך איצט. איך וועל שטארבען אין פארצווייפלונג, ווען דו וועסט עס מיר ניט פארשפרעכען. די פרוי האט געענטפערט:

„מיין ליבער מאַן, איך בעט דיך זעהר, זאָל דאָס דיר ניט שטערען צו שטאַרבען רוהיג; איך פאַרזיכער דיך, דאָס אַפילו ווען איך זאָל וועלען איהם הייראַטען, וואָלט איך עס ניט קענען טאָן, ווייל איך האָב שוין געגעבען מיין וואָרט צו אַן אַנדערן“.

די פראַזעס און זאַצען.

A good old man,	אַ גוטער אַלטער מאַן,
being very ill,	זייענדיג זעהר קראַנק,
sent for his wife,	האָט געשיקט נאָך זיין פרוי,
who was still very young,	וועלכע איז נאָך געווען זעהר יונג,
and said to her :	און האָט געזאָגט צו איהר :
"My dear,	„מיין טייערע,
you see that my last hour is approaching,	דו זעהסט, דאָס מיין לעצטע שטונדע קומט נאָהענט,
and that I am compelled to leave you.	און דאָס איך בין געצוואונגען צו פאַרלאָזען דיך.
If, therefore,	אויב, אַלזאָ,
you wish me to die in peace	דו ווילסט איך זאָל שטאַרבען אין פרידען
you must do me a favor.	מוזסט דו מיר טאָן אַ געפעליגקייט.
You are still young,	דו ביסט נאָך יונג,
and will, without doubt, marry again ;	און וועסט, אָהן צווייפעל, הייראַטען ווידער ;
knowing this,	וויסענדיג דאָס,
I request you not to wed Mr. Louis ;	בעט איך דיך ניט צו הייראַטען דעם הערן לואיס ;
for I confess	ווייל איך בין מודה,
that I have always been very jealous of him,	דאָס איך בין אימער געווען זעהר אייפערזיכטיג אויף איהם,
and am so still.	און איך בין עס נאָך (איצט).
I should, therefore, die in despair	איך וואָלט דעריבער שטאַרבען אין פאַרצווייפלונג,
if you did not promise me that."	ווען דו זאָלסט דאָס מיר ניט פאַרשפרעכען."
The wife answered :	די פרוי האָט געענטפערט :
"My dear husband,	„מיין ליבער מאַן,
I beseech you,	איך בעט דיך זעהר,
let not this hinder you from dying peaceably ;	זאָל דאָס דיר ניט שטערן צו שטאַרבען פרידליך ;
for I assure you that,	ווייל איך פאַרזיכער דיך, דאָס,

if even I wished to wed him	ווען אפילו איך וואלט וועלען הייראטען איהם
I could not do so,	וואלט איך עס ניט קענען טאן,
being already promised to another."	זייענדיג שוין פארשפראכען צו אן אנדערן."

די ווערטער.

אפקירצונג פון Mister	Mr. (מיס'טער)
הער	
באקענען, מודה זיין	to confess (קאנפעס')
אייפערזיכטיג, קנאה'דיג	jealous (דזשעלאס)
פארצווייפלונג	despair (דיספעיר')
פארשפרעכען, צוזאגען	to promise (פראמיס)
בעטען (דרינגענד)	to beseech (ביסיטש)
הינדערן, שטערען	to hinder (הינ'דער)
שטארבענד; דאס שטארבען	dying (דאי'אינג)
שטארבען	*to die (דאי)
פרידליך, רוהיג	peaceably (פיסעבלי)
פארזיכערן	to assure (עשור')
אפילו	even (איוון)
פארלאנגען, וועלען	to want (וואנט)
קראנק	ill (איל)
האט געשיקט	sent (סענט)
שיקען	*to send (סענד)
דערנעהנטערן זיך, קומען נאהענט, אנקומען	to approach (עפראו'טש)
געצוואונגען	compelled (קאמפעלד)
פארלאזען; פארגאנגענע צייט: left (לעפט)	to leave (ליוו)
דעריבער, אלזא	therefore (דהער'פאור)
ווינשען, וועלען	to wish (וויש)
פרידען, רוה	peace (פיס)
געפעליגקייט, טובה	favor (פעי'וואר)
צווייפעל, ספק	doubt (דאוט)
בעטען	to request (רעקווע'סט)
הייראטען, חתונה האבען מיט (זעלבע וואס to marry)	to wed (וועד)

נייע ווערטער.

וועגען	about (עבאו'ט)
זארגען, זיך קלעמען	to worry (וואר'רי)

געשפרעד.

What was the matter with the good old man ?

He was very ill.

What did he do when his last hour was approaching ?

He sent for his wife.

Why did he send for her ?

He wanted to ask of her a favor.

What was that favor ?

It was that she should not wed Mr. Louis.

Why did he not want her to marry that man ?

Because he was very jealous of him.

What did the woman tell her dying husband ?

She told him not to worry about that, for she could not marry Mr. Louis even if she wanted.

Why could she not marry Mr. Louis ?

Because she was promised to another.

you want me to..., you wish me to... §79

מערקט דעם זאַץ: if you wish me to die ווען דו פאַרלאַנגסט (ווילסט) מיך צו שטאַרבען, ד' ה. אויב דו ווילסט איך זאָל שטאַרבען. אזוי ווערט איך געזאָגט: I want you to go איך וויל אייך צו געהן, ד. ה. איך וויל איהר זאָלט געהן; he wants me to do ער וויל מיך צו טאָן, ד. ה. ער וויל איך זאָל טאָן או. אז. וו.

§80 קומענדיגע צייט פון צייטווערטער.

פאַר די קומענדיגע צייט זייינען דאָ צוויי פאָרמעס:

1) די איינפאַכע, וועלכע דריקט אויס אַ האַנדלונג וואָס דאַרף ערשט פאָרקומען, ווי: איך וועל עסען;

2) די געשעהענע, וועלכע דריקט אויס אַ האַנדלונג, וואָס וועט שוין זיין געשעהן, ווי: איך וועל האָבען געגעסען.

די קומענדיגע צייט-פאָרמעס ווערען געמאַכט מיט דער הילף פון shall פאַר די ערשטע פערזאָן (we, I) און פאַר די צווייטע און דריטע פערזאָן (they, she, he, you), ווי פאָלגט:

די איינפאַכע קומענדיגע ווערט אויסגעדריקט דורך די ווערטער shall, will פאַר דעם שורש פון צייטוואָרט; צ. ב. I shall ask איך וועל פרעגען; you will ask דו וועסט, איהר וועט פרעגען או. אז. וו.

די געשעהענע קומענדיגע ווערט אויסגעדריקט דורך shall have און will have פאַר דעם פאַרטיציפּ פון צייטוואָרט; צ. ב. I shall have asked איך וועל האָבען געפרעגט; you will have asked דו וועסט, איהר וועט האָבען געפרעגט או. אז. וו.

§81 בייגונג פון רעגעלמעסיגע צייטווערטער.

איינפאַכע קומענדיגע צייט.

מיר וועלען פרעגען	we shall ask	איך וועל פרעגען	I shall ask
איהר וועט פרעגען	you will ask	דו וועסט פרעגען	you will ask
זיי וועלען פרעגען	they will ask	ער, זי וועט פרעגען	he, she will ask

געשעהענע קומענדיגע צייט.

מיר וועלען האָבען געפרעגט	we shall have asked	איך וועל האָבען געפרעגט	I shall have asked
איהר וועט האָבען געפרעגט	you will have asked	דו וועסט האָבען געפרעגט	you will have asked
זיי וועלען האָבען געפרעגט	they will have asked	ער, זי וועט האָבען געפרעגט	he, she will have asked

§82 ביינונג פון די צייטווערטער have, be

איינפאכע קומענדיגע צייט.

איך וועל האבען	I shall have	איך וועל זיין	I shall be
דו וועסט האבען	you will have	דו וועסט זיין	you will be
ער וועט האבען	he will have	ער וועט זיין	he will be
מיר וועלען האבען	we shall have	מיר וועלען זיין	we shall be
איהר וועט האבען	you will have	איהר וועט זיין	you will be
זיי וועלען האבען	they will have	זיי וועלען זיין	they will be

געשעהענע קומענדיגע צייט.

איך וו. האבן געהאט	I shall have had	איך וועל זיין געוועזן	I shall have been
דו וו. האבן געהאט	you will have had	דו וו. זיין געוועזן	you will have been
ער וו. האבן געהאט	he will have had	ער וו. זיין געוועזן	he will have been
מיר וו. האבן גהאט	we shall have had	מיר וו. זיין געוועזן	we shall have been
איר וו. האבן גהאט	you will have had	איר וו. זיין געוען	you will have been
זיי וו. האבן גהאט	they will have had	זיי וו. זיין געוועזן	they will have been

§83 באדייטונגען פון would, should

would, געוואלט, די פארגאנגענע צייט פון will, באדייט אויך: וואלט: you would ask איהר וואלט פרעגען; he, she would ask ער, זי וואלט פרעגען או. אז. וו. מיט I און we ווערט געזאגט should געזאלט אין דער באדייטונג פון וואלט: I should ask איך וואלט פרעגען; we should ask מיר וואלטען פרעגען. אין אלטעגליכער שפראך ווערט אויך געזאגט: I would, we would.

§84 אויסשפראך פון ch, gh, ph, sh, th.

ch ווערט מעהרסטענס געלייענט ווי טש: chase (טשעים) יאגען, child (טשאילד) קינד, church (טשוירטש) קירך. פאר r און נאך s — ווי "ק": chronicle (קראָ'ניקל) כראָניקע, school (סקול) שולע; אויך אין character (קע'רעקטער) כאראקטער, anchor (ענ'קאָר) אנקער, און אנדערע. אין איינינע ווערטער ווי "ש": chaise (שעז) קארעטקע, machine (מעשיין) מאשין.

gh אין איינינע ווערטער נאך au און ou ווערט געלייענט "פ"; צ. ב. laugh (לעף) לאכען, draught (דרעפט) צוג, cough (קאף) הוסטען, enough (ענא'ף) גענוג.

ph ווערט געלייענט "פ"; צ. ב. pharmacy (פאר'מעסי) אפטייק, philosophy (פילא'סאפי) פילאסאפיע.

sh ווערט געלייענט "ש": shake (שעיק) שאקלען, shame (שעים) שאנד, dish (דיש) שיסעל, געריכט.

th האט צוויי קלאנגען — א הארטען און א ווייכען. דער הארטער קלאנג איז ווי "ט" אויסגעשפראכען מיט'ן צונג צווישען די ציינער (באצייכענט אין די לעקציאנען מיט „טה"); דער ווייכער קלאנג איז ווי „ד" אויסגעשפראכען מיט'ן צונג צווישען די ציינער (באצייכענט מיט "דה").

Twenty-first Lesson—איין־און־צוואנציגסטע לעקציאן

ער האט זיך אויפגעהאנגען טריקענע!

A	reaper	being	at	work	in	a	field	near	a
עי	רי'פער	בי'אינג	עט	וואוירק	אין	עי	פילד	ניר	עי
א	שניטער	זייענדיג	ביי	ארבעט	אין	א	פעלד	לעבען	א

river,	saw	a	man	throw	himself	into	the	water;
ריווער	סאא	עי	מען	טהראו	הימסעלף	אינ'טו	דהי	וואָ'טער
טייך	האט געזעהן	א	מאן	ווארפען	זיך	אין	דאס	וואסער

he	ran	at	once	to	his	aid,	plunged	in,	and	brought
הי	רען	עט	וואנס	טו	היז	עיד	פלאנדזשד	אין	ענד	בראאט
ער	איז געלאפען	אויף	אמאל	צו	זיין	הילף	האט זיך אריינגעווארפען	און	האט געבראכט
		גלייך								

him	to	the	shore.	Having	left	him,	he	very
הים	טו	דהי	שאור	העווינג	לעפט	הים	הי	ווע'רי
איהם	צו	דעם	ברעג	האבענדיג	איבערגעלאזען	איהם	ער	זעהר, גאר

soon	saw	him	again	leap	in.	A	second	time
סון	סאא	הים	עגע'ן	ליפ	אין	עי	סע'קאנד	טאים
באלד	האט געזעהן	איהם	ווידער	שפרינגען	אריין	א	צווייטען	מאל

the	reaper	jumped	into	the	river	and	rescued
דהי	רי'פער	דזשאמפד	אינ'טו	דהי	רי'ווער	ענד	רעס'קיוד
דער	שניטער	איז געשפרונגען	אריין	דעם	טייך	און	האט געראטעוועט

him,	and	returned	to	his	work.	He	then
הים	ענד	ריטויי'רנד	טו	היז	וואוירק	הי	דהען
איהם	און	האט זיך צוריקגעקערט	צו	זיין	ארבעט	ער	דאן

saw	the	same	man	hang	himself	on	the
סאא	דהי	סעים	מען	העננ	הימסעי'לף	אן	דהי
האט געזעהן	דעם	זעלביגען	מאן	הענגען	זיך	אויף	דעם

branch	of	a	tree,	but	he	took	no	more	trouble
ברענטש	אוו	עי	טרי	באט	הי	טוק	נאו	מאור	טראבל
צווייג	פון	א	בוים	אבער	ער	האט גענומען	ניט	מעהר	מיה

about	him.
עבא'ום	הים
וועגען	איהם

Some	time	after	the	relations	of	the
סאַם	טאַים	עפ׳טער	דהי	רילעי׳שאַנז	אוו	דהי
עטוואס	צייט	דערנאָך	די	קרובים	פון	דעם

man	came	in	search	of	him,	and	finding
מען	קעים	אין	סוירטש	אוו	הים	ענד	פאַינ׳דינג
מאַן	זיינען געקומען	אין	זוכען	פון	איהם	און	געפינענדיג

(came in search of him:) זיינען געקומען איהם זוכען

him	hanging	dead	on	a	tree,	they	reproached	the
הים	הענ׳גינג	דעד	אָן	עי	טרי	דהעי	ריפּראָו׳טשד	דהי
איהם	הענגענדיג	טויט	אויף	א	בוים	זיי	האָבען פאָרגעוואָרפען	דעם

reaper,	saying	that	he	must	have	seen	him	do	it,
רי׳פּער	סעי׳אינג	דהעט	הי	מאַסט	העוו	סין	הים	דו	איט
שניטער	זאָגענדיג	דאָס	ער	האָט געמוזט	האָבען	געזעהן	איהם	טאָן	עס

and	ought	to	have	cut	him	down.	"Not	I,
ענד	אאָט	טו	העוו	קאַט	הים	דאַון	נאָט	אַי
און	האָט געדאַרפט		האָבען	געשניטען	איהם	אַראָפּ	ניט	איך

indeed,"	replied	he;	"I	had	already	drawn
אינדי׳ד	ריפּלאַי׳ד	הי	אַי	העד	אָלרע׳די	דראָאָן
ווירקליך	האָט געענטפערט	ער	איך	האָב געהאַט	שוין	געצויגען

him	twice	out	of	the	river,	and	having	left
הים	טוואַיס	אַוט	אוו	דהי	ריוו׳ער	ענד	העווינג	לעפט
איהם	צוויי מאָל	ארויס	פון	דעם	טייך	און	האָבענדיג	געלאָזען

him	dripping	wet,	I	supposed	he	had	hung
הים	דריפּ׳פּינג	וועט	אַי	סאַפּאָו׳זד	הי	העד	האַנג
איהם	טריפענדיג	נאַס	איך	האָב געמיינט	ער	האָט געהאַט	אויפגע־האַנגען

himself	to	dry."
הימסעלף׳	טו	דראַי
זיך	צו	טריקענען

פרייע איבערזעצונג.

א שניטער, וועלכער האָט געאַרבעט אויף א פעלד לעבען א טייך, האָט גע־זעהן ווי א מאַן האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין וואַסער. ער איז גלייך געלאָפען איהם צו הילף, האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין טייך און האָט איהם געבראַכט צום ברעג. פאַרלאָזענדיג איהם האָט ער באַלד געזעהן ווי ער שפּרינגט ווידער אַריין אין וואַסער. דער שניטער איז א צווייטען מאָל אַריינגעשפּרונגען אין טייך און האָט איהם געראַטעוועט. ער האָט דאַן געזעהן ווי דער זעלביגער מאַן האָט זיך אויפגעהאַנגען אויף א בוים, אָבער ער האָט זיך שוין מעהר ניט גע־קימערט וועגען איהם.

א ביסעל שפּעטער זיינען אָנגעקומען די קרובים פון דעם מאַן, וועלכע האָבען איהם געזוכט, און זעהענדיג ווי ער הענגט א טויטער אויף א בוים, האָבען זיי פאָרגעוואָרפען דעם שניטער, זאָגענדיג, דאָס ער האָט געמוזט זעהן ווי ער האָט עס געטאָן און האָט איהם געדאַרפט אַראָבנעהמען. „ניט איך," האָט געענטפערט דער שניטער; „צוויי מאָל האָב איך איהם אַרויסגעצויגען פון וואַ־סער, און איבערלאָזענדיג איהם א נאַסען האָב איך געמיינט, אַז ער האָט זיך אויפגעהאַנגען טריקענען."

די פראזעם און זאצען.

A reaper being at work in a field near a river,	א שניטער, זייענדיג ביי דער ארבעט אין א פעלד לעבען א טייך,
saw a man throw himself into the water ;	האט געזעהן א מאן אריינווארפענדיג זיך אין וואסער ;
he ran at once to his aid,	ער איז געלאפען גלייך צו זיין הילף,
plunged, and brought him to the shore.	האט זיך אווארף געטאן (אין טייך) און געבראכט איהם צום ברעג.
Having left him,	האבענדיג בארלאזען איהם,
he very soon saw him again leap in.	האט ער באלד געזעהן איהם ווידער אריינשפרינגען.
A second time the reaper jumped into the river	א צווייטען מאל איז דער שניטער אריינ־געשפרונגען אין טייך
and rescued him,	און האט איהם געראטעוועט,
and returned to his work.	און האט זיך צוריקגעקעהרט צו זיין ארבעט.
He then saw the same man	ער האט דאן געזעהן דעם זעלביגען מאן
hang himself on the branch of a tree,	הענגענדיג זיך אויף דעם צווייג פון א בוים,
but he took no more trouble about him.	אבער ער האט זיך מעהר ניט גענומען קיין מיה (זיך מעהר ניט באקימערט) וועגען איהם.
Some time after	עטוואס צייט דערנאך
the relations of the man came in search of him,	זיינען די קרובים פון דעם מאן געקומען איהם צו זוכען (ווערטערליך : אין דאס זוכען פון איהם),
and finding him hanging dead on a tree,	און געפינענדיג איהם הענגענדיג טויט אויף א בוים,
they reproached the reaper,	האבען זיי פארגעווארפען דעם שניטער,
saying, that he must have seen him do it, and ought to have cut him down.	זאגענדיג, דאס ער האט געמוזט איהם זעהן טאן עס און האט געדארפט איהם ארונטערשניידען.
"Not I, indeed," replied he ;	„ניט איך,*)ווירקליך," האט ער גע־ענטפערט ;
"I had already drawn him twice out of the river,	איך האב שוין געהאט ארויסגעצויגען איהם צוויי מאל פון טייך,
and having left him dripping wet,	און האבענדיג איבערגעלאזען איהם טרי־פענדיג נאס,
I supposed he had hung himself to dry."	האב איך געמיינט ער האט זיך געהאט אויפגעהאנגען צו טריקענען.

*) די קורצע פראזעלע **not I** מיינט אזוי פיל ווי : איך בין ניט צוא נאר איך זאל דאס טאן, אנדערע מעגען זיך עס מאן — ניט איך.

די ווערטער.

reaper (ריי'פּער) שניטער
field (פּילד) פּעלד
near (ניר) נאָהענט, לעבען
river (רי'ווער) טייך
to throw (טהראָו) וואַרפען ; פאַר-
גאַנגענע צייט : threw (טהרו),
פּאַרטיציפּ : thrown (טהראָון)
water (וואָ'טער) וואַסער
once (וואָנס) איין מאָל, אַמאָל
at once אויף אַמאָל, גלייך
aid (עיד) הילף
to plunge (פּלאָנדזש) זיך טאָן אַ טוק,
זיך טאָן אַ וואַרף (אין וואַסער)
brought (בראָאַט) האָט געבראַכט
*to bring (ברינג) ברייננען
shore (שאָור) ברעג
left (לעפט) געלאָזען, איבערגעלאָזען
*to leave (ליוו) לאָזען, איבערלאָזען
soon (סון) באַלד
very soon גאָר באַלד
to leap (ליפּ) שפּרינגען
to jump (דזשאָמפּ) שפּרינגען
to rescue (רעס'קיו) רעטען, ראַטעווען
to hang (הענג) הענגען ; פאַרגאַנ-
גענע צייט און פּאַרטיציפּ: hung
(האָנג) אָדער hanged (הענגד)
himself (הימסעלף) זיך זעלבסט, זיך
branch (ברענטש) צווייג
tree (טרי) בוים

trouble (טראָבל) מיה ; אַ צרה
relation (רילעי'שאָן) פּאַרוואַנטשאַפט;
פּאַרוואַנטער, קרוב
search (סוירטש) זוכעניש, זוכונג,
דאָס זוכען
in search of זוכענדיג אימעצן אָדער
עפּעס
found (פאַונד) געפונען
*to find (פאַינד) געפינען
dead (דעד) טויט
to reproach (ריפּראָו'טש) פאָרוואַר-
פען, זידלען, טאַדלען
cut (קאָט) שניידען ; פאַרגאַנגענע
צייט און פּאַרטיציפּ אויך cut
down (דאַון) אַרונטער, אַראָפּ
indeed (אינדי'ד) ווירקליך, וואַהר-
האַפטיג
already (אָאַלרע'די) שוין
drawn (דראָאָן) (פּאַרטיציפּ) געצויגען
*to draw ציהען ; פאַרגאַנגענע
צייט : drew (דרו)
twice (טוואַים) צוויי מאָל
dripping (דריפּ'פּינג) טריפּענדיג
*to drip (דריפּ) טריפּען
wet (וועט) נאַס
*to suppose (סאַפּאָו'ז) מיינען, גלוי-
בען, רעכענען
hung (האָנג) געהאַנגען (פּאַרטיציפּ
פון hang)
to dry (דראַי) טריקענען

געשפּרעך.

Where was the reaper at work ?
He was at work near the shore of a river.

What happened in that place ?
A man threw himself into the water.

Did the reaper come to his aid ?
Yes, he plunged into the river and brought him to the shore.

What happened when the reaper left him ?
The man leaped into the water again.

Did the reaper rescue him this time?
Yes, he rescued him again.

What did the man do after that ?
He hung (hanged) himself on the branch of a tree.

Did the reaper cut him down?

No, he took no more trouble about him.

Who came in search of the man?

His relations came in search of him.

What did they do when they found him hanging dead?

They reproved the reaper for not having cut him down.

What did the reaper say?

He said he supposed he had hung himself to dry!

§85 כפל-צאהלען.

מערקט די כפל-צאהלען once איינמאל, twice צוויי מאל. די איבע-ריגע כפל-צאהלען ווערען אויסגעדריקט דורך די געוועהנליכע צאהלען מיט דעם ווארט time (צייט, מאל): three times דריי מאל, four times פיער מאל, ten times צעהן מאל או. אז. וו. "דריי מאל" איז אויך thrice (טהראיס) אבער דיזעם ווארט ווערט באנוצט זעלטען.

§86 דאס ווארט ought

ought איז א פארגאנגענע צייט-פארמע פון owe (או) זיין שולדיג, פאר-פליכטעט, און באדייט: געדארפט, געזאלט. די פארגאנגענע צייט פון owe אין דעם זין פון שולדיג זיין איז רעגעלמעסיג: owed געווען שולדיג.

Twenty-second Lesson—צוויי־און־צוואנציגסטע לעקציאן

דער מאטראז און דער פויער.

A	sailor	who	was	going	to	set	out
עי	סעיילאר	הו	וואז	גאו'איגג	טו	סעט	אוט
א	מאטראז	וועלכער	איז געווען	געהענדיג	צו	זעצען זיך	ארויס
			האט זיך געקליבען			אפצורייזען	

for	India,	was	asked	by	a	farmer,	where
פאר	אינ'דיע	וואז	עסקד	באי	עי	פארימער	הוועער
נאך	אינדיען	איז געווארען	געפרעגט	פון	א	פויער	וואו

his	father	died. —	"He	was	lost	in	shipwreck,"
היז	פאידהער	דאיד	הי	וואז	לאסט	אין	שיפ'רעק
זיין	פאטער	איז געשטארבען	ער	איז געווארען	פארלארען	אין	שיפברוך

answered	the	sailor.	"And	where	did	your
ענ׳סערד	דהי	סעי׳לאר	ענד	הוועער	דיד	יור
האט געענטפערט	דער	מאטראז	און	וואו	האט געטאן	דיין

grandfather	die?"	— "He	fell	overboard	and
גרענד׳פאדהער	דאי	הי	פעל	א׳וועערבארד	ענד
זיידע	שטארבען	ער	איז געפאלען	איבער׳ן בארט	און

was	drowned."	"Then,"	said	the	farmer,	"if
וואז	דרא׳ונד	דהען	סעד	דהי	פאר׳מער	איף
איז געווארען	דערטרונקען	דאן	האט געזאגט	דער	פויער	ווען

I	were	you,	I	should	never	go	to	sea. —
אי	וואויר	יו	אי	שוד	נע׳וועער	גאו	טו	סי
איך	וואלט געוועז	איהר	איך	וואלט	קיינמאל ניט	געהן	אויף׳ן	ים

"And	pray,"	asked	the	sailor,	"where	did
ענד	פרעי	עסקד	דהי	סעי׳לאר	הוועער	דיד
און	איך בעט אייך	האט געפרעגט	דער	מאטראז	וואו	האט געטאן

your	father	die?" —	"In	his	bed." —	"And	where
יור	פא׳דהער	דאי	אין	היז	בעד	ענד	הוועער
אייער	פאטער	שטארבען	אין	זיין	בעט	און	וואו

did	your	grandfather	and	great-grandfather	die?"—
דיד	יור	גרענד׳פאדהער	ענד	גרעיט גרענד׳פאדהער	דאי
האבען געטאן	אייער	זיידע	און	עלטער־זיידע	שטארבען

"They	both	died	in	their	beds." —	"Then	if	I	were
דהעי	באוטה	דאיד	אין	דהעיר	בעדז	דהען	איף	אי	וואויר
זיי	ביידע	זיינען געשטארבען	אין	זייערע	בעטען	דאן	ווען	איך	וואלט זיין

you,"	said	the	sailor,	"I	should	never	go	to	bed."
יו	סעד	דהי	סעי׳לאר	אי	שוד	נע׳וועער	גאו	טו	בעד
איהר	האט געזאגט	דער	מאטראז	איך	וואלט	קיינמאל ניט	געהן	צו	בעט

פרייע איבערזעצונג.

א פויער האט געפרעגט א מאטראז, וועלכער האט זיך געקליבען אפצורייזען נאך אינדיען: וואו זיין פאטער איז געשטארבען. „ער האט פארלארען זיין לעבען אין א שיפברוך,“ האט דער מאטראז געענטפערט. — „און וואו איז אייער זיידע געשטארבען?“ — „ער איז א־אפגעפאלען איבער׳ן בארט (ראנד פון שיף) און איז דערטרונקען געווארען.“ — „אויב אזוי,“ האט געזאגט דער פויער, „ווען איך וואלט געוועזן איהר, וואלט איך קיינמאל ניט געהן אויפ׳ן ים.“ — „איך בעט אייך,“ האט דער מאטראז געפרעגט: „וואו איז אייער פאטער געשטארבען?“ — „אין זיין בעט.“ — „און וואו זיינען אייער זיידע און עלטער־זיידע געשטארבען?“ — „זיי ביידע זיינען געשטארבען אין זייערע בעטען.“ — „אויב אזוי,“ האט געזאגט דער מאטראז, „ווען איך וואלט זיין איהר, וואלט איך קיינמאל ניט געהן צו בעט.“

די פראזעס און זאצען.

A sailor who was going*) to set out for India,	א מאטראז, וועלכער האט זיך געקליבען אפצורייזען נאך אינדיען.
was asked by a farmer	איז געווארען געפרעגט פון א פויער
where his father died. —	וואו זיין פאטער איז געשטארבען. —
"He was lost in shipwreck,"	„ער איז פארלארען געווארען (אומגעקו־מען) אין שיפברוך,"
answered the sailor. —	האט געענטפערט דער מאטראז. —
"And where did your grandfather die?" —	„און וואו איז אייער זיידע געשטאר־בען?" —
"He fell overboard and was drowned." —	ער איז געפאלען איבער'ן בארט און איז דערטרונקען געווארען." —
"Then," said the farmer,	„דאן," האט געזאגט דער פויער.
"if I were you,	„ווען איך וואלט געווען איהר.
I should never go to sea." —	וואלט איך קיינמאל ניט געהן אויף'ן ים." —
"And pray,"	„און איך בעט אייך,"
asked the sailor,	האט געפרעגט דער מאטראז,
"Where did your father die?" —	„וואו איז אייער טאטע געשטאר־בען?" —
"In his bed." —	„אין זיין בעט."
"And where did your grandfather and great-grandfather die?" —	„און וואו זיינען אייער זיידע און על־טער־זיידע געשטארבען?" —
"They both died in their beds." —	„זיי זיינען ביידע געשטארבען אין זייע־רע בעטען".
"Then, if I were you,"	„דאן, ווען איך וואלט געווען איהר,"
said the sailor,	האט געזאגט דער מאטראז,
"I should never go to bed."	„וואלט איך קיינמאל ניט געהן צו בעט."

*) זעהט די באדייטונגען פון going אין דער 18טער לעקציאן.

די ווערטער.

sailor (סעי'לאר) מאטראז, שיפמענש	overboard (אָו'ווערבאורד) איבער'ן בארט (ראנד פון שיף)
to set (סעט) זעצען, שטעלען	drowned (דראונד) דערטרונקען
to set out זיך ארויסזעצען, ד. ה. אפרייזען	*to drown (דראון) דערטרינקען
father (פא'דהער) פאטער	then (דהען) דאן, אלזא, ווען אזוי; דערנאך
to die (דאי) שטארבען	sea (סי) מער, ים
lost (לאסט) פארלארען	

בעטען	to pray (פּרעי)
ביטע, איך בעט אייך	pray
בעט	bed (בעד)
(גרעיט-גרענד־פאדהער) עלטער-זיידע	great-grandfather
ביידע	both (באָוטה)
פאַרלירען	*to lose (לוז)
שיפבּרוך	shipwreck (שיפּ'רעק)
גרויס-פאָטער, זיידע	grandfather (גרענד'פאדהער)
איז געפאַלען	fell (פעל)
פאַלען	*to fall (פאָאל)

געשפּרעך.

What was the sailor going to do ?
He was going to set out for India.
What did the farmer ask him ?
He asked him, where his father died.
What did the sailor answer ?
He answered that his father died in shipwreck.
What did the farmer ask him then ?
He asked him, where his grandfather died.
What did the sailor answer him ?
He answered him that his grandfather fell overboard and was drowned.
What did the farmer say to the sailor ?
He said: "if I were you, I should never go to sea."
What did the sailor ask the farmer ?
He asked him, where his father, grandfather, and great-grandfather died.
What did the farmer answer ?
He answered that they all died in their beds.
What did the sailor say to the farmer ?
He said: "if I were you, I should never go to bed."

§87 אַקטיווע און פּאַסיווע פאָרמען פון צייטווערטער.

מערקט די אויסדריקען: was lost איז פאַרלאָרען געוואָרען, **was asked** איז געפרעגט געוואָרען, was drowned איז דערטרונקען געוואָרען.

אַ צייטוואָרט דריקט אויס אַ טואונג אויף צוויי אַרטען:

1) אַ **טעטיגע**, ווען די פּערזאָן, מיט וועלכער די טואונג איז פאַר־בונדען, טוט אָדער ווירקט אַליין, ווי: I ask איך פרעג, you ask איהר פרעגט, he asks ער פרעגט, I asked איך האָב געפרעגט, you asked איהר האָט גע־פרעגט או. אז. וו.

2) אַ **דולדענדע**, ווען די פּערזאָן ווירקט ניט אַליין, נאָר דולדעט די ווירקונג פון אַנדערע, ווי: I am asked איך ווער געפרעגט, you are asked איהר ווערט געפרעגט, I was asked איך בין געוואָרן געפרעגט, you were asked איהר זייט געוואָרען געפרעגט או. אז. וו.

די טעטיגע אַרט ווערט אין גראַמאַטיק אָנגערופען **אַקטיווע**, די דולדענדע — **פּאַסיווע**.

דער לערנער זאָל די צוויי גראַמאַטישע אויסדריקען געדענקען.

§88 די ווערטער was, were

מערקט דעם אויסדרוק: if I were you ווען איך וואלט געווען איהר.

נאך דעם ווארט if (ווען) ווערט באנוצט were אנשטאט was, ווען דער באגריף "געווען" איז פארבונדען מיט דעם באגריף "וואלט;" צום ביישפיל: if my brother were here, he would do it ווען מיין ברודער וואלט געווען דא, וואלט ער עס טאן.

§89 די אויסשפראך פון qu, wh

qu ווערט געלייענט ווי קוו: צ. ב. quake (קוועיק) ציטערן, quick (קוויק) גיך, quiet (קוואי'עט) רוהיג.

אנמערקונג. אין מעהרערע פראנצויזישע ווערטער ווערט qu געלייענט ווי "ק": conquer (קא'נקער) זיגען, antique (ענטי'יק) אלט, פארצייטיג.

wh ווערט געלייענט ווי הוו, ד. ה. מיט דעם קלאנג פון h פאר'ן w (hw); צ. ב. what (הוואט) וואס, which (הוויטש) וועלכער, white (הוואיט) ווייס.

פאר o, נאך וועלכען עס קומט ניט קיין r, ווערט נאר געהערט דער h; צ. ב. who (הו) ווער, whole (האול) גאנץ.

Twenty-third Lesson—דריי־און־צוואנציגסטע לעקציאן

דער צוטראגענער געלעהרטער.

Sir	**Isaac**	**Newton**	**was**	**one**	**morning**	**deeply**
סויר	אייזעק	ניו'טאן	וואז	וואן	מאר'נינג	דיפ'לי
סער (טיטעל)	—	—	איז געווען	איין	פריהמארגען	טיף, שטארק

engaged	**in**	**study,**	**and**	**he**	**would**	**not**	**leave**	**it**	**to**
ענגעי'דזשד	אין	סטא'די	ענד	הי	וואוד	נאט	ליוו	איט	טו
פארנומען	אין	שטודיום	און	ער	האט געוואלט	ניט	אפלאזען	עס	צו

go	**and**	**breakfast**	**with**	**his**	**family.**	**His**	**housekeeper,**
גאו	ענד	ברעק'פעסט	ווידה	היז	פע'מילי	היז	האוס'קיפער
געהן	און	עסען פריהשטיק	מיט	זיין	פאמיליע	זיין	הויז־ווירטין

who	**feared**	**that**	**long**	**fasting**	**might**	**make**	**him**	**ill,**
הו	פירד	דהעט	לאנג	פעס'טינג	מאיט	מעיק	הים	איל
וועלכע	ט'געהאט מורא	דאס	לאנג	פאסטען	וואלט געקענט	מאכען	איהם	קראנק

sent	one	of	the	servants	into	his	study	with
סענט	וואַן	אָוו	דהי	סויר'ווענטס	אינ'טו	היז	סטאַ'די	ווידה
ט'געשיקט	איינע	פון	די	דינסטען	אין	זיין	שטודיר־צימער	מיט

an	egg	and	a	sauce-pan	of	water.	The	servant
ען	עג	ענד	עי	סאָאס פען	אָוו	וואָא'טער	דהי	סויר'ווענט
אַ	איי	און	אַ	פענדעל	פון (מיט)	וואַסער	די	דינסט

had	been	told	to	boil	the	egg	on	the	study-fire,
העד	בין	טאָולד	טו	באָיל	דהי	עג	אָן	דהי	סטאַ'די פאַיר
(איז) געהאַט	געווען	אָנגעזאָגט	צו	קאָכען	דאָס	איי	אויף	דעם	פייער פון שטודיר־צימער

and	stay	while	her	master	ate	it.	But	Newton,
ענד	סטעי	הוואַיל	הויר	מעס'טער	עיט	איט	באַט	ניו'טאָן
און	בלייבען	וועהרענד	איהר	בעל־הבית	ט'געגעסען	עס	אָבער	—

who	wished	to	go	on	with	his	studies,	sent	her
הו	ווישד	טו	גאָו	אָן	ווידה	היז	סטאַ'דיז	סענט	הויר
וועלכער	האָט געוואָלט		געהן	ווייטער	מיט	זיינע	שטודיומס	ט'געשיקט	איהר

away,	telling	her	he	would	boil	it	himself.	The
עוועי'	טעל'לינג	הויר	הי	וואוד	באָיל	איט	הימסעלף	דהי
אַוועק	זאָגענדיג	איהר	ער	וועט	קאָכען	עס	אַליין	די

servant	put	the	egg	by	the	side	of	his
סויר'ווענט	פוט	דהי	עג	באַי	דהי	סאַיד	אָוו	היז
דינסט	האָט געלעגט	דאָס	איי	בייַ	דער	זייט	פון	זיין

watch	on	the	table,	told	him	to	let	it	boil
וואַטש	אָן	דהי	טעיבל	טאָולד	הים	טו	לעט	איט	באָיל
זייגערל	אויף	דעם	טיש	האָט געזאָגט	איהם	צו	לאָזען	עס	קאָכען זיך

three	minutes,	and	then	went	out.	Some	time	after,
טהרי	מי'ניטס	ענד	דהען	ווענט	אַוט	סאַם	טאַים	עפ'טער
דריי	מינוטען	און	דאַן	איז געגאַנגען	אַרויס	אַ ביסעל	צייט	נאָך דעם

the	servant	went	in	again	to	take	the	breakfast
דהי	סויר'ווענט	ווענט	אין	עגעי'ן	טו	טעיק	דהי	ברעק'פעסט
די	דינסט	איז געגאַנגען	אַריין	ווידער	צו	נעהמען	די	פריהשטיק

things	away.	To	her	surprise	she	found	him
טהינגז	עוועי'	טו	הויר	סוירפּראַיז	שי	פאַונד	הים
זאַכען	אַוועק	צו	איהר	איבערראַשונג	זי	האָט געפונען	איהם

standing	by	the	fire-side	with	the	egg	in	his	hand,
סטענ'דינג	באַי	דהי	פאַיר'סאַיד	ווידה	דהי	עג	אין	היז	הענד
שטעהענדיג	בייַ, לעבען	דעם	קאַמין, אויווען	מיט	דאָס	איי	אין	זיין	האַנט

and	his	watch	boiling	in	the	sauce-pan.
ענד	היז	וואַטש	באָי'לינג	אין	דהי	סאָאס פען
און	זיין	זייגערל	זיך קאָכענדיג	אין	דער	פענדעל

פרייע איבערזעצונג.

סער אייזעק ניוטאָן, דער בארימטער ענגלישער נאַטור־פאָרשער, איז איין מאָרגען געווען פאַרטיפט אין שטודירען און האָט זיך ניט געקענט אָפּרייסען צו געהן עסען פריהשטיק מיט דער פאַמיליע. זיין הויז־ווירטין, וועלכע האָט מורא געהאַט ער זאָל ניט קראַנק ווערען פון ניט עסען, האָט אַריינגעשיקט אַ דינסט מיט אַן איי און אַ פענדעל וואַסער צו איהם אין שטודיר־צימער. די

דינסט איז אנגעזאגט געווארען צו קאכען דאס איי אויף דעם פייער פון שטודיר־צימער און צו פארבלייבען ביז דער בעל־הבית וועט האבען אפגעגעסען. אבער ניוטאן, וועלכער האט געוואלט אנגעהן מיט זיין שטודיום, האט איהר אוועקגעשיקט, זאגענדיג, דאס ער וועט עס קאכען אליין. די דינסט האט אוועקגעלעגט דאס איי לעבען זיין זייגערל אויפ'ן טיש, האט איהם אנגעזאגט צו קאכען עס דריי מינוטען און איז ארויס. א קורצע צייט נאך דעם איז די דינסט אריינגעקומען צונעהמען די זאכען פון טיש. צו איהר גרויסער איבערראשונג האט זי איהם געפונען שטעהענדיג ביים קאמין מיט דאס איי אין האנט און זיין זייגערל קאכענדיג זיך אין פענדעל!

די פראזעס און זאצען.

Sir Isaac Newton	סער אייזעק ניוטאן
was one morning deeply engaged in study,	איז איין פריהמארגען געווען טיף פארטאן אין שטודיום,
and he would not leave it,	און ער האט עס ניט געוואלט אפלאזען,
to go and breakfast with his family.	צו געהן און עסען פריהשטיק מיט זיין פאמיליע.
His housekeeper, who feared that long fasting might make him ill,	זיין הויז־ווירטין, וועלכע האט מורא געהאט, דאס לאנג פאסטען וועט איהם מאכען קראנק,
sent one of the servants into his study	האט אריינגעשיקט איינע פון די דינסטען אין זיין שטודיר־צימער
with an egg and a sauce-pan of water.	מיט אן איי און א פענדעל וואסער.
The servant had been told	די דינסט איז אנגעזאגט געווארען
to boil the egg on the study-fire,	צו קאכען דאס איי אויף דעם פייער פון שטודיר-צימער,
and stay while her master ate it.	און בלייבען אזוי לאנג ווי איהר בעל־הבית וועט עס עסען.
But Newton, who wished to go on with his studies,	אבער ניוטאן, וועלכער האט געוואלט אנגעהן מיט זיינע שטודיומס,
sent her away	האט איהר אוועקגעשיקט,
telling her he would boil it himself.	זאגענדיג איהר, דאס ער וועט עס קאכען אליין.
The servant put the egg by the side of his watch on the table,	די דינסט האט אוועקגעלעגט דאס איי לעבען זיין זייגערל אויף דעם טיש,
told him to let it boil three minutes,	האט איהם געזאגט צו קאכען עס דריי מינוטען,
and then went out.	און איז דאן ארויסגעגאנגען.
Some time after,	עטוואס צייט נאך דעם,
the servant went again	איז די דינסט געגאנגען ווידער

to take the breakfast things away.	אוועקצונעהמען די פריהשטיק זאַכען.
To her surprise	צו איהר איבערראשונג
she found him standing by the fire-side	האָט זי געפונען איהם שטעהענדיג ביי דעם קאַמין
with the egg in his hand,	מיט דעם איי אין זיין האַנט,
and his watch boiling in the sauce-pan.	און זיין זייגערל זיך קאָכענדיג אין פענדעל.

די ווערטער.

Sir (סויר) סער (אַן אדעל-טיטעל)

deeply (דיפּ'לי) טיף, שטאַרק

engaged (ענגעי'דזשד) באַשעפטיגט, פאַרנומען, פאַרטאָן

***to engage** (ענגעי'דזש) באַשעפטיגען; אנגאַזשירען

study (סטאָ'די) שטודיום; שטודיר-צימער

to breakfast (ברעק'פעסט) עסען פריהשטיק, פריהשטיקען

housekeeper (האַוס'קיפּער) הויזהאַל-טערין, הויזווירטין

to fear (פיר) פירכטען, מורא האָבען

to fast (פעסט) פאַסטען

servant (סויר'וועגט) דינסט

sauce-pan (סאָאס'פּען) פענדעל

to boil (באָיל) קאָכען

fire (פאַיר) פייער

study-fire פייער פון שטודיר-צימער

to stay (סטעי) בלייבען

master (מעס'טער) ווירט, בעל-הבית

ate (עיט, עט) האָט געגעסען

***to eat** (איט) עסען; פאַרטיציפּ: **eaten** (איטן)

to go on אנגעהן, געהן ווייטער

by (באַי) ביי

side (סאַיד) זייט

by the side of ביי דער זייט פון, לעבען

after (עפ'טער) נאָך, דערנאָך

to take away אוועקנעהמען, צונעהמען

surprise (סוירפּראַי'ז) איבערראשונג, פאַרוואונדערונג

to stand (סטענד) שטעהן; פאַר-גאַנגענע צייט און פאַרטיציפּ: **stood** (סטוד)

fire-side (פאַיר'סאַיד) קאַמין, ענגלי-שער אויווען

געשפּרעך.

Why did not Newton go to breakfast one morning ?

Because he was engaged in study.

What did his housekeeper do ?

She sent a servant to him with an egg and a sauce-pan of water to boil it on the study-fire.

Did the servant boil the egg for him ?

No ; he sent her away, telling her he would boil the egg himself.

What did the servant do before she left his study ?

She put the egg by the side of his watch on the table.

What happened some time after ?

The servant went to take away the breakfast things, and found Newton with the egg in his hand, and the watch boiling in the sauce-pan !

§90 אויסשפּראַך פון ci, ti פאַר א וואָקאַל.

ci, ti פאַר א וואָקאַל לייענען זיך ווי "ש"; ביישפּילען:

טיילווייז	partial (פּאַר'שעל)	פון געזיכט	facial (פעי'שעל)
געדולדיג	patient (פּעי'שענט)	אַלט, פאַרצייטיג	ancient (עינ'שענט)
נאַציאָן	nation (נעי'שאָן)	פאַרדאַכט	suspicion (סאָספּי'שאָן)

אָנמערקונג. ווען פאַר ti קומט אַן s (sti) ווערט עס פאַר א וואָקאַל געלייענט "טש"; צ. ב. celestial (סילעס'טשעל) הימליש, question (קוועס'טשאָן) פראַגע.

Twenty-fourth Lesson—פיר־און־צוואַנציגסטע לעקציאָן

א פּאַטריאָטישער גנב.

Charles Dickens, during one of his visits to Paris,
פּע'ריס טו וויזיטס היז אָוו וואַן דיו'רינג דיק'קענז טשאַרלז
פּאַריז צו, נאָך באַזוכען זיינע פון איינעם וועהרענד — —

had his watch stolen from him at the theatre.
טהי'עטער דהי עט הים פראָם סטאָולן וואָטש היז העד
טעאַטער דעם אין איהם פון גע'גנב'עט זייגערל זיין ט'געהאַט

On returning to his hotel, Dickens found a small
סמאָאָל עי פאונד דיק'קענז האָוטע'ל היז טו רעטוירנינג אָן
קליינעם א האַט געפונען — האָטעל זיין צו, נאָך צוריקקעהרען ביים

parcel waiting for him, to which was pinned the
דהי פּינד וואָז הווּיטש טו הים פאָר וועיטינג פּאַר'סעל
דער צוגעשפּיליעט איז געווען וועלכען צו איהם פאַר, אויף וואַרטענדיג פּאַקעט

following note:
נאָוט פאָל'לאָואינג
צעטעל פאָלגענדער

"Sir, — I hope you will excuse me, but I assure
עשור' אי באַט מי עקסקיו'ז וויל יו האָופּ אי סויר
פאַרזיכער איך אָבער מיך אַנטשולדיגען וועט איהר האָף איך מיין הער

you I thought I was dealing with a Frenchman.
פרענטש'מען עי ווידה דיי'לינג וואָז אי טהאָאָט אי יו
פראַנצויז א מיט האַנדל'ענדיג בין געווען איך האָב געדענקט איך אייך
(האַנדל'ענדיג בין געווען:) האָב געהאַט צו טאָן

Finding out my mistake, I hasten to make up for
פאָר אַפּ מעיק טו העיסן אי מיסטעי'ק מאַי אַוט פאַינ'דינג
פאַר אָפּמאַכען צו אייל מיך איך טעות מיין אויסגעפינענדיג

it as far as lies in my power, by returning you
יו ריטוי'רנינג באַי פּאַו'ער מאַי אין לאַיז עז פאַר עז איט
אייך צוריקקעהרען דורך מאַכט מיין אין עס ליגט ווי ווייט אַזוי עס

the	**watch**	**I**	**stole**	**from**	**you.**	**I**	**beg**	**you**	**to**	**accept**
דהי	וואטש	אי	סטאול	פראם	יו	אי	בעג	יו	טו	עקסעפּט
דעם	זייגערל	איך	האב גע'גנב'עט	פון	אייך	איך	בעט	אייך	צו	אנגעהמען

the	**assurance**	**of**	**my**	**deepest**	**respect,**	**and**	**to**	**believe**
דהי	עשו'רענס	אוו	מאי	די'פּעסט	ריספּע'קט	ענד	טו	בילי'וו
די	פארזיכערונג	פון	מיין	טיפסטער	אכטונג	און	צו	גלויבען

me,	**my**	**dear**	**countryman,**	**your**	**humble**	**and**
מי	מאי	דיר	קאנ'טרימען	יור	אמבל	ענד
מיר	מיין	טייערער	לאנדסמאן	אייער	אונטערטעניגער	און

obedient	**servant. —**	**A**	**Pickpocket."**
אובי'דיענט	סויר'וועגט	עי	פּיק'פּאקעט
געהארכזאמער	דינער	א	קעשענע־גנב

פרייע איבערזעצונג.

ביי דעם בארימטען ענגלישען נאוועליסט, טשארלס דיקענס, האט מען ביי איינעם פון זיינע באזוכען אין פאריז גע'גנב'עט זיין זייגערל אין טעאטער. קומענדיג צוריק אין זיין האטעל, האט דיקענס געפונען א קליינעם פּאקעט, צו וועלכען עס איז געוועזען צוגעשפּיליעט פאלגענדער צעטעל:

„מיין הער, — איך האף איהר וועט מיך אנטשולדיגען, אבער איך פאר־זיכער אייך, דאס איך האב געמיינט, אז איך האב געהאט צו טאן מיט א פראנ־צויז, און ניט מיט מיינעם א לאנדסמאן. אויסגעפינענדיג מיין טעות, איל איך מיך איהם גוט צו מאכען אזוי ווייט ווי עס ליגט אין מיין מאכט, צוריקקעהרענדיג אייך דעם זייגערל, וועלכען איך האב פון אייך גע'גנב'עט. איך בעט אייך אנצונעהמען די פארזיכערונג פון מיין טיפסטער אכטונג, און מיר צו גלויבען, מיין טייערער לאנדסמאן, דאס איך בין אייער אונטערטעניגער און געהארכזא־מער דינער. — א ק ע ש ע נ ע ־ ג נ ב.

די פראזעס און זאצען.

Charles Dickens,	טשארלס דיקענס (א בארימטער ענג־לישער שרייבער פון דערצעהלונגען),
during one of his visits to Paris,	אין דער צייט פון איינעם פון זיינע בא־זוכען אין פאריז,
had his watch stolen from him at the theatre.	האט געהאט זיין זייגערל גע'גנב'עט פון איהם (האט מען ביי איהם אפּגע־גנב'עט זיין זייגערל) אין טעאטער.
On returning to his hotel,	ביים קומען צוריק אין זיין האטעל,
Dickens found a small parcel waiting for him,	האט דיקענס געפונען א קליינעם פּאקעט ווארטענדיג אויף איהם,
to which was pinned the following note :	צו וועלכען עס איז געוועזען צוגעשפּיליעט פאלגענדער צעטעל :
"Sir,—I hope you will excuse me,	„מיין הער, איך האף איהר וועט מיר מוחל זיין,

אבער איך פאַרזיכער אייך,	but I assure you
איך האָב געדענקט, איך האָב געהאַנדעלט (געהאַט צו טאָן) מיט א פראַנצויז.	I thought I was dealing with a Frenchman.
אויסגעפינענדיג מיין טעות, אייל איך מיך עס גוט צו מאַכען (ווערטליך: אָפּצומאַכען פאַר דעם)	Finding out my mistake, I hasten to make up for it
אזוי ווייט, ווי עס ליגט אין מיין מאַכט,	as far as lies in my power,
צוריקקעהרענדיג אייך דעם זייגערל, וואָס איך האָב גע'גנב'עט ביי אייך,	by returning you the watch I stole from you.
איך בעט אייך	I beg you
אָנצונעהמען די פאַרזיכערונג פון מיין טיפסטער אַכטונג,	to accept the assurance of my deepest respect
און מיר צו גלויבען, מיין טייערער לאַנדסמאַן, (דאָס איך בין) אייער אונטערטעניגער און געהאָרכזאַמער דינער.	and to believe me, my dear countryman, your humble and obedient servant.
— א קעשענע־גנב."	— A Pickpocket."

די ווערטער.

to deal (דיל)	האנדלען, האָבן אן עסק, האָבען צו טאָן
Frenchman (פרענטש'מען)	פראַנצויז
mistake (מיסטעי'ק)	טעות, אירטום
to make up for	אָפּמאַכען פאַר עפּעס, ד. ה. גוט מאַכען, פאַרריכטען
to lie (לאַי)	ליגען
power (פּאַו'ער)	מאַכט, קראַפט
to accept (עקסע'פּט)	אָננעהמען
assurance (עשו'רענס)	פאַרזיכערונג
deep (דיפּ)	טיף, שטאַרק
respect (ריספּע'קט)	רעספּעקט, אַכ-טונג
to believe (ביליי'וו)	גלויבען
countryman (קאַנ'טרימען)	לאַנדסמאַן
humble (אַמבל)	אונטערטעניג
obedient (אָובי'דיענט)	געהאָרכזאַם
pickpocket (פּיק'פּאַקעט)	קעשענע-גנב
during (דיו'רינג)	וועהרענד, אין דער צייט פון, בעת
visit (וויזיט)	וויזיט, באַזוך
stolen (סטאָולן)	גע'גנב'עט
*to steal (סטיל)	גנב'ענען; פאַרגאַנ-גענע צייט: stole (סטאָול)
theatre (טהי'עטער)	טעאַטער
to return (ריטוי'רן)	זיך צוריקקעהרען
hotel (האָוטע'ל)	האָטעל
small (סמאָאָל)	קליין
parcel (פּאַר'סעל)	פּאַקעט
to wait (וועיט)	וואַרטען
to pin (פּין)	צושפּיליען, אָנשפּיליען
note (נאָוט)	צעטעל, בריוועל
to hope (האָופּ)	האָפען
to excuse (עקסקיו'ז)	אַנטשולדיגען, מוחל זיין
to assure (עשו'ר)	פאַרזיכערן

געשפרעך.

What happened to Dickens during his visit to Paris ?
His watch was stolen from him.

At what place was Dickens when that happened ?
He was at the theatre.

What did he find on returning to his hotel ?
He found a parcel with a note pinned to it.

What was there in the parcel ?
The watch that was stolen from him.

From whom was the note ?
It was from the pickpocket.

What did the pickpocket say in the note ?
He said he hoped Dickens would excuse him, because he made a mistake.

Why did the pickpocket return the watch ?
He returned it because Dickens was his countryman.

Why did he steal it ?
He stole it because he thought he was dealing with a Frenchman !

§91 אויםשפּראַך פון **t** פאַר **u** (יו).

t פאַר א **u**, נאָך וועלכען עס קומט א וואָקאַל, ווערט געלייענט ״טש״ :

ווירקליך **actual** (עק'טשועל) | טוגענד, גוטע מדות **virtue** (וואויר'טשו)
פּינקטליך **punctual** (פּאַנק'טשועל)

§92 אויםשפּראַך פון **s** פאַר **ure** (יור).

s פאַר **ure** ווערט געלייענט ווי ״זש״ אָדער ״ש״ — ווי ״זש״, ווען פאַר איהם קומט א וואָקאַל ; ווי ״ש״, ווען פאַר איהם קומט א קאָנסאָנאַנט:

טאַדלונג, שטראָפונג **censure** (סענ'טשור) | א מאָס **measure** (מע'זשור)

אנמערקונג. דאָס וואָרט **sure** ווערט געלייענט **שור.**

§93 אויםשפּראַך פון **t** פאַר **ure** (יור).

t פאַר **ure** ווערט געלייענט ״טש״ :

נאַטור **nature** (נעי'טשור) | בילד **picture** (פּיק'טשור)
מעבעל **furniture** (פּויר'ניטשור)

§94 אויםשפּראַך פון **si** פאַר א וואָקאַל.

si פאַר א וואָקאַל ווערט געלייענט ווי ״זש״ אָדער ״ש״ — ווי ״זש״, ווען פאַר דיזע בוכשטאַבען שטעהט א וואָקאַל ; ווי ״ש״, ווען פאַר זיי שטעהט א קאָנסאָנאַנט ; ביישפּילען :

פאַרגענגליך **transient** (טרעינ'שענט) | געלעגענהייט **occasion** (אָקעי'זשאָן)
אַרויסטרייבונג **expulsion** (עקספּאַל'שאָן) | אויספּלאַצונג **explosion** (עקספּלאָ'זשאָן)

Twenty-fiftn Lesson—פינף־און־צוואַנציגסטע לעקציאָן

קיין שטיוועל, קיין פריהשטיק.

One day Jonathan Swift, attended by his servant,
סויר'וועגט היז באַי עטענ'דעד סוויפט דזשאַ'נעטהען דעי וואַן
דינער זיין פון באַגלייט —— —— טאָג איין

took lodgings at an inn. In the morning the
דהי מאָ'רנינג דהי אין אין ען עט לאָ'דזשינגז טוק
דער פריהמאָרגען דעם אין אײַנפאָהר־הויז אַ אין קוואַרטיר האָט גענומען

Doctor called for his boots, and the servant soon
סון סויר'וועגט דהי ענד בוטס היז פאָר קאָאלד דאָק'טאָר
באַלד דינער דער און שטיוועל זיינע פאַר האָט גערופען דאָקטאָר
האָט פאַרלאַנגט

brought them. When Swift saw them, he said:
סעד הי דהעם סאָא סוויפט הוועןדהעם בראָאָט
האָט געזאָגט ער זיי האָט געזעהן —— ווען זיי האָט געבראַכט

"How is this, Tom, my boots are not cleaned?"
קלינד נאָט אַר בוטס מאַי טאָם דהיס איז האַו
געפוצט ניט זיינען שטיוועל מיינע —— דאָס איז ווי

"No, Sir," replied Tom, "you are going to ride,
ראַיד טו גאָו'אינג אַר יו —— ריפּלאַ'יד סויר נאָו
רייטען צו געהענדיג זייט איהר טאָם האָט געענטפערט מיין הער ניין
קלייבט זיך צו רייטען

so I thought they would soon be dirty again."
ענע'ין דוירטי בי סון וואוד„ דהעי טהאָאט אַי סאָו
ווידער שמוציג זיין באַלד וואָלטען זיי האָב געדענקט איך אַזוי

"Very well," said the Doctor, "go and get the
דהי געט ענד גאָו דאָק'טאָר דהי סעד וועל ווע'רי
די האָב (מאָך) און געה דאָקטאָר דער האָט געזאָגט גוט זעהר

horses ready." Then the Doctor ordered the
דהי אָר'דערד דאָק'טאָר דהי דהען רע'די האָר'סיז
דעם האָט אָנגעזאָגט דאָקטאָר דער דאַן גרייט פערד

landlord to let his man have no breakfast. When
הוועןברעק'פעסט נאָו העוו מען היז לעט טו לענ'דלאָרד
ווען פריהשטיק קיין האָבען מענש, דינער זיין לאָזען צו ווירט

the servant came, Swift asked if the horses were
וואויר האָר'סיז דהי איף עסקד סוויפט קעים סויר'וועגט דהי
זיינען געוועזן פערד די אויב האָט געפרעגט —— איז געקומען דינער דער

ready.	“Yes,	Sir,”	said	the	servant.	“Go	and
רע'די	יעס	סויר	סעד	דהי	סויר'וועגט	גאו	ענד
גרייט	יע	מיין הער	האט געזאגט	דער	דינער	געה	און

bring	them	round	then,”	said	Swift.	“I	have	not
ברינג	דהעם	ראונד	דהען	סעד	סויפט	אי	העוו	נאט
ברייננ	זיי	דא ארום, אהער	אלזא	האט געזאגט	—	איך	האב	ניט

had	my	breakfast	yet,	Sir,”	replied	Tom.	“Oh,
העד	מאי	ברעק'פעסט	יעט	סויר	ריפלאי'ד	טאם	או
געהאט	מיין	פריהשטיק	נאך	מיין הער	האט געענטפערט	—	א!

that	doesn’t	matter,”	said	the	Doctor,	“if	you
דהעט	דאזנט	מעט'טער	סעד	דהי	דאק'טאר	איף	יו
דאס	טוט ניט	אויסמאכען	האט געזאגט	דער	דאקטאר	ווען	דו

had	had	it,	you	would	soon	be	hungry	again.”
העד	העד	איט	יו	וואוד	סון	בי	האנ'גרי	עגע'ן
וואלסט	געהאט	עס	דו	וואלסט	באלד	זיין	הונגעריג	ווידער

(had had it: וואלסט שוין געגעסען)

פרייע איבערזעצונג.

דזשאנאטהאן סוויפט, דער באריהמטער ענגלישער סאטיריקער, האט איינמאל מיט זיין דינער זיך אפגעשטעלט אין אן איינפאהר־הויז. אין דער פריה האט ער פארלאנגט זיינע שטיוועל און דער דינער האט זיי גלייך געבראכט. באמערקענדיג, דאס זיי זיינען ניט ריין, האט ער געזאגט: „וואס איז דער מער, טאם, מיינע שטיוועל זיינען דאך ניט געפוצט?“ „נייז, מיין הער,“ האט געענטפערט טאם, „איהר ווילט דאך ארויסרייטען אין וועג, האב איך געטראכט זיי וועלען באלד ווידער ווערען שמוציג.“ „זעהר גוט.“ האט געזאגט דער דאקטאר, „געה און מאך גרייט די פערד.“ דער דאקטאר האט דאן אנגעזאגט דעם ווירט ער זאל זיין דינער ניט געבען קיין פריהשטיק. ווען דער דינער איז געקומען, האט איהם סוויפט געפרעגט, אויב די פערד זיינען שוין גרייט. „יע, מיין הער,“ האט דער דינער געזאגט. „טא געה און ברייננ זיי אהער,“ האט געזאגט סוויפט. „אבער איך האב נאך קיין פריהשטיק ניט געהאט,“ האט געענטפערט טאם. „א, דאס מאכט ניט אויס,“ האט געזאגט דער דאקטאר. „ווען דו וואלסט געהאט געפריהשטיקט, וואלסטו באלד ווידער געווען הונגעריג.“

די ווערטער.

איינפאהר־הויז, אכסניה, קרעטשמע	inn (אין)
רופען	to call (קאאל)
פארלאנגען	to call for
שטיוועל	boots (בוטס)
באלד	soon (סון)
האט געבראכט	brought (בראאט)
באגלייטען; באדינען	to attend (עטע'נד)
דינער	servant (סויר'וועגט)
לאזשי, קווארטיר	lodgings (לא'דזשינגז)
האלטען קווארטיר, זיך איינקווארטירען	to take lodgings

*to bring (ברינג) ברײנגען
Tom (טאָם) אָפּקירצונג פון Thomas (טהאָ׳מאַס)
to clean (קלין) רײניגען, פוצען
dirty (דויר׳טי) שמוציג
to get (געט) באַקומען, האָבען
horse (האָארס) פערד
ready (רע׳די) פאַרטיג, גרײט
to order (אָר׳דער) באַפעהלען, הײסען, אָנזאָגען
let (לעט) לאָזען ; פאַרגאַנגענע צײט און פאַרטיציפּ אויך let
breakfast (ברעק׳פעסט) פריהשטיק, אָנבײסען
round (ראַונד) רונד, אַרום
to bring round ברײנגען אהער
then (דהען) דאַן, אַלזאָ
doesn't (דאָזנט) אָפּקירצונג פון does not
to matter (מעט׳טער) אויסמאַכען
hungry (האָ׳נגרי) הונגעריג

געשפּרעך.

By whom was Jonathan Swift attended ?

He was attended by his servant.

Where did he take up lodgings ?

He took up lodgings at an inn.

What did Swift call for in the morning ?

He called for his boots.

Did the servant bring them ?

Yes, he did, but they were not clean.

Why did not the servant clean them?

Because he thought they would soon be dirty again.

Why did he think so ?

Because his master was going to ride soon.

What did Swift order the landlord to do ?

He ordered him to let the servant have no breakfast

What did the servant say to Swift when he was told to bring the horses ?

He said he had had no breakfast yet.

What did Swift say ?

He said : "That doesn't matter, if you had had it, you would soon be hungry again."

§95 באַנוצונג פון די פאַרגאַנגענע צײט-פאָרמעס.

די אײנפאַכע פאַרגאַנגענע ווערט באַנוצט אויסצודריקען א געשעהעניש אין א פריהערדיגער צײט, איבערהויפּט ווען די צײט ווערט אויסדריקליך אָנגעגעבען דורך אַזעלכע ווערטער, ווי ago (עגאָו׳) צוריק, yesterday (יעס׳טערדעי) נעכטען, last week (לעסט וויק) לעצטע וואָך, last year (לעסט ייר) לעצטען יאָהר או. אז. וו. צ. ב.

I asked him yesterday.	איך האָב איהם געפרעגט נעכטען.
I saw him a week ago.	איך האָב איהם געזעהן מיט א וואָך צוריק.
I spoke to him a minute ago.	איך האָב מיט איהם גערעדט א מינוט צוריק.
I loved her then.	איך האָב איהר געליבט דאַמאָלס.

אין אזעלכע זאצען, ווי : ״איך האב געזאגט, דאס איך ווייס ניט,״ ״זי האט מיר געזאגט, דאס זי איז קראנק,״ ״איך האב געוואלט וויסען, ווער ער איז,״ ״איך האב איהם געפרעגט, וואס איז די אורזאך,״ ״ער האט געזאגט, ער קען עס ניט טאן,״ ״איך האב געדענקט, ער וועט עס ניט טאן״ או. אז. וו., ווערט אין ענגליש אנשטאט איז, קען, וועט — וועלכע דריקען אין אידיש אויס די געגענווערטיגע צייט — באנוצט די איינפאכע פארגאנגענע, נעמליך :

I said I did not know.	I asked him what was the reason.
She told me she was ill.	He said he could not do it.
I wanted to know who he was.	I thought he would do it.

דער כלל איז : ווען דער הויפטזאץ קומט מיט אן איינפאכער פארגאנ־גענער, דארף שוין אויך דער אנדערער זאץ, וועלכער איז מיט איהם פארבונדען, האבען די זעלביגע צייט־פארמע — ניט ווי אין אידיש, וואו עס קען צונויפ־געבונדען ווערען א פארגאנגענע מיט א געגענווערטיגער.

די גאנץ־פארגאנגענע ווערט באנוצט אויסצודריקען א געשעהעניש, וואס האט איהר אנהייב אין דער פארגאנגענהייט און איז צו ענדע אין דער צייט, אין וועלכער מען רעדט. צ. ב. I have dined (איך האב געגעסען מיטאג) מיינט, אז דאס עסען איז יעצט, בשעת'ן רעדען, באַ־שטימט געענדיגט ; I have seen him (איך האב איהם געזעהן) מיינט, איך האב איהם שוין געזעהן. איבערהויפט ווערט דיזע צייט־פארמע באנוצט מיט די ווערטער already (אָלרע'די) שוין, now (נאו) יעצט, today (טודעי') היינט, this week (דהיס וויק) דיזע וואך, this year (דהיס ייר) דיזען יאהר, און נאך אנדערע ווערטער, וועלכע באצייכענען א צייט, וואס איז נאך טיילס דא (למשל „היינט״ איז א צייט, וואס דויערט נאך, אזוי אויך „דיזע וואך,״ „היינטיגס יאהר״ או. אז. וו.), אלזא :

I have dined already	איך האב שוין געגעסען מיטאג.
I have asked him just now	איך האב איהם יעצט עבען (נאר־וואס) געפרעגט.
I have seen him today, this week, this year, etc.	איך האב איהם געזעהן היינט, דיזע וואך, דיזען יאהר או. אז. וו.

די גאנץ־פארגאנגענע ווערט אויך באנוצט דארטען, וואו מיר באנוצען אין אידיש די געגענווערטיגע צייט מיט דעם ווארט ״שוין,״ איבערהויפט אויסצודריקען די צייט, וועלכע מען איז שוין אפגעווען אין אן ארט ; צ. ב.

How long have you lived here ?	ווי לאנג וואוינט איהר שוין (האט איהר שוין אפגעוואוינט) היר ?
How long have you been in America ?	ווי לאנג זייט איהר שוין (זייט איהר שוין אפגעווען) אין אמעריקע ?
I have been in America three years.	איך בין שוין אין אמעריקע דריי יאהר.

אנמערקונג. ווען מען איז שוין מעהר ניטא אין דעם ארט, פון וועלכען עס רעדט זיך, ווערט באנוצט די איינפאכע פארגאנגענע :

How long did you live there ?	ווי לאנג האט איהר געוואוינט דארטען?
I lived there three years.	איך האב געוואוינט דארטען דריי יאהר.
How long were you in America ?	ווי לאנג זייט איהר געווען אין אמעריקע?
I was there seven years.	איך בין געווען דארטען זיבען יאהר.

די לאנג־פארגאנגענע ווערט באנוצט, ווען עס האנדעלט זיך פון א טואונג, וועלכע איז שוין געווען געענדיגט אין א באשטימטער פאר־גאנגענער צייט, ווי למשל: „איך האב שוין דאן געהאט פארקויפט,“ איך האב שוין נעכטען געהאט געשריבען,“ „איך האב שוין געהאט אפגעטאן מיין ארבעט ווען ער איז געקומען“ או. אז. וו. ביישפילען אין ענגליש :

I had dined when he came in.	איך האב שוין געהאט געגעסען (אפגע־געסען) ווען ער איז אריינגעקומען.
I had written the letter yesterday.	איך האב שוין געהאט געשריבען דעם בריוו נעכטען.
I had then been in America ten years.	איך בין שוין דאן געווען (אפגעווען) אין אמעריקא צעהן יאהר.

צו מערקען, דאס די לאנג־פארגאנגענע צייט ווערט אין אידיש באטאנט דורך דאס ווארט „שוין,“ וועלכעס איז אין ענגליש ניט נעטיג אויסצודריקען. דאך, מעהר צו באטאנען, ווערט אין ענגליש צוגעגעבען דאס ווארט **already** (שוין) :

He had already forgotten about the matter.	ער האט שוין געהאט פארגעסען וועגען דער זאך.

Twenty-fifth Lesson—זעקס־און־צוואנציגסטע לעקציאן

א פיפיגער אינגעל.

The	following	anecdote	was	a	well-known	one
דהי	פאל'לאואינג	ע'נעקדאוט	וואז	עי	גאון וועל	וואן
די	פאלגענדע	מעשה'לע	איז געווען	א	באוואוסטע גוט	איינע

in	a	London	school	years	ago.
אין	עי	לאנ'דאן	סקול	יירז	עגאו'
אין	א	לאנדאנער	שולע	יאהרען	צוריק

The	head-teacher	of	the	school	was	explaining
דהי	טי'טשער העד	אוו	דהי	סקול	וואז	עקספלעי'נינג
דער	לעהרער הויפט	פון	דער	שולע	איז געווען	דערקלערענדיג

buying	and	selling	to	the	class,	and	the	following
באי'אינג	ענד	סעל'לינג	טו	דהי	קלעס	ענד	דהי	פאל'לאואינג
קויפען	און	פארקויפען	צו	דעם	קלאס	און	די	פאלגענדע

questions	and	answers	passed	between	him	and	a
קוועס'טשאנז	ענד	ענ'סערז	פעסד	ביטווי'ן	הים	ענד	עי
פראגעס	און	ענטפערס	זיינען פארגעקומען	צווישען	איהם	און	א

boy	who	was	rather	sharp :
באי	הו	וואז	רא'דהער	שארפ
אינגעל	וועלכער	איז געווען	עטוואס	שארף, פיפיג

Teacher :	"Jones,	imagine	I	am	a	tripe
טי'טשער	דזשאונז	אימע'דזשין	אי	עם	עי	טראיפ
לעהרער	—	שטעל דיר פאר	איך	בין	א	פליאקע

merchant	and	you	are	a	buyer.	Go	outside	and
מויר'טשענט	ענד	יו	אר	עי	באי'ער	גאו	אוט'סאיד	ענד
הענדלער	און	דו	ביסט	א	קויפער	געה	דרויסען, ארויס	און

come	in	again	and	ask	for	some	tripe."
קאם	אין	עגע'ן	ענד	עסק	פאר	סאם	טראיפ
קום	אריין	ווידער	און	פרעג	פאר	עטוואס	פליאקע

(Jones	goes	out.)
דזשאונז	גאוז	אוט
—	געהט	ארויס

Jones	(re-entering) :	"Please,	Sir,	I	want	some
דזשאונז	רי־ענ'טערינג	פליז	סייר	אי	וואנט	סאם
—	אריינקומענדיג צוריק	ביטע	מיין הער	איך	וויל האבען	עטוואס

tripe."
טראיפ
פליאקע

Teacher :	"Where's	your	money ?"
טיִטשער	הווער'ז	יור	מאַ'ני
לעהרער	וואו איז	דיין	געלט

Jones :	"Where	is	your	tripe ?"
דזשאָונז	הווער	איז	יור	טראַיפּ
—	וואו	איז	אייער	פליאַקע

פרייע איבערזעצונג.

פאָלגענדע מעשה'לע איז מיט יאָהרען צוריק געווען גוט באַקאַנט אין א לאָנדאָנער שולע.

דער הויפּט־לעהרער פון דער שולע האָט דערקלערט פאַר זיין קלאַס וועגען קויפען און פאַרקויפען, און די פאָלגענדע פראַגעס און ענטפערס זיינען פאָרגעקומען צווישען איהם און אַ שילער, וועלכער איז געווען א פּיפּיגער אינגעל.

לעהרער: „דזשאָונז, שטעל דיר פאָר, דאָס איך בין אַ הענדלער פון פליאַקע און דו ביסט אַ קונה. געה אַרויס און קום אריין צוריק און פאַרלאַנג פליאַקע.

(דזשאָונז געהט אַרויס.)

דזשאָונז (אריינקומענדיג צוריק): „זייט אזוי גוט, מיין הער, איך וויל האָבען פליאַקע."

לעהרער: „וואו איז דיין געלט?"

דזשאָונז: „וואו איז אייער פליאַקע?"

די פראַזעס און זאַצען.

The following anecdote	די פאָלגענדע מעשה'לע
was a well-known one	איז געווען אַ גוט־באַוואוסטע
in a London school	אין אַ לאָנדאָנער שולע
years ago.	(מיט) יאָהרען צוריק.
The head-teacher of the school	דער הויפּט־לעהרער פון דער שולע
was explaining buying and selling	האָט דערקלערט (דעם ענין פון) קויפען און פאַרקויפען
to the class,	צו דעם קלאַס,
and the following questions and answers	און די פאָלגענדע פראַגעס און ענטפערס
passed between him and a boy	זיינען פאָרגעקומען צווישען איהם און אַ אינגעל,
who was rather sharp :	וועלכער איז געווען אביסעל פּיפּיג (ביטערוואַטע):

English	Yiddish
"Jones, imagine I am a tripe-merchant	„דזשאָונז, שטעל דיר פאָר איך בין א הענדלער פון פליאַקע
and you are a buyer.	און דו ביסט א קונה.
Go outside and come in again	געה ארויס און קום אריין צוריק
and ask for some tripe."	און פארלאנג פליאַקע."
(Jones goes out.)	(דזשאָונז געהט ארויס.)
Jones (re-entering):	דזשאָונז (אריינקומענדיג צוריק):
"Please, Sir,	„ביטע (זייט אזוי גוט), מיין הער,
I want some tripe."	איך וויל האָבען פליאַקע."
Teacher: "Where is your money?"	לעהרער: „וואו איז דיין געלט?"
Jones: "Where is your tripe?"	דזשאָונז: „וואו איז אייער פליאַקע?"

די ווערטער.

שארף, ביטרע, פיפיג **sharp** (שארפ)

פיפיגליך, ביטרעוואטע **rather sharp**

זיך פאָר־שטעלען **to imagine** (אימע'דזשין)

פליאַקע (אינגעווייט פון בהמות: קישקעס, גרייזשיק, וואמפ, טשעפציבע) **tripe** (טראיפ)

הענדלער, סוחר, קויפמאן **merchant** (מויר'טשענט)

דרויסען, ארויס **outside** (אוט'סאיד, אוטסאי'ד)

צוריק אריינקומען; דער צוזעצעל -re מיינט: צוריק, ווידער: retake צוריקנעהמען, ווידער נעהמען; rewrite שרייבען נאָך אמאָל, איבערשרייבען או. אז. וו. **to re-enter** (רי-ענ'טער)

באפרידיגען, צוליב טאָן; אלס בקשה מיינט please — טו מיר צוליב, זיי אזוי גוט, ביטע **to please** (פליז)

אפקירצונג פון where is וואו איז **where's** (הווער'ז)

money (מאָ'ני)

פאָלגענד, ווייטער שטעהענד **following** (פאָל'לאָואינג)

פאָלגען, נאָכקומען ***to follow** (פאָל'לאָו)

אנעקדאָט, מעשה'לע **anecdote** (ע'נעקדאָוט)

גוט-באַוואוסט, גוט-באקאנט **well-known** (וועל'-נאָון)

א יאָהר **year** (ייר)

צוריק **ago** (עגאָו')

מיט א יאָהר צוריק, פאָר־א-יאָהרען **a year ago**

קאָפּ; הויפט **head** (הער)

לעהרער **teacher** (טי'טשער)

דערקלערען **to explain** (עקספלעי'ן)

קויפען; פארגאנגענע צייט און פארטיצ.: bought (באָט) **to buy** (באי)

פארקויפען; פארג. צייט און פארטיצ.: sold (סאָולד) **to sell** (סעל)

פראגע **question** (קוועס'טשאָן)

איבערגעהן; פאסירען, פאָרקומען **to pass** (פעס)

עטוואס, אביסעל; האָט אפט די באדייטונג פון דער אידישער ענדונג: ליך: צ. ב. rather cold קאַלטליך **rather** (רא'דהער)

געשפרעך.

Where was this anecdote well-known ?

It was well-known in a London school.

How long ago was it known ?

It was known many years ago.

What was the teacher explaining to the boys of the class ?

He was explaining to them buying and selling.

What did he tell one of the boys to do ?

He told him to imagine the teacher was a tripe-merchant and he himself was a buyer.

What did he tell the boy to do then ?

He told him to go outside and come in again and ask for some tripe.

Did the boy do so ?

Yes, he went out and came in and said : "I want some tripe, Sir."

What did the teacher ask him ?

He asked him : "Where is your money ?"

What was the boy's*) answer ?

The boy's answer was the question: "Where is your tripe ?"

*) the boy's דעם אינגעל'ס. דער צוזעצעל 's' איז דאס זעלבינע וואס אין אידיש 'ס, ווען מיר זאגען : דעם ברודער'ס, דער שוועסטער'ס או. אז. וו.

§96 נעמען פון ערטער אלס אייגענשאפטווערטער.

מערקט די ווערטער : a London school א לאנדאנער שולע.

וואו נעמען פון שטעט קומען אין אידיש מיט דעם צוזעצעל "ער," ווי : ווילנער, ווארשעווער או. אז. וו., ווערען אין ענגליש באנוצט די נעמען ווי זיי זיינען, אהן צוזעצלאך ; צ. ב.

A New York paper (פעי'פער).	א ניו יארקער צייטונג.
A Paris banker.	א פאריזער באנקיר.
Chicago police (פאולי'ס).	שיקאגער פאליציי.
Berlin theatres (טהי'עטערז).	בערלינער טעאטערן.

§97 one אנשטאט א הויפטווארט.

ווען א הויפטווארט קומט פאר אן אייגענשאפטווארט, קען ער מיט איהם געבונדעי ווערען אויף צוויי אופנים :

1) אויף דעם אופן, ווי מיר זאגען אין אידיש : "דער הוט איז אלט," "דאס בוך איז ניי," "די היט זיינען אלט," "די ביכער זיינען ניי."

2) אויף דעם אופן ווי מיר זאגען : "דער הוט איז אן אלטער," "דאס בוך איז א נייעס," "די היט זיינען אלטע," "די ביכער זיינען נייע."

אין דעם ערשטען פאַל זאָגט מען אין ענגליש ווערטליך ווי אין אידיש:

The hat is old.	דער הוט איז אַלט.
The book is new.	דאָך בוך איז ניי.

אין דעם צווייטען פאַל שטעלט מען צו נאָך דעם אייגענשאַפטוואָרט דאָס וואָרט one (אין מעהרצאָהל ones):

The hat is an old one.	דער הוט איז אַן אַלטער.
The book is a new one.	דאָס בוך איז אַ נייעס.
The hats are old ones.	די היט זיינען אַלטע.
The books are new ones.	די ביכער זיינען נייע.

אין אידיש ווערען אָפט צוויי אָדער מעהרערע אייגענשאַפטווערטער פאַר־בונדען מיט איין הויפּט־וואָרט, וועלכעס ווערט נאָך יעדען אייגענשאַפטוואָרט צוגעטראַכט; צ. ב. „איך האָב אַ שוואַרצען און אַ ווייסען הוט.“ אַנשטאַט: ״איך האָב אַ שוואַרצען הוט און אַ ווייסען הוט,“ ״ער האָט צוויי פראַנצויזישע ביכער און צוויי ענגלישע.“ אַנשטאַט: ״ער האָט צוויי פראַנצויזישע ביכער און צוויי ענגלישע ביכער.“

אין ענגליש ווערט אין אַזאַ פאַל געשטעלט דאָס הויפּטוואָרט נאָך דעם ערשטען אייגענשאַפטוואָרט און נאָך דעם ווייטער־שטעהענדען אייגענשאַפט־וואָרט ווערט צוגעגעבען one (מעהרצ. ones); צ. ב.

I have a black hat and a white one.	איך האָב אַ שוואַרצען הוט און אַ ווייסען.
He has two French books and two English ones.	ער האָט צוויי פראַנצויזישע ביכער און צוויי ענגלישע.

one, ones ווערען צוגעשטעלט ניט נאָר צו אַן אייגענשאַפטוואָרט אין דעם זעלבינען זאַץ, נאָר אויך אין אַ צווייטען זאַץ, וועלכער באַציהט זיך אויף דאָס זעלבינע הויפּטוואָרט; צ. ב.

Here is the black hat, where is the white one ?	היר איז דער שוואַרצער הוט, וואו איז דער ווייסער ?
Here are the French books, where are the English ones ?	היר זיינען די פראַנצעזישע ביכער, וואו זיינען די ענגלישע ?

one, ones ווערען בכלל צוגעשטעלט אַנשטאַט אַ הויפּטוואָרט, וועלכעס מען האָט אין זינען; צ. ב.

Look at this one.	קוק אָן דיזען.
This is the right (ראַיט) one.	דיזער איז דער ריכטיגער.
That is the wrong (ראָנג) one.	יענער איז דער ניט־ריכטיגער.
These are the right ones.	דיזע זיינען די ריכטיגע.
Those are the wrong ones.	יענע זיינען די ניט־ריכטיגע.

Twenty-seventh Lesson—זיבען־און־צוואנציגסטע לעקציאן

א ברכה פון אן איירישמאן.

Sir Walter Scott, the great novel writer, was
וואז ראי'טער נא'וועל גרעיט דהי סקאט וואל'טער סויר
איז געווען שרייבער דערצעהלונג גרויסער דער — — סער (טיטעל)

once riding with a friend of his over the fields
פילדז דהי או'ווער היז אוו פרענד עי ווידה ראי'דינג וואנס
פעלדער די איבער זיינע פון פריינד א מיט רייטענדיג איינמאל
(זיינעם א פריינד)

near his country-seat. He came to a field-gate,
געיט פילד עי טו קעים הי סיט קאנ'טרי היז ניר
טויער פעלד א צו איז געקומען ער זיץ, וואוינונג לאנד זיין לעבען
(לאנד־וואוינונג)

which an Irish beggar, who happened to be near,
ניר בי טו העפנד הו בעג'גער איי'ריש ען הוויטש
דערביי זיין צו האט פאסירט וועלכער בעטלער אירלענדישער אן וועלכען
(איז גראדע געווען)

hastened to open for him. Sir Walter wished to
טו ווישד וואל'טער סויר הים פאר אופן טו העיסנד
צו האט געוואלט — סער איהם פאר עפענען צו האט געאיילט

reward this courtesy by giving him sixpence, but
באט סיקס'פענס הים גיווינג באי קוי'רטיסי דהיס ריוואַ'רד
אבער זעקס פענים איהם געבענדיג דורך פריינדליכקייט דיזע באלוינען

found that he had not so small a coin in his
היז אין קאין סמאאל עי סאו נאט העד הי דהעט פאונד
זיין אין מטבע קליין א אזוי ניט האט געהאט ער דאס ט'געפונען

purse. So he gave him a shilling, saying: "Here
היר סעי'אינג שי'לינג עי הים געיוו הי סאו פוירס
היר זאגענדיג שילינג (12 פענים) א איהם ט'געגעבען ער אזוי געלט־בייטעל

is a shilling for you, but mind you owe me
מי או יו מאינד באט יו פאר שי'לינג עי איז
מיר זייט שולדיג איהר געדענקט אבער אייך פאר שילינג א איז

sixpence." — "God bless your Honor," exclaimed
עקסקלעי'מד א'נאר יור בלעס גאד — סיקס'פענס
האט אויסגעשריען עהרווירדיגקייט אייער זאל בענשען גאט — זעקס פענים

the Irishman, "may your Honor live till I pay you."
יו פעי אי טיל ליוו א'נאר יור מעי איי'רישמען דהי
אייך באצאהל איך ביז לעבען עהרוויר־דיגקייט אייער מעג אירלענדער דער

פרייע איבערזעצונג.

סער וואלטער סקאט, דער בארימהמטער ענגלישער שרייבער פון דערצעה־לונגען, איז איינמאל געפאהרען רייטענדיג מיט זיינעם א פריינד איבער די פעלדער ארום זיין לאנד־וואוינונג. ער איז צוגעקומען צו א זאסטאווע, וועלכע אן איירישער בעטלער, וואס איז גראדע געוועזען דערביי, האט גיך געעפענט פאר איהם. סער וואלטער האט געוואלט באלוינען דעם מאן פאר זיין פריינדליכקייט מיט זעקס פענים, אבער ער האט ביי זיך ניט געפונען אזא קליינע מטבע: האט ער איהם געגעבען א שילינג (א מטבע פון 12 פענים), זאגענדיג: „דא האט איהר א שילינג, אבער געדענקט, אז איהר זייט מיר שולדיג א סיקספענס.“ — „גאט זאל אייך בענשען,“ האט אויסגערופען דער איירישמאן, הלואי זאלט איהר אזוי לאנג לעבען ביז איך וועל אייך באצאהלען.“

די פראזעס און זאצען.

Sir Walter Scott,	סער וואלטער סקאט,
the great English novel writer.	דער גרויסער ענגלישער שרייבער פון נאוועלען (דערצעהלונגען),
was once riding	איז איינמאל געפאהרען רייטענדיג
with a friend of his	מיט זיינעם א פריינד
over the fields near his country-seat.	איבער די פעלדער לעבען זיין לאנד־וואוינונג.
He came to a field-gate,	ער איז געקומען צו א זאסטאווע,
which an Irish beggar,	וועלכע אן איירישער בעטלער,
who happened to be near	וועלכער האט פאסירט צו זיין נאהענט, (וועלכער איז גראדע געוועזען דערביי),
hastened to open for him.	האט זיך געאיילט צו עפענען פאר איהם.
Sir Walter wished to reward this courtesy	סער וואלטער האט געוואלט באלוינען דיזע פריינדליכקייט
by giving him sixpence,	געבענדיג איהם זעקס פענים,
but found that he had not	אבער ער האט געפונען, דאס ער האט ניט געהאט
so small a coin	אזא קליינע מטבע
in his purse.	אין זיין געלט־בייטעל.
So he gave him a shilling, saying :	האט ער איהם געגעבען א שילינג, זא־גענדיג :
"Here is a shilling for you,	„דא איז א שילינג פאר אייך (דא האט איהר א שילינג),
but mind	אבער האט אין זינען (געדענקט),
you owe me sixpence."—	איהר זייט מיר שולדיג זעקס פענים.“—

"God bless your Honor,"	„גאט זאל בענשען אייער עהרווירדיג־קייט,"
exclaimed the Irishman,	האט אויסגערופען דער איירישמאן,
"May your Honor live	„הלואי זאל אייער עהרווירדיגקייט לע־בען
till I pay you."	ביז איך וועל אייך אפגעבען."

די ווערטער.

novel (נאָ'וועל)	נאָוועלע, דערצעהלונג
writer (ראַיי'טער)	שרייבער
to ride (ראַיד)	רייטען, פאָהרען ריי־טענדיג
over (אָו'ווער)	איבער
country (קאַ'נטרי)	געגענד לאַנד, דאָרף
seat (סיט)	זיץ, אָרט, וואוינונג
country-seat	לאַנד-וואוינונג
gate (געיט)	טויער
field-gate	פעלד-טויער, זאַסטאַווע, שלאַגבוים
beggar (בעג'גער)	בעטלער
to happen (העפּן)	פּאַסירען, טרעפען
to happen to be	גראָדע זיין
to hasten (העיסן)	אײלען, זיך אײלען
to open (אָופּן)	עפענען
to reward (ריוואָ'ארד)	באַלוינען
courtesy (קויי'רטיסי)	העפליכקייט, פריינדליכקייט
sixpence (סיקס'פּענס)	אַ מטבע פון 6 פּעניס
coin (קאָין)	מטבע, מינץ
purse (פּוירס)	בייטעל, געלט-בייטעל
shilling (שיל'לינג)	שילינג, אַ מטבע פון 12 פּעניס
to mind (מאַינד)	האָבען אין זינען, געדענקען
to owe (אָו)	זיין שולדיג, קומען
to bless (בלעס)	בענשען
honor (אָ'נאָר)	עהרע, כבוד, עהר־ווירדיגקייט (אַ טיטעל פאַר גרויסע לייט)
to exclaim (עקסקלעי'ם)	אויסרופען, אויסשרייען
may (מעי)	מעג, הלואי זאָל
to live (ליוו)	לעבען
till (טיל)	ביז, ביז וואַנען
to pay (פּעי)	צאָהלען, באַצאָהלען, אָפּגעבען

געשפּרעך.

Who was Sir Walter Scott?

He was a great English novel writer.

What was he doing one day?

He was riding over the fields near his country-seat.

With whom was he riding?

He was riding with a friend of his.

Where did he come to?*)

He came to a field-gate.

Who happened to be in that place?

An Irish beggar happened to be there.

What did the Irishman do?

He opened the field-gate for Sir Walter.

Did Sir Walter reward him for the courtesy?

Yes, he rewarded him (אדער Yes, he did).

---

*) where did he come to? וואוהין איז ער געקומען?

How much did he wish to give him?
He wished to give him sixpence.
And how much did he give him?
He gave him a shilling.
Why did he give him a shilling?
Because he had no sixpence in his purse.

What did Sir Walter say to the Irishman?
He said: "Mind you owe me sixpence."
What did the Irishman say?
He said: ""May your Honor live till I pay you."

§98 „וואוהין."

"וואוהין" קען אין ענגליש אויסגעדריקט ווערען דורך where אליין, אדער אויך צוזעצענדיג דאס ווערטעל to צום סוף פון זאץ; צ. ב.

Where are you going? אדער Where are you going to?	וואוהין געהט איהר?
I know where he is going. אדער I know where he is going to.	איך ווייס, וואוהין ער געהט.

§99 „זיינער א פריינד."

מערקט דעם אויסדריק: a friend of his א פריינד פון זיינע.

מען זאגט: a friend of mine א פריינד פון מיינע, ד. ה. איינער פון מיינע פריינד; a friend of yours אייערער א פריינד, דיינער א פריינד; a friend of his זיינער א פריינד או. אז. וו. אזוי זאגט מען אויך: a friend of John's א פריינד פון דזשאהנ'ס (פריינד), ד. ה. דזשאהנ'ס א פריינד; a friend of my brother's מיין ברודער'ס א פריינד או. אז. וו.

§100 פארגאנגענע צייטען פון must, may, can

די איינפאכע פארגאנגענע פארמעס פון can, may זיינען could, might (ווי עס איז שוין געלערנט געווארען אין א פריהערדיגער לעקציאן). must האט ניט קיין באזונדערע פארמע פאר די איינפאכע פארגאנגענע. I must דריקט אויס צוגלייך: איך מוז, איך האב געמוזט.

can, may, must האבען ניט קיין אייגענע גאנץ-פארגאנגענע און לאנג-פארגאנגענע. דער זין פון דיזע ווערט אויסגעדריקט דורך אנדערע צייטווערטער מיט דער הילף פון have been, had been, ווי פאלגט: can דורך have been able

(געווען אין שטאנד, ד. ה. געקענט), had been able (געהאט געווען אין שטאנד, ד. ה. געהאט געקענט) ; may דורך have been allowed (געווען דערלויבט, ד. ה. געמעגט), had been allwed (געהאט געווען דערלויבט, ד. ה. געהאט געמעגט) ; must דורך have been obliged (געווען געצוואונגען, ד. ה. געמוזט), had been obliged (געהאט געווען געצוואונגען, ד. ה. געהאט געמוזט).

§101 בייגונג פון must, may, can פאר גאנץ-פארגאנגענע און לאנג-פארגאנגענע.

פון can

לאנג-פארגאנגענע.	גאנץ-פארגאנגענע.
איך בין געהאט געווען אין שטאנד, איך האב געהאט געקענט I had been able	איך בין געווען אין שטאנד, איך האב געקענט I have been able
איהר האט געהאט געקענט you had been able	איהר האב געקענט you have been able
ער, זי האט געהאט געקענט he, she had been able	ער, זי האט געקענט he, she has been able
מיר האבען געהאט געקענט we had been able	מיר האבען געקענט we have been able
זיי האבען געהאט געקענט we had been able	זיי האבען געקענט they have been able
זיי האבען געהאט געקענט they had been able	

פון may

איך בין געהאט געווען דערלויבט, איך האב געהאט געמעגט I had been allowed	איך בין געווען דערלויבט, איך האב געמעגט I have been allowed
איהר האט געהאט געמעגט you had been allowed	איהר האט געמעגט you have been allowed
ער, זי האט געהאט געמעגט he, she had been allowed	ער, זי האט געמעגט he, she has been allowed
מיר האבען געהאט געמעגט we had been allowed	מיר האבען געמעגט we have been allowed
זיי האבען געהאט געמעגט they had been allowed	זיי האבען געמעגט they have been allowed

פון must

גאנץ-פארגאנגענע.	לאנג-פארגאנגענע.
I have been obliged איך בין געוועזען געצוואונגען, איך האב געמוזט	I had been obliged איך בין געהאט געוועזען געצוואונגען, איך האב געהאט געמוזט
you have been obliged איהר האט געמוזט	you had been obliged איהר האט געהאט געמוזט
he, she has been obliged ער, זי האט געמוזט	he, she had been obliged ער, זי האט געהאט געמוזט
we have been obliged מיר האבען געמוזט	we had been obliged מיר האבען געהאט געמוזט
they have been obliged זיי האבען געמוזט	they had been obliged זיי האבען געהאט געמוזט

Twenty-eighth Lesson—אכט־און־צוואנציגסטע לעקציאן

דער גרויסער קצב!

Napoleon	I.	came	to	visit	Belgium	after
נאפאו'ליאן	דהי פוירסט	קעים	טו	וו'יזיט	בע'לדזשיאם	ע'פטער
נאפאלעאן	דער ערשטער	ז'נעקומען	צו	באזוכען	בעלגיע	נאך

annexing	that	country	to	France.	On	entering	the
ענע'קסינג	דהעט	קא'נטרי	טו	פרענס	אן	ע'נטערינג	דהי
צוגעבען, פאראייניגען	יענע	מדינה	צו	פראנקרייך	ביי	אריינקומען אין	די

city	of	Ghent	he	found	a	triumphal	arch	erected
סי'טי	אוו	גענט	הי	פאונד	עי	טראיא'מפעל	ארטש	אירע'קטעד
שטאט	פון	——	ער	האט געפונען	א	פאראדנעם	בויגען, טויער	אויפגעשטעלט

in	his	honor	by	the	guild	of	butchers,	inscribed:
אין	היז	א'נאר	באי	דהי	גילד	אוו	בו'טשערז	אינסקראי'בד
אין	זיין	עהרע	דורך	די	גילדע, צעך	פון	קצבים	באשריבען (מיט די ווערטער)

"The	little	butchers	of	Ghent	to	Napoleon	the
דהי	ליטל	בו'טשערז	אוו	גענט	טו	נאפאו'ליאן	דהי
די	קליינע	קצבים	פון	——	צו	נאפאלעאן	דעם

great	(butcher)."	The	master	of	the	guild	asked
גרעיט	בו'טשער	דהי	מע'סטער	אוו	דהי	גילד	עסקד
גרויסען	קצב	דער	מייסטער	פון	דער	גילדע	ט'געבעטען

a	clever	nobleman	(who	despised	Napoleon)	to
עי	קלע'ווער	נאו'בלמען	הו	דיספאייזד	נאפאו'ליאן	טו
א	פעהיגען	אדעלמאן	וועלכער	האט פאראכטעט	נאפאלעאנען	צו

write	the	inscription,	but	he	did	not	detect	the
ראיט	דהי	אינסקריפשאן	באט	הי	דיד	נאט	דיטעקט	דהי
שרייבען	די	אויפשריפט	אבער	ער	ט'געטאן	ניט	אנטדעקען	דעם

sarcasm	in	it.
סא'רקעזם	אין	איט
שפאט	אין	דעם

א סאלדאט צוגעטשעפעט צו א שווערד.

Cicero,	the	great	Roman	orator,	seeing	one	day	his
סי'סערא	דהי	גרעיט	ראו'מען	א'רעטאר	סי'אינג	וואן	דעי	היז
ציצעראן	דער	גרויסער	רוימישער	רעדנער	זעהענדיג	איין	טאג	זיין

son-in-law,	who	was	very	short,	arrive	with	a	long
סאן־אין־לאא	הו	וואז	ווע'רי	שארט	עראייוו	ווידה	עי	לאנג
איידים	וועלכער	איז געוועז	זעהר	קורצגעוויקסיג	אנקומען	מיט	א	לאנגען

sword	at	his	side,	asked,	"Who	has	fastened	my
סאורד	עט	היז	סאיד	עסקד	הו	העז	פעסנד	מאי
שווערד	ביי	זיין	זייט	האט געפרעגט	ווער	האט	אנגעטשעפעט	מיין

son-in-law	to	his	sword ?"
סאן־אין־לאא	טו	היז	סאורד
איידים	צו	זיין	שווערד

פרייע איבערזעצונג.

ווען נאפאלעאן דער ערשטער איז נאך פילע נצחונות געקומען אויף א באזוך אין בעלגיע, וועלכע ער האט פאראייניגט מיט פראנקרייך, האט ער אריינקומענדיג אין די שטאט גענט געפונען א טריאומף־טויער, וועלכער איז אויפגעשטעלט געווארען לכבוד איהם פון דעם צעך פון די קצבים, מיט דער אויפשריפט: „די קליינע קצבים פון גענט צו נאפאלעאן דעם גרויסען" (קצב). דער מייסטער פון צעך האט געבעטען א פעהיגען אדעלמאן (וועלכער האט געהאסט נאפאלעאנ'ען) צו פארפאסען די אויפשריפט, אבער ער האט ניט דערטאפט דעם בייסענדען שפאט, וועלכער איז געלעגען אין די ווערטער.

דער בארי׳המטער רוימישער רעדנער ציצעראן, זעהענדיג איין טאג ווי זיין איידים, וועלכער איז געווען זעהר א קורצער, איז אנגעקומען מיט א לאנגען שווערד ביי'ן זייט, האט געפרעגט: „ווער האט צוגעטשעפעט מיין איידים צו דעם דאזיגען שווערד?"

די פראזעס און זאצען.

Napoleon I. came to visit Belgium	נאפאלעאן דער 1טער איז געקומען צו באזוכען בעלגיע
after annexing that country to France.	נאך פאראייניגען יענע מדינה מיט פראנקרייך.
On entering the city of Ghent	אריינקומענדיג אין די שטאט גענט
he found a triumphal arch	האט ער געפונען א טריאומף־בויגען (פאראדנעם טויער)
erected in his honor by the guild of butchers,	וואס איז אויפגעשטעלט געווארען צו זיין עהרע פון דעם צעך פון קצבים,
inscribed : "The little butchers of Ghent to Napoleon the great (butcher)."	באשריבען (מיט דער אויפשריפט) : „די קליינע קצבים פון גענט צו נא־פאלעאן דעם גרויסען (קצב)".
The master of the guild asked a clever nobleman (who despised Napoleon)	דער מייסטער פון דעם צעך האט געבע־טען א פעהיגען אדעלמאן (וועלכער האט פאראכטעט נאפאלעאנ'ען)
to write the inscription,	צו שרייבען (פארפאסען) די אויפשריפט,
but he did not detect the sarcasm in it.	אבער ער האט ניט אנטדעקט דעם סאר־קאזם (שפאט) אין דעם.

Cicero, the great Roman orator,	ציצעראן, דער גרויסער רוימישער רעד־נער,
seeing one day his son-in-law,	זעהענדיג אייז טאג זיין איידים,
who was very short,	וועלכער איז געוועזן זעהר קורצגעוויקסיג,
arrive with a long sword at his side,	אנקומען מיט א לאנגען שווערד ביי זיין זייט,
asked, "Who has fastened my son-in-law to his sword ?"	האט געפרעגט : „ווער האט צוגעמשע־פעט מיין איידים צו זיין שווערד?"

די ווערטער.

*triumph (טראי'אמף)	טריאומף, נצחון
arch (ארטש)	בויגען, האלב-רונדער טויער
to erect (אירע'קט)	אויפשטעלען, אויפבויען
honor (א'נאר)	כבוד, עהרע, האנער
guild (גילד)	גילדע, צעך
butcher (בו'טשער)	קצב, שלאכטער

I.	די גלח'ישע ציפער 1, באצייכענט : דער ערשטער ; אין ענגליש : the first
to visit (וויזיט)	באזוכען
to annex (ענע'קס)	אנבינדען, צוגע־בען, פאראייניגען מיט...
country (קא'נטרי)	מדינה, לאנד
city (סי'טי)	שטאט
triumphal (טראיא'מפעל)	פאראדנע

שרייבען, אויפשרייבען; פארג. צייט: wrote (ראוט), פארטיציפ: written (ריטן) — to write (ראיט)
אויפשריפט — inscription (אינסקריפ'שאן)
סארקאזם, שפאט — sarcasm (סא'רקעזם)
אנטדעקען, אויסגעפינען, דערטאפען — to detect (דיטע'קט)

אויפשרייבען, באשרייבען (מיט) — to inscribe (אינסקראי'ב)
קליין — little (ליטל)
מייסטער — master (מעס'טער)
געשיקט, פעהיג, קלוג — clever (קלע'ווער)
אדעלמאן — nobleman (נאו'בלמען)
פאראכטען — to despise (דיספאי'ז)

אנקומען — arrive (עראי'וו)
שווערד — sword (סאורד)
אנטשעפען, אנבינדען — to fasten (פעסן)

אראטאר, רעדנער — orator (א'רעטאר)
איידים*) — son-in-law (סאן-אין-לאא)
קורץ, קליין — short (שארט)

son-in-law §102

son-in-law אן איידים, ווערטליך: א זוהן דורך געזעץ, ד. ה. דורך מחותנ'עשאפט. אויף דעם זעלביגען אופן ווערען באצייכענט די פאלגענדע קרובים דורך מחותנ'עשאפט:

daughter-in-law (דאא'טער-אין-לאא) שנור
brother-in-law (בראַ'דהער-אין-לאא) שוואגער
sister-in-law (סי'סטער-אין-לאא) שוועגערין
father-in-law (פא'דהער-אין-לאא) שווער
mother-in-law (מא'דהער-אין-לאא) שוויגער

נייע ווערטער.

מיינען, באדייטען — to mean (מין)
באדייטונג — meaning (מי'נינג)
לאנד, מדינה — country (קאנ'טרי)

געשפרעך.

What country did Napoleon visit ?
He visited Belgium.
When did he visit that country ?
After annexing it to France.
What did he find on entering Ghent?
He found an arch which was erected in his honor.
By whom was the triumphal arch erected ?
By the butchers of the city.
What was the inscription on the arch ?
It was: "From the little butchers to Napoleon the great."
What do these words mean ?
They mean that Napoleon was a great butcher.
By whom was the inscription written ?
It was written by a clever nobleman who hated Napoleon.
Did the master of the butchers' guild know the meaning of the inscription ?
He did not.

Who was Cicero ?
He was a celebrated Roman orator.
Whom did he see one day arrive with a long sword ?
His son-in-law, who was very short.
What did Cicero ask when he saw him ?
He asked, who fastened his son-in-law to the long sword.

§103 גלח'ישע ציפער נאָך אַ נאָמען.

די גלח'ישע ציפער .I נאָך דעם נאָמען Napoleon באַדייט: דער ערשטער.

די אָרדנונג-צאָהל ביי דעם נאָמען פון אַ הערשער, ווערט געוועהנליך אויס-געדריקט אין שריפט דורך אַ גלח'ישע ציפער, ווי: .Napoleon I, Napoleon II או. אַז. וו.

אַנשטאָט גלח'ישע ציפערן קען מען שרייבען די אָרדנונג-צאָהל נאָך דעם נאָמען פון אַ הערשער אין פולע ווערטער, ווי צ. ב. ,Napoleon the First Napoleon the Second או. אַז. וו.

§104 דאָס ווערטעל of ביי שטאָט-נעמען.

the city of Ghent די שטאָט גענט. אין ענגליש ווערט צווישען דעם וואָרט "שטאָט" און דעם נאָמען געשטעלט דאָס ווערטעל of (פון). מען זאָגט: the city of New York די שטאָט ניו יאָרק, the city of London די שטאָט לאָנדאָן או. אַז. וו. אַזוי אויך ווען עס האַנדעלט זיך פון מדינות: the kingdom of Prussia דאָס קעניגרייך פּרייסען.

§105 קומענדיגע צייט פון must, may, can

can, may, must האָבען ניט קיין אייגענע קומענדיגע צייט-פאָרמעס. דער זין פון דיזע צייטווערטער פאַר די קומענדיגע צייט ווערט אויסגעדריקט דורך אַנדערע צייטווערטער מיט דער הילף פון be, ווי פאָלגט: can דורך to be able (זיין אין שטאַנד, ד. ה. קענען), may — דורך to be allowed (זיין דערלויבט, ד. ה. מעגען), must — דורך to be obliged (זיין געצוואונגען, ד. ה. מוזען).

§106 בייגונגען פון must, may, can פאר קומענדיגע צייט.

פון can

געשעהענע קומענדיגע צייט.

I shall have been able איך וועל געווען זיין אין שטאנד, איך וועל האָבען געקענט

you will have been able איהר וועט האָבען געקענט

he, she will have been able ער, זי וועט האָבען געקענט

we shall have been able מיר וועלען האָבען געקענט

they will have been able זיי וועלען האָבען געקענט

איינפאכע קומענדיגע צייט.

I shall be able איך וועל זיין אין שטאנד, איך וועל קענען

you will be able איהר וועט קענען

he, she will be able ער, זי וועט קענען

we shall be able מיר וועלען קענען

they will be able זיי וועלען קענען

פון may

I shall have been allowed איך וועל זיין געווען דערלויבט, איך וועל האָבען געמעגט

you will have been allowed איהר וועט האָבען געמעגט

he, she will have been allowed ער, זי וועט האבען געמעגט

we shall have been allowed מיר וועלען האָבען געמעגט

they will have been allowed זיי וועלען האָבען געמעגט

I shall be allowed איך וועל זיין דערלויבט, איך וועל מעגען

you will be allowed איהר וועט מעגען

he, she will be allowed ער, זי וועט מעגען

we shall be allowed מיר וועלען מעגען

they will be allowed זיי וועלען מעגען

פון must

I shall have been obliged איך וועל זיין געווען געצוואונגען, איך וועל האָבען געמוזט

you will have been obliged איהר וועט האָבען געמוזט

he, she will have been obliged ער, זי וועט האָבען געמוזט

we shall have been obliged מיר וועלען האָבען געמוזט

they will have been obliged זיי וועלען האָבען געמוזט

I shall be obliged איך וועל זיין געצוואונגען, כ'וועל מוזען

you will be obliged איהר וועט מוזען

he, she will be obliged ער, זי וועט מוזען

we shall be obliged מיר וועלען מוזען

they will be obliged זיי וועלען מוזען

Twenty-ninth Lesson—ניין־און־צוואנציגסטע לעקציאן

די מאלפע און די ציג.

(א פאבעל.)

A	Hindoo	once	set	out	on	a	journey,	and
עי	הינדוי	וואנס	סעט	אוט	אן	עי	דזשורני	ענד
א	אינדוס	איינמאל	ט'געזעצט	ארויס	אויף	א	רייזע	און

(set out: איז ארויסגעגאנגען)

took	his	monkey	and	his	goat	with	him.	He	also
טוק	היז	מאנ'קי	ענד	היז	גאוט	ווידה	הים	הי	אאל'סאו
ט'גענומען	זיין	מאלפע	און	זיין	ציג	מיט	איהם	ער	אויך

took	some	good	things	for	refreshment	on	the
טוק	סאם	גוד	טהינגז	פאר	ריפרע'שמענט	אן	דהי
ט'גענומען	מאנכע	גוטע	זאכען	פאר	דערקוויקונג	אויף	דעם

way.	On	arriving	at	a	pool	he	resolved	to	bathe
וועי	אן	עראי'ווינג	עט	עי	פול	הי	ריזא'לווד	טו	בעידה
וועג	אויפ'ן, ביים	אנקומען	צו, ביי	א	טייכעל	ער	האט באשלאסען	צו	באדען זיך

and	dine.	Laying	down	the	bundle	with	the
ענד	דאין	לעי'אינג	דאון	דהי	באנדל	ווידה	דהי
און	עסען (מיטאג)	לעגענדיג	ארונטער	דעם	פעקעל	מיט	די

provisions,	he	tied	the	animals	to	a	tree	and	went
פראווי'זשאנז	הי	טאיד	דהי	ע'נימעלז	טו	עי	טרי	ענד	ווענט
פראוויאנט, שפייז	ער	ט'צוגעבונדען	די	חיות	צו	א	בוים	און	ז'געגאנגען

down	to	the	pool.	No	sooner	had	he	disappeared
דאון	טו	דהי	פול	נאו	סו'נער	העד	הי	דיסעפי'רד
ארונטער	צו	דעם	טייכעל	ניט	גיכער	ט'געהאט	ער	פארשוואונדען

than	the	monkey	untied	the	bundle,	ate	the	whole	of	the
דהען	דהי	מא'נקי	אנטאי'ד	דהי	באנדל	עיט	דהי	האול	אוו	דהי
ווי	די	מאלפע	האט אויפ־געבונדען	דעם	פעקעל	האט געגעסען	דאס	גאנצע	פון	די

good	things,	and	then,	wiping	his	hands	on	the
גוד	טהינגז	ענד	דהען	וואי'פינג	היז	הענדז	אן	דהי
גוטע	זאכען	און	דאן	אפווישענדיג	זיינע	הענט	אויף	דער

beard	of	the	goat,	sat	down	solemnly	at	the	other
בירד	אוו	דהי	גאוט	סעט	דאון	סא'לעמלי	עט	דהי	א'דהער
בארד	פון	דער	ציג	האט זיך געזעצט	אנידער	ערנסט	אויף	דער	אנדערער

side	of	the	tree.	The	Hindoo,	having	finished	his
סאיד	אוו	דהי	טרי	דהי	הינדוי	הע'ווינג	פי'נישד	היז
זייט	פון	דעם	בוים	דער	אינדוס	האבענדיג	געענדיגט	זיין

bath,	came,	with	a	good	appetite,	to	dine,	but
בעטח	קעים	ווידה	עי	גוד	עפּיטאַיט	טו	דאַין	באַט
באַד	איז געקומען	מיט	אַ	גוטען	אַפּעטיט	צו	עסען (מיטאָג)	אָבער

found	his	food	all	gone.	On	examination	he	found
פאונד	היז	פוד	אָאל	גאָן	אָן	עגזעמינעי'שאָן	הי	פאונד
ט'געפונען	זיין	שפייז	אין גאַנצען	אַוועק	אויף	אונטערזוכונג	ער	האָט געפונען

every	mark	of	guilt	on	the	beard	of	the	poor
ע'וועריּ	מאַרק	אָוו	גילט	אָן	דהי	בירד	אָוו	דהי	פור
יעדען	צייכען	פון	שולד, פאַרברעכען	אויף	דער	באָרד	פון	דער	אָרימער

goat,	which	soon	received	the	punishment	due	to
גאָוט	הוויטש	סון	ריסי'ווד	דהי	פּאַ'נישמענט	דיו	טו
ציג	וועלכע	באַלד	האָט באַקומען	די	שטראָף	וואָס האָט געקומט	צו

her	roguish	companion.
הויר	ראָו'גיש	קאָמפּעֿ'ניאָן
איהר	גנבישער	חבר'טע

In	going	through	life	we	must	beware	of
אין	גאָו'אינג	טהרו	לאַיף	ווי	מאָסט	ביוועי'ר	אָוו
אין	געהענדיג	דורך	דאָס לעבען	מיר	מוזען	זיך היטען	פון

mischievous	companions,	lest	we	should	fare	as
מיס'טשיוואָס	קאָמפּעֿ'ניאָנז	לעסט	ווי	שוד	פעיר	עז
שלעכטע, בייזע	חברים	דאָס ניט	מיר	זאָלען	געהן	ווי

did	the	poor	goat	in	this	fable.
דיד	דהי	פור	גאָוט	אין	דהיס	פעיבל
עס האָט געטאָן	די	אָרימע	ציג	אין	דיזער	פאַבעל

פרייע איבערזעצונג.

אַן אינדוס איז איינמאָל אַרויס אין וועג און האָט מיטגענומען אַ מאַלפּ
און אַ ציג. ער האָט אויך מיטגענומען גוטע זאַכען צום עסען. קומענדיג צו
אַ טייכעל, האָט ער באַשלאָסען צו באָדען זיך און עסען מיטאָג. אַוועקלעגענ
דיג דעם בינטעל שפּייז, האָט ער צוגעבונדען די מאַלפּע און די ציג צו אַ בוי
און איז אַרונטער אין טייכעל. ווי נאָר ער איז אַוועק, האָט די מאַלפּע אויפגע
בונדען דעם פּעקעל, האָט אויפגעגעסען די שפּייז, און אַפּווישענדיג איהרע הענ
אַן די באָרד פון דער ציג, האָט זי זיך אַוועקגעזעצט מיט אַן ערנסטער מינע אויף
דער אַנדערער זייט פון בוים. דער אינדוס, אָפּבאָדענדיג זיך, איז געקומען מי
אַ גוטען אַפּעטיט צו עסען, אָבער ער האָט געפונען, אַז די שפּייז איז פאַר
שוואונדען. מאַכענדיג אַן אונטערזוכונג, האָט ער געפונען אַלע סימנים פון
דעם פאַרברעכען אויף דער באָרד פון דער אָרימער ציג, וועלכע האָט באַלד גע
קראָגען די שטראָף, וואָס האָט געקומט איהר גנבישער חבר'טע.

די וואָס ווילען ניט קומען צו דער לאַגע פון דער אָרימער ציג אין דיזע
פאַבעל, דאַרפען זיך היטען פון שלעכטע חברים.

די פּראַזעס און זאַצען.

A Hindoo once set out on a journey,	ען אינדוס איז אַמאָל אַרויסגעגאַנגען אויף אַ רייזע,
and took his monkey and his goat with him.	און האָט גענומען זיין מאַלפּע און זיין ציג מיט זיך.
He also took some good things for refreshment on the way.	ער האָט אויך גענומען מאַנכע גוטע זאַ-כען פאַר דערקוויקונג אויפ'ן וועג.
On arriving at a pool	אַנקומענדיג ביי אַ טייכעל
he resolved to bathe and dine.	האָט ער באַשלאָסען צו באָדען זיך און עסען.
Laying down the bundle with the provisions,	אַנידערלעגענדיג דעם פּעקעל מיט די פּראָוויאַנט,
he tied the animals to a tree	האָט ער צוגעבונדען די חיות צו אַ בוים
and went down to the pool.	און איז אַרונטערגעגאַנגען צום טייכעל.
No sooner had he disappeared than the monkey untied the bundle,	ניט גיכער (אַזוי באַלד ווי) ער איז פאַרשוואונדען האָט די מאַלפּע אויפ-געבונדען דעם פּעקעל,
ate the whole of the good things,	האָט אויפגעגעסען אין גאַנצען די גוטע זאַכען,
and then, wiping his hands on the beard of the goat,	און דאַן, אָפּווישענדיג די הענט אויף דער באָרד פון דער ציג,
sat down solemnly at the other side of the tree.	האָט זי זיך ערנסט (מיט אַן ערנסטער מינע) אַנידערגעזעצט אויף דער אַנ-דערער זייט פון בוים.
The Hindoo, having finished his bath,	דער אינדוס, האָבענדיג געענדיגט זיין באָד,
came, with a good appetite, to dine,	איז געקומען, מיט אַ גוטען אַפּעטיט, צו עסען,
but found his food all gone.	אַבער האָט געפונען זיין שפּייז אין גאַנ-צען אַוועק (פאַרשוואונדען).
On examination	אויף אונטערזוכונג (אונטערזוכענדיג)
he found every mark of guilt on the beard of the poor goat,	האָט ער געפונען אַלע צייכענס פון פאַר-ברעכען אויף דער באָרד פון דער אָרימער ציג,
which soon received the punishment	וועלכע האָט באַלד באַקומען די שטראָף,
due to her roguish companion.	וועלכע האָט געקומט איהר גנב'ישער חבר'טע.
In going through life	דורכגעהענדיג דאָס לעבען
we must beware of mischievous companions,	מוזען מיר זיך היטען פון שלעכטע חברים,
lest we should fare	מיר זאָלען ניט געהן (ד. ה. עס זאָל אונז ניט געהן)
as did the poor goat in this fable.	ווי עס איז געגאַנגען די אָרימע ציג (ווי עס איז געגאַנגען דער אָרימער ציג) אין דיזער פאַבעל.

די ווערטער.

ערנסט, מיט אן ערנסטער מינע — solemnly (סאָ'לעמלי)
אנדער — other (אָ'דהער)
זייט — side (סאַיד)
ענדיגען — to finish (פי'ניש)
באָד — bath (בעטה)
אפּעטיט — appetite (ע'פּיטאַיט)
אין גאַנצען — all (אָאָל)
געגאַנגען, אוועקגעגאַנגען, פאַרשוואונדען — gone (גאָן)
אונטערזוכונג — examination (עגזעמינעי'שאָן)
צייכען, סימן — mark (מארק)
שולד, פאַרברעכען — guilt (גילט)
באַקומען — to receive (ריסי'וו)
שטראָף — punishment (פּאָ'נישמענט)
וואָס קומט, צוגעהעריג — due (דיו)
גנבי'יש, שעלמיש — roguish (ראָו'גיש)
חבר, באַגלייטער — companion (קאָמפּע'ניאָן)
דורך — through (טהרו)
דאָס לעבען — life (לאַיף)
זיך היטען — to beware (ביווע'יר)
שלעכט, בייז — mischievous (מיס'טשיוואָס)
דאָס ניט; אין אַלטען ליבער שפּראַך זאָגט מען that not — lest (לעסט)
פאָהרען, געהן; אימעצן געהן: I fare well מיר געהט גוט; he fares ill עס געהט איהם שלעכט — fare (פעיר)
פאַבעל, משל — fable (פעיבל)

אן אינדוס (איינוואוינער פון אינדיען) — Hindoo (הינדו')
מאַלפּע, אָבעזיאַנע — monkey (מאָנ'קי)
ציג — goat (גאָוט)
דערפרישונג, דערקוויקונג — refreshment (ריפרעש'מענט)
וועג — way (ווער)
אָנקומען — to arrive (עראַי'וו)
טייכעל — pool (פול)
באַשליסען — to resolve (ריזאָ'לוו)
באָדען, זיך באָדען — to bathe (בעידה)
בינטעל, פּעקעל — bundle (באָנדל)
פּראָוויאַנט, שפּייז — provisions (פּראָווי'זשאָנז)
בינדען — to tie (טאַי)
חיה, טיר — animal (ע'נימעל)
בוים — tree (טרי)
גיכער — sooner (סו'נער)
באַלד, גיך — *soon (סון)
אזוי באַלד—ווי — no sooner—than
האָט געגעסען — ate (עיט)
עסען; פּאַרטיציפּ: (איטן) eaten — *to eat (איט)
גאַנץ — whole (האָול)
דאָס גאַנצע — the whole
פאַרשווינדען — to disappear (דיסעפּי'ר)
אויפבינדען — to untie (אָנטאַי')
ווישען, אָפּווישען — to wipe (וואַיפּ)
באָרד — beard (בירד)

נייע ווערטער.

לערנען, באַלעהרען — to teach (טיטש)
באַשטראָפען — to punish (פּאָ'ניש)

געשפּרעך.

What did the Hindoo take with him on his journey?

He took a monkey, a goat, and some provisions.

Where did he stop on the way?
He stopped at a pool.

What did he resolve to do there?
He resolved to bathe and eat.

What did he do with the animals?
He tied them to a tree.

What happened when he went down to the pool to bathe?
The monkey ate the whole food and wiped his hands on the beard of the goat.

What did the man do when he returned and found his food all gone?

He punished the goat for it.

Why did the goat receive the punishment?

Because she had on her beard the marks of guilt.

What does this fable teach us?

It teaches us to beware of bad companions.

no sooner—than... §107

מערקט דעם זאַץ: **no sooner had he disappeared than...** ניט גיכער איז ער פאַרשוואונדען װי...

no sooner — than דריקט אויס דאָס זעלביגע וואָס אין אידיש: "אַזוי באַלד װי," "װי נאָר," "נאָך ניט אויספּייעט," "קאָם." דער אויבען־שטעהענדער זאַץ מיינט אַלזאָ: אַזוי באַלד װי ער איז פאַרשוואונדען. מערקט פאָלגענדע בײַשפּילען:

No sooner had he arrived than he returned.	אַזוי באַלד װי ער איז אָנגעקומען איז ער אװעק צוריק.
No sooner had he spoken these words than he disappeared.	װי נאָר ער האָט אַרויסגערעדט (נאָך ניט אויספּייעט אַרויסצורעדען) דיזע װערטער איז ער פאַרשוואונדען.
No sooner did she see him than she fell upon him.	אַזוי באַלד װי זי האָט (קאָם האָט זי) איהם דערזעהן איז זי אַרויפגעפאַלען אויף איהם.
No sooner said than done.	אַזוי באַלד װי געזאָגט — געטאָן (גע־טאָן אַזוי באַלד װי געזאָגט, געזאָגט און געטאָן).

"אַזוי באַלד װי" װערט געװעהנליך אויסגעדריקט מיט די װערטער: **as soon as**.

§108 אייגענשאַפטװאָרט אַלס הויפּטװאָרט.

מערקט דעם אויסדריק: **the whole** דאָס גאַנצע. דאָ װערט דאָס אייגענשאַפטװאָרט **whole** (גאַנץ) באַנוצט אַלס הויפּטװאָרט. אַזוי קענען אויך אַנדערע אייגענשאַפטװערטער באַנוצט װערען אַלס הויפּטװערטער: **the good** דאָס גוטע, **the best** דאָס בעסטע, **the worst** דאָס ערגסטע או. אז. װ.

§109 רעגעל פון געשלעכט.

אין דיזער לעקציאָן קומען פאָר צוויי נעמען פון חיות: monkey און goat. דער ערשטער ווערט באנוצט אַלס מענליך (his hands זיינע הענט), דער צווייטער אַלס ווייבליך (to her צו איהר). עס איז דאָ נעטיג אַ דער־קלערונג וועגען דעם געשלעכט (מין) פון הויפּטווערטער אין ענגליש.

אין ענגליש זיינען הויפּטווערטער פון דריי געשלעכטען: מענליך, ווייבליך, און טומטום (ניט זכר, ניט נקבה).

מענליך זיינען אין ענגליש הויפּטווערטער, וואָס באַצייכענען מענשען אָדער חיות פון מענליכען סאָרט, ווי: man (מען) אַ מאַן, boy (באָי) אַ אינגעל, ox (אָקס) אַן אָקס.

ווייבליך זיינען הויפּטווערטער, וואָס באַצייכענען מענשען אָדער חיות פון ווייבליכען סאָרט, ווי: woman (וואָ׳מען) אַ פרוי, girl (גוירל) אַ מיידעל, cow (קאַו) אַ קוה.

טומטום זיינען: 1) הויפּטווערטער, וואָס באַצייכענען ניט־לעבעדיגע זאַכען אָדער בלויז גלידער פון לעבעדיגע זאַכען, ווי: table (טעיבל) אַ טיש, book (בוק) אַ בוך, hand (הענד) אַ האַנט, head (העד) אַ קאָפּ; 2) הויפּטווערטער, וואָס באַצייכענען לעבעדיגע זאַכען, אָבער ווייזען ניט אָן דעם מין, ווי: child (טשאַילד) אַ קינד (ס׳ווייזט ניט, צי אַ אינגעל צי אַ מיידעל), animal (ע׳נימעל) אַ חיה (ווייזט ניט, צי אַ זכר צי אַ נקבה) או. אז. וו.

אַנמערקונג. נעמען פון אינסעקטען זיינען אימער טומטום; אַזוי אויך נעמען פון פויגלאַך, וועלכע ווייזען ניט אָן דעם מין. מאַנכע נעמען פון חיות, וועלכע ווייזען ניט אָן דעם מין, ווערען אָפט באנוצט אַלס מענליך, ווי dog (דאָג) אַ הונט, horse (האָרס) אַ פערד, monkey (מאָנ׳קי) אַ מאַלפּע און אַנדערע. goat ווערט אָפט באנוצט אַלס ווייבליך, ווען מען האָט אין זינען די נקבה.

אויסנאַהמעס פון דיזע כללים זיינען: ווערטער, וואָס באַצייכענען אַ שיף, ווי: ship (שיפּ), boat (באָוט), vessel (ועסל), און נעמען פון מדינות, ווי America (עמע׳ריקע), England (אינ׳גלענד), France (פרענס) זיינען ווייבליך. דאָס וואָרט moon (מון) די לבנה, איז ווייבליך (she), און sun (סאַן) די זון, איז מענליך (he).

אין פאַרבינדונג מיט טומטום־נעמען באנוצט מען it אַנשטאָט he אָדער she, און its אַנשטאָט his אָדער her.

§110 אויסשפּראַך פון בוכשטאַב X

x ווערט געוועהנליך אויסגעשפּראָכען קס; צ. ב.

א קעסטעל box (באָקס)	א האק axe (עקס)
אַנטשולדיגונג excuse (עקסקיו'ז)	אַן אַקס axle (עקסל)

צווישען צוויי וואָקאַלען, אָדער צווישען א וואָקאַל און h, ווערט x אויסגעשפּראָכען ווי גז; צ. ב.

אויסשעפּען exhaust (עגזהאָ'סט)	ביישפּיל example (עגזע'מפּל)
אַרויסווייזען exhibit (עגזהי'ביט)	גענוי, פּינקטליך exact (עגזע'קט)

אַנמערקונג. ווען x שטעהט צווישען צוויי וואָקאַלען און דער אַקצענט (דריק) איז אויף דער ערשטער זילבע, ווערט ער אויסגעשפּראָכען ווי "קס"; צ. ב. ex'ecute (ע'קסיקיוט) אויספיהרען, היגריכטען.

x אין אַנהויב וואָרט ווערט אויסגעשפּראָכען "ז"; צ. ב. Xerxes (זוי'רקסיז) קסערקסעס (א נאָמען), xyster (זי'סטער) א שאַב-מעסער (פאר דאָקטאָרשע אָפּעראַציעס).

Thirtieth Lesson—דרייסינסטע לעקציאָן

א לאַנגזאַמער גיפט.

In	former	times	physicians	in	Europe	advised	people
אין	פאָ'רמער	טאַימז	פיזי'שענז	אין	יו'ראָופּ	עדוואַי'זד	פּיפּל
אין	פריהערדיגע	צייטען	דאָקטוירים	אין	אייראָפּע	האָבען געראַטען	מענשען

not	to	drink	any	coffee,	saying	it	was	a	very
נאָט	טו	דרינק	ע'ני	קאָ'פי	סעי'אינג	איט	וואָז	עי	ווע'רי
ניט	צו	טרינקען	קיין	קאַווע	זאָגענדיג	עס	איז	א	זעהר

unwholsome,	dangerous	beverage	that	slowly	killed
אַנהאָול'סאָם	דעינ'דזשעראָס	בע'ווערעידזש	דהעט	סלאָו'לי	קילד
אומגעזונטער	געפעהרליכער	געטראַנק	וועלכער	לאַנגזאַם	הרג'עט

a	man.	One	day	a	doctor	paid	a	visit	to	the
עי	מען	וואָן	דעי	עי	דאָק'טאָר	פּעיד	עי	וויזיט	טו	דהי
א	מענשען	איין	טאָג	א	דאָקטאָר	ט'געצאָהלט (געמאַכט)	א	באַזוך	צו	דעם

celebrated	French	poet	Voltaire	and	found	him
סע'ליברעיטעד	פרענטש	פּאָו'עט	וואָלטעי'ר	ענד	פאַונד	הים
באַריהמטען	פראַנצויזישען	פּאָעט	—	און	האָט געפונען	איהם

drinking	a	cup	of	coffee.	"Don't	you	know,"	he
דרינ׳קינג	עי	קאפ	אוו	קא׳פי	דאו׳נט	יו	נאו	הי
טרינקענדיג	א	טאס	פון	קאווע	טוט ניט	איהר	ווייסען	ער

said,	"that	you	are	taking	slow	poison ?" —	"It
סעד	דהעט	יו	אר	טעי׳קינג	סלאו	פאיזן	איט
האט געזאגט	דאס	איהר	זייט	נעהמענדיג	לאנגזאמען	גיפט	עס

must	indeed	be	slow,"	replied	Voltaire,	"as
מאסט	אינדי׳ד	בי	סלאו	ריפלאי׳ד	וואלטעי׳ר	עז
מוז	ווירקליך	זיין	לאנגזאם	האט געענטפערט	—	ווייל

I	have	been	drinking	it	these	sixty	years."
אי	העוו	בין	דרינ׳קינג	איט	דהיז	סי׳קסטי	ייערז
איך	האב	געווען	טרינקענדיג	עס	דיזע	זעכציג	יאהרען
איך טרינק עס					שוין זעכציג יאהר		

פרייע איבערזעצונג.

אין פריהערדיגע צייטען האבען דאקטוירים אין איירא̈פּע געראטען ניט צו טרינקען קיין קאווע. זיי האבען געזאגט, אז קאווע איז אן אומגעזונטע, געפעהרליכע משקה, וועלכע טויטעט דעם מענשען בּיסלאכוויין. איינמאל איז א דאקטאר געקומען צו באזוך צו דעם בּאריהמטען פראנצויזישען דיכטער וואלטעיר און האט איהם געפונען טרינקענדיג א טאס קאווע. "ווייסט איהר ניט," האט ער געזאגט, "דאס איהר טרינקט לאנגזאמען גיפט?" — "דאס מוז ווירקליך זיין א לאנגזאמער גיפט," האט געענטפערט וואלטעיר, "ווארים איך טרינק איהם שוין זעכציג יאהר."

די פּראזעס און זאצען.

In former times	אין פריהערדיגע צייטען
physicians in Europe	דאקטוירים אין איירא̈פּע
advised people not to drink any coffee,	האבען געראטען מענשען ניט צו טרינ-קען קיין קאווע,
saying it was a very unwholesome, dangerous beverage	זאגענדיג, דאס עס איז א זעהר אומ-געזונטער, געפעהרליכער געטראנק,
that slowly killed a man.	וועלכער טויטעט לאנגזאם א מענשען.
One day a doctor paid a visit	איין טאג האט א דאקטאר געמאכט א באזוך
to the celebrated French poet Voltaire	דעם באריהמטען פראנצויזישען דיכ-טער וואלטעיר
and found him drinking a cup of coffee.	און האט איהם געפונען טרינקענדיג א טאס קאווע.
"Don't you know," he said,	„ווייסט איהר ניט," האט ער געזאגט,
"that you are taking slow poison ?"—	„דאס איהר נעהמט איין לאנגזאמען גיפט?" —
"It must indeed be slow," replied Voltaire,	„עס מוז ווירקליך זיין לאנגזאם," האט געענטפערט וואלטעיר,
"as I have been drinking it these sixty years."	„ווארים איך טרינק עס דיזע זעכציג יאהר (שוין זעכציג יאהר)."

די ווערטער.

- לאנגזאם, ביס-לאכווייז **slowly** (סלאָו'לי)
- לאנגזאם (אייגענשאפט-וואָרט) ***slow** (סלאָו)
- טויטען, הרג'ענען **to kill** (קיל)
- צאָהלען **to pay** (פּעי)
- אפּשטאטען א וויזיט, מאכען א באזוך **to pay a visit**
- פּאָעט, דיכטער **poet** (פּאָו'עט)
- טאָם, שאָל **cup** (קאָפּ)
- גיפט, סם **poison** (פּאָיזן)
- ווירקליך, באמת, טאקע **indeed** (אינדי'ד)
- פריהערדיג, אמאָליג **former** (פּאָר'מער)
- ראטען, געבען אַן עצה **to advise** (עדוואַי'ז)
- קאווע **coffee** (קאָ'פי)
- אומגעזונט **unwholesome** (אָנהאָו'לסאָם)
- געזונט ***wholesome** (האָו'לסאָם)
- געפעהרליך **dangerous** (דעי'נדזשעראָס)
- געטראנק, משקה **beverage** (בע'ווערעדזש)

געשפּרעך.

What did a doctor ask Voltaire whom he found drinking it ?

He asked him whether he did not know that he was taking slow poison.

What did Valtaire say ?

He said it must indeed be slow, as he had been drinking it sixty years.

Why did the physicians advise not to drink any coffee ?

Because they believed it to be unwholesome.

Did they believe it to be very dangerous ?

Yes ; they thought that this beverage slowly killed a man.

§111 this, these אין פארבינדונג מיט צייט.

מערקט די פראזע: these sixty years דיזע זעכציג יאהרען. these, this האבען אין פארבינדונג מיט א משך פון צייט די באדייטונג „שוין" אדער „זייט." די געגעבענע פראזע באדייט אלזא: שוין זעכציג יאהר, זייט זעכציג יאהר. מערקט נאך פאלגענדע ביישפּילען:

איך קען איהם שוין (זייט) א לאנגע צייט.	**I have known him this long time.**
ער וואוינט היר שוין (זייט) צעהן יאהר.	**He has lived here these ten years.**

§112 אויסשפּראך פון צוזאמענגעזעצטע וואקאלען.

au, aw ווערען געלייענט ווי אָ: laud — לאָד (לויבען), applaud — עפּלאָד (אפּלאָדירען), straw — סטראָ (שטרוי), law — לאָ (געזעץ).

ai, ay ווי עי: brain—ברעין (מארך), day—דעי (טאָג).

ea מעהרסטענס ווי "אי", אין אייניגע ווערטער ווי "ע": heat—היט (היץ), lead—ליד (פיהרען); head—העד (קאפ), lead—לעד (בליי).

eau ווי "יו" און "אָו": beauty—ביו'טי (שענקייט), beautiful—ביו'טיפול (שען); bureau—ביו'ראָו (אַ ביורע; אַ קאנטאָר).

ee ווי "אי": feed—פיד (שפייזען), feet—פיט (פים).

eu, ew ווי "יו": feud—פיוד (אַ קריג), few—פיו (ווייניג), new—ניו (ניי).

ou מעהרסטענס ווי "אַו", אין אייניגע ווערטער ווי "אָו", אויך ווי "אַ"; loud—לאַוד (הויך, אויפ'ן קול), mould—מאָולד (שימעל), country—קאַ'נטרי (געגענד, מדינה). אין דעם וואָרט you ווי "או" (יו).

אַנמערקונג. אין דער ענדונג ous פון אייגענשאַפטווערטער ווערט ou תמיד געלייענט "אַ", ווי צ. ב. אין: pious — פּאַי'אַס (פרום), dangerous—דעינ'דזשעראַס (געפעהרליך).

ow מעהרסטענס ווי "אָו", אין אייניגע ווערטער ווי "אַו": low—לאָו (נידעריג), show—שאָו (ווייזען), throw—טהראָו (ווארפען); bow—באַו (זיך בייגען; אַ פיילענבויגען), now—נאַו (יעצט).

Thirty-first Lesson—איין־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

דאָקטוירים און אַדוואָקאַטען.

A	lawyer,	in	the	course	of	a	cross-examination,
עי	לאָא'יער	אין	דהי	קאָורס	אָוו	עי	קראָס עגזעמינעי'שאָן
אַ	אַדוואָקאַט	אין	דעם	פאַרלויף	פון	אַ	קרייץ־פאַרהער
							אויספרעגונג

had	compelled	the	doctor	in	the	witness-box	to
העד	קאָמפּעל'ד	דהי	דאָק'טאָר	אין	דהי	וויטנעס באָקס	טו
ט'געהאַט	געצוואונגען	דעם	דאָקטאָר	אין	דעם	עדות זיצאָרט	צו
						אויפ'ן עדות־באַנק	

admit	that	he	had	made	a	mistake	upon	an
עדמי'ט	דהעט	הי	העד	מעיד	עי	מיסטעי'ק	אַפּאָ'ן	ען
צוגעבען	דאָס	ער	ט'געהאַט	געמאַכט	אַ	טעות	אויף, אין	אַ

unimportant point. Casting a cunning glance at the
דהי עט גלענס קא'נינג עי קע'סטינג פאינט אנאימפא'רטענט
די אויף בליק כיטרען א ווארפענדיג פונקט ניט־וויכטיגען

jury he said sarcastically: "Doctors' mistakes are sometimes
סאמ'טאימז אר מיסטעי'קס דא'קטארז סארקע'סטיקעלי סעד הי דזשו'רי
מאנכמאל ווערען טעות'ן דאקטוירים'ס סארקאסטיש, בייסענד האט ער גע־
געזאגט שווארענע

buried six feet under ground." — "And lawyers'
לאא'יערז ענד גרא'ונד א'נדער פיט סיקס בויר'איד
אדוואקאטענ'ס און דער ערד אונטער פוס זעקס באגראבען

mistakes," promptly answered the witness, "are
אר וויט'נעס דהי ענ'סערד פרא'מטלי מיסטעי'קס
ווערען עדות דער האט געענטפערט שנעל, באלד טעות'ן

often hung six feet above it."
איט עבא'וו פיט סיקס האנג אפן
איהר איבער פוס זעקס אויפגעהאנגען אפט
איבער דער ערד

שפריכווערטער.

A good lawyer — a bad neighbor.
נעי'באר בעד עי לאא'יער גוד עי
שכן שלעכטער א אדוואקאט גוטער א

Far from court — far from care.
קעיר פראם פאר קאורט פראם פאר
זארג פון וויט געריכט פון וויט

פרייע איבערזעצונג.

אן אדוואקאט, וועלכער האט אין א קרייז־פארהער געצוואונגען דעם דאס־טאר, וואס האט אויפגעטראטען אלס עדות, צוצוגעבען, דאס ער האט געמאכט א טעות אין עפעס א קלייניגקייט, האט געזאגט מיט א שטאך, ווארפענדיג א כיטרען בליק אויף די דזשורי: „די טעות'ן פון דאקטוירים ווערען מאנכמאל באגראבען זעקס פוס אונטער דער ערד." — „און די טעות'ן פון אדוואקאטען," האט באלד געענטפערט דער עדות, „ווערען אפט אויפגעהאנגען זעקס פוס איבער דער ערד."

א גוטער אדוואקאט — א שלעכטער שכן.
וויים פון געריכט — וויים פון זארג.

די פּראָזעס און זאַצען.

A lawyer who	אַן אַדוואָקאַט, וועלכער
in course of a cross-examination,	אין דעם פאַרלויף פון אַ קרייץ־פאַרהער (אויספרעגונג)
had compelled the doctor in the witness-box	האָט געצוואונגען דעם דאָקטאָר אויף'ן עדות־באַנק
to admit that he had made a mistake	צוצוגעבען, דאָס ער האָט געהאַט געמאַכט אַ טעות
upon an unimportant point,	אין אַ ניט־וויכטיגען פונקט,
Casting a cunning glance at the jury	וואַרפענדיג אַ כיטרען בליק אויף די דזשורי (געשוואָרענע),
he said sarcastically :	האָט ער געזאָגט סאַרקאַסטיש (בייסענד):
"Doctors' mistakes are sometimes buried six feet under ground."	„טעות'ן פון דאָקטוירים ווערען מאַנכמאָל באַגראָבען זעקס פוס אונטער דער ערד."
"And lawyers' mistakes," promptly answered the witness,	„און טעות'ן פון אַדוואָקאַטען," האָט באַלד געענטפערט דער עדות,
"are often hung six feet above it."	„ווערען אָפט אויפגעהאַנגען זעקס פוס איבער איהר (איבער דער ערד).

די ווערטער.

lawyer (לאָ'יער)	אַדוואָקאַט
course (קאָורס)	לויף, גאַנג
in course of	אין פאַרלויף, וועהרענד
cross-examination (קראָס-עגזעמי־נעי'שאָן)	קרייץ-פאַרהער, אויס־פרעגונג
to compel (קאָמפּע'ל)	צווינגען
witness (ווי'טנעס)	עדות
witness-box (ווי'טנעס-באָקס)	עדות־באַנק
to admit (עדמי'ט)	צוגעבען
mistake (מיסטעי'ק)	טעות
unimportant (אַנאימפּאָר'טענט)	ניט־וויכטיג
*important (אימפּאָר'טענט)	וויכטיג
point (פּאָינט)	פונקט

sarcastically (סאַרקעסטיקעלי)	סאַר־קאַסטיש, בייסענד
cunning (קאַ'נינג)	כיטרע, ליסטיג
look (לוק)	קוק, בליק
jury (דזשו'רי)	דזשורי, געשוואָרענע
sometimes (סאַ'מטאַימז)	מאַנכמאָל, אַמאָל
to bury (בוירי'אי)	באַגראָבען
feet (פיט)	פוס
six feet	זעקס פוס
under (אַ'נדער)	אונטער
ground (גראַ'ונד)	באָדען, ערד
promptly (פּראָ'מפּלי)	שנעל, באַלד
often (אָפן)	אָפט
above (עבאָ'וו)	איבער
care (קעיר)	זאָרג, דאגה
court (קאָורט)	געריכט, געריכט-הויז

געשפרעך.

What did the doctor in the witness-box admit on cross-examination ?

He admitted that he had made a mistake.

Was it an important mistake ?

No, it was an unimportant one.

What did the lawyer say about it ?

He said : "Doctors' mistakes are sometimes buried six feet under ground."

At whom did the lawyer look when he said it ?

He looked at the jury.

What was the doctor's answer ?

His answer was that lawyers' mistakes were often hung six feet above the ground.

§113 די צוזעצלאך

דער צייכען ' צום סוף פון די ווערטער doctors', lawyers' באדייט: וועמעס: די דאקטוירים'ס, די אדוואקאטענ'ס.

אין איינצאהל ווערט אין אזא פאל צוגעזעצט s', נעמליך: the doctor's דעם דאקטאר'ס, the lawyer's דעם אדוואקאט'ס.

ווען די מעהרצאהל איז אומרעגעלמעסיג, ווי men, women, children, ווערט צוגעזעצט s', ווי אין איינצאהל: the man's דעם מאנ'ס, the men's די מענער'ס; the woman's דער פרוי'ס, the women's די פרויען'ס; the child's דעם קינד'ס, the children's די קינדער'ס.

§114 אויסשפראך פון c און g

c און g האבען צו צוויי קלאנגען: c ווי "ס" און "ק" — g ווי "דזש" און "ג".

c ווערט געלייענט ווי "ס" פאר די וואקאלען e, i, y; צ. ב.

cell (סעל)	קעמערל	cider (סאי'דער)	עפעלקוואס
cigar (סיגא'ר)	ציגאר	cymbal (סימ'בעל)	צימבעל

אין אלע אנדערע פאלען — ווי "ק":

cat (קעט)	קאץ	clap (קלעפ)	קלאפען, פאטשען
coat (קאוט)	ראק	zinc (זינק)	צינק (א מעטאל)
cut (קאט)	שניידען	black (בלעק)	שווארץ

g ווערט געלייענט ווי "דזש" פאר e, i, y, ווען דיזע געהערען מיט איהם צו איין זילבע; צ. ב.

gem (דזשעם)	עדעלשטיין	cler-gy (קלויר'דזשי)	גייסטליכע
large (לארדזש)	גרויס	stin-gy (סטינ'דזשי)	קארג
gin (דזשין)	יאלאוועץ-שנאפס	en-gine (ענ'דזשין)	מאשין

אויסנאהמען פון דיזער רעגעל זיינען: get (געט) קריגען, give (גיוו) געבען, און אייניגע אנדערע.

g ווערט אימער געלייענט ווי "ג" —

1) פאר די וואקאלען a, o, u, פאר קאנסאנאנטען, און צו ענדע פון א ווארט ; צ. ב.

גליטשען	glide (גלאיד)	שפיל	game (געים)
מאהלען	grind (גראינד)	גאלד	gold (גאולד)
זאק	bag (בעג)	געקראגען	got (גאט)
לאנג	long (לאנג)	קישקע	gut (גאט)

2) ווען ער קומט פאר e, i, y, וועלכע געהערען צו אן ענדונג ; צ. ב.

שפרינגענדיג, עלאסטיש	spring-y (ספרינג'אי)	לענגער	long-er (לאנג'ער)
עלאס־טישקייט	spring-iness (ספרינג'אינעס)	שטעכענדיג	sting-ing (סטינג'אינג)

אנמערקונג. ווען א ווארט ענדיגט זיך מיט ge (דזש), ווערט דער e פאר די ענדונגען er, ing אראפגעווארפען. אין אזא פאל באהאלט דער g דעם קלאנג "דזש" ; צ. ב. manage (מע'נעדזש) פארוואלטען, manager— (מע'נעדזשער), managing (מע'נעדזשינג).

§115 אויסשפראך פון טאפעל-g (gg) פאר e, i, y

צוויי g'ען (gg) פאר e, i, y ווערען געלייענט "דזש," ווען זיי געהערען מיט דיזע וואקאלען צום שורש, און "ג," ווען דיזע וואקאלען געהערען צו אן ענדונג;ביישפילען :

גרעסער (פון big, ענדונג er)	bigg-er (ביג'גער)	פאר־גרעסערן, מגזם זיין	ex-agger-ate (עגזע'דזשערעיט)
הינטעל (פון dog, ענדונג ie)	dogg-ie (דאג'גי)	איינגעבען ; אנדייטען	sug-gest (סאדזשע'סט)

Thirty-second Lesson—צוויי־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

א גלייכער שדוך.

Dr.	Samuel	Johnson,	the	eminent	English	scholar,
דאק'טאר	סע'מיועל	דזשאנ'סאן	דהי	ע'מינענט	אינ'גליש	סקא'לער
דאקטאר	—	—	דער	הויבער, גרויסער	ענגלישער	געלעהרטער

in	proposing	to	the	lady	whom	he	afterwards
אין	פראופאו'זינג	טו	דהי	לע'ידי	הום	הי	עפ'טערוואורדז
אין	פארלעגען הייראט	צו	דער	דאמע	וועלכע	ער	דערנאך, שפעטער

married,	told	her	himself	that	he	was	of	mean
מע'ריד	טאולד	הויר	הימסע'לף	דהעט	הי	וואז	אוו	מין
ט'נעהייראט	האט געזאגט	איהר	זעלבסט	דאס	ער	איז געווען	פון	געמיינער

descent,	had	no	money,	and	had	had	an	uncle
דיסע'נט	העד	נאו	מא'ני	ענד	העד	העד	ען	אנקל
אפשטאמונג	האט געהאט	קיין	געלט	און	האט געהאט		א	פעטער

who	was	hanged.	To	this	the	lady	replied	that
הו	וואז	הענגד	טו	דהיס	דהי	לע'ידי	ריפלאי'יד	דהעט
וועלכער	ז'געווארן	געהאנגען	צו, אויף	דעם	די	דאמע	האט געענטפערט	דאס

her	birth	was	as	low	as	his,	that	she	was	equally
הויר	בוירטה	וואז	עז	לאו	עז	היז	דהעט	שי	וואז	איקוועלי
איהר	געבורט	ז'געוועז	אזוי	נידעריג	ווי	זיינע	דאס	זי	ז'געוועז	גלייך (ווי ער)

without	money,	and	that	if	she	had	never	had	an
ווידהא'וט	מא'ני	ענד	דהעט	איף	שי	העד	נע'ווער	העד	ען
אהן	געלט	און	דאס	אויב	זי	האט קיינמאל ניט געהאט			א

uncle	who	was	hanged,	she	had	many	relations
אנקל	הו	וואז	הענגד	שי	העד	מע'ני	רילע'י'שאנז
פעטער	וועלכער	איז געווארען	געהאנגען	זי	האט געהאט	פילע	קרובים

who	deserved	hanging.
הו	דיזוי'רווד	הענ'גינג
וועלכע	האבען פארדינט	הענגען

שפריכווארט.

Birth	is	much,	but	breeding	more.
בוירטה	איז	מאטש	באט	ברי'דינג	מאור
געבורט	איז	פיל	אבער	דערציהונג	(איז) מעהר

פרייע איבערזעצונג.

דער באַריהמטער ענגלישער געלעהרטער, דר. סעמיועל דזשאָהנסאָן, האָט שרכ'ענענדיג זיך צו דער דאַמע, וועלכע ער האָט שפּעטער געהייראַט, איהר געזאָגט אָפען, דאָס ער שטאַמט פון אַ געמיינער משפּחה, איז אַן אָרעמאַן, און האָט געהאַט אַ פּעטער, וועלכער איז געהאַנגען געוואָרען. אויף דעם האָט איהם די דאַמע געענטפערט, דאָס איהר יחוס איז אַזוי קליין ווי זיינער, זי איז אַזוי אָרעם ווי ער, און ווען זי האָט ניט קיין געהאַנגענעם פּעטער, האָט זי אָבער קרובים, וואָס פאַרדינען מען זאָל זיי הענגען.

יחוס איז פיל, אָבער גוטע דערציהונג איז מעהר ווי יחוס.

די פּראָזעס און זאַצען.

Dr. Samuel Johnson, the eminent English scholar,	דר. סעמיועל דזשאָהנסאָן, דער גרויסער ענגלישער געלעהרטער,
in proposing to the lady whom he afterwards married,	פּאָרלעגענדיג הייראַט צו דער דאַמע, מיט וועלכער ער האָט דערנאָך חתונה געהאַט,
told her himself	האָט איהר געזאָגט אַליין
that he was of mean descent,	דאָס ער איז געווען פון געמיינער אָפּ־שטאַמונג,
had no money	האָט ניט געהאַט קיין געלט,
and had had an uncle who was hanged.	און האָט געהאַט אַ פּעטער, וועלכער איז געהאַנגען געוואָרען.
To this the lady replied	אויף דעם האָט איהם די דאַמע געענט־פּערט,
that her birth was as low as his,	דאָס איהר געבורט (אָפּשטאַמונג) איז געווען אַזוי נידעריג ווי זיינע,
that she was equally without money,	דאָס זי איז געווען גלייך (ווי ער) אָהן געלט,
and that if she had never had an uncle who was hanged,	און אויב זי האָט ניט געהאַט קיין פּע־טער, וואָס איז געהאַנגען געוואָרען,
she had many relations who deserved hanging.	האָט זי געהאַט פילע קרובים, וועלכע האָבען פאַרדינט (מען זאָל זיי הענגען.

די ווערטער.

דערנאָך, שפּעטער	**afterwards** (עפ'טערוואָרדז)	הויך, גרויס	**eminent** (ע'מינענט)
געמיין, נידעריג	**mean** (מין)	געלעהרטער	**scholar** (סקאָ'לער)
אָפּשטאַמונג	**descent** (דיסע'נט)	פּאָרלעגען, פאַרשלאָגען ; פּאָרלעגען הייראַט	**to propose** (פּראָופּאָ'ז)

א קרוב, א קרובה	relation (רילעי'שאָן)
פאַרדינען	to deserve (דיזוי'רוו)
דערציהונג, גוטע האָדעוואַניע, בילדונג	breeding (ברי'דינג)
פעטער	uncle (אַנקל)
געבורט, אָפּשטאַמונג	birth (בוירטה)
נידעריג	low (לאָו)
גלייך, אויף דעם זעלבינען אופן	equally (אי'קוועלי)
אָהן	without (ווידהאַ'וט)

געשפּרעך.

Who was Dr. Samuel Johnson ?

He was an eminent English scholar.

What did he tell the lady to whom he proposed ?

He told her that he was of low birth, was poor, and had had an uncle who was hanged.

What did the lady reply ?

She replied that her descent was as mean as his, she was equally poor, and had many relations who deserved to be hanged.

So she agreed to marry him ?

She did.

§116 די שטומע קאָנסאָנאַנטען.

איינינע קאָנסאָנאַנטען זיינען שטום, ד. ה. זיי ווערען ניט אויסגעשפּראָ־כען, ווען זיי געפינען זיך אין געוויסע שטעלונגען. דיזע זיינען: k, h, g, b, t, n, gh, l.

b איז שטום נאָך m און פאַר t; צ. ב.

א חוב	debt (דעט)
א ספק	doubt (דאַוט)
שטום	dumb (דאַם)
א לאַם	lamb (לעם)

h איז שטום אין פאָלגענדע ווערטער:

עהרליך	honest (אָ'נעסט)
א יורש	heir (עיר)
א שטונדע, שעה	hour (אור)
עהרע, כבוד	honor (אָ'נאָר)

k, g זיינען שטום פאַר n, מיט וועלכען זיי געהערען צו איין זילבע; צ. ב.

קני	knee (ני)
וויסען	know (נאָו)
צייכען	sign (סאַין)
גריזשען	gnaw (נאָא)

l איז שטום צווישען f—a, k—a, m—a און k—o; צ. ב.

שטיל	calm (קאָם)
לייט	folk (פאָוק)
קאַלב	calf (קאַף)
רעדען	talk (טאָאק)

n איז שטום נאָך m אין איין זילבע:

הימנע, פּזמון	hymn (הים)
הערבסט	autumn (אָא'טאָם)

איז gh שטום אימער נאָך i און אין מעהרערע ווערטער נאָך ou, au; צום ביישפּיל:

טייג	dough (דאָו)	הויך	high (האַי)
הגם, כאָטש	though (דהאָו)	נאַכט	night (נאַיט)
גאָרנישט	naught (נאָאַט)	גלייך	straight (סטרעיט)

t איז שטום צווישען f—en, s—l, s—en; צ. ב.

דאָרן	thistle (טהיסל)	אָפט	often (אָפ'ן)
איילען	hasten (העיסן)	ווייך מאַכען	soften (סאָפ'ן)
באַפעסטיגען	fasten (פעסן)	פייפען	whistle (הוויסל)

w איז שטום: 1) אין די ווערטער answer (ע'נסער) ענטפער, sword (סאָורד) שווערד, who (הו) ווער (אַזוי אויך אין whose, whom), whole (האָול) גאַנץ, wholly (האָול'לי) אין גאַנצען.

2) אימער פאַר r; צ. ב.

שרייבען	write (ראַיט)	איינוויקלען	wrap (רעפּ)
אומרעכט	wrong (ראָנג)	רואינע	wreck (רעק)

Thirty-third Lesson—דריי־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

##ביידע האָבען דעם זעלביגען טעות.

The	following	story	is	told	of	William	Thackeray,
דהי	פאָל'לאָואינג	סטאָו'רי	איז	טאָולד	אָוו	וויל'יעם	טהעיקערעי
די	פאָלגענדע	געשיכטע	ווערט	דער־צעהלט	פון	—	—

the	great	English	novelist	and	critic.
דהי	גרעיט	אינ'גליש	נאָ'וועליסט	ענד	קרי'טיק
דעם	גרויסען	ענגלישען	שרייבער פון דער־צעהלונגען	און	קריטיקער

During	a	visit	to	Rome	Thackeray	stayed	out
דיו'רינג	עי	וויי'זיט	טו	ראָום	טהעי'קערעי	סטעיד	אַוט
וועהרענד	אַ	באַזוך	צו, אין	רוים	—	איז געבליבען	אויס

rather	late	one	evening	among	the	ruins	of	the
ראַ'דהער	לעיט	וואַן	איוו'נינג	עמאָ'נג	דהי	רו'אינז	אָוו	דהי
עטוואָס	שפּעט	איין	אָווענט	צווישען	די	רואינען	פון	דער

ancient	city.	On	returning	to	his	hotel	he	was
עי'נשענט	סי'טי	אָן	ריטויר'נינג	טו	היז	האָטעל'	הי	וואָז
אַלטער	שטאָט	אויף, ביים	צוריקקעהרען זיך	צו	זיין	האָטעל	ער	ז'געוואָרען

met	by	a	man	whom	he	took	to	be	a	robber.
מעט	באי	עי	מען	הום	הי	טוק	טו	בי	עי	ראָ'בער
באגעגנט	פון	א	מאן	וועלכען	ער	ט'גענומען	צו	זיין	א	רויבער
						האט אנגענומען פאר				

Thackeray	shouted	at	him	and	gesticulated	so
טהע'קערעי	שא'וטעד	עט	הים	ענד	דזשעסטי'קיולעיטעד	סאו
—	האט געשריען	אויף	איהם	און	ט'געמאכט הויות	אזוי

fiercely	that	to	the	astonishment	of	the	novelist	the
פירס'לי	דהעט	טו	דהי	עסטאָ'נישמענט	אוו	דהי	נאָ'וועליסט	דהי
מורא'דיג	דאס	צו	דער	איבערראשונג	פון	דעם	נאוועלען־שרייבער	דער

man	handed	him	his	watch	and	made	off	as	fast
מען	העג'דעד	הים	היז	וואטש	ענד	מעיד	אָף	עז	פעסט
מאן	האט איבערגע־געבען	איהם	זיין	זייגערל	און	ט'געמאכט	אוועק	אזוי	גיך
						איז אוועקגעלאָפען			

as	he	could.	They	had	each	mistaken	the	other
עז	הי	קוד	דהעי	העד	איטש	מיסטעי'קן	דהי	אַ'דהער
ווי	ער	האט געקענט	זיי	האבען געהאט	יעדערער	פאלש אנגענומען	דעם	אנדערן

for	a	highwayman.
פאָר	עי	האי'וועימען
פאר	א	גאסענרויבער

פרייע איבערזעצונג.

פאלגענדע געשיכטע ווערט דערצעהלט פון וויליאם טהעקערעי, דעם גרויסען ענגלישען נאוועלען־שרייבער און קריטיקער.

בשעת ער איז געווען אויף א באזוך אין רוים איז טהעקערעי איין אווענט פארבליבען שפעט צווישען די חורבות פון דער אלטער שטאט, וועלכע ער האט באקוקט. צוריקקעהרענדיג זיך צו זיין האטעל, האט ער אנגעטראפען א מאן, וועלכען ער האט אנגענומען פאר א רויבער. טהעקערעי האט געמאכט אזעלכע ווילדע געשרייען און הויות, דאס צו זיין איבערראשונג האט דער מאן איהם דערלאנגט זיין זייגערל און איז אוועקגעלאפען אזוי שנעל ווי ער האט געקענט. זיי האבען איינער דעם אנדערן אנגענומען פאר א גאסענרויבער!

די פראזעס און זאצען.

The following story is told of William Thackeray,	די פאלגענדע געשיכטע ווערט דער־צעהלט פון וויליאם טהעקערעי,
the great English novelist and critic.	דעם גרויסען ענגלישען נאוועלען־שריי־בער און קריטיקער.
During a visit to Rome	אין דער צייט פון א באזוך אין רוים
Thackeray stayed out rather late one evening	איז טהעקערעי אויסגעבליבען שפעטליך איין אווענט
among the ruins of the ancient city.	צווישען די רואינעס (חורבות) פון דער אלטער שטאט.
On returning to his hotel	צוריקקעהרענדיג זיך צו זיין האטעל

he was met by a man	איז ער אָנגעטראָפען (באגעגענט) געוואָרען פון א מענשען,
whom he took to be a robber.	וועלכען ער האָט אָנגענומען פאר א רויבער.
Thackeray shouted at him and gesticulated so fiercely	טהעקערעי האָט געשריען אויף איהם און האָט געמאַכט הויות אַזוי ווילד,
that to the astonishment of the novelist	דאָס צו דער איבערראַשונג פון דעם נאָוועלען־שרייבער
the man handed him his watch	האָט דער מאַן דערלאַנגט איהם זיין זייגערל
and made off as fast as he could.	און איז אַוועקגעלאָפען אזוי שנעל ווי ער האָט געקענט.
They had mistaken each other for a highwayman.	זיי האָבען פאַלש אָנגענומען איינער דעם אנדערן פאר א גאַסענרויבער.

די ווערטער.

fiercely (פי׳רסלי) ווילד, שרעקליך

astonishment (עסטאָ׳נישמענט) פאַר־וואונדערונג, איבערראַשונג

to hand (הענד) איבערגעבען, דער־לאַנגען

to make off זיך אַוועקמאַכען, אַוועק־לויפען

fast (פעסט) גיך, שנעל

mistaken (מיסטעי׳קן) פאַלש אָנגע־נומען

to mistake (מיסטעי׳ק) פאַלש אָנ־נעהמען, האָבען א טעות

each (איטש) יעדער

each other איינער דעם אנדערן

highwayman (האַי׳וועימען) גאַסענ־רויבער

story (סטאָ׳רי) געשיכטע, מעשה

critic (קרי׳טיק) קריטיקער

to stay (סטעי) בלייבען

late (לעיט) שפעט

rather late שפעטליך

ruin (רו׳אין) רואינע, חורבה

ancient (עי׳נשענט) אַלט, פאַרצייטיג

met (מעט) באַגעגענט, אָנגעטראָפען

*to meet (מיט) באַגעגענען, אָנטרעפען

to take (טעיק) נעהמען

to take one to be... נעהמען איינעם צו זיין, ד. ה. אָננעהמען איינעם פאַר...

robber (ראָ׳בער) רויבער, גנב

to shout (שאַוט) שרייען

to gesticulate (דזשעסטי׳קיולעיט) מאַכען הויות, מאַכען תנועות

געשפרעך.

Of whom is this story told ?

It is told of Thackeray.

Who was he ?

He was a great novelist and critic.

What happened to him during his visit to Rome when he returned late one evening to his hotel ?

He met a person whom he took to be a highwayman.

What did Thackeray do ?

He shouted and gesticulated so fiercely that the man gave him his watch and ran away.

Why did the man do so ?

Because he had mistaken Thackeray for a highwayman.

So they had each mistaken the other for a robber ?

Yes, they had.

one another, each other — „איינער דעם אנדערן“ §117

מערקט די ווערטער each—other אין דעם זאַץ: they had each mistaken the other... זיי האָבן פאַלש אָנגענומען איינער דעם אנדערן...

„איינער דעם אנדערן“ ווערט אין ענגליש אויסגעדריקט דורך each other און one another. די ערשטע אַרט ווערט באַנוצט, ווען עס רעדט זיך פון צוויי פּערזאָנען אָדער זאַכען; די צווייטע—פון מעהר ווי צוויי, צ. ב. ווען מען רעדט פון צוויי פּערזאָנען, וואָס ליבען זיך, זאָגט מען: they love each other זיי ליבען איינע די אַנדערע, אָדער איינער דעם אנדערן; ווען מען רעדט פון מעהר ווי צוויי, זאָגט מען: they love one another. ווען מען וויל זאָגען וועגען צוויי פּערזאָנען: „זיי הרג'ענען זיך,“ זאָגט מען: they kill each other; ווען מען רעדט פון מעהר ווי צוויי, זאָגט מען: they kill one another או. אז. וו.

either, every, each — „יעדער“ §118

each מיינט אייגענטליך: יעדער. פאַר „יעדער“ איז דאָ נאָך אַ וואָרט: every, וועלכעס איז שוין מעהרערע מאָל פאָרגעקומען אין די פריהערדיגע לעקציאָנען. אין דיזען זין ווערט each באַנוצט ווען עס רעדט זיך פון אַ באַשטימטער צאָהל פון פּערזאָנען אָדער זאַכען, ווי צ. ב. each day of the week יעדער טאָג פון וואָך; the first day of each month דער ערשטער טאָג פון יעדען חודש; each house has nine rooms יעדעס הויז (פון אַ באַשטימטער צאָהל הייזער) האָט ניין צימערן.

every ווערט באַנוצט, ווען עס רעדט זיך פון אַן אומבאַשטימטער צאָהל פּערזאָנען אָדער זאַכען, עס מיינט „יעדער“ אָהן אַ גרענעץ; צ. ב. every man can do it יעדער מענש (עס מאַכט ניט אויס ווער) קאָן עס טאָן; every house must have windows יעטווידער הויז (עס מאַכט ניט אויס וועלכעס) מוז האָבען פענסטער; every man in the city יעדער מענש אין שטאָט או. אז. וו.

either באַדייט: יעדער פון צוויי; צ. ב.

There are trees on either side of the river.	עס זיינען דאָ בוימער אויף יעדער זייט פון טייך.
Here are two books ; you may take either.	היר זיינען צוויי ביכער, איהר קענט נעה־מען יעדען (וועלכען איהר ווילט)

די פארניינונג פון either איז neither (קיינער פון ביידע) ; צ. ב.

Will you have water or wine? | ווילט איהר האבען וואסער אדער וויין?
— Neither, thank you. | — קיינעם, דאנק אייך.

Thirty-fourth Lesson—פיר־און־דרייסיגסטע לעקציאן

דער לעבעדיגער נול.

Henri Mondeux, a simple shepherd born in
אין בארן שעפ'הוירד סימפל עי מאנדע' אנ'רי
אין נעבארן פאסטוך איינפאכער א — —

Macon, France, who had never received any instruction,
אינסטראק'שאן ע'ני ריסי'ווד נע'ווער העד הו פרענס מאקא'ן
לעהרע וועלכע ס'איז געקראגען קיינמאל ט'געהאט וועלכער פראנקרייך —

astonished the greatest mathematicians with his
היז ווידה מעטהימעטי'שענז גרעי'טעסט דהי עסטא'נישד
זיין מיט מאטעמאטיקער גרעסטע די האט איבערראשט

genius for arithmetic. But this child of nature was
וואז נעי'טשור אוו טשאילד דהיס באט עריטמה'מיטיק פאר דזשיי'ניאס
איז געוועזן נאטור פון קינד דיזעס אבער אריפמעטיקע פאר געבארענע פעהיגקייט

not only a wonderful reckoner, he was also a
עי אאל'סאו וואז הי רע'קנער וואנ'דערפול עי אונ'לי נאט
א אויך איז געוועזן ער רעכענער, בעל־חשבון וואונדערבארער א נאר ניט

man of ready wit. At one of his exhibitions a
עי עגזהיבי'שאנז היז אוו וואן עט וויט רע'די אוו מען
א עפענטליכע פארטראגען זיינע פון איינעם ביי וויץ פארטיגע, שנעלע פון מאן

joker asked him: "How many are 3 times 4?"—
פאור טאימז טהרי אר מע'ני האו הים עסקד דזשאו'קער
פיר מאל דריי זיינען פיל ווי איהם ט'געפרעגט שפאס־מאכער

"Sir," answered the shepherd without hesitating,
הע'זיטעיטינג ווידהא'וט שעפ'הוירד דהי ענ'סערד סויר
לאנג טראכטען אהן פאסטוך דער האט געענטפערט מיין הער

"by adding your person at the end it will be
בי וויל איט ענד דהי עט פויר'סן יור עד'דינג באי
זיין וועט עס סוף דעם ביי פערזאן אייער צוגעבען דורך

hundred and twenty (120)."
— טווע'נטי ענד הא'נדרעד
— צוואנציג און הונדערט

שפּריכוואָרט.

One	ounce	of	mother	wit	is	worth	a	pound
וואַן	אונס	אָוו	מאַ'דהער	וויט	איז	וואוירטה	עי	פּאונד
איין	אונץ	פון	מוטער־וויץ		איז	ווערט	אַ	פונט

of	learning.
אָוו	לוירנינג
פון	געלערנטקייט

פרייע איבערזעצונג.

אַנרי מאָנדע', אַן איינפאַכער פּאַסטוך, געבאָרען אין מאַקאָן, פראַנקרייך, וועלכער האָט קיינמאָל ניט געלערנט, האָט איבערראַשט די גרעסטע מאַטעמאַטיקער מיט זיין געבאָרענער פעהיגקייט צום רעכענען. אָבער דיזער נאַטור־מענש איז ניט נאָר געווען אַ וואונדערבארער בעל־חשבון, ער האָט אויך באַזעסען שנעלען וויץ. ביי איינעם פון זיינע עפענטליכע פאָרטראָגען האָט אַ שפּאַסמאַכער איהם געפרעגט: „וויפיל איז 3 מאָל 4?" — „מיין הער," האָט דער פּאַסטוך געענטפערט, „ווען מען זאָל צולעגען אייער פּערזאָן צום סוף (ד. ה. אַ נול), וועט די צאָהל זיין 120."

אַ קווינט מוטער־וויץ באַשטעהט קעגען אַ פונט געלערנטע חכמה.

די פראַזעס און זאַצען.

Henri Mondeux, a simple shepherd born in Macon, France,	אַנרי מאָנדע', אַן איינפאַכער פּאַסטוך, געבאָרען אין מאַקאָן, פראַנקרייך,
who had never received any instruction,	וועלכער האָט קיינמאָל ניט געקראָגען וועלכע עס איז לעהרע,
astonished the greatest mathematicians	האָט איבערראַשט די גרעסטע מאַטעמאַטיקער
with his genius for arithmetic.	מיט זיין געבאָרענער פעהיגקייט פאַר אריפמעטיקע.
But this child of nature	אָבער דיזעם נאַטור־קינד
was not only a wonderful reckoner,	איז געווען ניט נאָר אַ וואונדערבאַרער רעכענער (בעל־חשבון),
he was also a man of ready wit.	ער איז אויך געווען אַ מענש פון שנעלען וויץ.
At one of his exhibitions	ביי איינעם פון זיינע עפענטליכע פאָרטראָגען
a joker asked him :	האָט אַ שפּאַסמאַכער איהם געפרעגט :
"How many are 3 times 4 ?"	„וויפיעל איז 3 מאָל 4 ?" —
— "Sir," answered the shepherd without hesitating,	„מיין הער," האָט געענטפערט דער פּאַסטוך ניט לאַנג טראַכטענדיג,
"by adding your person at the end it will be 120."	„צוגעבענדיג אייער פּערזאָן צו ענדע וועט עס זיין 120."

די ווערטער.

wonderful (וואָ'נדערפול) וואונדערבאר
reckoner (רע'קנער) רעכענער, בעל-חשבון
ready (רע'די) פאַרטיג, גרייט ; שנעל, פלינק
exhibition (עגזהיבי'שאָן) ארויסווייזונג, עפענטליכער פאָרטראַג
to hesitate (הע'זיטעיט) לאַנג טראַכטען, זיך קווײנקלען
to add (עד) צוגעבען
person (פוירסן) פערזאָן
end (ענד) ענדע, סוף
ounce (אונס) אונץ
mother (מאָ'דהער) מוטער
mother wit מוטער-וויץ, געבאָרענער וויץ
pound (פאונד) פונט
shepherd (שע'פהוירד) פאַסטוך
born (באָרן) געבאָרען
*__to bear__ (בעיר) געבוירען ; פאַרגאַנגענע צייט: **bore** (באָור)
to receive (ריסי'וו) דערהאַלטען, באַקומען
instruction (אינסטראָ'קשאָן) לעהרע, אונטעררינכט
to astonish (עסטאָ'ניש) איבעראַשען
mathematician (מעטהימעטי'שען) מאַטעמאַטיקער
genius (דזשי'ניאַס) זשעני, געבאָרענע פעהיגקייט ; גאונות
arithmetic (עריטה'מיטיק) אריפמעטיקע, רעכענען
nature (נעי'טשור) נאַטור

נייע ווערטער.

number (נאַ'מבער) צאָהל
cipher (סאַי'פער) ; א נול (ציפער 0) ; א גאָרנישט
fun (פאָן) שפּאַס
although (אָאלדהאָו')
though (דהאָו) } הגם, כאָטש

געשפּרעך.

Who was Henri Mondeux ?

He was a simple shepherd, but he was a wonderful reckoner although he had never received any instruction.

Where was he born ?

He was born in Macon, France.

What did a joker ask him at one of his exhibitions ?

He asked him : "How many are three times four ?"

Why did he ask him such a simple question ?

Because the foolish man wanted to make fun of him ; but he received a sharp answer.

What did the shepherd answer ?

He answered that by adding the joker's person to 3 times 4 the number would be 120.

Then the joker was a cipher ?

Yes, that is what he was !

Thirty-fifth Lesson—פינף־און־דרייסיגסטע לעקציאן

א פריידיגער א לץ.

The following anecdote is told of a preacher
פרי'טשער עי אוו טאולד איז ע'נעקדאוט פא'לאואינג דהי
פריידיגער א פון דערצעהלט ווערט מעשה'לע פאלגענדע די

who fooled his congregation three times in succession
סאקסע'שאן איז טאימז טהרי קאנגריגעי'שאן היז פולד הו
רייהע אין מאל דריי געמיינדע זיין ט אפגענארט וועלכער
(אין רייהע =) אין דער רייהע, נאכאנאנד

by jocular replies. The first time he ascended the
דהי עסע'נדעד הי טאים פוירסט דהי ריפלאייז דזשא'קיולער באי
די האט באשטיגען (ווען) ער מאל ערשטען דעם ענטפערם שפאסיגע דורך

pulpit he said: "Dear brethren, do you know
נאו יו דו ברע'דהרען דיר סעד הי פאל'פיט
וויסען איהר טוט ברידער טייערע האט געזאגט ער בימע

what I am going to say?" — They replied:
ריפלאייד דהעי סעי טו גאו'אינג עם אי הוואט
האבען געענטפערט זיי זאגען געהענדיג בין איך וואס
(איך בין געהענדיג =) איך וויל

"No;" whereupon he said: "Of what use is it to
טו איט איז יוס הוואט אוו סעד הי הווערעפא'ן נאו
צו עס איז נוץ וואס־פאר־א פון האט געזאגט ער אויף וואס ניין

preach to ignoramuses?" and came down from the
דהי פראם דאון קעים ענד איגנארעי'מאסיז טו פריטש
דער פון ארונטער איז געקומען און אומוויסענדע צו, פאר פריידיגען

pulpit. The next time, when he asked the same
סעים דהי עסקד הי הווען טאים נעקסט דהי פאל'פיט
זעלביגע די האט געפרעגט ער ווען מאל נעכסטען דעם בימע

question, they answered: "Yes, we know;"
נאו ווי יעס ענ'סערד דהעי קווע'סטשאן
וויסען מיר יע האבען געענטפערט זיי פראגע

whereupon he said: "Then, it is useless for me
מי פאר יו'סלעס איז איט דהען סעד הי הווערעפא'ן
מיר פאר נוצלאז איז עס דאן האט געזאגט ער אויף וואס
(איז עס =) איז עס

to tell you," and came down. The third time,
טאים טהוירד דהי דאון קעים ענד יו טעל טו
מאל דריטען דעם ארונטער איז געקומען און אייך זאגען צו

having taken counsel together, the congregation
קאנגריגעי'שאן . דהי טוגע'דהער קאו'נסעל טעי'קען העי'ווינג
געמיינדע די צוזאמען ראט גענומען האבענדיג
נאך דעם ווי זיי האבען זיך בעראטען

prepaired an answer which they thought would
וואוד טהאאט דהעי הוויטש ע'נסער ען פריפעי'רד
וועט האבען געדענקט זיי וועלכער ענטפער אן האבען צוגעגרייט

corner their joker-preacher, and said: "Some of us
אס אוו סאם סעד ענד פרי'טשער דזשאו'קער דהעיר קא'רנער
אונז פון מאנכע האבען געזאגט און פריידיגער שפאסמאכער־ זייער צודריקען
צום וואנט

know, and some don't;" whereupon he promptly
פרא'מטלי הי הווערא'פאן דאונט סאם ענד נאו
שנעל, גלייך ער אויף וואס טוען ניט מאנכע און ווייסען
(ווייסען ניט)

replied: "Let those who know tell those who
הו דהאוז טעל נאו הו דהאוז לעט ריפלא'יד
וועלכע יענע זאגען ווייסען וועלכע יענע לאזען, זאלען ט'געענטפערט

don't," and once more came down.
דאון קעים מאור וואנס ענד דאונט
ארונטער איז ער געקומען מעהר אמאל און טוען ניט
נאך אמאל

פרייע איבערזעצונג.

פאלגענדע מעשה'לע ווערט דערצעהלט פון א פריידיגער א לץ, וועלכער האט דריי מאל נאכאנאנד אפגענארט זיין געמיינדע מיט שפאסיגע תשובות. דעם ערשטען מאל, ווען ער איז ארויף אויף די בימע, האט ער געזאגט: „רבותי, ווייסט איהר וואס איך וועל ריידען?" — זיי האבען געענטפערט: „ניין;" האט ער געזאגט: „וואס איז די פעולה צו ריידען פאר אומוויסענדע?" און איז אראפ פון דער בימע. דעם צווייטען מאל, ווען ער האט זיי געפרעגט די זעלביגע פראגע, האבען זיי זיך געקליגט און געענטפערט: „יע, מיר ווייסען;" האט ער געזאגט: „איז דאך גאר קיין נוץ ניט פאר אייך צו ריידען," און איז ווידער אראפ. דעם דריטען מאל האט די געמיינדע זיך בעראטען און צוגע־גרייט אן ענטפער, וועלכער זיי האבען געדענקט וועט זייער פריידיגער צודריקען צום וואנט, און האבען געזאגט: „א טייל פון אונז ווייסען און א טייל ווייסען ניט;" אויף דעם האט דער פריידיגער גלייך געענטפערט: „מא זאלען די וואס ווייסען זאגען יענע וואס ווייסען ניט," און ער איז נאך אמאל ארונטער פון דער בימע.

די פראזעס און זאצען.

The following anecdote is told by a preacher	פאלגענדע מעשה'לע ווערט דערצעהלט פון א פריידיגער,
who fooled his congregation three times in succession	וועלכער האט אפגענארט זיין געמיינדע דריי מאל נאכאנאנד

by jocular replies.	מיט שפּאַסיגע ענטפערס.
The first time he ascended the pulpit he said :	דעם ערשטען מאָל, ווען ער איז ארויף אויף די בימע האָט ער געזאָגט :
"Dear brethren, do you know what I am going to say ?"	„ליבע ברידער, ווייסט איהר וואָס איך וועל ריידען ?"
They replied : No ;"	זיי האָבען געענטפערט : „ניין :"
whereupon he said :	אויף וועלכעס ער האָט געענטפערט :
"Of what use is it to preach to ignoramuses ?"	„וואָס פאַר א נוץ איז עס צו פּריידיגען פאַר אומוויסענדע ?"
and came down from the pulpit.	און איז ארונטערגעגאַנגען פון דער בימע.
The next time, when he asked the same question,	דעם נעכסטען מאָל, ווען ער האָט גע־פרעגט די זעלביגע פראַגע,
they answered: "Yes, we know;"	האָבען זיי געענטפערט : „יע, מיר ווייסען :"
whereupon he said :	אויף וועלכעס ער האָט געזאָגט :
"Then it is useless for me to tell you,"	„דאַן איז עס נוצלאָז פאַר מיר אייך צו זאָגען."
and came down.	און ער איז ארונטערגעגאַנגען.
The third time,	דעם דריטען מאָל,
having taken counsel together,	האָבענדיג באַראַטען זיך צוזאַמען,
the congregation prepared an answer	האָט די געמיינדע צוגעגרייט אַן ענט־פער
which they thought would corner their joker-preacher,	וועלכער זיי האָבען געדענקט וועט צו־דריקען צום וואַנט זייער פּריידיגער דעם ליץ,
and said : "Some of us know, and some don't ;"	און האָבען געזאָגט : „מאַנכע פון אונז ווייסען און מאַנכע ווייסען ניט :"
whereupon he promptly replied :	אויף וואָס ער האָט גלייך געענטפערט:
"Let those who know tell those who don't,"	„זאָלען די וואָס ווייסען זאָגען יענע וואָס ווייסען ניט."
and once more came down.	און נאָך אמאָל איז ער ארונטערגעגאַנגען.

די ווערטער.

to ascend (עסע'נד) ארויפגעהן, ארויפשטייגען : ארויפגעהן אויף, באַשטייגען

pulpit (פּאַל'פּיט) בימע

whereupon (הוועראַפּאָ'ן) אויף וואָס, אויף וועלכעס

use (יוס) נוץ, פּעולה

to preach (פּריטש) פּריידיגען

preacher (פּרי'טשער) פּריידיגער, מגיד

to fool (פול) אָפּנאַרען, מאַכען צום נאַרען

congregation (קאָנגריגעי'אָן) גע־מיינדע, עדה, קהילה

succession (סאַקסע'שאָן) פאָלגע, רייהע, סדר

in succession נאָך דער רייהע, כסדר, נאָכאַנאַנד

to prepare (פּריפּעי'ר)	צוגרייטען
to corner (קאָ'רנער)	ווינקלען, ד. ה. צודריקען צום וואַנט
***corner** (קאָ'רנער)	א ווינקעל
don't (דאָונט)	אָפּקירצונג פון **do not**
joker (דזשאָו'קער)	שפּאַסמאַכער, לץ
promptly (פּראָ'מטלי)	באַלד, גלייך, שנעל
ignoramus (איגנאָרעי'מאַס)	אום-וויסענדער, עם-הארץ
useless (יוס'לעס)	נוצלאָז, אָהן נוץ
to keep (קיפּ)	האַלטען
counsel (קאַו'נסעל)	ראַט, עצה
to keep counsel	אָפּהאַלטען א באַ-ראַטונג, זיך באַראַטען
together (טוגע'דהער)	צוזאַמען

געשפּרעך.

What did the jocular preacher do one day ?

He fooled his congregation three times in succession.

What did he ask his congregation when he ascended the pulpit the first time ?

He asked them whether they knew what he was going to say ?

What did he say when they answered "No ?"

He said it was of no use to preach to ignoramuses.

What did the congregation answer when he asked the same question the next time ?

They answered : "Yes, we know."

What did he say then ?

He said if they knew it was useless to tell them.

What did the congregation do then ?

They took counsel together and prepared an answer which they thought would corner him, and said : "Some of us do, and some of us don't."

Was the preacher cornered by this answer ?

No, indeed ; for he said to them : "Let those who know tell those who don't."

§119 באַדייטונג פון more

מערקט די פראַזע : once more איינמאָל מעהר, ד. ה. נאָך אַמאָל.
דאָס וואָרט more ווערט אָפט באַנוצט אין דער באַדייטונג "נאָך;" צ. ב.

Ten years more.	נאָך צעהן יאָהר.
Give me some more coffee.	גיט מיר נאָך אביסעל קאַווע.
Have you any more books ?	האָט איהר נאָך וועלכע ביכער ?
What more do you want ?	וואָס נאָך ווילט איהר ?

Thirty-sixth Lesson—זעקס־און־דרייסיגסטע לעקציאן

דער פוילער אייזעל.

(א פאבעל.)

A man wished to purchase an ass, and agreed
ענרי'ד ענד עס ען פויר'טשעיס טו ווישד מען עי
ט'אפגעמאכט און אייזעל אן קויפען האט געוואלט מאן א

with its owner to take it on trial before he
הי ביפאו'ר טראי'על אן איט טעיק טו או'נער איטס ווידה
ער איידער פראבע אויף איהם נעהמען צו אייגענטימער זיין מים

bought it. He took the ass home and put it in
אין איט פוט ענד האום עס דהי טוק הי איט באאט
אין איהם ט'אוועק־געשטעלט און אהיים אייזעל דעם ט'גענומען ער איהם ט'געקויפט

the yard with the other asses, upon which it
איט הוויטש אפא'ן ע'סיז א'דהער דהי ווידה יארד דהי
ער וועלכעס נאך אייזלען אנדערע די מיט הויף דעם

joined itself with the greatest eater and the laziest
לעי'זיעסט דהי ענד אי'טער גרעי'טעסט דהי ווידה איטסעלף דזשאינד
פוילסטען דעם און פרעסער גרעסטען דעם מיט זיך ט'פאראייניגט

of them all and kept away from the others. The
דהי א'דהערז דהי פראם עוועי' קעפט ענד אאל דהעם אוו
דער אנדערע די פון אוועק ט'געהאלטען און אלע זיי פון

man put a halter on it and led it back to its
איטס טו בעק איט לעד ענד איט אן האא'לטער עי פוט מען
זיין צו צוריק איהם האט גע־פיהרט און איהם אויף שטריקעל א האט ארויפגעטאן מאן

owner. — "How could you try it in so short a
עי שארט סאו אין איט טראי יו קוד האו — או'נער
א קורצע אזוי אין איהם פרובירן איהר האט געקענט ווי אזוי — אייגענטימער
אזא קורצע

time?" said the owner. — "I need not try it,"
איט טראי נאט ניד אי — או'נער דהי סעד טאים
איהם פרובירען ניט ברויך איך — אייגענטימער דער האט געזאגט צייט

answered the man. "I know that it will be just
דזשאסט בי וו'ל איט דהעט נאו אי מען דהי ענ'סערד
גראדע זיין וועט ער דאס ווייס איך מאן דער האט געענטפערט

such	another	as	the	one	which	of	all	the	rest	it
סאטש	ענא'דהער	עז	דהי	וואן	הוויטש	אוו	אאל	דהי	רעסט	איט
אזעלכער	אנדערער	ווי	דער	איינער	וועלכען	פון	אלע	די	איבעריגע	ער

(such another: נאך איינער אזא)

chose	for	a	companion.”
טשאוז	פאר	עי	קאמפע'ניאן
האט אויס־געקליבען	פאר	א	חבר

שפריכווערטער.

Like	will	to	like.
לאיק	וויל	טו	לאיק
גלייך	וויל, ציהט	צו	גלייך

Birds	of	a	feather	flock	together.
בוירדז	אוו	עי	פע'דהער	פלאק	טוגע'דהער
פויגלאך	פון	איין	פעדער	זאמלען זיך	אינאיינעם

(of a feather: פון זעלביגען מין)

Sloth	is	the	key	to	poverty.
סלאוטה	איז	דהי	קי	טו	פא'ווערטי
פוילקייט	איז	דער	שליסעל	צו	ארימקייט

Idleness	is	the	mother	of	all	vices.
איידלנעס	איז	דהי	מא'דהער	אוו	אאל	וואיסיז
פוילקייט	איז	די	מוטער	פון	אלע	שלעכטע מידות

פרייע איבערזעצונג.

איינער האט געוואלט קויפען אן אייזעל און האט אפגעמאכט מיט זיין אייגענטימער איהם צו נעהמען אויף פראבע איידער ער קויפט איהם. ער האט גענומען דעם אייזעל צו זיך און האט איהם אוועקגעשטעלט אין הויף מיט די אנדערע אייזלען. דא האט זיך דער אייזעל גלייך צוזאמענגעפארט מיט דעם גרעסטען פרעסער און דעם גרעסטען פוילענצער און האט געוויכט פון אלע אנדערע. דער מאן האט איהם באלד אנגעטאן א שטריקעל און אוועקגעפיהרט צוריק צו זיין אייגענטימער. — „ווי אזוי האט איהר איהם געקענט אויספרו־בירען אין אזא קורצער צייט?“ האט געפרעגט דער אייגענטימער. — „איך ברויך איהם ניט צו פרובירען,“ האט געענטפערט דער מאן. איך וויים, דאס ער וועט זיין גראדע אזא ווי דער, וועלכען ער האט זיך אויסגעקליבען פאר א חבר.“

גלייך ציהט צו גלייך (יעדערער זוכט זיין גלייכען).

פויגלאך פון איין מין זאמלען זיך אינאיינעם.

פוילקייט איז דער שליסעל צו ארעמקייט (אין אידיש: אז מ'איז פויל, האט מען ניט אין מויל).

פוילקייט איז די מוטער פון אלע שלעכטע מידות.

די פּראָזעס און זאַצען.

A man wished to purchase an ass,	א מאַן האָט געוואָלט קויפען אַן אייזעל
and agreed with its owner to take it on trial before he bought it.	און האָט אָפּגעמאַכט מיט זיין אייגענטימער צו נעהמען איהם אויף פּראָבע איידער ער קויפט איהם.
He took the ass home	ער האָט גענומען דעם אייזעל אהיים (צו זיך)
and put it into the yard with the other asses,	און האָט איהם אוועקגעשטעלט אין דעם הויף מיט די אַנדערע אייזלען,
upon which it joined itself with the greatest eater and laziest of them all	נאָך וועלכעם ער האָט זיך פּאַראייניגט מיט דעם גרעסטען פרעסער און פוילסטען פון זיי אַלע
and kept away from the others.	און האָט זיך געהאַלטען אוועק (האָט געוויכט) פון די אַנדערע.
The man put a halter on it	דער מאַן האָט אַרויפגעטאָן אַ שטריקעל אויף איהם
and led it back to its owner.	און האָט איהם געפיהרט צוריק צו זיין אייגענטימער. —
"How could you try it in so short a time?"	„ווי אזוי האָט איהר געקענט איהם אויספּרובירען אין אַזאַ קורצע צייט?“
said the owner. —	האָט געזאָגט דער אייגענטימער. —
"I need not try it,"	„איך דאַרף איהם ניט פּרובירען,“
answered the man.	האָט געענטפערט דער מאַן.
"I know that it will be just such another	„איך ווייס, דאָס ער וועט זיין גראַדע נאָך אַזעלכער
as the one	ווי דער איינער,
which of all the rest	וועלכען פון די אַלע איבעריגע
it chose for a companion."	ער האָט אויסגעקליבען פאַר א חבר.“

די ווערטער.

to purchase (פּוי'רטשעיס)	קויפען	upon which	נאָך וועלכעם
ass (עס)	אייזעל	to join (דזשאָין)	פּאַראייניגען
to agree (עגרי')	איינשטימען; אָפּמאַכען	eater (אי'טער)	עסער, פרעסער
owner (אָו'נער)	אייגענטימער, באַזיצער, בעל-הבית	laziest (לעי'זיעסט)	דער פוילסטער
trial (טראַי'על)	פּראָבע	*lazy (לעי'זי)	פויל
home (האָום)	היים; אהיים, צו זיך	to keep (קיפּ)	האַלטען, זיך האַלטען
yard (יאַרד)	הויף	away (עוועי')	אוועק
upon (אָפּאָ'ן)	אויף; נאָך	to keep away	זיך האַלטען אוועק, ווייכען

גלייך, גלייכעם — like (לאַיק)
װעלען — will (װיל)
אַ פֿויגעל — bird (בוירד)
פֿעדער — feather (פֿע'דהער)
זיך זאַמלען, זיך גרופּירען (אין סטאַדעס, אין טשאַטעס) — to flock (פֿלאָק)
צוזאַמען, אינ־איינעם — together (טוגע'דהער)
פֿוילקייט — sloth (סלאָטה)
שליסעל — key (קי)
אָרעמקייט — poverty (פּאָ'װערטי)
פֿוילקייט, ליידיג־געהן — idleness (אַי'דלנעס)
מוטער — mother (מאַ'דהער)
שלעכטע מידה, פֿאַרדאָרבענהייט, זינד — vice (װאַיס)

אַ שטריקעל, אַ צוים־שטריקעל — halter (האָ'לטער)
האָט געפֿיהרט — led (לעד)
פֿיהרען; פּאַרטיציפּ און פֿאַרגאַנגענע צייט led — *to lead (ליד)
צוריק — back (בעק)
פּראָבירען — try (טראַי)
אַזעלכער, אַזאַ — such (סאַטש)
נעטיג האָבען, ברויכען — to need (ניד)
אַנדערער, נאָך איינער — another (ענאַ'דהער)
נאָך איינער אַזעלכער — such another
האָט אויסגעקליבען — chose (טשאָוז)
אויסקלייבען, אויסװעהלען; פּאַרטיציפּ: chosen (טשאָוזן) — *to choose (טשוז)
קאַמפּאַ־ניאָן, חבר — companion (קאַמפּע'ניאַן)

געשפּרעך.

What did the man wish to purchase?

He wished to purchase an ass.

What did he do?

He agreed with its owner to take it on trial,

Where did he put the ass?

He put it into the yard with the other asses.

What did the ass do after the man had put it there?

It joined itself with the greatest eater and the laziest of them.

What did the man do when he saw that?

He led the ass back to its owner.

What did the owner ask him?

He asked him how he could try the ass in such a short time.

What did the man say?

He said that he did not need to try it, because he knew it would be just like its companion.

§120 דאָס צייטוואָרט need

מערקט דעם זאַץ: I need not try it (איך דאַרף איהם ניט פּראָבירען)
אַנשטאָט: I do not need to try it.

װען need קומט מיט אַן אַנדער צייטװאָרט, װי דאָ מיט דעם צייטװאָרט try, װערט פֿאַר דעם דאָזיגען צייטװאָרט אויסגעלאָזען דאָס װערטעל to, און פֿאַר דעם װאָרט not װערט אויסגעלאָזען do; אַלזאָ אַנשטאָט: I do not need to try קען געזאָגט װערען: I need not try.

אין פאַרבינדונג מיט אַן אַנדער צייטוואָרט, ווי אין דעם געגעבענעם זאַץ, קומט need אָהן דער ענדונג s פאַר די דריטע פּערזאָן איינצאָהל; מען זאָגט צ. ב. he need not go (ער ברויכט ניט צו געהן) אַנשטאַט: he needs not go.

מען זאָל געדענקען, דאָס מען קען דאָס צייטוואָרט need באַנוצען אויף צוויי אַרטען; מען קען זאָגען:

I need not try. אדער: I do not need to try.	איך ברויך ניט צו פּראָבירען.
He need not go. אדער: He does not need to go.	ער ברויכט ניט צו געהן.

ווען need קומט פאַר זיך אַליין, ניט מיט אַן אַנדער צייטוואָרט נאָך זיך, ווערט עס אימער באַנוצט רעגעלמעסיג:

I need money.	איך האָב נעטיג געלט.
He needs bread.	ער האָט נעטיג ברויט.

Thirty-seventh Lesson—זיבען־און־דרייסיגסטע לעקציאָן

זיינע פילע רעקאָמענדאַציעס.

A	businessman	once	advertised	for	an	office	boy
עֵי	בִּיזנעסמען	וואַנס	עֶדווערטאַיזד	פאָר	ען	אָפיס	באָי
אַ	געשעפטסמאַן	איינמאָל	האָט אַנאָנסירט	פאַר	אַ	קאָנטאָר	אינגעל

and	nearly	fifty	applied	for	the	place.	In	a	few
ענד	נִירלי	פִיפטי	עפּלאַיד	פאָר	דהי	פּלעיס	אין	עֵי	פיו
און	כמעט	פופציג	האָבען זיך געמאָלדען	פאַר	דעם	פּלאַץ, שטעלע	אין	אַ	ווייניגע

minutes	he	chose	one	an'	sent	the	others	away.
מִינִיטס	הִי	טשאָוז	וואָן	ענד	סענט	דהי	אָדהערז	עווּעי
מינוטען	ער	האָט אויסגעקליבען	איינעם	און	האָט געשיקט	די	אַנדערע	אַוועק

"I	should	like	to	know,"	said	a	friend	who	was
אַי	שוּד	לאַיק	טוּ	נאָו	סעד	עֵי	פרענד	הוּ	וואָז
איך	וואָלט	וועלען		וויסען	האָט געזאָגט	אַ	פריינד	וועלכער	איז געווען

present,	"on	what	ground	you	chose	that	boy.	He
פּרעזענט	אָן	הוואָט	גראַונד	יוּ	טשאָוז	דהעט	באָי	הִי
אַנוועזענד, דערביי	אויף	וועלכען	גרונט	איהר	האָט אויסגעקליבען	דעם דאָזיגען	אינגעל	ער

had not a single recommendation with him."
הים ווידה רעקאמענדעיישאן סינגל עי נאט העד
איהם, זיך מיט, ביי רעקאמענדאציע איינציגע א ניט ט'געהאט

"You are mistaken," said the man, "he had
העד הי מען דהי סעד מיסטעיקן אר יו
ט'געהאט ער מאן דער האט געזאגט געאירט, אין טעות זייט איהר

a great many :—
מע'ני גרעיט עי
מענגע, צאהל גרויסע א
א סך

"He wiped his feet when he came in ;
אין קעים הי הוועז פיט היז וואיפד הי
אריין איז געקומען ער ווען פיס זיינע האט אפגעווישט ער

showing that he was tidy.
טאיידי וואז הי דהעט שאו'אינג
ציכטיג איז געווען ער דאס וואס ווייזט

"He gave up his seat to that lame old man ;
מען אולד לעים דהעט טו סיט היז אפ געיוו הי
מאן אלטען הינקעדיגען יענעם צו זיץ, ארט זיין אויף ט'געגעבען ער

showing that he was kind.
קאינד וואז הי דהעט שאו'אינג
גוטהארציג איז געווען ער דאס וואס ווייזט

"He answered my questions promptly and
ענד פרא'מטלי קווע'סטשאנז מאי ע'נסערד הי
און גיך, שנעל פראגעס מיינע האט געענטפערט ער

respectfully ; showing that he was polite.
פאולאי'ט וואז הי דהעט שאו'אינג ריספע'קטפולי
העפליך איז געווען ער דאס וואס ווייזט מיט רעספעקט

"He lifted up the book which I purposely
פויר'פאסלי אי הוויטש בוק דהי אפ לי'פטעד הי
בכיוון איך וועלכעם בוך דאס אויף האט געהויבען ער

laid on the floor, while the others stepped over
או'ווער סטעפד א'דהערז דהי הוואיל פלאור דהי אן לעיד
איבער האבען געטראטען אנדערע די בשעת בארדען דעם אויף האב געלעגט

it ; showing that he was careful.
קעי'רפול וואז הי דהעט שאו'אינג איט
אויפמערקזאם איז געווען ער דאס וואס ווייזט איהם

"When I talked with him I noticed that his
היז דהעט נאו'טיסד אי הים ווידה טאאקד אי הוועז
זיינע דאס האב באמערקט איך איהם מיט האב גערעדט איך ווען

clothes were carefully brushed and his hair in
אין העיר היז ענד בראשד קעי'רפולי וואויר קלאוז
אין האר זיין און אפגעפוצט אקוראטנע זיינען געווען קליידער

nice order. When he wrote his name I observed
אבזוי'רווד אי נעים היז ראוט הי הוועז א'רדער נאיס
האב באמערקט איך נאמען זיין ט'געשריבען ער ווען ארדנונג שענער

that	**his**	**fingernails**	**were**	**clean**	**instead**	**of**	**being**
דהעט	היז	פײנגערנעילז	וואויר	קלין	אינסטעד	אוו	ביאינג
דאס	זיינע	פינגער־נעגעל	זיינען געווען	ריין	אנשטאט	פון, צו	זיין

dirty	**like**	**that**	**little**	**fellow's**	**in**	**the**	**blue**	**jacket.**
דוירטי	לאיק	דהעט	ליטל	פעלאָוז	אין	דהי	בליו	דזשעקעט
שמוציג	ווי	יענעם	קליינעם	יונג'ס	אין	דעם	בלויען	רעקעל

"Don't	**you**	**call**	**these**	**things**	**letters**	**of**
דאונט	יו	קאאל	דהיז	טהינגז	לעטערז	אוו
טוט ניט	איהר	אנרופען	דיזע	זאכען	בריוו	פון

recommendation ?	**I**	**do ;**	**and**	**they**	**are**	**worth**	**more**
רעקאמענדעישאן	אי	דו	ענד	דהעי	אר	וואוירטה	מאור
רעקאמענדאציע	איך	טו (עס)	און	זיי	זיינען	ווערט	מעהר

than	**all**	**the**	**fine**	**letters**	**that**	**he**	**can**	**bring**	**me."**
דהען	אאל	דהי	פאין	לעטערז	דהעט	הי	קען	ברינג	מי
ווי	אלע	די	פיינע	בריוו	וועלכע	ער	קען	ברייננען	מיר

פרייע איבערזעצונג.

א געשעפטסמאן האט אמאל אנאנסירט אין א צייטונג פאר א קאנטאר־אינגעל און עס האבען זיך געמאלדען א פופציג אינגלאך. אין איינינע מינוטען האט ער אויסגעקליבען איינעם און האט די איבעריגע אוועקגעשיקט. „איך וואלט וועלען וויסען,“ האט געזאגט א פריינד, וועלכער איז געווען דערביי, אויף וועלכען גרונט איהר האט אויסגעקליבען דעם דאזיגען אינגעל, ער האט דאך ניט געהאט קיין שום רעקאמענדאציע מיט זיך.“

„איהר האט א טעות,“ האט דער מאן געענטפערט, „ער האט געהאט גאר פילע רעקאמענדאציעס: —

„ער האט אפגעווישט די פיס בשעת ער איז אריינגעקומען; וואס וויזט, דאס ער איז ציכטיג.

„ער האט אפגעגעבען זיין ארט צו יענעם הינקעדיגען אלטען מאן; וואס וויזט, דאס ער איז גוטהארציג.

„ער האט אויפגעהויבען דאס בוך, וועלכעס איך האב בכיוון אוועקגעלעגט אויף דער ערד, בעת אלע אנדערע האבען געטראטען איבער דעם; וואס וויזט, דאס ער איז אויפמערקזאם.

„בשעת איך האב גערעדט מיט איהם האב איך באמערקט, דאס זיינע קליידער זיינען געווען אקוראטנע אפגעפוצט און זיינע האר אין שענער ארד־נונג. ווען ער האט געשריבען זיין נאמען האב איך באמערקט, דאס זיינע נעגעל זיין געווען ריין, ניט שמוציג ווי יענעם אינגעל'ס אין דעם בלויען רעקעל.

„האלט איהר ניט דיזע זאכען פאר רעקאמענדאציעס? איך יע; און זיי זיינען ווערט מעהר ווי אלע פיינע בריוו, וועלכע ער קען מיר ברייננען.“

די פראזעס און זאצען.

A businessman once advertised for an office boy,	א געשעפטסמאן האט איינמאל אנאנסירט פאר א איינגעל צום קאנטאר
and nearly fifty applied for the place.	און כמעט פופציג האבען זיך געמאלדען פאר די שטעלע.
In a few minutes he chose one	אין איניגע מינוטען האט ער אויסגעקליבען איינעם
and sent the others away.	און האט די אנדערע אוועקגעשיקט.
"I should like to know,"	„איך וואלט וועלען וויסען,"
said a friend who was presnet,	האט געזאגט א פריינד, וועלכער איז געווען דערביי,
"on what ground you chose that boy.	„אויף וועלכען גרונט איהר האט אויסגעקליבען דעם דאזיגען אינגעל.
He had not a single recommendation with him."	ער האט ניט געהאט קיין איינציגע רעקאמענדאציע מיט זיך."
"You are mistaken," said the man,	„איהר האט א טעות," האט געזאגט דער מאן,
"he had a great many : —	„ער האט געהאט זעהר פילע : —
"He wiped his feet when he came in ;	ער האט אפגעווישט זיינע פיס, ווען ער איז אריינגעקומען,
showing that he was tidy.	וואס ווייזט, דאס ער איז ציכטיג.
"He gave up his seat to that lame old man ;	„ער האט אפגעגעבען זיין ארט צו יענעם הינקעדיגען אלטען מאן ;
showing that he was kind."	וואס ווייזט, דאס ער איז גוטהארציג.
"He answered my questions promptly and respectfully ;	„ער האט געענטפערט מיינע פראגעס גיך און מיט רעספעקט ;
showing that he was polite.	וואס ווייזט, דאס ער איז העפליך.
"He lifted up the book	„ער האט אויפגעהויבען דאס בוך,
which I purposely laid on the floor	וועלכעס איך האב בכיוון געלעגט אויף דעם באדען,
while the others stepped over it ;	בעת די אנדערע האבען געטרעטען איבער איהם ;
showing that he was careful.	וואס ווייזט, דאס ער איז אויפמערקזאם.
"When I talked with him	„ווען איך האב גערעדט מיט איהם
I noticed that his clothes were carefully brushed	האב איך באמערקט, דאס זיינע קליידער זיינען געווען אקוראטנע אפגעפוצט
and his hair in nice order.	און זיינע האר אין שענער ארדנונג.
When he wrote his name	ווען ער האט געשריבען זיין נאמען
I observed that his fingernails were clean	האב איך באמערקט, דאס זיינע נעגעל זיינען געווען ריין
instead of being dirty	אנשטאט צו זיין שמוציג
like that little fellow's	ווי יענעם קליינעם אינגעל'ס

אין דעם בלויען רעקעל.	in the blue jacket.
„רופט איהר ניט אָן דיזע זאַכען רעקאָמענדאציע־בריוו ?	"Don't you call these things letters of recommendation ?
איך טו (ד. ה. איך יע)	I do ;
און זיי זיינען ווערט מעהר	and they are worth more
ווי אַלע פיינע בריף,	than all the fine letters
וועלכע ער קען מיר ברייננען."	that he can bring me."

די ווערטער.

purposely (פוי'רפאָסלי) בכיוון, או־מישנע

floor (פלאָור) באָדען, פאָדלאָגע

on the floor אויף דעם באָדען, אויף דער ערד

while (הוואיל) וועהרענד, בעת, בשעת

to step (סטעפ) טרעטען, געהן

over (אָו'ווער) איבער

careful (קעי'רפול) פאָרזיכטיג, אויפ־מערקזאַם, אַקוראַטנע

to talk (טאָאק) ריידען

to notice (נאָו'טיס) באַמערקען

clothes (קלאָון) קליידער

to brush (בראַש) פוצען מיט א בארשט, אָפבערשטען

nice (נאַים) שען, פיין

order (אָ'רדער) אָרדנונג

name (נעים) נאָמען

to observe (אָבזויי'רוו) באַמערקען, באַאָבאַכטען

fingernails (פי'נגערנעילז) פינגער־נעגעל

clean (קלין) ריין

blue (בליו) בלוי

jacket (דזשע'קעט) זשאַקעט, רעקעל

don't (דאָונט) אָפּקירצונג פון **do not**

to call (קאָאל) רופען, אָנרופען

letter (לע'טער) בריוו

worth (וואוירטה) ווערט

fine (פאַין) פיין, שען

businessman געשעפטסמאַן, סוחר

to advertise (ע'דווערטאַיז) באַקאַנט מאַכען, אַנאָנסירען

office (אָ'פיס) קאָנטאָר; אַמט

nearly (ניי'רלי) נאָהענט, כמעט

to apply (עפלאַי') זיך ווענדען, זיך מעלדען

friend (פרענד) פריינד

present (פרע'זענט) אַנוועזענד, דערביי

ground (גראַ'ונד) גרונט, אורזאַך

single (סינגל) איינציג

recommendation (רעקאָמענדעי'שאָן) רעקאָמענדאַציע

mistaken (מיסטעי'קן) געאירט, אין טעות

many (מע'ני) פילע; מענגע

a great many זעהר פילע, אַ סך

to show (שאָו) ווייזען; פאַרגאַנגענע צייט **showed** (שאָוד); פאַר־טיציפ: **shown** (שאָון)

tidy (טאַי'די) ציכטיג, נעט

to give up אויפגעבען, אוועקגעבען

seat (סיט) זיץ, אָרט

kind (קאַינד) פריינדליך, גוט, גוט־הארציג

respectfully (ריספע'קטפולי) מיט רעספעקט, מיט דרך ארץ

polite (פאָולאַי'ט) העפליך

to lift (ליפט) הייבען, אויפהייבען

נייע ווערטער.

באטראכ־טען, האלטען פאר... to consider (קאנסי'דער)

זיך אויפפיהרען, זי באנעהמען to behave (ביהעי'וו)

געשפרעך.

For whom did the businessman advertise ?

He advertised for an office boy.

How many boys applied for the place ?

Nearly fifty applied for it.

Which boy did he choose ?

He chose one who had no letter of recommendation.

Why did he choose that boy ?

Because he was tidy and behaved nicely.

What did the boy do when he came in ?

He wiped his feet.

What did he do while he waited in the office ?

He gave up his seat to a lame old man and lifted up a book over which the other boys stepped.

How did the businessman consider these things ?

He considered them better than the finest letters of recommendation.

§121 do אנשטאט דעם הויפט-צייטווארט.

באטראכט דעם זאצעלע I do נאך די ווערטער : don't you call these things letters of recommendation ?.

אויף א פראגע-זאץ מיט דעם ווארט do קומט אין דעם ענטפער דאס ווארט do אנשטאט דעם הויפט-צייטווארט ; צ. ב. do you see her ? זעהסטו איהר ? — ענטפער : yes, I do יע, איך זעה איהר ; no, I do not ניין, איך זעהר איהר ניט (אדער אהן yes און no, איינפאך : I do איך זעה, I do not איך זעה ניט. אין דיזען פאל קען I do איבערגעזעצט ווערען : יע, I do not — ניין). נאך ביישפילען : does she love you ? ליבט זי דיך ? ענטפער : she does יע ; she does not ניין ; did you speak ? האט איהר גערעדט ? — I did איך האב גערעדט (אדער בלויז: יע); I did not איך האב ניט גערעדט (אדער בלויז ניין).

אזוי אויך אומעטום, וואו עס דארף איבערגע'חזר'ט ווערען דאס הויפט-צייטווארט ; צ. ב. you do not love as I do איהר ליבט ניט ווי איך ליב ; I speak English and so does she איך רייד ענגליש און זי אויך (רעדט ענגליש) ; you read very much and so do I איהר לייענט זעהר פיל און איך אויך (לייען זעהר פיל).

who, which, that §122

מערקט די ווערטער who, which, that אין די זאצען: a friend who
was present א פריינד, וועלכער איז געוועזן דערביי; the book
which I laid... דאס בוך, וועלכעס איך האב געלעגט; the
letters that he can bring די בריוו, וועלכע ער קען ברייגנען.

וועלכער אין באצוג אויף א פערזאן אדער זאך אהן א פראגע, ווי אין די זאצען: "דער מאן, וועלכער שרייבט," "די פרוי, וועלכע לייענט," "דאס קינד, וועלכעס וויינט," דאס בוך, וועלכעס איז אפען," ווערט אויסגע-דריקט אין ענגליש דורך די ווערטער who, which, that לויט פאלגענדע כללים:

who באציהט זיך נאר אויף פערזאנען; צ. ב. the man who was
there דער מאן, וועלכער איז געוועזן דארטען.

which באציהט זיך אויף חיות און זאכען; צ. ב. the cat which די
קאץ, וועלכע; the table which דער טיש, וועלכער.

that באציהט זיך אי אויף פערזאנען אי אויף חיות און זאכען; צ. ב.
the man that דער מאן, וועלכער; the cat that די קאץ, וועלכע; the
table that דער טיש, וועלכער.

אנמערקונג. which אלס א פראגע געהט אי אויף פערזא-
נען אי אויף חיות און זאכען: which man? וועלכער מאן? which cat?
וועלכע קאץ? which table? וועלכער טיש? אנשטאט which אלס א
פראגע קען אויך באנוצט ווערען what (וואסער).

Thirty-eighth Lesson—אכט־און־דרייסיגסטע לעקציאן

זי פארשטעהט אן עסק!

A	young	woman	answered	an	advertisement
עי	יאנג	וואו'מען	ע'נסערד	ען	עדוואו'ירטיזמענט
א	יונגע	פרוי	האט געענטפערט	א	אנאנסע

for	a	servant,	and	the	lady	of	the	house	seemed
פאר	עי	סוי'רוועגט	ענד	דהי	לע'ידי	אוו	דהי	האוס	סימד
פאר	א	דינסט	און	די	ווירטין	פון	דעם	הויז	האט געשיינט צו זיין

pleased with her. But before engaging her there
דהער הויר ענגעיידזשינג ביפאו'ר באט הויר ווידה פליזד
דא איהר אנשטעלען פאר'ן אבער איהר מיט צופרידען

were some questions to ask.
עסק טו קוועסטשאנז סאם וואויר
פרעגען צו פראגעם מאנכע זיינען געוועזן

"Suppose," said the lady — "now only suppose,
סאפאו'ז או'נלי נאו לעיידי דהי סעד סאפאו'ז
שטעל זיך פאר נאר אבער ווירטין די האט געזאגט שטעל זיך פאר

understand — that you were carrying a piece of
או פיס עי קע'ריאינג וואויר יו דהעט אנדערסטע'נד
פון שטיק א האסט געטראגען דו דאס פארשטעהסטו

steak from the kitchen, and by accident should
שוד עיקסידענט באי ענד קיטשען דהי פראם סטעיק
זאלסטו א צופאל,סבה דורך און קיך דער פון א פלייש־שניט

let it slip from the plate to the floor, what should
שוד הוואט פלאור דהי טו פלעיט דהי פראם סליפ איט לעט
זאלסט וואס באדען דעם צו, אויף טעלער דעם פון אראפ־ עם לאזען
גלימשען זיך

you do in such case?"
קעים סאטש אין דו יו
פאל אזא אין טאן דו

The girl looked the lady square in the eyes
איז דהי אין סקוועיר לעיידי דהי לוקד גוירל דהי
אויגען די אין גלייך ווירטין דער האט געקוקט מיידעל די

for a moment and then asked:
עסקד דהען ענד מאו'מענט עי פאר
געפרעגט דאן און אויגענבליק א פאר

"Is it a private family, or are there boarders?"
באו'רדערז דהער אר אר פע'מילי פראיוועיט עי איט איז
קעסטניקעס דא עס זייגען אדער פאמיליע פריוואטע א עס איז

"Boarders," answered the lady.
לעיידי דהי ע'נסערד באו'רדערז
ווירטין די האט געענטפערט קעסטניקעס

"Pick it up and put it back on the plate,"
פלעיט דהי אן בעק איט פוט ענד אפ איט פיק
טעלער דעם אויף צוריק עם לעגען און אויפהייבען עם

firmly replied the girl.
גוירל דהי ריפלאייד פויירמלי
מיידעל די האט געענטפערט פעסט

She was engaged.
ענגעיידזשד וואז שי
אנגעשטעלט זיגעווארען זי

פרייע איבערזעצונג.

א מיידעל האט זיך געמאלדען אויף אן אנאנסע אין א צייטונג פאר א דינסט און די ווירטין האט געשיינט צו זיין צופרידען מיט איהר. אבער איידער זי נעהמט איהר אן האט זי איהר געוואלט אויספּרובירען מיט א פראגע.

„שטעל זיך פאר," האט געזאגט די ווירטין — „אבער נאר שטעל זיך פאר, פארשטעהסטו — דאס דו טראגסט א שטיק ביפשטעקס פון קיך און דאס פלייש פאלט אראפּ אויף דער ערד — וואס וואלסטו טאן אין אזא פאל?"

די מיידעל האט א רגע געקוקט דער ווירטין גלייך אין די אויגען און האט געפרעגט:

„איז דאס א פּריוואטע פאמיליע אדער עס זיינען דא פרעמדע עסערס?"

„פרעמדע עסערס," האט געענטפערט די ווירטין.

„וועל איך עס אויפהייבען און ארויפלעגען צוריק אויף'ן טעלער," האט די מיידעל פעסט געענטפערט.

זי איז געווארען אנגענומען.

די פראזעס און זאצען.

A young woman answered an advertisement for a servant,	א יונגע פרוי האט געענטפערט אן אנאנסע פאר א דינסט
and the lady of the house seemed pleased with her.	און די ווירטין פון הויז האט געשיינט (צו זיין) צופרידען מיט איהר.
But before engaging her	אבער פאר'ן אנשטעלען (אננעהמען) איהר
there were some questions to ask.	זיינען געווען אייניגע פראגעס צו פרעגען.
"Suppose," said the lady —	„שטעל זיך פאר," האט געזאגט די וויר־טין —
now only suppose, understand —	„אבער נאר שטעל זיך פאר, פאר־שטעהסטו —
that you were carrying a piece of steak from the kitchen,	דאס דו טראגסט א שטיק ביפשטעקס פון דער קיך
and by accident should let it slip from the plate to the floor,	און דורך א סבה זאלסטו עס לאזען אראפּגליטשען זיך פון דעם טעלער אויף דער ערד,
what should you do in such case ?	וואס זאלסטו טאן אין אזא פאל?"
The girl looked the lady square in the eyes for a moment	די מיידעל האט געקוקט דער ווירטין גלייך אין די אויגען פאר אן אויגענ־בליק
and then asked :	און האט דאן געפרעגט:
"Is it a private family,	„איז עס א פּריוואטע פאמיליע,
or are there boarders ?"	אדער עס זיינען דא קעסטניקעס?"

"Boarders," answered the lady.	„קעסטניקעס,“ האָט געענטפערט די ווירטין.
"Pick it up and put it back on the plate,"	„אויפהייבען עס און אַרויפלעגען צוריק אויף דעם טעלער,“
firmly replied the girl.	האָט פעסט געענטפערט די מיידעל.
She was engaged.	זי איז געוואָרען אַנגעשטעלט.

די ווערטער.

advertisement (עדוואַוי'רטיזמענט) אַנאָנסע, באַקאַנטמאַכונג
servant (סוי'רווענט) דינסט
to seem (סים) אויסזעהן, שיינען
to please (פּליז) צופרידען שטעלען
to engage (ענגעי'דזש) באַשעפטיגען, אַנשטעלען
to suppose (סאָפּאָו'ז) זיך פאָרשטעלען; מיינען, רעכענען
now (נאַו) יעצט; אָבער
to understand (אָנדערסטע'נד) פאַרשטעהן; פאַרגאַנגענע צייט און פאַרטיציפּ: **understood**
to carry (קע'רי) טראָגען
piece (פּיס) א שטיק
steak (סטעיק) פלייש-שניט, ביפשטעקס
kitchen (קי'טשען) קיך
accident (ע'קסידענט) צופאַל, סבה
to slip (סליפּ) אַראָפּגליטשען זיך
plate (פּלעיט) טעלער
floor (פלאָור) באָדען, פּאָדלאָגע
on the floor אויף דעם באָדען, אויף דער ערד
case (קעיס) פאַל
square (סקווערי'ר) גלייך, גראַדע
eye (אַי) אַן אויג
moment (מאָו'מענט) מאָמענט, אויגענבליק, רגע
private (פּראַי'וועיט) פּריוואַט
to pick up (פּיק אָפּ) אויפהייבען
firmly (פוי'רמלי) פעסט, זיכער

געשפּרעך.

Who answered the lady's advertisement?

A young woman answered it.

Was the lady pleased with her?

She was.

Was the young woman engaged?

Yes, she was; but before engaging her the lady put to her a question.

What was the question she put to her?

It was: "What should you do in case you let a piece of steak slip from the plate to the floor?"

Did the girl answer this question at once?

No; before answering she asked the lady if it was a private family or there were boarders?

What did she say when the lady answered that there were boarders?

She said that she would pick up the steak and put it back on the plate.

Was the lady pleased with the girl's answer?

Yes, she was, and she engaged her.

§123 באנוצונג פון **of** פאר נעמען פון שטאפען.

מערקט דאס ווארט **of** אין דער פראזע: **a piece of steak** א שטיק ביפשטעקס.

of ווערט אימער באנוצט, ווען עס רעדט זיך פון א טייל פון עפעס. אזוי זאגט מען אויך: **a piece of bread** א שטיק ברויט, **a piece of cloth** א שטיק טוך, **a glass of water** א גלאז וואסער, **a quart of wine** א קווארט וויין או. אז. וו.

צו מערקען, אז אין אידיש ווערט אנשטאט **of** גארנישט באנוצט; מיר זאגען: א שטיק ברויט, א גלאז וואסער, א קווארט וויין או. אז. וו.

Thirty-ninth Lesson—ניין־און־דרייסיגסטע לעקציאן

שטעהט און קוקט ווי מען גראבט איהם אוס!

An	**Irishman**	**took**	**a**	**contract**	**to**	**dig**	**a**	**public**
ען	אי'רישמען	טוק	עי	קא'נטרעקט	טו	דיג	עי	פא'בליק
אן	אירלענדער	ט'אנגענומען	א	קאנטראקט	צו	גראבען	א	קהל'שען

well.	**When**	**he**	**had**	**dug**	**about**	**twenty-five**	**feet**
וועל	הוועז	הי	העד	דאג	עבא'וט	טווע'נטי פא'יוו	פיט
ברונים	ווען	ער	ט'געהאט	אויסגעגראבען	אן ערך	פינף און צוואנציג	פוס

down,	**he**	**came**	**one**	**morning**	**and**	**found**	**it**	**caved in**
דאון	הי	קעים	וואן	מא'רנינג	ענד	פאונד	איט	קעיווד אין
ארונטער (טיף)	ער	איז געקומען	איין	פריהמארגען	און	האט געפונען	עס	איינגעפאלען

— filled	**nearly**	**to**	**the**	**top.**	**He**	**looked**	**cautiously**
פילד	ניירלי	טו	דהי	טאפ	הי	לוקד	קאא'שאסלי
אנגעפילט (פארשאטען)	כמעט	צו, ביז	דעם	אויבען	ער	האט געקוקט	פארזיכטיג

around,	**and**	**seeing**	**no**	**one**	**was**	**near,**	**he**	**took off**
עראונד	ענד	סי'אינג	נאו	וואן	וואז	ניר	הי	טוק אף
ארום	און	זעהענדיג	קיין	איינער	איז געווען	נאהענט	ער	ט'אראפגענומען

his	**hat**	**and**	**coat**	**and**	**hung**	**them**	**on**	**the**	**windlass,**
היז	העט	ענד	קאוט	ענד	האנג	דהעם	אן	דהי	ווי'נדלעס
זיין	חוט	און	ראק	און	ט'אויפגעהאנגען	זיי	אויף	דער	הייב־ווינדע

then	**crawled**	**into**	**some**	**bushes**	**and**	**waited**	**events.**
דהען	קראאלד	איינטו	סאם	בו'שיז	ענד	וועי'טעד	איווע'נטס
דאן	אוועקגעקראכען	אין	מאנכע	קוסטארניקעס	און	האט אפגעווארט	פאסירונגען

(waited events: האט געווארט צו זעהן וואס דא וועט זיין)

In	a	short	time	the	citizens	discovered	that	the
אין	עי	שארט	טאים	דהי	סי'טיזענס	דיסקא'ווערד	דהעט	דהי
אין	א	קורצע	צייט	די	שטאט־לייט	האבען אויסגעפונען	דאס	דער

well	had	caved	in,	and	seeing	Pat's	hat	and	coat
וועל	העד	קעיווד	אין	ענד	סי'אינג	פעטס	העט	ענד	קאוט
ברונים	ט'געהאט	איינגעפאלען		און	זעהענדיג	פעט'ס	הוט	און	ראק

on	the	windlass,	they	supposed	he	was	at	the
אן	דהי	וויי'נדלעס	דהעי	סאפאו'זד	הי	וואז	עט	דהי
אויף	דער	הייב־ווינדע	זיי	האבען גערעכענט	ער	איז געוועזן	אויף	דעם

bottom	of	the	excavation.	Only	a	few	hours	of
בא'טאם	אוו	דהי	עקסקעוועי'שאן	או'נלי	עי	פיו	אורז	אף
גרונט, אונטען	פון	דער	אויסגראבונג	נאר, בלויז	א	וועניגע	שעה	פון

brisk	digging	cleared	the	loose	earth	from	the	well.
בריסק	דיי'גינג	קלירד	דהי	לוז	אוירטה	פראם	דהי	וועל
לעבעדיג, פלייסיג	גראבען	האט אפגעראמט	די	לויזע	ערד	פון	דעם	ברונים

Just	as	the	eager	citizens	had	reached	the	bottom,
דזשאסט	עז	דהי	אי'גער	סי'טיזענס	העד	ריטשד	דהי	בא'טאם
גראדע	ווי	די	גיריגע, אומגעדולדיגע	שטאט־לייט	האבען געהאט	דערגרייכט	דעם	גרונט, אונטען

and	were	wondering	where	the	body	was,	Pat
ענד	וואויר	וואנ'דערינג	הווער	דהי	בא'די	וואז	פעט
און	זיינען געוועזן	זיך וואונדערנדיג	וואו	דער	קערפער	איז געוועזן	—

came	walking	out	of	the	bushes,	and	good-naturedly
קעים	וואא'קינג	אוט	אוו	דהי	בו'שיז	ענד	גוד נעי'טשורדלי
איז געקומען	געהענדיג	ארויס	פון	די	קוסטארניקעס	און	גוטמוטיג

thanked	them	for	relieving	him	of	a	hard	job.
טהענקד	דהעם	פאר	רילי'ווינג	הים	אוו	עי	הארד	דזשאב
האט געדאנקט	זיי	פאר	באפרייען	איהם	פון	א	שווערע	ארבעט

The	diggers	were	angry,	but	appreciating	the	joke,
דהי	דיי'גערז	וואויר	ע'נגרי	באט	עפרי'שיעיטינג	דהי	דזשאוק
די	גרעבער	זיינען געוועזן	אין כעס	אבער	איינזעהענדיג	דעם	שפאס

burst	out	into	laughter.
בוירסט	אוט	אי'נטו	לע'פטער
האבען געפלאצט	ארויס	אין	געלעכטער

פרייע איבערזעצונג.

אן איירישמאן האט אנגענומען א קאנטראקט צו גראבען א ברונים פאר א שטעטעל. ווען ער האט שוין געהאט אפגעגראבען א פינף־און־צוואנציג פוס די טיף, איז ער געקומען איין פריהמארגען און האט געפונען די גרוב איינגע־פאלען — פארשאטען כמעט ביז אויבען. ער האט זיך פארזיכטיג ארומגעקוקט, און זעהענדיג, אז קיינער איז ניטא, האט ער אראפגענומען זיין הוט און דעם ראק און האט זיי אויפגעהאנגען אויף דער הייב־ווינדע, דאן האט ער זיך באהאלטען הינטער א קוסטארניק און האט געווארט צו זעהן וואס דא וועט זיין. אין א קורצער צייט נאך דעם האבען די שטאטלייט אויסגעפונען, דאס דער ברונים איז פארשאטען, און זעהענדיג דעם איירישמאנ'ס הוט און ראק אויף דער הייב־

ווינדע, האָבען זײ געררעכענט, דאָס ער ליגט טיף אונטען א פאַרשאָטענער, און האָבען זיך גענומען צו דער אַרבעט איהם צו ראַטעווען. נאָך עטליכע שעה פלײסיגע אַרבעט האָבען זײ אָפּגעראַמט די גרוב ביז'ן גרונט, און ווי זײ שטעהען אַזוי און וואונדערן זיך, וואו איז דאָ אַהינגעקומען דער קערפּער פון דעם אומגליקליכען, שפּאַצירט זיך אַרום דער איירישמאַן פון דעם קוסטאַרניק און באַדאַנקט זײ בנעימות'דיג פאַר וואָס זײ האָבען איהם באַפרײט פון אַזאַ שווערער מלאכה. די גרעבער זײַנען געווען אין כעס, אָבער אײַנזעהענדיג דעם שפּאַס האָבען זײ אויסגעפּלאַצט מיט א געלעכטער.

די פראָזעס און זאַצען.

An Irishman took a contract to dig a public well.	אַן אירלענדער האָט אָנגענומען א קאָנטראַקט צו גראָבען א קהל'שען ברונים.
When he had dug about twenty-five feet down,	ווען ער האָט געהאַט אויסגעגראָבען אַן ערך פינף־און־צוואַנציג פוס טיף,
he came one morning and found it caved in —	איז ער געקומען איין פריהמאָרגען און געפונען עס אײַנגעפאַלען —
filled nearly to the top.	אָנגעפילט (פאַרשאָטען) כמעט ביז'ן אויבען.
He looked cautiously around,	ער האָט זיך אַרומגעקוקט פאָרזיכטיג,
and seeing no one was near,	און זעהענדיג, אַז קײנער איז ניט געווען נאָהענט,
he took off his hat and coat	האָט ער אַראָפּגענומען זײַן הוט און ראָק
and hung them on the windlass.	און האָט זײ אויפגעהאַנגען אויף די הייב־ווינדע.
In a short time the citizens discovered	אין א קורצער צײַט האָבען די שטאָטלײַט אויסגעפונען,
that the well caved in,	דאָס דער ברונים איז אײַנגעפאַלען,
and seeing Pat's hat and coat on the windlass,	און זעהענדיג פעט'ס הוט און ראָק אויף דער הייב־ווינדע,
they supposed he was at the bottom of the excavation.	האָבען זײ גערעכענט, דאָס ער איז געווען אויף דעם גרונט פון דער אויסגראָבונג.
Only a few hours of brisk digging	בלויז אײניגע שטונדען פלײסיג גראָבען
cleared the loose earth from the well.	האָט אָפּגעראַמט די לויזע ערד פון דעם ברונים.
Just as the eager citizens had reached the bottom,	גראַדע ווען די אומגעדולדיגע שטאָטלײַט האָבען דערגרייכט דעם אונטען,
and were wondering where the body was,	און האָבען זיך געוואונדערט וואו דער קערפּער איז געווען,

איז פעט ארויסגעקומען שפאצירענדיג
פון די קוסטארניקעס,
און האט גוטמוטיג זיי געדאנקט
פאר באפרייען איהם פון א שווערער אר־
בעט.

די גרעבער זיינען געווען אין כעס,
אבער איינזעהענדיג דעם שפאס
האבען ארויסגעפלאצט אין א געלעכטער.

Pat came walking out of the bushes,
and good-naturedly thanked them
for relieving him of a hard job.

The diggers were angry,
but appreciating the joke,
burst out into laughter.

די ווערטער.

to clear (קליר) אפרייניגען, אפראמען
just (דזשאסט) גראדע, פונקט
eager (איגער) גיריג, אומגעדולדיג
to reach (ריטש) גרייכען, דערלאנגען
to wonder (וואנדער) זיך וואונדערן, ניט קענען פארשטעהן
body (באדי) קערפער, גוף
to walk (וואק) געהן, שפאצירען
good-naturedly (גוד-נעיטשורדלי) גוטמוטיג, בנעימות'דיג
to thank (טהענק) דאנקען
to relieve (ריליוו) באפרייען, העלפען
hard (הארד) שווער
job (דזשאב) ארבעט, מלאכה
digger (דיגער) א גרעבער
to hide (האיד) באהאלטען, זיך באהאלטען; פארג. צייט **hid** (היד), פארטיציפ: **hidden** (הידן)
angry (ענגרי) אין כעס
to appreciate (עפרישיעיט) אפשאצען, איינזעהן, באגרייפען
burst (בורסט) פלאצען; פארג. צייט
to burst out אויספלאצען, אויסשיסען און פארטיציפ: **burst**
laughter (לעפטער) געלעכטער

contract (קאנטרעקט) קאנטראקט
to dig (דיג) גראבען; פארג. צייט און פארטיציפ: **dug**
well (ועל) ברונים
to cave (קעיוו) נאכגעבען
to cave in איינפאלען
to fill (פיל) אנפילען
top (טאפ) שפיץ; דער אויבען
cautious (קאשאס) פארזיכטיג
around (עראונד) ארום
windlass (ווינדלעס) הייב-ווינדע, ווינדע צו הייבען משאות
to crawl (קראל) קריכען
bush (בוש) קוסטארניק
event (איווענט) פאסירונג
citizen (סיטיזען) בירגער, שטאטמאן
to discover (דיסקאווער) אנטדעקען, אויסגעפינען
to suppose (סאפאוז) מיינען, רעכענען
bottom (באטאם) דער אונטען, גרונט
excavation (עקסקעוועישאן) אויסגראבונג
brisk (בריסק) לעבעדיג, פלייסיג, ענערגיש

נייע ווערטער.

near-by (ניר־באי) נאהענט

trick (טריק) שפיצעל, המצאה

געשפרעך.

What did the Irishman do?

He dug a well.

What happened when he had dug twenty-five feet down?

The well caved in and was filled with earth to the top.

Did the Irishman clear the earth himself?

No, he let others do it for him by a trick.

What was the trick?

He hung his hat and coat on the windlass and then hid in some near-by bushes, to make people believe that he was at the bottom of the well.

Did he succeed in his trick?

Yes, he did. The citizens, believing he was buried, cleared the earth in search for his body.

What happened when the good citizens had reached the bottom?

The Irishman walked out from the bushes and thanked them for relieving him of the hard work.

What did the citizens do?

They burst out into laughter.

no one §124

מערקט די ווערטער no one אין דער פראזע: seeing no one זעהענדיג קיינעם נים.

אַנשטאַט no one קען אויך געזאָגט ווערען: not any one; צ. ב.

There is no one at home.
אדער:
There is not any one at home.
} קיינער איז ניטאַ אין דער היים.

דער זין פון דער אויבען געגעבענער פראזע seeing no one קען אויך אויסגעדריקט ווערען דורך: not seeing any one.

Fortieth Lesson—פערציגסטע לעקציאָן

„וואָס איז אַ פּראָגנעצייכען?"

Pope,	the	famous	English	poet,	and	Swift,	the
פאופ	דהי	פעי'מאס	איי'נגליש	פאו'עט	ענד	סוויפט	דהי
—	דער	בארימטער	ענגלישער	דיכטער	און	—	דער

satirist,	were	one	evening	at	a	coffee-house	examining
סע'טיריסט	וואויר	וואן	אי'ווונינג	עט	עי	קא'פי האוס	עגזע'מינינג
סאטיריקער	זיינען געוועזן	איין	אָווענט	אין	אַ	קאוויארניע	דורכזעהענדיג

a	Greek	manuscript,	where	they	found	one	sentence
עי	גריק	מע'ניוסקריפט	הווער	דהעי	פאונד	וואן	סע'נטענס
אַ	גריכישען	מאנוסקריפט, כתב־יד	וואו	זיי	האבען געפונען	איין	זאַץ

which they could not make out. As they talked
טאאקד דהעי עז אוט מעיק נאט קוד דהעי הוויטש
האבען גערעדט זיי אזוי ווי אויסמאכען (פארשטעהן) האבען ניט געקענט זיי וועלכע

pretty loud, a young officer, who stood by the
דהי באי סטוד הו א'פיסער יאנג עי לאוד פרי'טי
דעם ביי איז געשטאנען וועלכער אפיצער יונגער א הויך נישקאשעדיג

fire, heard their discussion, and begged leave to
טו ליוו בעגד ענד דיסקא'שאן דהעיר הוירד פאיר
צו דערלויבעניש האט געבעטען און דעבאטע, וכוח זייער האט געהערט פייער

look at the passage. "Oh," said Pope sarcastically,
סארקע'סטיקעלי פאופ סעד או פע'סעידזש דהי עט לוק
סארקאסטיש, שפאטיש — האט געזאגט א! שטעלע די אויף א קוק טאן

"by all means, pray, let the young gentleman
דזשע'נטלמען יאנג דהי לעט פרעי מינז אאל באי
הערן יונגען דעם לאזט ביטע ארטען אלע מיט, אויף
דורכאוים

look at it." Upon which the officer took the book,
בוק דהי טוק א'פיסער דהי הוויטש אפא'ן איט עט לוק
בוך דאס האט גענומען אפיצער דער וועלכעם נאך דעם אויף א קוק טאן

and considering a while, said there wanted only a
עי או'נלי וואנ'טעד דהער סעד הוואיל עי קאנסי'דערינג ענד
א נאר האט געפעהלט דא האט ער געזאגט ווייל א נאכטראכטענדיג און

note of interrogation to make the whole clear. — "And
ענד קליר האול דהי מעיק טו אינטעראוגעי'שאן אוו נאוט
און קלאר, פארשטענדליך גאנצע דאס מאכען צו א פראגע פון צייכען
פראגע־צייכען

pray, Sir," said Pope, hurt perhaps at being
בי'אינג עט פערהע'פס הוירט פאופ סעד סויר פרעי
זיין צו אפשר געקרענקט —— האט געזאגט מיין הער ביטע

outdone by a red-coat, "what is a note of interrogation ?"
אינטעראוגעי'שאן אוו נאוט עי איז הוואט קאוט רעד עי באי אוטדא'ן
א פראגע פון צייכען א איז וואס „רויטען ראק" (סאלדאט) א פון איבערגעטראפען

— "A note of interrogation," replied the youth, with
ווידה יוטה דהי ריפלאי'יד אינטעראוגעי'שאן אוו נאוט עי
מיט יונגערמאן דער האט געענטפערט א פראגע פון צייכען א

a look of contempt, "is a little crooked thing that
דהעט טהינג קרו'קעד ליטל עי איז קאנטע'מט אוו לוק עי
וועלכע זאך, באשעפעניש קרומע קליינע א איז פאראכטונג פון בליק א

asks questions." (It must be remembered that Pope
פאופ דהעט רימע'מבערד בי מאסט איט קווע'סטשאנז עסקס
—— דאס געדענקט ווערען מוז עס פרעגעס פרעגט
מען מוז געדענקען, מען דארף וויסען

was a little, crooked, deformed man).
מען דיפא'רמד קרו'קעד ליטל עי וואז
מענש מיאוסער קרומער קליינגעוויקסיגער א איז געווען

פרייע איבערזעצונג.

פּאָפּ, דער באַריהמטער ענגלישער דיכטער, און סוויפט, דער סאַטיריקער, זיינען איין אָוועגט געזעסען אין אַ קאַווערניע און האָבען דורכגעזעהן אַ גריכי־שען כתב־יד, וואו זיי האָבען געפונען אַ זאַץ, וועלכען זיי האָבען ניט געקענט פאַרשטעהן. אַזוי ווי זיי האָבען גערעדט הויכליך, האָט אַ יונגער אָפיצער, וועל־כער איז געשטאַנען ביים אויווען, געהערט זייער שמועס, און האָט געבעטען זיי זאָלען איהם דערלויבען אַ קוק צו טאָן אויף די אומפאַרשטענדליכע שטעלע. „אָ!" האָט געזאָגט פּאָפּ סאַרקאַסטיש, „גאַנץ געוויס, ביטע, לאָזט דעם יונגע־דזשענטלמאַן אַ קוק טאָן." דער יונגער אָפיצער האָט גענומען דאָס בוך, און נאָכ־טראַכטענדיג אַ ווייל׳ע האָט ער געזאָגט, אַז עס פעהלט בלויז אַ פראַגעצייכען קלאָר צו מאַכען דעם גאַנצען ענין. „איך בעט אייך, מיין הער," האָט געזאָגט פּאָפּ, געפינענדיג זיך געקרענקט, דאָס אַ רויטער־ראָק (סאָלדאַט) זאָל איהם איבערטרעפען, „וואָס איז אַזוינס אַ פראַגעצייכען?" — „אַ פראַגעצייכען," האָט געענטפערט דער יונגערמאַן מיט אַ בליק פון פאַראַכטונג, „איז אַ קליינע, קרומע זאַך וואָס פרעגט פראַגעס." (פּאָפּ איז געווען קליינגעוויקסיג און האָט געהאַט אַ געקרימטען קערפּער.)

די פראַזעס און זאַצען.

Pope, the famous English poet,	פּאָפּ, דער באַריהמטער ענגלישער דיכ־טער,
and Swift, the satirist,	און סוויפט, דער סאַטיריקער,
were one evening at a coffee-house examining a Greek manuscript	האָבען איין אָוועגט אין אַ קאַפע־הויז דורכגעזעהן אַ גריכישען מאַנוס־קריפּט,
where they found one sentence	וואו זיי האָבען געפונען איין זאַץ,
which they could not make out.	וועלכען זיי האָבען ניט געקענט אויס־מאַכען.
As they talked pretty loud,	אַזוי ווי זיי האָבען גערעדט הויכליך,
a young officer, who stood by the fire, heard their discussion,	האָט אַ יונגער אָפיצער, וועלכער איז גע־שטאַנען ביים פייער, געהערט זייער דעבאַטע,
and begged leave to look at the passage.	און האָט געבעטען דערלויבעניש אַ קוק צו טאָן אויף די שטעלע.
"Oh," said Pope sarcastically,	„אָ," האָט געזאָגט פּאָפּ סאַרקאַסטיש (שפּאָטיש),
"by all means, pray,	אויף אַלע פאַלען (דורכאויס), ביטע,
let the young gentleman look at it."	לאָזט דעם יונגען הערן אַ קוק טאָן אויף דעם."
Upon which the officer took the book,	נאָך וועלכעם דער אָפיצער האָט גענו־מען דאָס בוך,
and considering a while,	און נאָכדענקענדיג אַ ווייל׳ע,

האָט ער געזאָגט, עס פעהלט בלויז א פראַגעצייכען צו מאַכען דאָס גאַנצע קלאָר (פארשטענדליך). —	said there wanted only a note of interrogation to make the whole clear. —
און ביטע, מיין הער, האָט געזאָגט פּאָופּ,	and pray, Sir," said Pope,
געקרענקט אפשר צו זיין איבערטראָפען פון א „רויטען ראָק" (סאָלדאַט),	hurt perhaps at being outdone by a red-coat,
„וואָס איז אזוינס א פראַגעצייכען?"	"what is a note of interrogation?"
— „א פראַגעצייכען,"	— "A note of interrogation,"
האָט געענטפערט דער יונגערמאַן מיט א בליק פון פאַראַכטונג,	replied the youth, with a look of contempt,
איז א קליינע קרומע זאַך, וואָס פרעגט פראַגעס."	"is a little crooked thing that asks questions."
מען מוז געדענקען,	It must be remembered
דאָס פּאָופּ איז געווען א קליינער, א קרומער און א מיאוסער.	that Pope was a little, crooked, deformed man.

די ווערטער.

to pray (פּרעי)	בעטען
to consider (קאָנסי'דער)	נאָכדענקען, נאָכטראַכטען, באַטראַכטען
while (הוואַיל)	א ווײַלע
to want (וואָנט)	ברויכען; פעהלען
interrogation (אינטעראָוגעי'שאָן)	פראַגע
clear (קליר)	קלאָר, פארשטענדליך
to hurt (הוירט)	וועה טאָן, קרענקען, שמערצען
perhaps (פּערהעפּס)	אפשר, פיליַיכט
to outdo (אוטדו'); outdid; outdone	איבערטרעפען, איבערשטייגען; פארג. צייט; פּאַרטיציפּ:
red-coat (רעד'-קאָוט)	רויטער-ראָק (ענגלישער סאָלדאַט)
youth (יוטה)	יונגער מענש
contempt (קאָנטעמ'פּט)	פאַראַכטונג
crooked (קרו'קעד)	קרום, געקרימט; פארדאַרבען
thing (טהינג)	זאַך, באַשעפעניש
to remember (רימע'מבער)	געדענקען
deformed (דיפאָ'רמד)	מיאוס (אין געשטאַלט)
famous (פעי'מאַס)	באַריהמט
satirist (סע'טיריסט)	סאַטיריקער
coffee-house (קאָ'פי-האַוס)	קאַווע-הויז, קאַוויאַרניע
to examine (עגזע'מין)	אונטערזוכען,
manuscript (מע'ניוסקריפּט)	מאַנו-סקריפּט, כתב-יד
sentence (סע'נטענס)	זאַץ
to make out	אויסמאַכען, פארשטעהן
to talk (טאָאָק)	רעדען
pretty (פּרי'טי)	שען; נישקאָשעדיג
loud (לאַוד)	הויך, אויף'ן קול
pretty loud	נישקאָשעדיג הויך, הויכליך
fire (פאַיר)	פייער
discussion (דיסקאַ'שאָן)	דעבאַטע, וכוח, שמועס
leave (ליוו)	דערלויבעניש
passage (פּע'סעידזש)	שטעלע (אין א בוך)
Oh (אָו)	אָ!
sarcastical (סארקע'סטיקעל)	סאַר-קאַסטיש, שפּאָטענד, בייסענד
mean (מין)	מיטעל; ארט, פאַל
by all means	אויף אַלע פאַלען, דורכאויס

געשפרעך.

Who were in the coffe - house examining a manuscript ?

Pope, the famous poet, and Swift, the satirist.

What was the matter with them ?

They could not make out a certain sentence in the book and they had a discussion on it.

Who heard their discussion ?

A young officer who stood near them.

What did the officer beg leave to do ?

He begged leave to look at the passage.

Did Pope let him look at it ?

Yes, he did, but he was sarcastical.

What did the officer say after looking at the sentence for a while ?

He said there wanted only a note of interrogation to make the passage clear.

Was Pope pleased with the young officer's opinion ?

He thought that the young man was right, but feeling hurt at being outdone by a red-coat, he asked him sarcastically : "What is a note of interrogation ?"

What was the red-coat's reply ?

His reply was : "A note of interrogation is a little crooked thing that asks questions". (Pope was a little, crooked, deformed man.)

Forty-first Lesson—איין־און־פערציגסטע לעקציאָן

ביידע אָראָפּ פון זינען !

Frederick,	the	Great,	king	of	Prussia,	used	to
פרע'דעריק	דהי	גרעיט	קינג	אוו	פראַ'שע	יוזד	טו
פרידריך	דער	גרויסער	קעניג	פון	פרייסען	פלעגט	צו

put	three	questions	to	every	soldier	that	appeared
פוט	טהרי	קווע'סטשאַנז	טו	ע'ווערי	סאָ'לדזשער	דהעט	עפּי'רד
שטעלען	דריי	פראַגעס	צו	יעדען	סאָלדאַט	וועלכער	האָט זיך באַוויזען

in	his	guard ;	first,	"How	old	are	you ?"	Then,
אין	היז	גארד	פוירסט	האו	אולד	אָר	יו	דהען
אין	זיין	גוואַרדיע	צוערשט	ווי	אַלט	זייט	איהר	דאַן

"How	long	have	you	been	in	my	service ?"	And
האו	לאָנג	העוו	יו	בין	אין	מיי	סוי'רוויס	ענד
ווי	לאַנג	האָט, זייט	איהר	געוועזען	אין	מיין	דינסט	און

lastly,	"Are	you	satisfied	with	your	pay	and
לע'סטלי	אָר	יו	סע'טיספאַיד	ווידה	יור	פעי	ענד
צולעצט	זייט	איהר	צופרידען	מיט	אייער	געצאָהלט	און

treatment ?" Once a young Frenchman, who did not
נאט דיד הו פרע'נטשמען יאנג עי וואנס טרי'טמענט
ניט ט'געטאן וועלכער פֿראַנצויז יונגער א איינמאל באהאנדלונג

know a word of German, was enlisted, and his
היז ענד ענלי'סטעד וואז דזשוי'רמען אוו וואירד עי נאו
זיין און איינגעשריבען איז געווארען דייטש פון ווארט א וויסען
אין דינסט

captain advised him to learn by heart the answers
ע'נסערז דהי הארט באי לוירן טו הים עדוואי'יזד קע'פטעין
ענטפערס די אויף אויסווייניג לערנען צו איהם האט גערעטען קאפיטאן,
אפיצער

that he was to give the king. The soldier did so
סאו דיד סאו'לדזשער דהי קינג דהי גיוו טו וואז הי דהעט
אזוי ט'געטאן סאלדאט דער קעניג דעם געבען צו איז געווען ער וועלכע
האט געדארפט געבען

by the next day, and as soon as he appeared in
אין עפי'ירד הי עז סון עז ענד דעי נעקסט דהי באי
אין האט זיך באוויזען ער ווי באלד אזוי און טאג נעכסטען דעם ביי, ביז

the ranks, the king came up to him to ask the
דהי עסק טו הים טו אפ קעים קינג דהי רעינקס דהי
די פרעגען צו איהם צו איז צוגעקומען קעניג דער רייהעס די

usual questions. But he happened to begin with
ווידה ביגי'ן טו העפּ'נד הי באט קווע'סטשאנז יו'זשועל
מיט אנהייבען צו האט פאסירט ער אבער פראגעס געוועהנליכע
האט גראדע אנגעהויבען

the second question, asking him, "How long have
העוו לאנג האו הים ע'סקינג קווע'סטשאן סע'קאנד דהי
האט, זייט לאנג ווי איהם פרעגענדיג פראגע צווייטער דער

you been in my service ?" — "Twenty-one years,"
יירז טווע'נטי־וואן סו'רווים מאי אין בין יו
יאהרען איינ־און־צוואנציג דינסט מיין אין געווען איהר

answered the soldier. The king, greatly amazed,
עמעי'זד גרעי'טלי קינג דהי סאו'לדזשער דהי ע'נסערד
פארוואונדערט פיל, שטארק קעניג דער סאלדאט דער האט געענטפערט

said, "How old are you ?" — "One year, your
יור ייר וואן יו אר אולד האו סעד
אייער יאהר איין איהר זייט אלט ווי האט געזאגט

majesty." Frederick, still more astonished, cried,
קראיד עסטא'נישד מאיר סטיל פרע'דעריק מע'דזשעסטי
האט געשריען איבערראשט מעהר נאך פרידריך מאיעסטעט

"Either you or I must be out of our senses."
סע'נסיז אור אוו אוט בי מאסט אַי אר יו אי'דהער
זינען אונזערע פון ארויס זיין מוז איך אדער איהר אדער

The soldier, who took this for the third question,
קווע'סטשאן טהוירד דהי פאר דהיס טוק הו סאו'לדזשער דהי
פראגע דריטע די פאר דאס ט'אנגענומען וועלכער סאלדאט דער

replied, "Both, your majesty."
מע'דזשעסטי יור באוטה ריפלאי'יד
מאיעסטעט אייער ביידע האט געענטפערט

פרייע איבערזעצונג.

עס איז געוועזן א מנהג ביי פרידריך דעם גרויסען צו שטעלען דריי פראגעס יעדען סאלדאט, וואס איז אריינגעטראטען אין זיין גווארדיע; די ערשטע: „ווי אלט זייט איהר?" די צווייטע: „ווי לאנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?" די דריטע: „זייט איהר צופרידען מיט דעם לוין און מיט דער באהאנדלונג?" איינמאל האט זיך אנגעגעבען א יונגער פראנצויז, וועלכער האט ניט געקענט קיין ווארט דייטש, און זיין קאפיטאן האט איהם געראטען אויסצולערנען אויף אויסווייניג די ענטפערס, וועלכע ער וועט דארפען געבען דעם קעניג. ער האט עס אויסגעלערנט ביז מארגען, און אזוי באלד ווי ער האט זיך באוויזען אין די רייהעס, איז פרידריך צוגעגאנגען צו איהם פרעגען די געוועהנליכע פראגעס. אבער ער האט דעם מאל גראדע אנגעהויבען מיט דער צווייטער פראגע: „ווי לאנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?" — „איין־און־צוואנציג יאהר," האט געענטפערט דער סאלדאט. דער קעניג איז געווארען שטארק פארוואונדערט און האט איהם געפרעגט: „ווי אלט זייט איהר?" — „איין יאהר, מאיעסטעט." פרידריך, נאך מעהר איבערראשט, האט אויסגעשריען: „איך אדער איהר זייט אראפ פון זינען!" דער סאלדאט אנגעהמענדיג זיינע לעצטע ווערטער פאר די דריטע פראגע, האט געענטפערט: „ביידע, אייער מאיעסטעט." (דערמיט האט ער געמיינט צו זאגען, אז ער איז צופרידען מיט ביידע זאכען: מיט דעם לוין און מיט דער באהאנדלונג.)

די פראזעס און זאצען.

Frederick the Great, king of Prussia,	פרידריך דער גרויסער, קעניג פון פרייסען,
used to put three questions	פלעגט שטעלען דריי פראגעס
to every soldier that appeared in his guard ;	צו יעדען סאלדאט, וועלכער האט זיך באוויזען אין זיין גווארדיע (לייב־וואך) ;
first, "How old are you ?"	צוערשט: „ווי אלט זייט איהר?"
Then, "How long have you been in my service ?"	דאן: „ווי לאנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט?"
And lastly, "Are you satisfied with your pay and treatment ?"	און צולעצט: „זייט איהר צופרידען מיט אייער געצאהלט און מיט דער באהאנדלונג?"
Once a young Frenchman,	איינמאל א יונגער פראנצויז,
who did not know a word of German,	וועלכער האט ניט געוואוסט קיין איין ווארט פון דייטש,
was enlisted,	איז געווארען פארשריבען (האט זיך אנגעגעבען אין דינסט)
and his captain advised him	און זיין קאפיטאן (אפיצער) האט איהם געראטען

to learn by heart	אויסצולערנען אויף אויסוויינינג
the answers that he was to give the king.	די ענטפערס, וועלכע ער האט געדארפט געבען דעם קעניג.
The soldier did so by the next day,	דער סאלדאט האט אזוי געטאן ביז דעם נעקסטען טאג,
and as soon as he appeared in the ranks,	און אזוי באלד ווי ער האט זיך באוויזען אין די רייהעס,
the king came up to him	איז דער קעניג צוגעקומען צו איהם
to ask the usual questions.	צו פרעגען די געוועהנליכע פראגעס.
But he happened to begin with the second question,	אבער ער האט פאסירט אנצוהייבען (ער האט גראדע אנגעהויבען) מיט דער צווייטער פראגע,
asking him, "How long have you been in my service ?"	פרעגענדיג איהם : „ווי לאנג זייט איהר שוין אין מיין דינסט ?"
"Twenty-one years," answered the soldier.	„איין־און־צוואנציג יאהר," האט גע־ענטפערט דער סאלדאט.
The king, greatly amazed, said,	דער קעניג, פיל פארוואונדערט, האט געזאגט :
"How old are you ?"	„ווי אלט זייט איהר ?"
"One year," your majesty.	„איין יאהר, אייער מאיעסטעט."
Frederick, still more astonished, said,	פרידריך, נאך מעהר פארוואונדערט, האט געשריען :
"Either you or I must be out of our senses."	„אדער איהר אדער איך מוז זיין ארויס (אראפ) פון זינען."
The soldier, who took this for the third question,	דער סאלדאט, וועלכער האט דאס אנגע־נומען פאר די דריטע פראגע,
replied, "Both, your majesty."	האט געענטפערט : „ביידע, אייער מאיעסטעט."

די ווערטער.

king (קינג)	קעניג
to appear (עפּי'ר)	זיך באווייזען
guard (גארד)	גווארדיע, לייבוואך
service (סוי'רווים)	דינסט
lastly (לע'סטלי)	צולעצט
*last (לעסט)	לעצטער
satisfied (סע'טיספאיד)	צופרידען
*to satisfy (סע'טיספאי)	צופרידען שטעלען
pay (פעי)	געצאהלט, לוין
treatment (טריי'טמענט)	באהאנדלונג
to enlist (ענליי'סט)	איינשרייבען אין דינסט
to advise (עדוואיי'ז)	ראטען, געבען אן עצה
heart (הארט)	הארץ; אינערליכקייט
by heart	אויף אויסוויינינג
rank (רענק)	רייהע
to come up	צוקומען, צוגעהן
usual (יו'זשועל)	געוועהנליך
to happen (העפּן)	פאסירען
to happen to...	פאסירען צו..., גראדע

either (אי'דהער) אנטוועדער, ענט-פער
either-or ענטפער-אדער, אָדער-אָדער
sense (סענס) זינען
both (באָוטה)ביידע
greatly (גרעי'טלי) פיל, שטאַרק, זעהר
amazed (עמעי'זד) פאַרוואונדערט
majesty (מע'דזשעסטי) מאַיעסטעט, קעניגליכע הויכקייט

געשפרעך.

Who was Frederick the Great ?

He was king of Prussia.

How many questions did he put to new soldiers in his guard ?

He put three questions.

About what did he ask them ?

He asked them about their age, about the time they had been in service, and about their pay and treatment.

What happened when a young Frenchman enlisted in his guard ?

He put to the young man his three questions, but received wrong answers.

Why were the answers wrong ?

Because the yong man did not know a word of German.

Did not the new soldier prepare himself for the questions that the king was to ask him ?

He did. The captain advised him to learn the answers by heart, and he did so. But Frederick happened to change the order of the questions, and the young man gave his answers in the order in which he learnd them.

What did the Frenchman reply when Frederick asked him : "How long have you been in my service ?"

He replied : "Twenty - one yers", supposing he was asking him : "How old are you ?"

What did he reply when he was asked : "How old are you ?"

He replied : "One year," believing the king was asking him : "How long have you been in my service ?"

What did he say when the king, astonished, cried, "Either you or I must be out of our senses ?"

He said : "Both," taking the king's words for the third question : "Are you satisfied with your pay and treatment ?"

That was fnnny, was not it ?

It certainly was.

§125 „דאַרפען" (זאָלען).

מערקט דעם זאַץ **he was to give** ער איז געווען צו געבען, ד. ה. ער האָט געדאַרפט (געזאָלט) געבען.

„דאַרפען" אין דעם זין פון „זאָלען" ווערט אין ענגליש אָפט אויס-געדריקט דורך **to be to...**; צ. ב. **I am to go** איך דאַרף געהן, **he is to do** ער דאַרף טאָן, **they are to write** זיי דאַרפען שרייבען, **he was to learn** ער האָט געדאַרפט לערנען או. אז. וו.

Forty-second Lesson—צוויי־און־פערציגסטע לעקציאָן

די האָזיכע און די לייביכע.

(אן אראבישע פאבעל.)

A	doe-hare	one	day	meeting	a	lioness	said	to
עי	דאו העיר	וואן	דעי	מי'טינג	עי	לאי'אנעס	סעד	טו
א	האזיכע	איין	טאג	באגעגענענדיג	א	לייביכע	האט געזאגט	צו

her	boastfully :	"Every	year	I	give	birth	to	many
היר	באו'סטפולי	ע'ווערי	ייר	אי	גיוו	בוירטה	טו	מע'ני
איהר	באריהמעריש	יעדען	יאהר	איך	גיב	געבורט	צו	פילע
				געבייר איך				

young,	but	you	in	all	your	life	give	birth	to	only
יאנג	באט	יו	אין	אאל	יור	לאיף	גיוו	בוירטה	טו	או'נלי
יונגע, קינדער	אבער	דו	אין	גאנצען	דיין	לעבען	גיסטו	געבורט	צו	נאר

one	or	two." —	"True,"	replied	the	lioness,	"I	give
וואן	אר	טו	טרו	ריפלאי'ד	דהי	לאי'אנעס	אי	גיוו
איינעם	אדער	צוויי	ריכטיג	האט געענטפערט	די	לייביכע	איך	גיב

birth	to	only	one,	but	it	is	a	lion."
בוירטה	טו	או'נלי	וואן	באט	איט	איז	עי	לאי'אן
געבורט	צו	נאר	איינעם	אבער	עס	איז	א	לייב

One	perfect	production	is	worth	more	than
וואן	פוי'רפעקט	פראדא'קשאן	איז	וואורטה	מאור	דהען
איין	פולקומענע	שאפונג	איז	ווערט	מעהר	ווי

many	faulty	ones.
מע'ני	פא'אלטי	וואנז
פילע	פעהלערדיגע	

ווערטער פון גרויסע חכמים.

Aristotle	was	asked	what	a	man	could	gain
א'ריסטאטל	וואז	עסקד	הוואט	עי	מען	קוד	געין
אריסטאטעל	איז געווארען	געפרעגט	וואס	א	מענש	קען	געווינען

by	telling	a	lie,	and	he	replied :	"Never	to	be
באי	טע'לינג	עי	לאי	ענד	הי	ריפלאי'ד	נע'ווער	טו	בי
דורך	זאגען	א	ליגען	און	ער	האט געענטפערט	קיינמאל	צו	ווערען

believed	when	he	speaks	the	truth."
בילי'וד	הווען	הי	ספיקס	דהי	טרוטה
געגלויבט	ווען	ער	רעדט, זאגט	די	וואהרהייט

Thales	being	asked	what	was	the	most	difficult
טהעיליז	בי׳אינג	עסקד	הוואט	וואז	דהי	מאוסט	דיפיקאלט
טהאלעס	ווערענדיג	געפרעגט	וואס	איז	די	מעהרסט	שווערע
						שווערסטע	

and	the	easiest	thing	in	the	world,	replied :	"The
ענד	דהי	אי׳זיעסט	טהינג	אין	דהי	וואוירלד	ריפלאי׳ד	דהי
און	די	גרינגסטע	זאך	אין	דער	וועלט	האט געענטפערט	די

most	difficult	is	to	learn	to	know	one's	self,	and
מאוסט	דיפיקאלט	איז	טו	לוירן	טו	נאו	וואנז	סעלף	ענד
שווערסטע		איז	צו	לערנען	צו	וויסען, קענען	איינעמ׳ס	זעלבסט	און
							זיך זעלבסט		

the	easiest	to	blame	the	actions	of	others."
דהי	אי׳זיעסט	טו	בלעים	דהי	עקשאנז	אוו	אדהערז
די	גרינגסטע	צו	טאדלען	די	טאטען, מעשים	פון	אנדערע

פרייע איבערזעצונג.

א האזיכע טרעפט איינמאל אן א לייביכע און זאגט צו איהר מיט באריה־מעריי: „יעדען יאהר האב איך פילע קינדער, אבער דו אין דיין גאנצען לעבען האסט נאר איינם אדער צוויי.“ — „אמת,“ ענטפערט די לייביכע, „איך האב נאר איינם, אבער דערפאר איז דאס א לייב.“

בעסער איין שאפונג און א רעכטע, איידער פילע און שלעכטע.

מען האט אמאל געפרעגט אריסטאטעל׳ן, וואס א מענש געווינט פון דעם, וואס ער זאגט א ליגען, און ער האט געענטפערט: „דאס מען גלויבט איהם ניט ווען ער זאגט אן אמת.“

מען האט געפרעגט טהאלעס׳ן: וואס איז די שווערסטע און וואס איז די גרינגסטע זאך אין דער וועלט? זיין תשובה איז געווען: „די שווערסטע זאך איז צו קענען זיך אליין, און די גרינגסטע איז צו זוכען חסרונות ביי אנדערע.“

די פראזעס און זאצען.

A doe-hare one day meeting a lioness	א האזיכע, באגעגענדיג איין טאג א לייביכע,
said to her boastfully :	האט געזאגט צו איהר מיט באריה־מעריי :
"Every year I give birth to many young,	„יעדען יאהר געבייר איך פילע קינדער,
but you in all your life	אבער דו אין דיין גאנצען לעבען
give birth to only one or two."	געביירסטו נאר איינם אדער צוויי.“
"True," replied the lioness,	„אמת,“ האט געענטפערט די לייביכע,

I give birth to only one,	„אַ ך געביר בלויז איינס,
but it is a lion."	אָבער דאָס איז אַ לייב."

Aristotle was asked	אַריסטאָטעל איז געוואָרען געפרעגט,
what a man could gain	וואָס אַ מענש קען געווינען
by telling a lie,	פון זאָגען אַ ליגען,
and he replied :	און ער האָט געענטפערט :
"Never to be believed	„קיינמאָל ניט צו ווערען געגלויבט,
when he speaks the truth."	ווען ער זאָגט דעם אמת."

Thales being asked	טהאַלעס, ווערענדיג געפרעגט,
what was the most difficult and the easiest thing in the world,	וואָס איז די שווערסטע און די גרינג־סטע זאַך אין דער וועלט,
replied :	האָט געענטפערט :
"The most difficult is to learn to know one's self,	„די שווערסטע איז צו לערנען צו קענען זיך אַליין,
and the easiest to blame the actions of others."	און די גרינגסטע צו טאַדלען (קריטי־קירען) די מעשים פון אַנדערע."

די ווערטער.

production (פּראָדאַ'קשאָן)	פּראָדוקציאָן, שאַפונג
worth (וואוירטה)	ווערט
faulty (פאָ'אַלטי)	פעהלערדיג
*fault (פאָאַלט)	פעהלער, חסרון
Aristotle (אַ'ריסטאָטל)	אַריסטאָטעל (גריכישער פילאָסאָף)
to gain (געין)	געווינען
lie (לאַי)	אַ ליגען
truth (טרוטה)	וואהרהייט, אמת
Thales (טהעי'ליז)	טהאַלעס (גריכישער פילאָסאָף)
difficult (די'פיקאָלט)	שווער
easiest (אי'זיעסט)	גרינגסטע
*easy (אי'זי)	גרינג, לייכט
one's self	זיך זעלבסט (דאָס זעלביגע וואָס oneself)
to blame (בלעים)	בלאַמירען, טאַדלען
action (עַ'קשאָן)	טאַט
doe (דאָו)	די נקבה פון הירשען, האָזען און קראָליקעס
hare (העיר)	אַ האָז
doe-hare (דאָו'-העיר)	אַ האָזיכע
lioness (לאַי'אָנעס)	אַ לייביכע
lion (לאַי'אָן)	אַ לייב
boastfully (באָו'סטפולי)	באַריהמעריש (פון boastful)
*boast (באָוסט)	באַריהמעריי
*to boast (באָוסט)	זיך באַריהמען
birth (בוירטה)	געבורט
to give birth to...	געבען געבורט צו..., ד. ה. געביירען
young (יאָנג)	יונג; קינדער פון חיות און פויגלאך
true (טרו)	ריכטיג, אמת
perfect (פוי'רפעקט)	פולקומען
word (וואָירד)	אַ וואָרט

נייע ווערטער.

to act (עקט)	האַנדלען
animal (עַ'נימעל)	אַ חיה
to talk (טאָאָק)	ריידען
talk (טאָאָק)	רייד

געשפּרעך.

Whom did the doe-hare meet one day ?

She met a lioness.

Did she say anything to her ?

Yes, she did.

Can animals talk ?

Well, this is a fable. In fables animals talk and act like men.

What did the doe-hare say to the lioness ?

She said : "I give birth to many young every year, but you in all your life give birth to only one or two."

What did the lioness reply to these boustful words ?

She replied : "True, I give birth to only one, but it is a lion."

Which is worth more, a lion or a hare ?

Well, one lion is worth more than many hares.

What does this fable teach us ?

It teaches us that one perfect prduction is worth more than many faulty ones.

either—or, neither—nor, both—and §126

די בינדווערטער either—or ווערען באַנוצט דאָרטען, וואו מיר זאָגען אין אידיש: ענטפער—אָדער, אָדער—אָדער:

Either I or you.	אָדער איך אָדער דו.
Either the goods or the money.	אָדער די סחורה אָדער דאָס געלט.

אין פאַרניינונג (ד. ה. אויף נ י ט) ווערען באַנוצט די בינדווערטער neither—nor — ניט—ניט:

Neither I nor you.	ניט איך ניט דו.
Neither the goods nor the money.	ניט די סחורה ניט דאָס געלט.

מיט אַ צייטוואָרט ווערט באַנוצט אַנשטאָט not ,neither צ. ב.:

I did not see him, nor her.	איך האָב ניט געזעהן, ניט איהם ניט איהר.

דער געגענזאַץ פון „אָדער—אָדער," ווערט אין ענגליש אויסגעדריקט דורך both—and, אין אידיש: "אי—אי;" צ. ב.

Both morning and evening.	אי אין דער פריה אי אין אָווענט.
Both by sea and by land.	אי מיט לאַנד איז מיט וואַסער.
I have both books and paper.	איך האָב אי ביכער אי פּאַפּיר.
She is both pretty and clever.	זי איז אי שען אי פעהיג.

§127 „דאַרפען," „מוזען," „זאָלען"

מערקט דעם אויסדריק: he was to give ער האָט געדאַרפט, גע־מוזט אָדער געזאָלט געבען.

„דארפען,“ „מוזען,“ „זאלען“ ווערט אין ענגליש אפט אויסגע-דריקט דורך to be אדער to have פאר דעם הויפט-צייטווארט; צ. ב.

She is to marry.	זי דארף חתונה האבען.
We are to go to-day.	מיר דארפען (מוזען) היינט געהן.
What am I to do?	וואס דארף (זאל) איך טאן?
I have to write.	איך דארף (מוז) שרייבען.
He has to go.	ער דארף (מוז) געהן.

געוועהנליך ווערט ״דארפען,״ ״מוזען,״ ״זאלען״ אויסגעדריקט דורך ought. צ. ב.

I ought to write the letter.	איך האב געדארפט (געזאלט) שרייבען דעם בריף.
She ought to do it.	זי דארף (מוז) עס טאן.

Forty-third Lesson—דריי־און־פערציגסטע לעקציאן

ער אליין איז שולדיג.

Alexander	the	Great	once	told	an	important
עליגזע'נדער	דהי	גרעיט	וואנס	טאולד	ען	אימפא'רטענט
אלעקסאנדער	דער	גרויסער	איינמאל	האט דערצעהלט	א	וויכטיגעו

secret	to	one	of	his	attendants,	strictly	charging
סי'קרעט	טו	וואן	אוו	היז	עטע'נדענטס	סטרי'קטלי	טשא'רדזשינג
סוד	צו	איינעם	פון	זיינע	באדינטע	שטרענג	אנזאגענדיג

him	not	to	talk	of	it.	But	in	a	short	time	the
הים	נאט	טו	טאאק	אוו	איט	באט	אין	עי	שארט	טאים	דהי
איהם	ניט	צו	רעדען	פון	דעם	אבער	אין	א	קורצע	צייט	דער

secret	got	abroad.	Alexander	was	greatly	offended,
סי'קרעט	גאט	עברא'אד	עליגזע'נדער	וואז	גרעי'טלי	אפע'נדעד
סוד	איז געקומען	ארוים	אלעקסאנדער	איז געווען	פיל, שטארק	באליידיגט

and	asked	one	of	the	sages	of	Greece	how	the
ענד	עסקד	וואן	אוו	דהי	סעי'דזשיז	אוו	גרים	האו	דהי
און	האט נעפרעגט	איינעם	פון	די	קלוגע לייט	פון	גריכענלאנד	ווי	דער

man	ought	to	be	punished	for	his	indiscretion.
מען	אאט	טו	בי	פא'נישד	פאר	היז	אינדיסקרע'שאן
מאן	האט געדארפט	צו	ווערען	באשטראפט	פאר	זיין	אומפארזיכטיגקייט

The sage replied, "Do nothing to him; it is you
יו איז איט הים טו נא'טהינג דו ריפלאי'ד סעידזש דהי
דו אליין איז עס איהם צו גארנישט טו האט געענטפערט חכם דער

that have betrayed your own secret. If you could
קוד יו איף סיקרעט א.ן יור ביטרעי'ד העוו דהעט
סט'געקענט דו אויב סוד אייגענעם דיין ארויסגעגעבען האסט וועלכער

not keep it yourself, no wonder it is too much
מאטש טו איז איט וואנ'דער נאו יורסע'לף איט קיפ נאט
פיל צו איז עס וואונדער קיין זעלבסט, אליין איהם האלטען ניט

for another."
ענא'דהער פאר
אנדערן פאר

שפריכווערטער.

Three are too many to keep a secret.
סיקרעט עי קיפ טו מע'ני טו אר טהרי
סוד א האלטען צו פיל צו זיינען דריי

Two may keep counsel, putting one away.
עוועי' וואן פו'טינג קאו'נסעל קיפ מעי טו
אוועק איינעם שטעלענדיג א ראט האלטען קענען צוויי
ווען זיי שיקען איינעם אוועק — זיך בעראטען

דער אלכעמיקער *).

An alchemist had dedicated to Pope Leo X.
דהי טענטה ליאו פאפ טו דע'דיקעיטעד העד ע'לקימיסט ען
דעם צעהנטן לעאו פאפסט צו געווידמעט ט'געהאט אלכעמיקער א

a book in which he pretended to teach the art of
אוו ארט דהי טיטש טו פריטע'נדעד הי הוויטש אין בוק עי
פון קונסט די לערנען צו האט פרעטענדירט ער וועלכען אין בוך א

making gold. He expected to receive a valuable
וועליועיבל עי ריסיוו טו עקספע'קטעד הי גאולד מעיקינג
טייערע א באקומען צו האט דערווארט ער גאלד מאכען

present for it. But the pope sent him only a
עי או'נלי הים סענט פאופ דהי באט איט פאר פרע'זענט
א נאר איהם האט געשיקט פאפסט דער אבער דעם פאר מתנה

large empty purse, observing that since he knew
ניו הי סינס דהעט אבזע'רווינג פוירס ע'מטי לארדזש
ט'געוואוסט ער היות, אזוי־ווי דאס באמערקענדיג בייטעל ליידיגען גרויסען

how to make gold, he wanted nothing but a purse
פוירס עי באט נא'טהינג וואנטעד הי גאולד מעיק טו האו
בייטעל א נאר, בלויז גארנישט האט געברויכט ער גאלד מאכען צו ווי

to put it into.
אי'נטו איט פוט טו
אריין עס לעגען צו

*) א פארצייטינער כעמיקער, וואס האט געזוכט דעם סוד צו פארוואנדלען אייניגע מעטאלען אין גאלד.

פרייע איבערזעצונג.

אלעקסאנדער דער גרויסער (אלכסנדר מוקדון) האט איינמאל דערצעהלט א וויכטיגען סוד צו איינעם פון זיינע באדינטע, און האט איהם אנגעזאגט ער זאל איהם קיינעם ניט אויסזאגען. אבער אין א קורצער צייט ארום איז דער סוד ארויסגעקומען. אלעקסאנדער איז געוועזן זעהר געקרענקט, און ער האט געפרעגט ביי איינעם פון די חכמים פון גריכענלאנד, ווי אזוי ער זאל באשטראפען דעם מאן פאר זיין ניט־היטען דעם סוד. דער חכם האט געענטפערט: „זאלסט איהם גארנישט טאן; דו אליין האסט ארויסגעגעבען דיין אייגענעם סוד. ווען דו אליין האסט איהם ניט געקענט האלטען, איז קיין וואונדער ניט, דאס אנדערע האבען עס ניט געקענט.“

שפריכווערטער.

דריי זיינען צו פיל צו האלטען א סוד. (אין אידיש: א סוד איז נאר אונטער פיר אויגען.)

צוויי קענען האלטען א בארעטונג, ווען זיי שיקען איינעם אוועק. (א ווערטעל פון שעיקספיר.)

אן אלכעמיקער האט געווידמעט צום פאפסט לעאן דעם צעהנטען א בוך, אין וועלכען ער האט געלערנט די קונסט ווי אזוי צו מאכען גאלד. ער האט געהאפט צו באקומען דערפאר א טייערע מתנה. אבער דער פאפסט האט איהם געשיקט א גרויסען ליידיגען בייטעל מיט דער באמערקונג, דאס אזוי ווי ער ווייס ווי צו מאכען גאלד, האט ער נאר נעטיג א בייטעל אריינצולעגען עס.

די פראזעס און זאצען.

Alexander the Great	אלעקסאנדער דער גרויסער (אלכסנדר מוקדון)
once told an important secret to one of his attendants,	האט איינמאל דערצעהלט א וויכטיגען סוד צו איינעם פון זיינע באדינטע,
strictly charging him not to talk of it.	שטרענג אנזאגענדיג איהם ניט צו רעדען דערפון.
But in a short time	אבער אין א קורצער צייט
the secret got abroad.	איז דער סוד ארויס.
Alexander was greatly offended,	אלעקסאנדער איז געווארען שטארק באליידיגט
and asked one of the sages of Greece	און האט געפרעגט איינעם פון די חכמים פון גריכענלאנד,
how the man ought to be punished for his indiscretion.	ווי דער מאן דארף (זאל) ווערען באשטראפט פאר זיין אומפארזיכטיגקייט.

The sage replied,	דער חכם האָט געענטפערט :
"Do nothing to him ;	„טו איהם גאָרנישט ;
it is you that have betrayed your own secret.	דו אַליין האָסט ארויסגעגעבען דיין אייגענעם סוד.
If you could not keep it yourself,	ווען דו האָסט עס אַליין ניט געקענט האַלטען,
no wonder it is too much for another."	איז קיין וואונדער ניט, דאָס עס איז געוועזען צו פיל (צו שווער) פאַר אַן אַנדערן."

An alchemist had dedicated to pope Leo X a book	אַן אַלכעמיקער האָט געווידמעט צום פּאַפּסט לעאָן דעם צעהנטען אַ בוך,
in which he pretended to teach the art of making gold.	אין וועלכען ער האָט פּרעטענדירט צו לערנען די קונסט צו מאַכען גאָלד.
He expected to receive a valuable present for it.	ער האָט דערוואַרט צו קריגען אַ טייערע מתנה פאַר דעם.
But the pope sent him only a large empty purse,	אַבער דער פּאַפּסט האָט איהם געשיקט בלויז אַ גרויסען ליידיגען בייטעל,
observing that since he understood how to make gold,	באַמערקענדיג, דאָס אַזוי ווי ער ווייס ווי צו מאַכען גאָלד,
he wanted nothing but a purse to put it into.	ברויכט ער קיין זאַך ניט, אויסער אַ בייטעל אַריינצולעגען עס.

די ווערטער.

א וואונדער	wonder (וואָ'נדער)
ראַט	counsel (קאַ'ונסעל)
האַלטען אַן עצה, זיך באַראַטען	to keep counsel

אַלכעמיקער (זעה דערקלערונג אונטער דער מעשה'לע)	alchemist (עַ'לקימיסט)
ווידמען, היילִיגען צו אימעצנ'ס עהרע דורך אַן אויפשריפט	to dedicate (דע'דיקעיט)
פּרעטענדירען, זיך אַנשטעלען ווי...	to pretend (פּריטע'נד)
קונסט	art (אַרט)
גאָלד	gold (גאָולד)
דערוואַרטען	to expect (עקספּע'קט)
באַקומען, קריגען, דערהאַלטען	to receive (ריסי'וו)
וויכטיג	important (אימפּאָ'רטענט)
געהיימעניש, סוד	secret (סי'קרעט)
באַדינטער, באַגלייטער	attendant (עטע'נדענט)
שטרענג	strictly (סטריי'קטלי)
אָנזאָגען	to charge (טשאַרדזש)
רעדען	to talk (טאָאָק)
דרויסען, ארויס	abroad (עבראָ'אָד)
גרויס, פיל, שטאַרק, זעהר	greatly (גרעי'טלי)
באַליידיגען	to offend (אָפע'נד)
אַ חכם, אַ פילאָסאָף	sage (סעידזש)
דאַרף, זאָל	ought (אָאָט)
באַשטראָפען	to punish (פּאַ'ניש)
אומ־פאָרזיכטיגקייט	indiscretion (אינדיסקרע'שאָן)
פאַרראַטען, ארויסגעבען	to betray (ביטרע'י)

באמערקען **to observe** (אָבזוי'רוו)	טייער, שעצ־באר **valuable** (וועליועיבל)
היות, אזוי־ווי **since** (סינס)	געשאנק, מתנה **present** (פרעזענט)
ברויכען, האָבען נעטיג; פעהלען **to want** (וואָנט)	ליידיג, לער, פוסט **empty** (עמטי)
בײטעל, געלט־בײטעל **purse** (פוירס)	

געשפרעך.

What did Alexander the Great tell to one of his attendants ?

He told him an important secret.

And what did he charge him ?

He charged him not to tell it to anybody.

Did the attendant keep the secret ?

No, he did not ; and Alexander was offended when the secret got abroad.

What did the sage say when Alexander asked him how the man ought to be punished for not keeping the secret ?

He said he should do nothing to him, because he (Alexander) himself betrayed his own secret by telling it to the attendant.

To whom did the alchemist dedicate his book ?

He dedicated it to Pope Leo X.

What did he pretend to teach in his book ?

He pretended to teach the art of making gold.

Did he expect to receive anything from the pope for dedicating the book to him ?

Yes ; he expected to receive from him a valuable present for it.

What did the pope send him ?

He sent him a large empty purse.

What did the pope observe ?

He observed that since he knew how to make gold, he only wanted a purse to put it into.

Twenty-fourth Lesson—פיר־און־פערציגסטע לעקציאָן

דער גלגול פון א האז.

An	Irishman	was	once	employed,	by	a	gentleman
ען	אײ'רישמען	וואז	וואנס	עמפלאי'ד	באי	ע'	דזשענ'טלמען
אַן	אירלענדער	איז געווען	איינמאל	באשעפטיגט	דורך, פון	א	הער, פריץ

at	Hampstead,	to	carry	a	live	hare,	as	a	present,
עט	הע'מסטעד	טו	קע'רי	ע'	לאיוו	העיר	עז	ע'	פרע'זענט
אין	—	צו	אוועקטראגען	א	לעבעדיגען	האז	אלס	א	געשאנק

to	one	of	his	friends	in	London.	It	was	put	in
טו	וואַן	אָוו	היז	פרענדז	אין	לאָנדאָן	איט	וואָז	פוט	אין
צו	איינעם	פון	זיינע	פריינט	אין	—	עס	ז'געוואָרען	אריינ־געלעגט	אין

a	bag,	and	he	set	off.	On	the	way	the	Irishman
עי	בעג	ענד	הי	סעט	אָף	אָן	דהי	וועי	דהי	איירישמען
אַ	זאַק	און	ער	האָט זיך געזעצט	אַוועק	אויף	דעם	וועג	דער	אירלענדער

איז אַוועק

stopped	at	an	inn	to	rest	himself	and	to	drink	a
סטאָפּד	עט	ען	אין	טו	רעסט	הימסעלף	ענד	טו	דרינק	עי
האָט זיך אָפּגעשטעלט	אין	אַן	אַכסניה	צו	אויסרוהען	זיך	און	צו	טרינקען	אַ

pint	of	beer.	Some	wags	who	were	drinking	there,
פּאַינט	אָוו	ביר	סאָם	וועגז	הו	וואויר	דרינקינג	דהער
האַלבע קוואַרט	פון	ביר	איינעגע	שפּאַסמאַכער	וועלכע	זיינען געוועזן	טרינקענדיג	דאָרטען

האָבען געטרונקען

finding	what	he	had	in	the	bag,	determined	to
פאַי'נדינג	הוואָט	הי	העד	אין	דהי	בעג	דיטוי'רמינד	טו
געפינענדיג	וואָס	ער	ט'געהאַט	אין	דעם	זאַק	האָבען באַשלאָסען	צו

play	a	trick;	and	one	of	them,	while	the	others
פּלעי	עי	טריק	ענד	וואַן	אָוו	דהעם	הוואַיל	דהי	אָ'דהערז
שפּילען (אָפּטאָן)	אַ	שפּיצעל	און	איינער	פון	זיי	בשעת	די	אַנדערע

kept	him	in	conversation,	took	out	the	hare	and
קעפּט	הים	אין	קאָנווערסעי'שאָן	טוק	אַוט	דהי	העיר	ענד
האָבען געהאַלטען	איהם	אין	געשפּרעך	ט'גענומען	אַרויס	דעם	האָז	און

put	in	a	cat.
פּוט	אין	עי	קעט
ט'געלעגט	אַריין	אַ	קאַץ

Having	finished	his	beer,	the	Irishman	started
העָ'ווינג	פיי'נישד	היז	ביר	דהי	איי'רישמען	סטאַ'רטעד
האָבענדיג	געענדיגט	זיין	ביר	דער	אירלענדער	איז אָפּגעגאַנגען

with	his	load.	On	arriving	in	London,	he	said	to
ווידה	היז	לאָוד	אָן	עראַי'ווינג	אין	לאָ'נדאָן	הי	סעד	טו
מיט	זיין	לאַסט, משא	ביים	אַנקומען	אין	—	ער	ט'געזאָגט	צו

the	gentleman:	"Sir,	my	master	has	sent	you	a
דהי	דזשע'נטלמען	סויר	מאַי	מע'סטער	העז	סענט	יו	עי
דעם	הער	מיין הער	מיין	בעל־הבית	האָט	געשיקט	אייך	אַ

live	hare." —	"Very	well,"	said	he,	"let	us	see	it."
לאַיוו	העיר	ווע'רי	וועל	סעד	הי	לעט	אַס	סי	איט
לעבעדיגען	האָז	זעהר	גוט	האָט געזאָגט	ער	לאָז	אונז	זעהן	איהם

— He	then	opened	the	sack	and	to	his	great
הי	דהען	אָ'פּענד	דהי	סעק	ענד	טו	היז	גרעיט
ער	דאַן	האָט געעפענט	דעם	זאַק	און	צו	זיין	גרויסער

astonishment	found	a	cat. —	"The	devil!"	said
עסטאַ'נישמענט	פאַונד	עי	קעט	דהי	דעוויל	סעד
פאַרוואונדערונג	האָט געפונען	אַ	קאַץ	דער	טייוועל	האָט געזאָגט

Pat,	"it	was	a	hare	at	Hampstead." —	"Go	back,"
פעט	איט	וואָז	עי	העיר	עט	העמסטעד	גאָו	בעק
—	עס	איז געוועזן	א	האָז	אין	—	געה	צוריק

said	the	gentleman,	"they	are	making	a	fool	of
סעד	דהי	דזשענטלמען	דהעי	אר	מעיקינג	עי	פול	אָוו
ט'געזאָגט	דער	הער	זיי	זיינען	מאכענדיג	א	נאר	פון
			זיי מאכען					

you." —
יו
דיר

(דער סוף — אין פינף־און־פערציגסטער לעקציאָן.)

פרייע איבערזעצונג.

א דזשענטלמאַן איז העמסטעד (א פאָרשטאָט פון לאָנדאָן) האָט איינמאָל געדונגען אַן איירישמאַן אַוועקצוטראָגען א לעבעדיגען האָז פאַר א מתנה צו זיינעם א פריינט אין לאָנדאָן. מען האָט דעם האָז אריינגעלעגט אין א זאַק און דער שליח איז אַוועק. אויף'ן וועג האָט דער איירישמאַן זיך אָפּגעשטעלט אין א קרעטשמע זיך אויסצורוהען און טרינקען א פּאָר גלעזער ביר. עטליכע לצים, וועלכע האָבען דאָרטען געטרונקען, אויסגעפינענדיג וואָס ער האָט אין זאַק, האָבען באשלאָסען איהם אָפּטאָן א שפּיצעל; און פאַרפיהרענדיג מיט איהם א שמועס, כדי אויפצוהאַלטען איהם, האָט איינער פון דער חברה ארויסגענומען דעם האָז און אריינגעלעגט א קאַץ.

ווען דער איירישמאַן איז געוואָרען פאַרטיג מיט זיין ביר איז ער אַוועק מיט זיין זאַק. אָנקומענדיג אין לאָנדאָן האָט ער געזאָגט צו דעם דזשענטלמאַן: „האַרינקע, מיין בעל־הבית האָט אייך געשיקט א לעבעדיגען האָז. — „זעהר גוט," האָט ער געזאָגט, „לאָמיר זעהן." — ער האָט דאַן אויפגעעפענט דעם זאַק, און צו זיין גרויסער פאַרוואונדערונג האָט ער געפונען א קאַץ. — „צום טייוועל!" האָט געזאָגט דער איירישמאַן, „אין העמסטעד איז עס געווען א האָז." — „געהט צוריק," האָט געזאָגט דער דזשענטלמאַן, „זיי מאַכען פון אייך חוזק." —

די פראַזעס און זאַצען.

An Irishman was once employed,	אַן איירישמאַן איז איינמאָל געוואָרען באשעפטיגט (באויפטראַגט)
by a gentleman at Hampstead,	פון א דזשענטלמאַן אין העמסטעד
to carry a live hare,	אַוועקצוטראָגען א לעבעדיגען האָז,
as a present,	אַלס א מתנה,
to one of his friends in London.	צו איינעם פון זיינע פריינט אין לאָנדאָן.
It was put in a bag,	ער איז אריינגעלעגט געוואָרען אין א זאַק,

and he set off.	און ער איז אוועק.
On the way the Irishman stopped at an inn	אויף דעם וועג האָט דער איירישמאַן זיך אָפּגעשטעלט אין אַ קרעטשמע
to rest himself and to drink a pint of beer.	זיך אויסצורוהען און טרינקען אַ פּאַינט (האַלבע קוואַרט) ביר.
Some wags who were drinking there,	איינינע לצים, וועלכע האָבען דאָרטען געטרונקען,
finding what he had in his bag,	אויסגעפינענדיג וואָס ער האָט געהאַט אין זיין זאַק,
determined to play him a trick ;	האָבען באַשלאָסען איהם צו שפּילען (אָפּטאָן) אַ שפּיצעל ;
and one of them,	און איינער פון זיי,
while the others kept him in conversation,	בשעת די אַנדערע האָבען איהם געהאַל־טען אין געשפּרעך,
took out the hare	האָבען אַרויסגענומען דעם האָז
and put in a cat.	און האָבען אַריינגעלעגט אַ קאַץ.
Having finished his beer,	האָבענדיג געענדיגט זיין ביר,
the Irishman started with his load.	איז דער איירישמאַן אוועק מיט זיין משא.
On arriving in London,	אָנקומענדיג אין לאָנדאָן,
he said to the gentleman :	האָט ער געזאָגט צו דעם דזשענטלמאַן :
"Sir, my master has sent you a live hare." —	„מיין בעל־הבית האָט אייך געשיקט אַ לעבעדיגען האָז." —
"Very well," said he, let us see it."	„זעהר גוט," האָט ער געזאָגט, „לאָמיר עס זעהן." —
He then opened the sack and to his great astonishment found a cat. —	ער האָט דאַן געעפענט דעם זאַק, און צו זיין גרויסער איבערראַשונג האָט ער געפונען אַ קאַץ. —
"The devil !" said Pat,"	„צום טייוועל!" האָט געזאָגט פּאַט,
it was a hare at Hampstead."—	„ס'איז געווען אַ האָז אין העמפּסטעד."—
"Go back," said the gentleman,	„געה צוריק," האָט געזאָגט דער דזשענ־טלמאַן,
"they are making a fool of you."—	זיי מאַכען אַ נאַר (זיי מאַכען חוזק) פון דיר." —

די ווערטער.

hare (העיר)	האָז
bag (בעג)	זאַק
to set (סעט)	זיך זעצען, זיך שטעלען
to set off	אָפּגעהן, אוועקגעהן
inn (אין)	קרעטשמע, אכסניה
to employ (עמפּלאָי')	באַשעפטיגען, באַאויפטראַגען
gentleman (דזשע'נטלמען)	דזשענטל־מאַן, הער, פריץ
live (לאַיוו)	לעבעדיג

אַנקומען	to arrive (עראַי'וו)
הער, בעל-הבית	master (מע'סטער)
עפענען	to open (אָופּן)
זאַק	sack (סעק)
איי־בערראַשונג, פאַרוואונדערונג	astonishment (עסטאַ'נישמענט)
טייוועל	devil (דעוול)
דער טייוועל! צום טייוועל!	the devil!
אָפּקירצונג פון דעם איי־רישען נאָמען Patrick (פּע'טריק)	Pat (פּעט)
נאַר	fool (פול)
מאַכען אימעצן פאַר א נאַר, חוזק מאַכען פון...	to make a fool of...
רוהען	to rest (רעסט)
זיך אויסרוהען	to rest himself
פּאַינט, האַלבע קוואַרט	pint (פּאַינט)
ביר	beer (ביר)
שפּאַסמאַכער, לץ	wag (וועג)
באַשליסען	determine (דיטוי'רמין)
שפּילען	to play (פּלעי)
אָפּטאָן א שפּיצעל	to play a trick
קאַץ	cat (קעט)
ענדיגען	to finish (פי'ניש)
אַנהייבען, אויפהייבען זיך, אוועקגעהן	to start (סטאַרט)
לאַסט, משא	load (לאוד)

געשפּרעך.

What was the Irishman employed to do ?
He was employed to carry a live hare to a gentleman in London.

By whom was he employed ?
By a gentleman at Hampstead.

In what was the hare put ?
It was put in a bag.

Where did the man stop on his way to London ?

He stopped at an inn.

Why did he stop there ?

Because he wanted to rest himself and to have some beer.

Were there other people at the inn ?

Yes, there were some people drinking beer.

What was the trick they played him ?

They took out the hare from the bag and put in a cat.

What happened when he arrived in London ?

The gentleman, finding that there was a cat instead of a hare, sent him back to Hampstead, saying that they were making a fool of him.

Forty-fifth Lesson—פינף־און־פערציגסטע לעקציאָן

דער גלגול פון אַ האָז.

(סוף פון פיר־און־פערציגסטער לעקציאָן.)

Pat	took	up	the	bag	and	trotted	off	again
פעט	טוק	אַפּ	דהי	בעג	ענד	טראַ'טעד	אָף	עגע'ן
—	האט גענומען	אויף	דעם	זאַק	און	איז געלאָפען	אַוועק	ווידער
	האט אויפגעהויבען							

towards	Hampstead,	stopping	on	the	way	at	the
טאו'אָרדז	הע'מסטעד	סטאַ'פּינג	אָן	דהי	וועי	עט	דהי
צו, נאָך	——	אָפּשטעלענדיג זיך	אויף	דעם	וועג	אין	דער

same	inn,	and	telling	his	adventure	to	the	amusement
סעים	אין	ענד	טע'לינג	היז	עדווע'נטשור	טו	דהי	עמיו'זמענט
זעלביגער	אכסניה	און	דערצעהלענדיג	זיין	פּאַסירונג	צו	דעם	פאַרגניגען

of	those	who	played	him	the	trick.	To	make	the
אָוו	דהאָוז	הו	פּלעיד	הים	דהי	טריק	טו	מעיק	דהי
פון	יענע	וועלכע	האָבען געשפּילט	איהם	דעם	שפּיצעל	צו	מאַכען	די

farce	complete,	they	now	took	out	the	cat	and
פאַרס	קאָמפּלי'ט	דהעי	נאַו	טוק	אַוט	דהי	קעט	ענד
קאָמעדיע	פולקומען, פאַר פול	זיי	איצט	האָבען גענומען	אַרויס	די	קאַץ	און

replaced	the	hare ;	and	the	Irishman	set	off	for
ריפּלעי'סד	דהי	העיר	ענד	דהי	איי'רישמען	סעט	אָף	פאָר
צוריק געלעגט	דעם	האָז	און	דער	אירלענדער	איז אָפּגעגאַנגען		נאָך

Hampstead.
הע'מסטעד

On	arriving	he	said	to	his	master :	"Sir,	do
אָן	עראיי'ווינג	הי	סעד	טו	היז	מע'סטער	סויר	דו
ביים	אַנקומען	ער	ה'געזאָגט	צו	זיין	בעל־הבית	מיין הער	טוט

you	know	that	you	have	sent	a	cat	instead	of	a
יו	נאָו	דהעט	יו	העוו	סענט	עי	קעט	אינסטע'ד	אָוו	עי
איהר	ווייסען	דאָס	איהר	האָט	געשיקט	אַ	קאַץ	אַנשטאַט	פון	אַ

hare ?" —	"Go	along,	you	stupid	fellow,"	replied
העיר	גאָו	עלאָ'נג	יו	סטיו'פּיד	פעלאָו	ריפּלאַי'ד
האָז	געה	ווייטער	דו	נאַרישער	יונג	האָט געענטפערט

the	gentleman. —	"Well,	then	believe	your	own
דהי	דזשע'נטלמען	וועל	דהען	בילי'וו	יור	אָון
דער	הער	נו	דאַן	גלויבט	אייערע	אייגענע

eyes." —	On	saying	which	he	opened	the	bag,	and
איז	אָן	סעי'אינג	הוויטש	הי	אָו'פּנד	דהי	בעג	ענד
אויגען	אויף, נאָך	זאָגען	וועלכעם	ער	האָט געעפענט	דעם	זאַק	און

out	leaped	the	hare.	The	Irishman	could	scarcely
אוט	ליפּד	דהי	העיר	דהי	אַי'רישמען	קוד	סקעי'רסלי
ארויס	איז געשפּרונגען	דער	האָז	דער	אירלענדער	האָט געקענט	קאָם

believe	his	eyes	and	for	some	moments	was	stupefied
בילי'וו	היז	איז	ענד	פאָר	סאָם	מאָ'מענטס	וואָז	סטיו'פיפאַיד
גלויבען	זיינע	אויגען	און	פאַר	אייניגע	אויגענבליקען	איז ער געוואָרען	אַפּגענומען

with	fear ;	at	length	he	exclaimed :	"By	Jesus,
ווידה	פיר	עט	לענגטה	הי	עקסקלעי'מד	באַי	דזשי'זאָס
מיט, פון	שרעק	אין	די לענג	ער	האָט אויסגערופען	ביי	יעזוס
		ענדליך					

it	is	a	hare	at	Hampstead	and	a	cat	at	London !"
איט	איז	עי	העיר	עט	העמ'סטעד	ענד	עי	קעט	עט	לאָ'נדאָן
עס	איז	אַ	האָז	אין	—	און	אַ	קאַץ	אין	—

His	master	wanted	him	to	return	with	the	hare,
היז	מע'סטער	וואָ'נטעד	הים	טו	ריטוי'רן	ווידה	דהי	העיר
זיין	בעל־הבית	האָט געוואָלט	איהם	צו	געהן צוריק	מיט	דעם	האָז

but	he	refused	to	go,	saying,	"If	the	vile	air	of
באָט	הי	ריפיו'זד	טו	גאָו	סעי'אינג	איף	דהי	וואַיל	עיר	אָוו
אָבער	ער	ט'זיך אָפּגעזאָגט	צו	געהן	זאָגענדיג	אויב	די	פאַסקודנע	לופט	פון

London	can	change	a	hare	into	a	cat,	it	may,
לאָ'נדאָן	קען	טשעינדזש	עי	העיר	אי'נטו	עי	קעט	איט	מעי
—	קען	ענדערן	אַ	האָז	אין	אַ	קאַץ	זי	קען נאָך

perhaps,	change	me	into	an	ass."
פּערהע'פּס	טשעינדזש	מי	אי'נטו	ען	עס
אפשר	ענדערן	מיך	אין	אַן	אייזעל

פרייע איבערזעצונג.

דער איירישמאַן האָט אויפגעהויבען דעם זאַק און איז אוועקגעלאָפען צוריק אין העמסטעד. אויף'ן וועג האָט ער זיך ווידער אָפּגעשטעלט אין דער זעלביגער קרעטשמע און האָט פאַר די לוסטיגע חברה, וואָס האָבען איהם אָפּגעטאָן דעם שפּיצעל, דערצעהלט די מעשה. צו מאַכען די קאָמעדיע פאַר פול האָבען זיי אי'צטער ארויסגענומען די קאַץ און האָבען צוריק אריינגעלעגט דעם האָז; און דער איירישמאַן איז זיך אוועק אין העמסטעד.

אָנקומענדיג אויף'ן אָרט האָט ער געזאָגט צו זיין בעל־הבית: „האָרינקע, ווייסט איהר, אַז איהר האָט געשיקט אַ קאַץ אָנשטאָט אַ האָז?" — „געה, דו נאַרישער יונג," האָט געזאָגט דער דזשענטלמאַן. — „ווען איהר גלויבט ניט, טאָ זעהט מיט אייערע אייגענע אויגען." — און ביי די ווערטער האָט ער געעפענט דעם זאַק און עס איז ארויסגעשפּרונגען דער האָז. דער איירישמאַן האָט ניט געגלויבט זיינע אויגען און ער איז פאַר אייניגע מינוטען געוואָרען ווי אָפּגענומען פון שרעק; ענדליך האָט ער אויסגעשריען: „ביי גאָט, דאָס איז

אַ האָז אין העמסטעד און אַ קאַץ אין לאָנדאָן!" זיין בעל־הבית האָט איהם געוואָלט שיקען צוריק מיט דעם האָז, אָבער ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון דער שליחות מיט די ווערטער: „ווען די פאַרדאַרבענע לופט פון לאָנדאָן קען מאַכען פון אַ האָז אַ קאַץ, קען זי נאָך מאַכען פון מיר אַן אייזעל!"

די פראַזעס און זאַצען.

Pat took up the bag	פּאַט האָט אויפגעהויבען דעם זאַק
and trotted off again towards Hampstead,	און איז ווידער אוועקגעלאָפען נאָך העמ־סטעד,
stopping on the way at the same inn,	אָפּשטעלענדיג זיך אויף׳ן וועג אין דער זעלביגער קרעטשמע,
and telling his adventure	און דערצעהלענדיג זיין פּאַסירונג
to the amusement of those who played him the trick.	צו דעם פאַרגניגען פון די, וועלכע האָבען איהם אָפּגעטאָן דעם שפּיצעל.
To make the farce complete,	צו מאַכען די קאָמעדיע פאַר פול,
they now took out the cat and replaced the hare ;	האָבען זיי איצט ארויסגענומען די קאַץ און צוריק אריינגעלעגט דעם האָז;
and the Irishman set off for Hampstead.	און דער איירישמאַן איז אוועק נאָך העמסטעד.
On arriving he said to his master :	ביים אָנקומען האָט ער געזאָגט צו זיין בעל הבית:
"Sir, do you know that you have sent a cat instead of a hare?"—	„ווייסט איהר, אז איהר האָט געשיקט אַ קאַץ אַנשטאָט אַ האָז?" —
"Go along, you stupid fellow," replied the gentleman. —	„געה אוועק, דו נאַרישער יונג," האָט געזאָגט דער דזשענטלמאַן. —
"Well, then believe your own eyes." —	„נו, דאַן גלויבט אייערע אייגענע אויגען." —
On saying which he opened the abag,	ביים זאָגען וועלכעס (און ביי די ווער־טער) האָט ער געעפענט דעם זאַק.
and out leaped the hare.	און עס איז ארויסגעשפּרונגען דער האָז.
The Irishman could scarcely believe his eyes	דער איירישמאַן האָט קאָם געקענט גלוי־בען זיינע אויגען
and for some moments was stupefied with fear ;	און פאַר אייניגע אויגענבליקען איז ער געוואָרען אָפּגענומען פון שרעק.
at length he exclaimed :	צו ענדע (ענדליך) האָט ער אויסגע־שריען:
"By Jesus, it is a hare at Hampstead and a cat at London !"	„ביי יעזוס! ס׳איז אַ האָז אין העמ־סטעד און אַ קאַץ אין לאָנדאָן!"
His master wanted him to return with the hare,	זיין בעל־הבית האָט געוואָלט ער זאָל געהן צוריק מיט׳ן האָז,
but he refused to go, saying,	אָבער ער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געהן, זאָגענדיג:

"If the vile air of London can change a hare into a cat,	„ווען די פארדארבענע לופט פון לאנדאן קען פארוואנדלען א האז אין א קאץ,
it may, perhaps, change me into an ass!"	קען זי נאך אפשר פון מיר מאכען אן אייזעל!"

די ווערטער.

to take (טעיק)	נעהמען
to take up	אויפהייבען
to trot (טראט)	לויפען
towards (טאו'ארדז)	צו, נאך
adventure (עדווע'נטשור)	אווענטורע, געשעהעניש, פאסירונג
amusement (עמיו'זמענט)	פארגעניגען, לוסטיגקייט
farce (פארס)	קאמעדיע
complete (קאמפלי'ט)	פולקומען, פאר פול
to replace (ריפלעי'ס)	לעגען צוריק
instead (אינסטע'ד)	אנשטאט
along (עלא'נג)	ווייטער
stupid (סטיו'פיד)	נאריש, דום
stupid fellow	נארישער יונג, שוטה
own (און)	אייגען
to open (אופן)	עפענען
to leap (ליפ)	שפרינגען
scarcely (סקעי'רסלי)	קאם
moment (מאו'מענט)	אויגענבליק, רגע
to stupefy (סטיו'פיפאי)	באטויבען, אפנעהמען
to be stupefied	באטויבט ווערען, אפגענומען ווערען
fear (פיר)	שרעק, מורא
length (לענגטה)	די לענג
at length	צו ענדע, ענדליך
to exclaim (עקסקלעי'ם)	אויסשרייען, אויסרופען
Jesus (דזשי'זאס)	יעזוס
by Jesus!	ביי יעזוס! ביי גאט!
to want (וואנט)	פארלאנגען, ווילען
to refuse (ריפיו'ז)	אנטזאגען, אפזאגען זיך
vile (וואיל)	פאסקודנע, פארדארבען
change (טשעינדזש)	ענדערן, פארוואנדלען
perhaps (פערהע'פס)	אפשר, פילייכט

געשפרעך.

Did the Irishman go back to Hampstead?

Yes, he did.

What did he do on the way?

He stopped at the same inn and told his adventure to the wags who played him the trick.

What did the wags do now?

They took out the cat from the bag and put in the hare.

What did he say to his master on arriving at Hampstead?

He said that he had sent a cat instead of a hare.

What did the Irishman do on saying this?

He opened the bag.

What leaped out of the bag as he opened it?

The hare leaped out.

What did the Irishman do when he saw this?

He exclaimed: "By Jesus, it is a hare at Hampstead, and a cat at London!"

Did his master want him to go back to Hampstead with the hare?

He did, but the man refused, fearing that the vile air of London, which could change a hare into a cat, might change him into an ass!

Forty-sixth Lesson—זעקס־און־פערציגסטע לעקציאן

דער פלוימען־טייגאכץ.

The	**following**	**pleasant**	**story**	**is**	**told**	**of**	**a**
דהי	פא'לאואינג	פלע'זענט	סטאו'רי	איז	טאולד	אוו	ע'
די	פאלגענדע	אנגענעהמע	געשיכטע	ווערט	דערצעהלט	פון	א

captain	**and**	**his**	**mate,**	**who**	**were**	**both**	**very**	**fond**	**of**
קע'פטעין	ענד	היז	מעיט	הו	וואויר	באוטה	ווע'רי	פאנד	אוו
קאפיטאן	און	זיין	געהילף	וועלכע	זיינען געוועזן	ביידע	זעהר	ליבענד	פון

(were both very fond of:) האבען ביידע זעהר ליב געהאט

plum-pudding,	**and**	**so**	**usually,**	**when**	**they**	**had**
פלאם פו'דינג	ענד	סאו	יו'זשועלי	הווען	דהעי	העד
פלוימענ־טייגאכץ	און	אזוי	געוועהנליך	ווען	זיי	האבן געהאט

it	**for**	**dinner,**	**divided**	**it**	**between**	**them.**	**But**	**the**
איט	פאר	דיינער	דיוואי'דעד	איט	ביטווין	דהעם	באט	דהי
עס	פאר	מיטאג	האבען צעטיילט	עס	צווישען	זיי, זיך	אבער	דער

captain,	**in**	**order**	**to**	**get**	**the**	**better**	**half**	**of**	**it**	**for**
קע'פטעין	אין	א'רדער	טו	געט	דהי	בע'טער	העף	אוו	איט	פאר
קאפיטאן	אין	ארדנונג	צו	קריגען	די	בעסערע	העלפט	פון	דעם	פאר

(in order:) כדי, אום

himself,	**gave**	**secret**	**directions**	**to**	**the**	**cook.**	**From**
הימסעלף	געיוו	סיקרעט	דירע'קשאנז	טו	דהי	קוק	פראם
זיך זעלבסט	ט'ער געגעבען	געהיימע	אנווייזונגען	צו	דעם	קוכער	פון

that	**time**	**the**	**captain's**	**end**	**of**	**the**	**pudding**	**was**
דהעט	טאים	דהי	קע'פטעינז	ענד	אוו	דהי	פו'דינג	וואז
יענער	צייט	דעם	קאפיטאנ'ס	ענדע, זייט	פון	דעם	טייגאכץ	איז געוועזן

full	**of**	**plums,**	**while**	**the**	**mate,**	**to**	**his**	**greatest**
פול	אוו	פלאמז	הוואיל	דהי	מעיט	טו	היז	גרעי'טעסט
פול	פון, מיט	פלוימען	וועהרענד	דער	געהילף	צו	זיין	גרעסטער

surprise,	**could**	**scarcely**	**ever**	**find**	**any.**
סאירפראיז	קוד	סקעי'רסלי	ע'ווער	פאינד	ע'ני
איבערראשונג	האט געקענט	קאם	א מאל	געפינען	וועלכע עס איז

This	went	on	nicely	for	some	time,	but	at
דהיס	ווענט	אן	נאי'סלי	פאר	סאם	טאים	באט	עט
דאס	איז אנגעגאנגען		שען, גלאט	פאר	מאנכע	צייט	אבער	צו

last	the	mate	discovered	the	trick.	In	his	turn	he
לעסט	דהי	מעיט	דיסקא'ווערד	דהי	טריק	אי'ן	היז	טוירן	הי
לעצט	דער	געהילף	האט אויסגעפונען	דעם	שפיצעל	אין	זיין	רייהע	ער

also	persuaded	the	cook	to	place	the	end	of	the
א'אלסאו	פערסוועי'דעד	דהי	קוק	טו	פלעיס	דהי	ענד	אוו	דהי
אויך	האט איינגערעדט	דעם	קוכער	צו	שטעלען	די	ענדע, זייט	פון	דעם

pudding,	in	which	the	plums	were,	next	to	himself,
פו'דינג	אין	הוויטש	דהי	פלאמז	וואייר	נעקסט	טו	הימסע'לף
טייגאכץ	אין	וועלכער	די	פלוימען	זיינען געוועזן	נאהענט	צו	זיך

and	the	end	without	the	plums	next	to	the	captain.
ענד	דהי	ענד	ווידהאו'ט	דהי	פלאמז	נעקסט	טו	דהי	קע'פטעין
און	די	ענדע, זייט	אהן	די	פלוימען	נאהענט	צו	דעם	קאפיטאן

(דער סוף — אין זיבען־און־פערציגסטער לעקציאן.)

פרייע איבערזעצונג.

די פאלגענדע שפאסיגע געשיכטע ווערט דערצעהלט פון א קאפיטאן און זיין געהילף, וועלכע האבען זעהר ליב געהאט א פלוימען־טייגאכץ און פלעגען שטענדיג, ווען מ'האט זיי עס געגעבען צו מיטאג, צעטיילען עס צווישען זיך. אבער דער קאפיטאן, כדי צו קריגען די בעסערע העלפט פאר זיך, האט אין געהיים אנגעזאגט דעם קוכער וועגען דעם. פון דאן אן איז דעם קאפיטאנ'ס זייט פון דעם טייגאכץ געוועזן פול מיט פלוימען, און זיין געהילף האט צו זיין גרעסטער פארוואונדערונג ווען־ניט־ווען געפונען א פלוים.

פאר א צייט איז דאס אנגעגאנגען גלאט, אבער צו ענדע האט דער געהילף אויסגעפונען דעם שפיצעל. איצט האט ער אויך אנגעזאגט דעם קוכער צו שטעלען די זייט פון דעם טייגאכץ מיט די פלוימען צו איהם און די זייט אהן די פלוימען צו דעם קאפיטאן.

די פראזעס און זאצען.

The following pleasant story	די פאלגענדע אנגענעהמע געשיכטע
is told of a captain and his mate,	ווערט דערצעהלט פון א קאפיטאן און זיין געהילף,
who were both very fond of plum-pudding,	וועלכע האבעןביידע זעהר ליב געהאט פלוימען־טייגאכץ,
and so usually,	און אזוי געוועהנליך,
when they had it for dinner	ווען זיי האבען עס געהאט פאר מיטאג
divided it between them.	האבען זיי עס צעטיילט צווישען זיך.
But the captain,	אבער דער קאפיטאן,
in order to get the better half of it for himself,	מיט דעם ציל (כדי) צו קריגען די גרע־סערע העלפט פאר זיך,

gave secret directions to the cook.	האט געגעבען געהיימע אנווייזונגען צו דעם קוכער.
From that time	פון יענער צייט אן
the captain's end of the pudding was full of plums,	איז דעם קאפיטאנ'ס ענדע (זייט) פון טייגאכץ געוועזן פול מיט פלוימען
while the mate,	וועהרענד דער געהילף
to his great surprise,	צו זיין גרויסער איבערראשונג,
could scarcely ever find any.	האט קאם אמאל געקענט געפינען וועל־כע־עס־איז (איינינע).
This went on nicely for some time,	דאס איז זיך אנגעגאנגען גלאט פאר א צייט,
but at last the mate discovered the trick.	אבער לסוף האט דער געהילף אויסגע־פונען דעם שפיצעל.
In his turn	אין זיין רייהע
he also persuaded the cook	האט ער אויך איינגערעדט דעם קוכער
to place the end of the pudding,	אוועקצושטעלען די ענדע (זייט) פון דעם טייגאכץ,
in which the plums were,	אין וועלכער די פלוימען זיינען געוועזן,
next to himself,	נאהענט צו זיך,
and the end without the plums	און די זייט אהן די פלוימען
next to the captain.	נאהענט צו דעם קאפיטאן.

די ווערטער.

pleasant (פלע'זענט)	אנגענעהם
story (סטאו'רי)	מעשה, געשיכטע
captain (קע'פטעין)	קאפיטאן
mate (מעיט)	געהילף
fond (פאנד)	ליבענד
to be fond of	ליב האבען, האלט האבען
plum (פלאם)	פלוים
pudding (פו'דינג)	טייגאכץ
plum-pudding	פלוימענ-טייגאכץ
usually (יו'זשועלי)	געוועהנליך
***usual** (יו'זשועל)	געוועהנליך (איינגענ־שאפטווארט)
to divide (דיוואי'ד)	צעטיילען
order (א'רדער)	ארדנונג ; צוועק
in order to...	מיט דעם צוועק צו... כדי, אום צו...
secret (סי'קרעט)	געהיים
direction (דירע'קשאן)	אנווייזונג, אנ־זאגונג
cook (קוק)	קוכער
end (ענד)	ענדע, זייט
scarcely (סקעי'רסלי)	קאם
ever (ע'ווער)	ווענ-עס-איז, אמאל
nicely (נאי'סלי)	שען, פיין, גלאט
to discover (דיסקא'ווער)	אנטדעקען, אויסגעפינען, דערגעהן
turn (טוירן)	רייהע, אטשערעד
to persuade (פערסוועי'ד)	איינרעדען
to place (פלעים)	שטעלען
without (ווידהא'וט)	אהן

געשפרעך.

What is the story of the captain and his mate ?

They were both fond of plum-pudding and used to divide it between them when they had it for dinner ; but the captain played him a trick by giving directions to the cook to put the end with the plums next to himself.

Did the mate soon find out this trick ?

No ; it went on for some time, but at last he discovered it.

What did he do when he found it out ?

He played the same trick on the captain ; he persuaded the cook to place the plum-end of the pudding next to himself.

Forty-seventh Lesson—זיבען־און־פערציגסטע לעקציאן

דער פלוימען־טייגאכץ.

(סוף פון זעקס־און־פערציגסטער לעקציאן.)

The	captain	soon	saw	the	change,	and	cunningly
דהי	קע'פטעין	סון	סאא	דהי	טשעינדזש	ענד	קא'נינגלי
דער	קאפיטאן	באלד	ט'געזעהן	די	ענדערונג	און	כיטרע

picking	up	the	dish,	as	if	to	examine	the	china,
פּיקינג	אפּ	דהי	דיש	עז	איף	טו	עגזע'מין	דהי	טשאי'נע
הייבענדיג	אויף	די	שיסעל	אלס (אזוי ווי)	אויב	צו	באזעהן, באקוקען	די	פארצעליי

turned	the	end	with	the	plums	in	it	towards
טוירנד	דהי	ענד	ווידה	דהי	פלאמז	אין	איט	טאו'ארדז
ט'איבערגעדרייט	די	ענדע, זייט	מיט	די	פלוימען	אין	דעם	צו

himself,	and	while	saying,	"This	dish	cost	me	ten
הימסע'לף	ענד	הוואיל	סעי'אינג	דהיס	דיש	קאסט	מי	טען
זיך	און	וועהרענד	זאגענדיג	דיזע	שיסעל	האט געקאסט	מיר	צעהן

shillings,"	set	it	down	with	the	end,	in	which	the
שיי'לינגז	סעט	איט	דאון	ווידה	דהי	ענד	אין	הוויטש	דהי
שילינגס	ט'געשטעלט	זי	ארונטער	מיט	דער	ענדע, זייט	אין	וועלכער	די

plums	were,	next	to	himself.
פלאמז	וואויר	נעקסט	טו	הימסע'לף
פלוימען	זיינען געווען	נאהענט	צו	זיך

"Is it possible," said the mate, also taking up
אָפּ טעי'קינג אָ'אלסאָו מעיט דהי סעד פּאָ'סיבל איט איז
אויף גענעהמענדיג אויך געהילף דער ט'געזאָגט מעגליך עס איז
(אויפהייבענדיג)

the dish. "I really did not think it worth more
מאָור וואָירטה איט טהינק נאָט דיד ריי'עלי אי דיש דהי
מעהר ווערט עס דענקען ניט האָב געטאָן ווירקליך איך שיסעל די
(האָב ניט געדענקט אַז עס איז)

than a shilling," and down came the dish with the
דהי ווידה דיש דהי קעים דאַון ענד שי'לינג עי דהען
דער מיט שיסעל די איז געקומען אַרונטער און שילינג אַ ווי

plum-end towards the mate.
מעיט דהי טאָו'אָרדז ענד פּלאָם
געהילף דעם צו זייט פלוימען

The captain looked at the mate, the mate looked
לוקד מעיט דהי מעיט דהי עט לוקד קע'פּטעין דהי
האָט געקוקט געהילף דער געהילף דעם אויף האָט געקוקט קאַפּיטאַן דער

at the captain; the captain laughed, the mate
מעיט דהי לעפד קע'פּטעין דהי קע'פּטעין דהי עט
געהילף דער האָט געלאַכט קאַפּיטאַן דער קאַפּיטאַן דעם אויף

laughed. "Young man," said the captain, "you have
העוו יו קע'פּטעין דהי סעד מען יאָנג לעפד
האָט איהר קאַפּיטאַן דער האָט געזאָגט מאַן יונגער האָט געלאַכט

found me out. "Well, for this time let us divide
דיוואַי'ד אָס לעט טאַים דהיס פאָר וועל אַוט מי פאַונד
צעטיילען אונז לאָזט מאָל דיזען פאַר נו אויס מיך געפונען
(מיך אויסגעפונען)

this pudding lengthwise, and hereafter we will have
העוו וויל ווי הירע'פטער ענד לע'נגטהוואַיז פּו'דינג דהיס
האָבען וועלען מיר פון איצט אָן און אין דער לענג טייגאַכץ דיזען

the plums fairly divided between us."
אָס ביטוויי'ן דיוואַי'דעד פעי'רלי פּלאָמז דהי
אונז צווישען צעטיילט עהרליך פלוימען די

פרייע איבערזעצונג.

דער קאַפּיטאַן האָט באַלד באַמערקט די ענדערונג, און ביטרע אויפהייבענ־דיג די שיסעל, כלומרשט צו באַקוקען די פּאָרצעליי, האָט ער איבערגעדרייט די זייט מיט די פלוימען צו זיך, און מיט די ווערטער: „די שיסעל האָט מיר געקאָסט צעהן שילינג,“ האָט ער זי אוועקגעשטעלט מיט דער זייט, אין וועלכער עס זיינען געווען די פלוימען, צו זיך.

„ווירקליך?“ האָט געזאָגט דער געהילף, אויך אויפהייבענדיג די שיסעל. „איך האָב געמיינט, אַז אַזאַ שיסעל איז ניט ווערט מעהר ווי אַ שילינג,“ און ער האָט געגעבען אַ שטעל די שיסעל מיט דער זייט פון די פלוימען צו זיך.

דער קאַפּיטאַן האָט אַנגעקוקט דעם געהילף, דער געהילף האָט אַנגעקוקט דעם קאַפּיטאַן; דער קאַפּיטאַן האָט געלאַכט, דער געהילף האָט געלאַכט. —

„יונגערמאַן,“ האָט געזאָגט דער קאַפּיטאַן, „איהר האָט אויסגעפונען מיין שפּיצעל. נו, גוט, דעם מאָל לאָמיר צעטיילען דעם טייגאַכץ איבער דער לענג, און פון היינט אָן וועלען מיר עהרליך צעטיילען די פלוימען צווישען אונז ביידען.“

די פראַזעס און זאַצען.

The captain soon saw the change,	דער קאַפּיטאַן האָט באַלד געזעהן די ענ־דערונג,
and cunningly picking up the dish,	און כיטרע אויפהייבענדיג די שיסעל,
as if to examine the china,	אַזוי ווי (ער וואָלט וועלען) באַקוקען די פאָרצעליי,
turned the end with the plums in it towards himself,	האָט ער איבערגעדרייט די ענדע (זייט) מיט די פלוימען דערין צו זיך,
and while saying,	און זאָגענדיג:
"This dish cost me ten shillings,"	„די שיסעל האָט מיר געקאָסט צעהן שילינג,“
set it down with the end, in which the plums were, next to himself.	האָט ער זי אַוועקגעשטעלט מיט דער זייט, אין וועלכער עס זיינען געווען די פלוימען, נאָהענט צו זיך.
"Is it possible,"	„איז עס מעגליך,“
said the mate,	האָט געזאָגט דער געהילף,
also taking up the dish.	אויך אויפהייבענדיג די שיסעל.
"I really did not think it worth more than a shilling,"	„איך האָב ווירקליך ניט געדענקט זי איז ווערט מעהר ווי אַ שילינג.“
and down came the dish with the plum-end towards the mate.	און די שיסעל איז אַרונטערגעקומען מיט דער פלוימען־זייט צום געהילף.
The captain looked at the mate,	דער קאַפּיטאַן האָט געקוקט אויף דעם געהילף,
the mate looked at the captain;	דער געהילף האָט געקוקט אויף דעם קאַפּיטאַן;
the captain laughed,	דער קאַפּיטאַן האָט געלאַכט,
the mate laughed.	דער געהילף האָט געלאַכט.
"Young man," said the captain,	„יונגער מאַן,“ האָט געזאָגט דער קאַ־פּיטאַן,
"you have found me out.	„איהר האָט מיך אויסגעפונען.
Well, for this time	נו, פאַר היינטיגס מאָל
let us divide this pudding lengthwise,	לאָמיר צעטיילען דעם טייגאַכץ איבער דער לענג,
and hereafter	און פון איצט אָן
we will have the plums fairly divided between us."	וועלען מיר האָבען די פלוימען עהרליך צעטיילט צווישען אונז.“

די ווערטער.

shilling (שי'לינג) — שילינג (ענגלישע מטבע פון 12 פענים = 24 סענט)

to set down — אַרונטערשטעלען

possible (פּאָ'סיבל) — מעגליך

also (אָ'אָלסאָו) — אויך

to take up — אויפהייבען

really (רי'עלי) — ווירקליך, באמת

to laugh (לעף) — לאַכען

to find out — אויסגעפינען, דערטאַפּען

to divide (דיוואַי'ד) — צעטיילען

lengthwise (לע'נגטהוואַיז) — איבער דער לענג, אין דער לענג

hereafter (היר'עפטער) — פון איצט אָן, פון היינט אָן

fairly (פעי'רלי) — עהרליך, אָרענטליך

change (טשעינדזש) — ענדערונג

cunningly (קאַ'ניגגלי) — כיטרע, שלוי

***cunning** (קאַ'נינג) — כיטרע (איינגע־שאַפּטוואָרט)

to pick up — אויפהייבען

if (איף) — אויב

as if — אַזוי ווי

to examine (עגזע'מין) — אונטערזוכען, באַזעהן, באַקוקען

china (טשאַי'נע) — פּאָרצעלייי (אייגענטליך: כינע, קיטאַי)

to turn (טוירן) — איבערדרעהען

cost (קאָסט) — קאָסטען; פּארג. צייט און פּאַרטיציפּ: **cost**

געשפּרעך.

What did the captain do when he saw the change?

He played another trick on the mate. He picked up the dish, as if to examine the china, and saying, "This dish cost me ten shillings," he put it down with the plum-end next to himself.

Did the mate let him get off with this new trick?

Not at all; he paid him back in his own coin. He took up the dish, and saying, "I really did not think it worth more than a shilling," put it down with the plums next to himself.

What was the end of the story?

The captain, seeing that his mate found him out, agreed for this time to divide the pudding lengthwise and hereafter to have the plums divided fairly between them.

Forty-eighth Lesson—אכט־און־פערציגסטע לעקציאָן

אַ סעודה פון צינגער.

Aesop, the father of the Greek fables, was

וואז פעיבלז גריק דהי אוו פאַדהער דהי איסאַפּ

איז געווען פאַבלען גריכישע די פון פאַטער דער עזאָפּ

the servant of a philosopher named Xanthus. One

וואַן זאַנטהאַם נעימד פילאָסאָפער עי אוו סויררוועטנ דהי

איין קסאַנטוס מיט׳ן נאָמען פילאָסאָף אַ פון דינער דער

day his master, desiring to entertain some of his

היז אוו סאַם ענטערטעין טו דיזאַירינג מעסטער היז דעי

זיינע פון איינינע אויפנעהמען צו ווּלענדיג בעל־הבית זיין טאָג

friends to dinner, ordered him to provide the best

בעסט דהי פראָוואַיד טו הים אָרדערד דיינער טו פרענדז

בעסטע די פאַרשאַפען, איינקויפען צו איהם האָט געהייסען אַ מאָהלצייט צו, מיט פריינט

things he could find in the market. Aesop thereupon

דהעראַפּאָן איסאָפּ מאַרקעט דהי אין פאַינד קוד הי טהינגז

באַלד נאָך דעם עזאָפּ מאַרק דעם אין געפינען ט׳געקענט ער זאַכען

made a large provision of tongues, which he ordered

אָרדערד הי הוויטש טאַנגז אוו פראָוויזשאַן לאַרדזש עי מעיד

האָט געהייסען ער וועלכע צינגער פון איינקויף גרויסען אַ ט׳געמאַכט

the cook to serve up with different sauces. When

הוועז סאָסיז דיפערענט ווידה אַפּ סוירוו טו קוק דהי

ווען געווירצטע זופען פאַרשיידענע מיט דערלאַנגען, סערווירען צו קוכער דעם

dinner came, the first and second courses, the

דהי קאָורסיז סעקאַנד ענד פוירסט דהי קעים דיינער

די געריכטען צווייטע און ערשטע די איז געקומען די מאָלצייט

side-dishes, and the desserts, were all tongues.

טאַנגז אָאל וואוויר דעזוירטס דהי ענד סאַיד דיישיז

צינגער אַלע זיינען געווען נאָכשפּייזען דהי און זייט געריכטען

צווישען־געריכטען

"Did I not order you," said Xanthus in a violent

וואַיאָולענט עי אין זאַנטהאַס סעד יו אָרדער נאַט אַי דיד

גוואַלטיגען אַ אין קסאַנטוס האָט געזאָגט דיר הייסען ניט איך האָב געטאָן

האָב איך ניט געהייסען

passion, to buy the best victuals which the market

מאַרקעט דהי הוויטש וויטלז בעסט דהי באַי טו פעשאַן

מאַרק דער וועלכע עסענוואַרג בעסטע די קויפען צו צאָרן

afforded?"

עפאָרדעד

ט׳געגעבען, פאַרמאָגט

"And have I not obeyed your orders?" said
סעד א'רדערז יור אובעי'ד נאט אי העוו ענד
ט'געזאגט באפעהלען אייערע געפאלגט ניט איך האב און

Aesop. "Is there anything better than tongues? Is
איז טאנגז דהען בע'טער ע'ניטהינג דהער איז אי'סאפ
איז צינגער ווי בעסערס עפעס דא איז עזאפ

not the tongue the bond of civil society, the key
קי דהי סאוסאי'איטי סי'וויל אוו באנד דהי טאנג דהי נאט
שליסעל דער געזעלשאפט בירגער־ליכער פון פארבאנד דער צונג דער ניט

of science, and the organ of reason? It is by
באי איז איט ריזן אוו א'רגען דהי ענד סאי'ענס אוו
דורך איז עס שכל פון ארגאן דער און וויסענשאפט פון

means of the tongue cities are built, and governments
גא'ווערנמענטס ענד בילט אר סי'טיז טאנג דהי אוו מינז
רעגירונגען און געבויט ווערען שטעט צונג דעם פון מיטעל, הילף

established, and with it men instruct, persuade, and
ענד פערסוועי'ד אינסטרא'קט מען איט ווידה ענד עסטע'בלישד
און איבערצייגען באלעהרען מענשען איהם מיט און געגרינדעט, איינגעריכט

preside in assemblies."
עסע'מבליז אין פריזאי'ד
פארזאמלונגען אין פיהרען דעם פארזיץ

"Well, then," replied Xanthus, "go to the
דהי טו גאו זא'נטהאס ריפלאי'ד דהען וועל
דעם צו, אין געה קסאנטוס האט געענטפערט דאן נו

market to-morrow and buy me the worst things
טהינגז וואוירסט דהי מי באי ענד טו־מא'ראו מא'רקעט
זאכען ערגסטע די מיר קויף און מארגען מארק

you can find. This same company shall dine with
ווידה דאין שעל קא'מפעני סעים דהיס פאינד קען יו
מיט שפייזען זאל קאמפאניע זעלביגע דיזע געפינען קענסט דו

me, and I have a mind to change my entertainment."
ענטערטעי'נמענט מאי טשעינדזש טו מאינד עי העוו אי ענד מי
געסט־אויפנאהמע מיין ענדערן צו לוסט א האב איך און מיר
(איך האב א לוסט = איך וויל)

(דער סוף — אין ניין־און־פערציגסטער לעקציאן.)

פרייע איבערזעצונג.

עזאפ, דער פארפאסער פון די גריכישע פאבלען, איז געווען א דינער ביי א פילאסאף מיט'ן נאמען קסאנטוס. איין טאג האט זיין בעל־הבית, וועלכער האט געוואלט מאכען א סעודה פאר געסט, איהם געהייסען איינקויפען די בעסטע זאכען, וואס ער וועט געפינען אין מארק. עזאפ האט דאן איינגעקויפט א סך צינגער, וועלכע ער האט אנגעזאגט דעם קוכער צו דערלאנגען מיט פארשיידענע סאסען (געווירצטע זופען). ווען די מאהלצייט איז געקומען, זיינען אלע געריכטען —

די פארשפייזען, די צווישענשפייזען און די נאכשפייזען — געווען לויטער ציגנער.

„האב איך דיר ניט באפוילען,“ האט געזאגט קסאנטוס מיט גרויס כעס, „צו קויפען די בעסטע עסענווארג, וואס דו קענסט קריגען אין מארק?“ — „און האב איך ניט געפאלגט אייער באפעהל?“ האט געזאגט עזאפ. „איז דען דא עפעס בעסערס ווי ציגנער? דער צונג איז דאך דער מיטעל, וואס פארבינדט די מענשליכע געזעלשאפט, דער שליסעל פון וויסענשאפט און דער ארגאן פון שכל. דורך דעם צונג ווערען געבויט שטעט און איינגעארדענט רעגירונגען, מיט איהם גיבען מענשען באלעהרונג, איבערציינגען און פיהרען דעם פארזיץ אין פארזאמלונגען.“

„נו גוט,“ האט געענטפערט קסאנטוס, „געה זשע מארגען אין מארק און קויף מיר די ערגסטע זאכען, וואס דו קענסט געפינען. די זעלביגע געזעלשאפט וועט שפייזען ביי מיר און איך וויל זיי געבען אן אנדער סארט סעודה.“

די פראזעס און זאצען.

Aesop, the father of the Greek fables,	עזאפ, דער פאטער פון די גריכישע פאבלען,
was the servant of a philosopher named Xanthus.	איז געווען דער דינער פון א פילאסאף מיט'ן נאמען קסאנטוס.
One day his master,	איין טאג זיין בעל־הבית,
desiring to entertain some of his friends to dinner,	ווילענדיג אויפנעהמען איינינע פון זיינע פריינט מיט א מאהלצייט,
ordered him to provide the best things he could find in the market.	האט איהם געהייסען פארשאפען די בעסטע זאכען (וואס) ער האט געקענט געפינען אין מארק.
Aesop thereupon made a large provision of tongues,	עזאפ האט דאן געמאכט א גרויסען איינקויף פון ציגנער,
which he ordered the cook to serve up with different sauces.	וועלכע ער האט געהייסען דעם קוכער סערווירען מיט פארשיידענע סאסען (געווירצטע זופען).
When dinner came,	ווען די מאהלצייט איז געקומען,
the first and second courses,	די ערשטע און צווייטע געריכטען,
the side-dishes,	די צווישען־געריכטען,
and the desserts,	און די נאכשפייזען,
were all tongues.	זיינען אלע געווען ציגנער.
"Did I not order you," said Xanthus, in a violent passion,	„האב איך דיר ניט געהייסען,“ האט געזאגט קסאנטוס, מיט גוואלטיגען צארן,
"to buy the best victuals which the market afforded?"	„קויפען די בעסטע עסענווארג וואס דער מארק האט פארמאגט?“

"And have I not obeyed your orders ?" said Aesop.	„און האָב איך ניט געפאָלגט אייערע באַפעהלען ?" האָט געזאָגט עזאָפ.
"Is there anything better than tongues ?	„איז דאָ עפּעס בעסערס ווי צינגער ?
Is not the tongue the bond of civil society, the key of science, and the organ of reason ?	איז דער צונג ניט דער פאַרבאַנד פון בירגערליכער געזעלשאַפט, דער שליסעל פון וויסענשאַפט, און דער אָרגאַן פון שכל ?
It is by means of the tongue cities are built,	עס איז מיט דער הילף פון דעם צונג (דאָס) שטעט ווערען געבויט
and governments established,	און רעגירונגען (ווערען) איינגעריכט,
and with it men instruct, persuade, and preside in assemblies."	און מיט איהם גיבען די מענשען באַלעהרונג, איבערצייגען און פיהרען דעם פאָרזיץ אין פאַרזאַמלונגען."
"Well, then," replied Xanthus,	„נו גוט," האָט געענטפערט קסאַנטוס,
"go to the market to-morrow	„געה מאָרגען אין מאַרק
and buy me the worst things you can find.	און קויף מיר די ערגסטע זאַכען, וועלכע דו קענסט געפינען.
This same company shall dine with me,	דיזע זעלביגע קאָמפּאַניע זאָל שפּייזען מיט מיר
and I have a mind to change my entertainment."	און איך האָב א לוסט (איך וויל) ענדערן מיין אויפנאַהמע."

די ווערטער.

servant (סויּ'רוועגט) א דינער	to serve up סערווירען, דערלאַנגען צום טיש
philosopher (פילאָ'סאָפער) פילאָסאָף	different (דיי'פערענט) פאַרשיידען
named (נעימד) געהייסען מיט'ן נאָמען	sauce (סאָאס) סאָס, געווירצטע זופּ
*to name (נעים) געבען א נאָמען, אָנרופען	course (קאָורס) גאַנג ; געריכט
to entertain (ענטערטעי'ן) אונטערהאַלטען, אויפנעהמען (געסט)	side-dish (סאַי'ד-דיש) צווישענגעריכט
to order (אָ'רדער) באַפעהלען, הייסען	dessert (דעזער'רט) נאָכשפּייז
to provide (פּראָו-וואַי'ד) פאַרשאַפען, איינקויפען	violent (וואַי'אָולענט) געוואַלטיג, שטאַרק
market (מאַ'רקעט) מאַרק	passion (פּע'שאָן) ליידענשאַפט ; כעס, צאָרן
thereupon (דהעראָפּאָ'ן) דערנאָך, באַלד נאָך דעם	victuals (וויטלן) עסענוואַרג
provision (פּראָו-ווי'זשאָן) פאַרשאַפונג, איינקויף	to afford (עפאָ'רד) געבען, פאַרשאַפען, פאַרמעגען
tongue (טאָנג) א צונג	to obey (אָובעי') געהאָרכען, פאָלגען
to serve (סוירוו) דינען ; סערווירען	order (אָ'רדער) באַפעהל

געבויט (פארטיציפ פון build) built (בילט)

* * *

רעגירונג government (גא'ווערנמענט)

עטאבלי־רען, איינריכטען to establish (עסטע'בליש)

באלעהרען, געבען באלעהרונג to instruct (אינסטרא'קט)

איבערריי־דען, איינריידען, איבערצייגען to persuade (פערסוועי'ד)

פארזיצען, פיה־רען דעם פארזיץ to preside (פריזאי'ד)

אסיפה, פאר־זאמלונג, פארלאמענט assembly (עסע'מבלי)

בונד, פארבאנד bond (באנד)

בירגערליך civil (סי'וויל)

געזעלשאפט society (סאוסאי'איטי)

שליסעל key (קי)

וויסענשאפט science (סאי'ענס)

ארגאן, ווערקצייג organ (א'רגען)

שכל, פארנונפט reason (ריזן)

מיטעל means (מינז)

דורך דעם מיטעל פון, דורך by means of

שטאט city (סי'טי)

געשפרעך.

Who was Aesop ?

He was the father of the Greek fables.

Whose servant was he ?

He was the servant of Xanthus, a Greek philosopher.

What did Xanthus order him to do one day ?

He ordered him to provide the best things he could find in the market for a feast he desired to give to some of his friends.

What did Aesop provide ?

He provided many tongues which he ordered the cook to serve up with different sauces.

Was his master satisfied with the dishes ?

He was not, and he was very angry ; he wondered why he bought tongues when he had told him to get the b e s t victuals he could find.

What did Aesop say ?

He said there was not anything better than tongues, the tongue being the bond of civil society, the key of scince, and the organ of reason.

What did his master tell him then ?

He then told him that he would change his entertainment and that he wanted him to buy the w o r s t things he could find in the market.

Forty-ninth Lesson—ניין־און־פערציגסטע לעקציאן

א סעודה פון ציגנער.

(סוף פון אכט־און־פערציגסטער לעקציאן.)

When	Xanthus	assembled	his	friends	the	next
הווען	זא'נטהאס	עסע'מבלד	היז	פרענדז	דהי	נעקסט
ווען	קסאנטוס	האט פארזאמעלט	זיינע	פריינט	דעם	נעכסטען

day,	he	was	astonished	to	find	that	Aesop	had
דעי	הי	וואז	עסטא'נישד	טו	פאינד	דהעט	אי'סאפ	העד
טאג	ער	איז געווען	פארוואונדערט	צו	געפינען	דאס	עזאפ	האט געהאט

provided	nothing	but	the	very	same	dishes.
פראו־וואי'דער	נא'טהינג	באט	דהי	וועי'רי	סעים	דישיז
צוגעגרייט	גארנישט	אויסער	די	סאמע	זעלביגע	געריכטען

"Did	I	not	tell	you,"	said	Xanthus,	"to	purchase
דיד	אי	נאט	טעל	יו	סעד	זא'נטהאס	טו	פוי'רטשעיס
האב געטאן	איך	ניט	זאגען	דיר	ט'געזאגט	קסאנטוס	צו	קויפען

the	worst	things	for	this	day's	feast?	How	comes
דהי	וואוירסט	טהינגז	פאר	דהיס	דעיז	פיסט	האו	קאמז
די	ערגסטע	זאכען	פאר	דיזען	טאג'ס	מאהלצייט	ווי	קומט

it,	then,	that	you	have	placed	before	us	the	same
איט	דהען	דהעט	יו	העוו	פלעיסד	ביפאו'ר	אס	דהי	סעים
עס	אלזא	דאס	דו	האסט	געשטעלט	פאר	אונז	דעם	זעלביגען

kind	of	food,	which	only	yesterday	you	declared
קאינד	אוו	פוד	הוויטש	או'נלי	יע'סטערדעי	יו	דיקלעי'רד
סארט	פון	שפייז	וועלכען	נאר, ערשט	נעכטען	דו	האסט דערקלערט

to	be	the	very	best?"
טו	בי	דהי	ווע'רי	בעסט
צו	זיין	די	סאמע	בעסטע

Aesop,	not	at	all	abashed,	replied:	"The	tongue
אי'סאפ	נאט	עט	אאל	עבע'שד	ריפלאי'ד	דהי	טאנג
עזאפ	ניט	אין	גאנצען	סקאנפוזשעט	האט געענטפערט	דער	צונג

(not at all: גאר ניט)

is	the	worst	thing	in	the	world	as	well	as	the
איז	דהי	וואוירסט	טהינג	אין	דהי	וואוירלד	עז	וועל	עז	דהי
איז	די	ערגסטע	זאך	אין	דער	וועלט	אזוי	גוט	ווי	די

best;	for	it	is	the	instrument	of	all	strife	and
בעסט	פאר	איט	איז	דהי	איי'נסטרומענט	אוו	אאל	סטראיף	ענד
בעסטע	ווייל	ער	איז	דער	אינסטרומענט, ווערקצייג	פון	אלע	קריג	און

contention,	the	fomenter	of	law-suits,	the	source	of
קאנטע'נשאן	דהי	פאומע'נטער	אוו	לאא'סיוטס	דהי	סאורס	אוו
שטרייט	דער	אויפרייצער	פון	קלאגעס, משפטים	דער	קוואל	פון

division	and	war,	the	organ	of	error,	of	calumny,
דיוויי'זשאן	ענד	וואאר	דהי	א'רגען	אוו	ע'ראר	אוו	קע'לאמני
שפאלטונג	און	מלחמה	דער	ארגאן	פון	אירטום, טעות	פון	פארליימדונג (לשון הרע)

of	falsehood,	and	of	profanity."
אוו	פא'אלסהוד	ענד	אוו	פראופע'ניטי
פון	שקר, ליגען	און	פון	לעסטערונג

שפריכווערטער.

Wide	ears	and	a	short	tongue	are	best.
וואיד	אירז	ענד	עי	שארט	טאנג	אר	בעסט
ברייטע	אויערן	און	א	קורצער	צונג	זיינען	די בעסטע

He	that	has	a	tongue	in	his	head	may	find
הי	דהעט	העז	עי	טאנג	אין	היז	העד	מעי	פאינד
ער (דער)	וועלכער	האט	א	צונג	אין	זיין	קאפ	קען	געפינען

his	way	where	he	pleases.
היז	וועי	הווער	הי	פליזיז
זיין	וועג	וואו	ער	וויל

פרייע איבערזעצונג.

דעם צווייטען טאג, ווען קסאנטוס האט פארזאמעלט זיינע פריינט, איז ער געווארען פארוואונדערט צו זעהן, דאס עזאפ האט ווידער צוגעגרייט די זעלביגע געריכטען — צינגער.

„האב איך דיר ניט באפוילען,“ האט געזאגט קסאנטוס, „צו קויפען די ע ר ג ס ט ע זאכען פאר היינטיגע מאהלצייט? ווי זשע קומט עס, דאס דו האסט אונז דערלאנגט דעם זעלביגען סארט שפייז, וועלכען דו האסט ערשט נעכטען דערקלערט פאר דעם בעסטען?“

עזאפ איז גארניט געווארען סקאנפוזשעט און האט געענטפערט: „דער צונג איז די ערגסטע זאך אין דער וועלט אזוי גוט ווי די בעסטע; ווייל ער איז דער מיטעל פון שטרייט און מחלוקת, דער אויפרייצער צו משפטים, דער קוואל פון שפאלטונג און מלחמה, דער ארגאן פון טעות'ן און לשון הרע, פון ליגען און לעסטערונג.“

ברייטע אויערן און א קורצער צונג זיינען די בעסטע (ד. ה. מען דארף אלעס הערען און ווייניג ריידען).

דער וואס האט א צונג, קען געפינען דעם וועג וואו ער וויל (ווער עס קען ריידען, קומט איבעראל דורך).

די פראַזעם און זאַצען.

When Xanthus assembled his friends next day,	ווען קסאַנטוס האָט פאַרזאַמעלט זיינע פריינט דעם נעכסטען טאָג,
he was astonished to find	איז ער געוואָרען פאַרוואונדערט צו געפינען,
that Aesop had provided nothing but the very same dishes.	דאָס עזאָפּ האָט ניט צוגעגרייט קיין זאַך אויסער די סאַמע זעלביגע געריכטען.
"Did I not tell you," said Xanthus,	„האָב איך דיר ניט געזאָגט," האָט געזאָגט קסאַנטוס,
"to purchase the worst things for this day's feast ?	„צו קויפען די ערגסטע זאַכען פאַר דיזען טאָג'ס (פאַר היינטיגען) מאָהלצייט?
How comes it, then,	ווי קומט עס אַלזאָ,
that you have placed before us the same kind of food,	דאָס דו האָסט געשטעלט פאַר אונז דעם זעלביגען סאָרט שפּייז,
which only yesterday you declared to be the very best ?"	וועלכען דו האָסט ערשט נעכטען דערקלערט פאַר דעם סאַמע בעסטען."
Aesop, not at all abashed, replied :	עזאָפּ, גאָר ניט סקאָנפוזשעט, האָט געענטפערט:
"The tongue is the worst thing in the world as well as the best ;	„דער צונג איז די ערגסטע זאַך אין דער וועלט אַזוי גוט ווי די בעסטע;
for it is the instrument of all strife and contention,	ווייל ער איז דער אינסטרומענט (די ווערקצייג) פון אַלע קריג און שטרייט,
the fomenter of law-suits,	דער אויפרייצער פון משפטים,
the source of division and war,	דער קוואַל פון שפּאַלטונג און מלחמה,
the organ of error, of calumny, of falsehood, and of profanity."	דער אָרגאַן פון טעות, פון פאַרליימדונג, פון ליגען און פון לעסטערונג."

די ווערטער.

to assemble (עסע'מבל)	פאַרזאַמלען
next (נעקסט)	נעכסטער, פאָלגענדער
astonish (עסטאָ'ניש)	פאַרוואונדערן
to be astonished	פאַרוואונדערט ווערען, נשתומם ווערען
very (ווע'רי)	זעהר; סאַמע
the very same	די סאַמע זעלביגע
to purchase (פוי'רטשעים)	קויפען
to come (קאָם)	קומען
how comes it ?	ווי קומט עס, ווי אַזוי איז עס ?
to place (פלעים)	שטעלען, אוועקשטעלען
food (פוד)	שפּייז
only (אָו'נלי)	נאָר, ערשט
wide (וואַיד)	ברייט
ear (איר)	אַן אויער
head (העד)	קאָפּ
to please (פליז)	אימעצן געפעלען, זיין ליב, וועלען
to declare (דיקלעי'ר)	דערקלערען
to abash (עבע'ש)	סקאָנפוזשען, צעמישען, ברייננגען אין פאַרלעגענהייט
instrument (אי'נסטרומענט)	אינסטרומענט, ווערקצייג
strife (סטראַיף)	שטרייט, קריג

מלחמה, קריג war (וואָר)

אירטום, טעות error (ע'ראָר)

פארליימדונג, לשון הרע calumny (קע'לאַמני)

שקר, ליגען falsehood (פאָ'אָלסהוד)

לעסטערונג, פארשוועכונג פון הייליגקייטען profanity (פּראָופע'ניטי)

שטרייט, מחלוקת contention (קאָנטע'נשאָן)

אויפרייצער fomenter (פאָומע'נטער)

אויפרייצען *to foment (פאָומע'נט)

קלאגע, משפט lawsuit (לאָא'סיוט)

קוואל, מקור source (סאָורס)

צעטיילונג, שפאלטונג division (דיווי'זשאָן)

געשפרעך.

What kind of dishes did Aesop provide for the second feast?

He provided the same dishes as the day before — dishes of tongues.

I suppose his master was astonished?

He certainly was; he could not understand why Aesop bought the same things, which only yesterday he declared to be the best, when he had told him to buy the worst things he could find.

What did Aesop say to his astonished master?

He said there was not anything better than tongues, the tongue being the instrument of strife, the fomenter of law-suits, the source of war, the organ of calumny, of falsehood, and of profanity.

Fiftieth Lesson—פופציגסטע לעקציאָן

אַ מאָטאָ פאַר אַ שענק.

It	is	told	of	Sir	Walter	Scott	that	he
איט	איז	טאָולד	אָוו	סויר	וואָ'לטער	סקאָט	דהעט	הי
עס	ווערט	דערצעהלט	פון	סער	—	—	דאָס	ער

was	sitting	in	his	library	one	day	when	a	tall
וואָז	סי'טינג	אין	היז	לאַי'ברערי	וואָן	דעי	הווען	עי	טאָאָל
ז'געווען	זיצענדיג	אין	זיין	ביבליאָטעק	איין	טאָג	ווען, אלס	אַ	הויכער
איז געזעסען									

Scotchman,	who	had	been	building	an	inn	near
סקאָ'טשמען	הו	העד	בין	בי'לדינג	ען	אין	ניר
שאָטלענדער	וועלכער	ט'געהאַט	געווען	בויענדיג	אַ	קרעטשמע	נאָהענט
		האָט געהאַלטען אין בויען					

by,	came	in	and	said:
באַי	קעים	אין	ענד	סעד
דערביי	ז'געקומען	אַריין	און	האָט געזאָגט

"May	it	please	you,	Sir	Walter,	I	am	going
מעי	איט	פליז	יו	סויר	וואָ'לטער	אַי	עם	גאָו'אינג
מעג	עס	באַליבען	אייך	סער	—	איך	בין	געהענדיג
						איך האָב בדעה		

to	call	my	place	"The	Flodden	Inn,"	and	as	you
טו	קאָאָל	מאַי	פלעים	דהי	פלאָדן	אין	ענד	עז	יו
צו	רופען	מיין	פלאַץ	די	—	קרעטשמע	און	אַזוי ווי	איהר

have	written	a	poem	on	Flodden	Field,	it	struck
העוו	ריטן	עי	פאָו'עם	אָן	פלאָדן	פילד	איט	סטראָק
האָט	געשריבען	אַ	געדיכט	אויף	—	פעלד	עס	איז איינגע־פאַלען

me	and	my	wife	that	you	might	give	us	a	line
מי	ענד	מאַי	וואַיף	דהעט	יו	מאַיט	גיוו	אָס	עי	לאַין
מיר	און	מיין	ווייב	דאָס, אַז	איהר	וואָלט געקענט	געבען	אונז	אַ	שורה

for	a	motto."
פאָר	עי	מאָ'טאָו
פאַר	אַ	שפּרוך

"Have	you	read	the	poem?"	asked	Sir
העוו	יו	רעד	דהי	פאָו'עם	עסקד	סויר
האָט	איהר	געלייענט	דאָס	געדיכט	האָט געפרעגט	סער

Walter.
וואָ'לטער
—

“No,	Sir,	I	am	not	a	reader.”
נאו	סויר	אי	עם	נאט	עי	ריי'דער
ניין	מיין הער	איך	בין	ניט	א	לעזער

“Then	you	know	nothing	about	it ?”
דהען	יו	נאו	נא'טהינג	עבא'וט	איט
דאן אלזא	איהר	ווייסט	גארנישט	וועגען	איהם

“Nothing,	but	I’ve	heard	them	say	that	it’s	a
נא'טהינג	באט	איי'וו	הוירד	דהעם	סעי	דהעט	איט'ס	עי
גארנישט	אבער	כ'האב	געהערט	זיי	זאגען	דאס	ס'איז	א

very	fine	thing.”
ווע'רי	פאין	טהינג
זעהר	שענע	זאך

“Well,	I	should	advise	you	to	take	a	verse
וועל	אי	וואוד	עדוואיי'ז	יו	טו	טעיק	עי	וואוירס
נו	איך	וואלט	ראטען	אייך	צו	נעהמען	א	פערז

from	the	poem	itself.”
פראם	דהי	פאו'עם	איטסע'לף
פון	דעם	געדיכט	זעלבסט

“And	what’ll	that	be ?”
ענד	הוואט'ל	דהעט	בי
און	וואס וועט	דאס	זיין

“ ‘Drink,	weary	traveler —	drink	and	pray.’ ”
דרינק	וויי'רי	טרע'וועלער	דרינק	ענד	פרעי
טרינק	מידיגער	וואנדערער	טרינק	און	בעט (צו גאט)

“But	my	inn	will	not	be	a	church,”	said	the
באט	מאי	אין	וויל	נאט	בי	עי	טשוירטש	סעד	דהי
אבער	מיין	קרעטשמע	וועט	ניט	זיין	א	קירך	ט'געזאגט	דער

man ;	“and	the	more	praying	there	is	the	less
מען	ענד	דהי	מאור	פרעי'אינג	דהער	איז	דהי	לעס
מאן	און	דאס	מעהר	בעטען	דא	איז	דאס	ווייניגער
		וואס מעהר					אלץ ווייניגער	

drinking	there	will	be,	and	I	don’t	want	that.”
דרי'נקינג	דהער	וויל	בי	ענד	אי	דאונ'ט	וואנט	דהעט
טרינקען	דא	וועט	זיין	און	איך	טו ניט	ווילען	דאס

“Oh,”	laughed	Sir	Walter,	“I	think	I	can	fix
או	לעפד	סויר	וואַ'לטער	אי	טהינק	אי	קען	פיקס
א !	האט געלאכט	סער	——	איך	דענק	איך	קען	פאר־ריכטען

the	verse	by	leaving	out	one	letter,	an	r.”
דהי	וואוירס	באי	לי'ווינג	אוט	וואן	לע'טער	ען	אר
דעם	פערז	דורך	לאזען	ארויס	איין	בוכשטאב	אן	„אר“

“How	will	it	be	then ?”
האו	וויל	איט	בי	דהען
ווי	וועט	עס	זיין	דאן

“ ‘Drink,	weary	traveler —	drink	and	pay.’ ”
דרינק	וויי'רי	טרע'וועלער	דרינק	ענד	פעי
טרינק	מידיגער	וואנדערער	טרינק	און	באצאהל

"That	is	just	the	thing!"	shouted	the	man,
דהעט	איז	דזשאַסט	דהי	טהינג	שאו׳טעד	דהי	מען
דאָס	איז	גראַדע	די	זאַך	האָט אויסגעשריען	דער	מאַן

and	went	away	delighted.
ענד	ווענט	עוועי׳	דילאַיי׳טעד
און	זיגעגאַנגען	אַוועק	דערפרייט

פּריינע איבערזעצונג.

עס ווערט דערצעהלט פון סער וואָלטער סקאָט, דאָס ווען ער איז איין טאָג געזעסען אין זיין ביבליאָטעק, איז אריינגעקומען א הויכער שאָטלענדער, וועלכער האָט געהאַלטען אין בויען א קרעטשמע נאָהענט דערביי, און האָט געזאָגט:

„זייט אזוי גוט, סער וואָלטער, איך וויל א נאָמען געבען מיין פּלאַץ „דהי פּלאַדן אין" (די קרעטשמע פון פּלאַדן), און אזוי ווי איהר האָט פּאַרפּאַסט א געדיכט אויף „פּלאַדן פּילד" (די פעלד פון פּלאַדן) איז מיר און מיין ווייב איינגעפאַלען, אז איהר וואָלט געקענט געבען אונז א שורה, וואָס זאָל אויסדריקען עפּעס א שענעם געדאַנקען."

„האָט איהר געלייענט דאָס געדיכט?" האָט געפרעגט סער וואָלטער.

„ניין, הארינקע, איך בין ניט קיין לעזער."

„אלזאָ ווייסט איהר גאַרנישט וועגען איהם?"

„גאַרנישט, אָבער איך האָב געהערט זאָגען, אז עס איז זעהר א שענע זאַך."

„נו, וואָלט איך אייך ראַטען צו נעהמען א פערז טאַקע פון דעם דאָזיגען געדיכט."

„און וואָסער פערז זאָל דאָס זיין?"

" 'Drink, weary traveler — drink and pray' "

(טרינק, מידיגער וואַנדערער — טרינק און בעט צו גאָט).

„אָבער מיין קרעטשמע וועט דאָך ניט זיין קיין קירך," האָט געזאָגט דער מאַן; „און וואָס מעהר מען וועט בעטען צו גאָט אַלץ ווייניגער וועט מען טרינקען, און דאָס וויל איך ניט."

„אָ!" האָט געלאַכט סער וואָלטער, „איך גלויב, אז איך קען פאַרריכטען דעם פערז ארויסוואַרפענדיג איין בוכשטאַב, אַן r."

„ווי וועט עס זיין דאַן?"

" 'Drink, weary traveler — drink and pay' "

(טרינק, מידיגער וואַנדערער — טרינק און ב א צ אָ ה ל.)

„דאָס איז גראַדע וואָס איך ברויך!" האָט אויסגעשריען דער מאַן און איז אַוועק מלא שמחה.

די פראזעס און זאצען.

It is told of Sir Walter Scott	עס ווערט דערצעהלט פון סער וואלטער סקאט,
that he was sitting in his library one day	דאס ער איז געזעסען אין זיין ביבליא־טעק איין טאג,
when a tall Scotchman,	ווען א הויכער שאטלענדער,
who had been building an inn near by,	וועלכער האט געהאלטען אין בויען א קרעטשמע נאהענט דערביי,
came in and said :	איז אריינגעקומען און האט געזאגט:
"May it please you, Sir Walter,	מעג עס אייך זיין ליב, סער וואלטער,
I am going to call my place	איך וועל אנרופען מיין פלאץ
"The Flodden Inn,"	„די פלאדן־קרעטשמע,"
and as you've written a poem on Flodden Field,	און אזוי ווי איהר האט געשריבען א געדיכט אויף די פלאדן־פעלד,
it struck me and my wife	איז איינגעפאלען מיר און מיין ווייב,
that you might give us a line for a motto."	דאס איהר וואלט געקענט אונז געבען א שורה פאר א מאטא" (שפרוך).
"Have you read the poem ?"	„האט איהר געלייענט דאס געדיכט?"
asked Sir Walter.	האט געפרעגט סער וואלטער.
"No, Sir, I am not a reader."	„ניין, הארינקע, איך בין ניט קיין לע־זער."
"Then you know nothing about it ?"	„דאן ווייסט איהר גארנישט וועגען איהם?"
"Nothing, but I've heard them say	„גארנישט, אבער איך האב געהערט זאגען,
that it's a very fine thing."	אז עס איז זעהר א שענע זאך."
"Well, I would advise you,	„נו, וואלט איך אייך ראטען
to take a verse from the poem itself."	צו נעהמען א פערז פון דעם געדיכט זעלבסט" (טאקע פון דעם דאזיגען געדיכט).
"And what'll that be ?"	„און וואס וועט דאס זיין?"
"'Drink, weary traveler — drink and pray.'"	„טרינק, מידיגער וואנדערער — טרינק און בעט צו גאט."
"But my inn will not be a church,"	„אבער מיין קרעטשמע וועט ניט זיין קיין קירך,
said the man ;	האט געזאגט דער מאן;
"and the more praying there is	און וואס מעהר בעטען דא וועט זיין,
the less drinking there will be,	אלץ ווייניגער וועט זיין דאס טרינקען,
and I don't want that."	און דאס וויל איך ניט."
"Oh," laughed Sir Walter,	„א!" האט געלאכט סער וואלטער,

I think I can fix the verse	איך דענק איך קען פאררירכטען דעם פערז
by leaving out one letter, an r."	דורך אויסלאזען איין בוכשטאב, אן r."
"How will it be then ?"	„ווי וועט עס זיין דאן ?"
" 'Drink, weary traveler — drink and pay.' "	„טרינק, מידינער וואנדערער — טרינק און באצאהל."
"That is just the thing !"	„דאס איז גראדע די זאך" (גראדע וואס איך ברויך)
shouted the man,	האט אויסגעשריען דער מאן,
and went away delighted.	און איז אוועקגעגאנגען דערפרייט.

די ווערטער.

א פערז, א שורה **verse** (וואוירס)
אפקירצונג פון **what'll** (הוואט'ל) **what will**
טרינקען ; פארג. צ. **drink** (דרינק) **drank** (דרענק), פארטיצ. **drunk** (דראנק)
רייזענדער, וואנדערער **traveler** (טרע'ווועלער)
בעטען, טאן תפילה **pray** (פרעי)
קירך **church** (טשוירטש)
לאכען **to laugh** (לעף)
פאררירכטען, אויסבעסערן **to fix** (פיקס)
לאזען, פארלאזען **to leave** (ליוו)
אויסלאזען **to leave out**
בוכשטאב, אות **letter** (לע'טער)
גראדע **just** (דזשאסט)
גראדע די זאך, גראדע וואס מען ברויכט **just the thing**
שרייען, אויסשרייען **to shout** (שאוט)
דערפרייט, אנטציקט **delighted** (דילאי'טעד)

זיצען ; פארג. צ. און פצ. **sat** (סעט) **to sit** (סיט)
ביבליאטעי **library** (לאי'ברערי)
הויך, הויך־געוויקסיג **tall** (טאאל)
שאטלענדער **Scotchman** (סקא'טשמען)
בויען **to build** (בילד)
רופען, געבען א נאמען **to call** (קאאל)
נאמען פון א בארג **Flodden** (פלאדן)
אפקירצונג פון **you have** **you've** (יו'וו)
געדיכט, שיר **poem** (פאו'עם)
איינגעפאלען **struck** (סטראק)
שלאגען ; איינפאלען (אימעצן) **strike** (סטראיק)
שורה, ציילע **line** (לאין)
געדאנקענשפרוך, א זינרייכער זאץ **motto** (מא'טאו)
א לעזער **reader** (רי'דער)
אפקירצונג פון **I have** **I've** (אי'וו)
ראטען **advise** (עדוואי'ז)

נייע ווערטער.

נארד, צפון **north** (נארטה)
א בארג **hill** (היל)

געשפּרעך.

What happened when Sir Walter was one day sitting in his library ?

A tall man, who had been building an inn near by, came in.

What did the man tell Sir Walter ?

He told him he was going to call his place "The Flodden Inn" and he wanted a motto for it.

Why did it strike him to come to Sir Walter ?

Because Sir Walter had written a fine poem on Flodden Field.

What did Sir Walter ask the man ?

He asked him whether (אויב) he had read that poem.

What did the man say ?

He said he had not read it, but had heard people say it was a fine thing.

What did Sir Walter advise him to take for a motto ?

He advised him to take a verse from that poem.

What verse was that ?

It was: "Drink, weary traveler — drink and pray."

Did the man like this line for a motto ?

No, he did not; he said his inn would not be a church, and the more praying there was the less drinking there would be.

What did Sir Walter say then ?

He said he could fix that verse by leaving out one letter, an r, so that it would be: "Drink, weary traveler — drink and p a y."

Was the man pleased now ?

He certainly was, and he went away delighted.

the—the וואָס—אַלץ §128

מערקט דעם אויסדרוק: the more praying there is the less drinking there will be דאָס מעהר עס וועט זיין בעטען (תפילה) דאָס וועניגער וועט זיין טרינקען, ד. ה. וואָס מעהר מען וועט בעטען אַלץ וועניגער וועט מען טרינקען.

דאָס אידישע „וואָס—אַלץ" פאַר איינענשאַפטווערטער און אומשטאַנד־ווערטער ווערט אין ענגליש איבערגעגעבען דורך the—the; צ. ב.

the sooner the better.	וואָס גיכער אַלץ בעסער.
the more one has the more he wants to have.	וואָס מעהר איינער האָט אַלץ מעהר וויל ער האָבען.

אָהן ווידערהאָלונג:

the sooner.	אַלץ גיכער.
the more.	אַלץ מעהר.
so much the better.	אַזוי פיל בעסער.

פאַר דעם העכסטען גראַד: צום (אַם):

this book pleases me the most.	דיזער בוך געפעלט מיר צום (אַם) מעהר־סטען.

גרייזינע ענגליש ביי אידען.

אין ריידען ענגליש קומען פאר ביים אידישען עולם געוויסע פעהלערן, אויף וועלכע עס איז נעטיג אויפמערקזאם צו מאכען, כדי די לערנער זאלען זיין געווארנט און וויסען זיי אויסצומיידען.

דיזע פעהלערן קענען איינגעטיילט ווערען אין פיר קלאסען, נעמליך: פארגרייזטע אויסשפראך, פעהלערהאפטע גראמאטיק, פאראידישטע אויסדריקען, באנוצונג פון ווערטער אין פאלשע באדייטונגען.

I.

פארגרייזטע אויסשפראך.

איינגעוואנדערטע אידען זיינען ניט די איינציגע, צווישען וועלכע מען הערט פאלשע אויסשפראך; ביי די אנדערע נאציאנאליטעטען איז אויך ניט בעסער. נאך מעהר, אפילו ביי געבארענע אמעריקאנער באגעגענט מען די זעלביגע צרה. ניט איין אמעריקאנער זאגט צ. ב. "וואנסט" אנשטאט "וואנס" (once), "פעלער" אנשטאט "פע'לאו" (fellow), "האס" אנשטאט "האארס" (horse) און נאך און נאך.

א באדייטענדע צאהל פארגרייזטע ענגלישע ווערטער זיינען גאנגבאר אין אידיש, וועלכע ווערען אפט אויך פון אידען אריבערגעטראגען אין ענגליש. אין אידיש זיינען די פארגרייזטע פארמעס אויף'ן ארט און פאסען זיך אפשר בעסער, ווי ווען זיי זאלען זיין אין זייערע ריכטיגע פארמעס. ווען מען זאגט ריידענדיג אידיש „לענדלער" אנשטאט „לענדלארד" (landlord), אדער „ליסט" אנשטאט „ליס" (lease), אדער „צאמיס" אנשטאט „סאממאנז" (summons), אדער „ווינדע" אנשטאט „ווינדאו" (window), קלינגט עס

מעהר נאך דעם אידישען שפראך־גוסט, און ווען אזעלכע פארמעס האבען זיך שוין איינגעבירגערט — זיינען אריין אין אלגעמיינעם געברויך — זיינען זיי פשוט אידיש. אזוי איז געווען דער גאנג פון שפראך איבערנעהמונג ביי אידען פון פילע דורות, און ווערטער, וואס זיינען לכתחילה געווען גרייזען, זיינען שפעטער געווארען גוטע אידיש. אבער ווען מען רעדט ענגליש דארף מען אונ־טערדריקען דעם אייגענעם שפראך-גוסט און זיך צווינגען צו געברויכען די ווער־טער, ווי ע נ ג ל י ש פאדערט. פילע פון אונזער עולם זיינען ניט אויפמערקזאם אויף דעם און באנוצען די פאראידישטע פארמעס אויך בשעת זיי ריידען ענגליש.

פאלגענדע איז א ליסט פון פארגרייזטע ענגלישע ווערטער, וועלכע זיינען זעהר גאנגבאר צווישען אונזער עולם, אויסגעשטעלט נאך׳ן אלף־בית מיט די נעטיגע דערקלערונגען.

א

„א - גלאק."

פארגרייזט פון „א׳קלא׳ק" (o'clock), אויף׳ן זייגער: דריי א־גלאק, פינף א־גלאק או. אז. וו. די פארשטעלונג ביי אונזער עולם מוז זיין, דאס א זייגער הייסט אזוי אין ענגליש, ווייל ער קלינגט אויס די צייט.

„אטא׳טשמענט."

אנשטאט דעם ווארט „עטע׳טש־מענט" (attachment), ארעסט אויף זאכען אדער געלט. אונזער עולם זאגט: „לעגען אן אטאטשמענט."

„א׳לעוועיטער."

אזוי ווערט געזאגט אנשטאט „ע׳לי־וועיטאר" (elevator), אן אויפהייבער אין א געביידע, אויך אנשטאט „ע׳לי־וועיטעד" (elevated railway), א הויכ־באהן.

„אמא׳ניע."

אזוי ווערט געזאגט אנשטאט „ניו־מאו׳ניע" (pneumonia), לונגען-אנט־צינדונג.

„אמברע׳לער."

ריכטיג: „אמברע׳לע" (umbrella), א רעגענשירם.

„אכעי."

ריכטיג דארף זיין „אי סעי" (I say), איך זאג.

„אספא׳ז."

אנשטאט „סאפא׳ז" (suppose), זיך פארשטעלען, אננעהמען, אנגענומען: „אספאז איך קען היינט ניט קומען, ווי וועט זיין?" אפט ווערט אזוי געזאגט אנשטאט „אי סאפאו׳ז" (I suppose), איך רעכען, איך דענק, איך מיין.

„אפא׳דער."

דארף זיין „עפא׳רד" (afford), בא־וויזען, פארמאגען. פילע זאגען ריי־דענדיג ענגליש; "I cannot אפאדער to do it" איך קען עס ניט באווייזען צו טאן. אין אידיש: „אפאדערן:" מען זאגט: „איך קען עס ניט אפאדערן."

„אפקאָ׳ס.“

דאָס זיינען די צוויי ווערטער: „אָוו קאָורס“ (of course), נאַטירליך.

„אפריי׳טער.“

פון „אָ׳פּערעיטאָר“ (operator), ארבעטער. „אפרייטער“ ווערט נאָר באַנוצט אין דער באדייטונג פון אַן ארבעטער אויף אַ נעה־מאַשין.

„אָראַי׳ט.“

דאַרף זיין „אָאָל ראַי׳ט“ (all right), גאַנץ רעכט, ריכטיג, גוט.

ב

„בוי׳גימען.“

דאַרף זיין „באָו׳גימען“ ((bogyman)), שרעקבילד, סטראַשידלע.

„בוי׳ערי.“

אַנשטאָט „באָו׳ערי“ (Bowery), דער נאָמען פון אַ גאַס אין ניו יאָרק.

„ביי׳סמאַן.“

אַנשטאָט „ביי׳סמענט“ (basement), אַ סקליעפּ.

„בי׳לדונג.“

אַנשטאָט „בי׳לדינג“ (building), אַ געביידע, אַ בנין. אויף דעם זעלביגען אופן: „טרימונג“ אַנשט. „טרי׳מינג“ (trimming), באַפּוצונג, באַזאַץ.

ג

„גאַ׳טע.“

פון „גאַ׳רטער“ (garter), אַ פּאַדעמקע, אַ זאָקענבענדעל.

„גראַ׳דע היר!“ „גראַ׳רע היר!“

דאַרף זיין: „געט אוט אָוו היר“ (get out of here), ארויס פון דאַנען! אַוועק!

„גרע׳דזשעוועט.“

אַנשטאָט „גרע׳דיועיט“ (graduate), ענדיגען אַ שול, אַ שטודיום. אידישע פרויען זאָגען דאָ: „מיין זוהן האָט „גע-גרעדזשעוועט.“ מיט דער ענדונג „ען“ אין אידיש ווערט ארויסגעוואָרפען דער „ט;“ מען זאָגט „גרעדזשעוועז.“ אָפּט אויך „גרעזשעוועז.“ די, וואָס קענען ניט ארויסריידען די ווייכע קלאַנגען „דזש,“ „זש,“ זאָגען: „גרעדזועוועז,“ „גרעזועוועז“!

ד

„דאַן טאַן.“

אַנשטאָט „דאַון טאַון“ (down town), אין אונטערן טייל פון שטאָט.

„דענק יו.“

אַנשטאָט די ווערטער „טהענק יו“ (thank you), איך דאַנק אייך. אזוי אויך: „דענקס“ אַנשטאָט „טהענקס“ (thanks), אַ דאַנק.

„דזשוי׳דזשע.“

פון „דזשוי׳רזי“ (jersey), אַ טריקאָ-יאַק. אָפּט אויך „דזשוי׳זשע.“

„דיפּל.“

פון „די׳פּאָו“ (depot), אַ וואָקזאַל, אַן אייזענבאַהן-סטאַנציע.

„די׳פּערענץ.“

אַנשטאַט „די׳פּערענס“ (difference), אונטערשייד, חילוק. אָפט פאַלש באַנוצט אלס אייגענשאַפטוואָרט אַנשטאַט „די׳פּערענט“ (different). מען זאָגט: „דיפּערענץ טינג,“ אַן אַנדער זאַך.

„דראָז.“

אַנשטאַט „דראָ׳אערז“ (drawers), אונטערהויזען.

„דרו׳גים.“

אַנשטאַט „דראַ׳גיסט“ (druggist), אַן אַפּטייקער. אָפט אויך אַנשטאַט „דראַג-סטאָור“ (drug-store), אַפּטייק. אַן אַפּטייקער רופען פילע ווייבער אַ „דרו׳גיסמאַן.“

„דרעקסל.“

אַנשטאַט „דירע׳קשאָן“ (direction), אַן אדרעס. אָפט אויך „דרעקשל.“

ה.

„האָל אָן!“

אַנשטאַט „האָולד אָן“ (hold on), האַלט! וואַרט.

„האַ׳מאָטש?“

אַנשטאַט די ווערטער: „ה אַ ו מאַטש“ (how much), וויפיל?

„האָר יאָפּ!“

אַנשטאַט „האַ׳רי אַפּ“ (hurry up), גיך, אייל זיך אונטער! מאַך ניט קיין שהיות!

„העַ׳נקעטשע.“

אַנשטאַט דעם וואָרט „הע׳נקוירטשיף“ (handkerchief), אַ טיכעל, אַ טאַשענטיכעל. אָפט אויך „ענקעטשע.“

וו.

„וואוט (וו-וט)“

אַנשטאַט „וואָוט“ (vote), אַ שטימע (ביים וועהלען). אויף דעם זעלביגען אופן „סמוק“ אַנשטאַט דעם וואָרט „סמאָוק“ (smoke), רויכערן. די נייגונג פון דעם אידיש-ריידענדיגען עולם איז צו פאַרוואַנדלען דעם לאַנגען ענגלישען o (אָו) אין „או.“ געאידישט ווערט געזאָגט: „וואוטען,“ „סמוקען,“ „געסמוקטע“ פלייש, „געסמוקטע“ הערינג או. אַז. וו.

„וואָיסטער.“

אזוי זאָגען אָפט עם-הארצים אַנשטאָט worse (וואוירס), ערגער (דער העכערער גראַד פון bad (בעד) שלעכט). „וואָיסטער“ איז געמאַכט פון דעם העכסטען גראַד worst (וואוירסט), דער ערגסטער. די וואָס זאָגען „וואוי׳סטער“ מיינען דערמיט דאָס זעלביגע וואָס מען פאַרשטעהט אונטער worse.

„וואָנסט.“

אַנשטאַט „וואָנס“ (once), איין מאָל. דאָס זעלביגע: „טוואַיסט“ אַנשטאַט twice (טוואַיס), צוויי מאָל.

„ווי׳סברום.“

אַנשטאַט די ווערטער: „הוויסק ברום“ (whisk broom), אַ וויש-בעזימעל.

„ווי׳סקעס.“

אַנשטאַט „הוויסקערז“ (whiskers), באַקענבאַרדען.

ט

„טוואיסט."

פון „טוואיס" (twice), צוויי מאל. אויף דעם זעלביגען אופן „וואנסט" פון „וואנס" (once), איין מאל.

„טע'מפערענץ."

אנשטאט דעם ווארט „טע'מפערענס" (temperence), מעסיגקייט, איינגע-האלטענקייט פון שכרות. אויף דעם זעלביגען אופן „די'פערענץ" פון „די'פע-רענס" (difference), אן אונטערשייד, א חילוק.

„טריימונג."

אנשטאט „טרי'מינג" (trimming), באפוצונג, באזאץ. אויף דעם זעלביגען אופן „בי'לדונג" אנשטאט בי'לדינג" (building), א געביידע, א בנין.

„טע'נער."

אנשטאט „טע'נענט" (tenant), איינוואוינער פון א הויז, א שכן.

„טשאנדזש," „טשאנזש."

אנשטאט „טשענס" (chance), א צופאל, א מעגליכקייט, א געלעגענהייט.

„טשא'נדזשען."

פון „טשארדזש" (charge), רעכע-נען, בארעכענען (א פרייז).

„טשענזש."

אנשטאט „טשעינדזש" (change), קליינגעלט.

„טשעק הענדס."

אנשטאט די ווערטער „שעיק הענדז" (shake hands), געבען די האנט, דריי-קען די האנט. מען זאגט דא אין אי-דיש: „טשע'קען הענט."

ל

„לאנטש."

אנשטאט „לאונדזש" (lounge), א קאנאפע, א סאפע.

„לאי'בערע."

אנשטאט „לאי'ברערי" (library), א ביבליאטעק.

„לאיסטענס."

פון „לאי'סענס" (licence), א דער-לויבעניש צו האנדלען, חתונה צו הא-

„לא'קטשורי."

אנשטאט „לא'קשורי" (luxury), לוקסוס, וואוילטאג.

„לודלאו סטריט."

אנשטאט „לא'דלאו סטריט" (Ludlow street), א מפורסם'דיגע גאס אין ניו יארקער אידישען קווארטעל.

„לע'נדלער."

פון „לע'נדלארד" (landlord), אן איינגענטימער פון א הויז אדער פון קרקע. אפט אויך „רענדלער."

„ליסט."

אנשטאט „ליס" (lease), ארענדע. דערפון דאס פאלגענדע ווארט —

„לייסטער."

אנשטאט „לעסי" (lessee), איינער וואס נעהמט א הויז אויף ארענדע.

מ

„מא'גוטש," „מא'רידזש."

אנשטאט דעם ווארט „מא'רגעידזש" (mortgage), א פאנד, א משכון, א היפאטעק אויף הייזער.

„מע'דער."

אנשטאט „מע'טער" (matter), זאך, מעשה. מען הערט אפט צווישען אידען: „וואס איז דער מע'דער מיט יו?" (וואס איז די מעשה מיט אייך ? וואס איז דער מער ?)

„מאטש."

אנשטאט „מארטש" (march), א מארש, א מארשיר-פאראד. ריידענדיג אידיש: „מא'טשען," „געמא'טשט." אונזער עולם ווארפט ארויס דעם קלאנג „ר" אין פילע ווערטער. מען זאגט: „פאם" אנשטאט „פארם" (farm), א פאסעסיע; „קא'פעט" אנשטאט דעם ווארט „קא'רפעט" (carpet), א טעפיך, א קאוויאר; „גא'טעס" אנשטאט דעם ווארט „גא'רטערז" (garters), פאדעסקעס, זאקענבענדלאך, און אנדערע.

„מא'טשענטעילאר."

אנשטאט „מוי'רטשענט טעי'לאר" (merchant tailor), א שניידער, וואס האלט ביי זיך צייג אויף קליידער.

מא'נראל סטריט."

אנשטאט די ווערטער „מ א נ ר א ו' סטריט" (Monroe street), א גאס אין ניו יארקער אידישען קווארטעל. אפט אויך „מא'נעראל."

„מא'סטעט."

אנשטאט „מא'סטארד" (mustard), זענעפט.

„מא'קעט."

אנשטאט „מא'רקעט" (market), א מארק.

„מוף-צעטעל."

פון „מואוו" (move), ארויסציהען פון א דירה. אזוי אויך: „מופען" אנשטאט „מו-ווען."

„מע'דיצין."

אנשטאט „מע'דיסין" (medicine), מעדיצין, רפואות.

„מע'דיצין סטריט."

אנשטאט „מ ע ' ד י ס א ן סטריט" (Madison street). א גאס אין ניו יארקער אידישען קווארטעל.

נ

„נא יוסט."

אנשטאט „נאו יוס" (no use), קיין נוץ, עס נוצט ניט.

„נעיווער מאי," „נעיווער מאין."

אנשטאט: „נע'ווער מ א י נ ד" (never mind), עס מאכט ניט אויס, לאז עס זיין.

ס

„סעדא'ן."

אנשטאט „סיט דאון" (sit down), זעצט זיך אוועק.

„סא'ודער," סוי'דער."

אנשטאט „סא'ודא" (soda), סאדע. מען זאגט: „איס-קרים סא'ודער," „סוי'דער-וואסער."

„סא'סע."

אנשטאט „סא'סער" (saucer), א ספאדקע, אן אונטער-טאס, א שאל.

„סאָסאַי'טע."

אַנשטאַט „סאָסאַי'איטי" (society), אַ געזעלשאַפט, אַ חברה.

„סוספּענ'דעס."

אַנשטאַט דעם וואָרט „סאַספּע'נ־דערז" (suspenders), הויזענבענדער, שלייקעס.

„סופּערנטע'נדן," „סופּערנטע'נדער."

אַנשטאַט: „סיופּעראינטע'נדענט" (superintendent), אויפפּאַסער, אויפזעהער, משגיח.

„סטעז," „סטע'זעס."

אַנשטאַט „סטעירז" (stairs), שטיגען, טרעפּ. ניט קוקענדיג וואָס דער וואָרט „סטעירז" איז אַ מעהרצאָהל, מאַכט אונזער עולם דערפון אַ צווייטע מעהרצאָהל „סטע'זעס." עס ווערט געזאָגט „אַפּ'סטעז," „דאַ'נסטעז," אָבער: „אַראָפּגעהן פון די סטע'זעס."

סי'זעס."

אַנשטאַט „סי'זאַרז" (scissors), אַ שער. דער קלאַנג „ר" איז דאָ אויסגעלאָזען ווי אין „מאַ'טשען" (מאַרטשען), „קאַ'פּעט" (קאַרפּעט) או. אז. וו.

סי'טיזנער."

פון „סי'טיזען" (citizen), אַ בירגער.

„סיי'פען."

פון „סעיוו" (save), שפּאָרען געלט. דער קלאַנג „וו" פאַרביטען אויף „פּ" ווי אין „מו'פּען" און „שיי'פּען" (גאָלען, ראַזירען.)

„סמאַט."

אַנשטאַט „סמאַרט" (smart), קלוג, געשייט, פיפיג. דאָ איז אויסגעלאָזען דער קלאַנג „ר," ווי אין „פאַם" (פאַרם), „מאַטש" (מאַרטש) או. אז. וו.

„סמוק."

אַנשטאַט „סמאָוק" (smoke), רויך, רויכערן. מען זאָגט מיט דער אידישער ענדונג „סמו'קען," רויכערן. „סמוק ביף" אַנשטאַט: סמאָוקד ביף" (smoked beef), גערויכערטע פלייש.

„סעיי'לעסמאַן."

אַנשטאַט „סעי'לזמען" (salesman), אַ פאַרקויפער, אַ באַדינגטער אין אַ קליים ביים פאַרקויפען.

„ספּאָ'נדזשקע."

אַנשטאַט די ווערטער „ספּאַנדזש קעיק" (sponge cake), טאָרט.

„סקרול."

אַנשטאַט „סקרו" (screw), אַ שרויף. דאָ איז צוגעגעבען דער קלאַנג „ל," ווי אין „מאַ'נעראַל" (פון „מאַ'נראָו"). „סקרו'ל־דראַיווער" אַנשטאַט „סקרו־דראַיווער" (screw driver), שרויפענציהער.

ע

„ענדאָ'סטען."

פון „ענדאָו'רס" (endorse), זשירירען, אונטערשרייבען אַ טשעק אָדער אַ וועקסעל אויף דער צווייטער זייט. מען זאָגט „ענדאָ'סטען אַ טשעק," „איך האָב ענדאָ'סטעט אַ טשעק" או. אז. וו.

„ע'נוועלאָק,“ „עמבעלאָפּ.“

אָנשטאָט „ע'נוועלאָופּ“ (envelope), אַ קאָנווערט.

„ע'ני האָל.“

אָנשטאָט „ע'ני האַו“ (any how), סיי ווי סיי. דאָ איז צוגעגעבען דער קלאַנג „ל“ ווי אין „סקרול“ (פון דעם וואָרט „סקרו“).

„ע'סיק סטריט.“

אָנשטאָט „ע'סעקס סטריט“ (Essex street), אַ גאַס אין ניו יאָרקער אידישען קוואַרטעל.

„ע'קסטרעסאַיז,“ „ע'קסיסאַיז.“

אָנשטאָט „ע'קסערסאַיז“ (exercise), איבונג, באַוועגונג.

פּ, פ

„פּאַ'ידי.“

אָנשטאָט „פּאַ'רטי“ (party), אַ געזעלשאַפט, אַ שמחה פון צוזאַמענגערופענע געסט.

„פּאַ'ידער.“

אָנשטאָט „פּאַו'דער“ (powder), פּולווער, פּודער. „פּאַ'ידערן דעם פּנים.“

„פּאַין.“

אָנשטאָט: „פּאָאַן“ (pawn), אַ משכון פאַר אַ הלואה. מען זאָגט: „פּאַין-טיקעט“ (pawn ticket), אַ צעטעל פאַר אַ משכון; „פּאַין-שאָפּ“ (pawn shop), אַ פּאַנדהויז, אַ הויז וואו מען פאַרזעצט אויף משכנות. „פּאַרפּאַינען,“ פאַרזעצען.

„פּאָליצמאַן.“

אָנשטאָט דעם וואָרט „פּאָלי'סמען“ (policeman), אַ פּאָליציאַנט, אַ גאָראָדאָוואָי.

„פּאָליטישענער.“

אָנשטאָט דעם וואָרט „פּאָליטי'שען“ (politician), אַ פּאָליטיקער.

„פּאַ'ילע.“

אָנשטאָט „פּאַ'רלאָר“ (parlor), אַ זאַל. דאָ איז אויסגעלאָזען דער קלאַנג „ר“ ווי אין „גאַ'טע“ (גאַ'רטער), „פּאַ'די“ (פּאַ'רטי) או. אַנד.

„פּאָסקרי'פּשן.“

אָנשטאָט „פּריסקרי'פּשאַן“ (prescription), אַ פאַרשריפט פון אַ דאָקטער, אַ רעצעפּט. אַלס צייטוואָרט: „פּאָסקראַי'בן“ (ענגליש: to prescribe).

„פּאַרטיקעלע.“

אָנשטאָט דעם וואָרט „פּאַרטי'קיולער“ (partiıular), באַזונדער; גענוי, פּינקטליך. „ער איז ניט זעהר פּאַרטיקעלע,“ ניט קיין גרויסער מקפּיד. אָפט אויך: „פּריטי'קלע“.

„פּעינטנער.“

אָנשטאָט „פּעי'נטער“ (painter), אַ מאַלער.

„פּאַ'רניטשע.“

אָנשטאָט דעם וואָרט „פּוי'רניטשור“ (furniture), מעבעל. אָפט אויך „פּאַ'ניטשע.“

„פּינאַ'נע,“ „פּינע'נע.“

אָנשטאָט „באַנאַ'נאַ“ (banana), אַ פּרי, וועלכע איז גוט באַוואוסט אין דעם לאַנד.

„פיינדישען."

פון „פי'ניש" (finish), ענדיגען פארענדיגען. דערפון אויך „פי'נדישער" אנשטאט „פי'נישער" (finisher), א פארענדיגער, א פארענדיגערין (באזונדערס ביי שניידעריי).

„פיקטשע."

אנשטאט „פי'קטשור" (picture), א בילד.

„פיי'דע."

אנשטאט „פעי" (pay), געצאהלט. „קריגען די פיי'דע." פון „פעי-דעי" (pay-day), צאהל-טאג, טאג ווען מען צאהלט אוים די ארבעטער.

„פענס."

אזוי הערט מען אפט אנשטאט „פענטס" (pants), הויזען.

„פע'רלען."

פון „פעדל" (peddle), הויזירען, האנדלען געהענדיג פון הויז צו הויז, אדער פארקויפען אויף'ן גאס. אזוי אויך „פע'רלער" אנש. „פע'דלער" (peddler), א הויזירער, א קאראבעלניק.

„פראמא'רדעט."

אנשט. „פראומאו'טעד" (promoted), אריבערגעפיהרט אין א העכערן קלאס (פון א שולע).

„פרא'פעטע."

אנשטאט „פרא'פערטי" (property), אייגענטום, פארמעגען (באזונדערס פון הייזער). ביי אונזער עולם געוועהנליך אין דער באדייטונג פון א הויז, באזונדערס א געמויערטע.

„פריטייקלע."

זעה „פארטי'קעלע."

צ

„צא'מים."

אנשטאט „סא'מאנז" (summons), אויפפאדערונג צו דערשיינען פאר געריכט. דערפון „צא'מיסן," לאדען פאר געריכט.

„ציזן."

אזוי זאגען מאנכע אנשטאט „סיזן" (season), די צייט פון יאהר, די תקופה.

„ציינגלמאן."

אנשטאט „סי'נגלמען" (singleman), אן אומפארהייראטער, א בחור.

„צע'טלען."

פון „סעטל" (settle), באצאהלען, אפמאכען. „צעטלען א חוב." „געצעטעלט" (settled), אפגעמאכט, געענדיגט.

ק

„קא'סטימער."

אנשט. „קא'סטאמער" (customer), א קונד, א קונה. „קא'סטימער-פערלער" אנשט. קא'סטאם-פע'דלער" (custom-peddler), א הויזירער, וואס האט אפגעשטעלטע קונים.

„קאפע."

אנשטאט „קאפ" (cup), א טאס, מען זאגט: א „קאפע קאווע."

„קא'פעטנער."

אנשט. „קא'רפענטער" (carpenter). ארויסגעווארפען דער קלאנג „ר" און איבערגעשטעלט דער „נ."

„קאַ'קערוטש."

אַנשטאַט „קאַ'קראַוטש" (cock-roach), א טאַראַקאַן, א פּרייס.

„קו'ני אַילענד."

אַנשטאַט „קאַו'ני אילענד" (Coney Island), דער באַוואוסטער זומער-אָרט אין לאַנג אַילענד. אָפּגע-קירצט: „קו'ני." אָפט צוזאַמענגע-צויגען: „קונאַי'לענד".

„קיו'פּאַן."

אַנשטאַט „קו'פּאַן" (coupon), אָפּ-שניט, אויסשניט, קאָנטראָל-מאַרקע, פּרעמיע-קוויטעל. דעם גרייז באַגע-גענט מען אָפט אויך אין די אַנאַנסען אין אונזערע צייטונגען.

ר

„רע'געלע."

אַנשטאַט „רע'גיולער" (regular), רעגעלמעסיג, ריכטיג. א רע'געלע דאַל" (אַ אמת'ע ליאַלקע). „אַ רע'געלער משוגענער" (אַ אמת'ער משוגענער).

„רע'דזשיסן."

פון „רע'דזשיסטער" (register), רע-גיסטרירען, איינשרייבען (פון פּאָסטזאַ-כען). דערפון „גערע'דזשיסט." מען זאָגט: „רע'דזשיסן אַ בריוו," „שיקען גערע'דזשיסט".

„רע'מליעט," „רע'מניץ."

אַזוי זאָגען מאַנכע אַנשטאַט דעם וואָרט „רע'מנענט" (remnant), א רע-סטעל פון שניט-צייג. אנדערע אויך: „רע'מניץ," „רע'מניצע".

„רענד."

אַנשטאַט „רענט" (rent), דירה-געלט. דערפון: „רע'נדען," דינגען.

„שאַין."

אַנשטאַט „סאַין" (sign), א שילט פון א געשעפט.

„שעיף."

אַנשטאַט „שעיוו" (shave), גאָלען, ראַזירען. דערפון: „שעי'פּעי".

„שאַראַ'פּ!"

אַנשטאַט „שאַט אַפּ" (shut up), פאַרמאַך די געמבע! האַלט מויל: שטיל!

„שי'מע."

אַנשטאַט „שע'מיז" (chemise), א פרויען-העמד.

.II

גראמאטישע פעהלערן.

אין גראמאטישע פעהלערן, ווי אין דער פארגרייזונג פון אויסשפראך, שטעהען אידען ניט אליין, זיי האבען צו זיך גענוג חברים צווישען דער געבארענער אמעריקאנער באפעלקערונג. ניט איין אמעריקאנער זאגט I ain't no fool אנשטאט I am not a fool, אדער I don't know nothing אנשטאט I don't know anything או. אז. וו. עס איז כדאי אנצואווייזען אויף דעם פאקט, כדי מאנכע פון אונזערע ברידער זאלען ניט מיינען, אז אידען זיינען אן אויסנאהם אין דעם און זאלען ביי זיך ניט אראפפאלען!

פאלגענדע איז א רייהע פון גראמאטישע פעהלערן, וועלכע מען הערט גאנץ אפט צווישען אידען.

ladies and gentlemans!

די פעהלערן פון דעם קלאס ווערטער באשטעהען אין דער פאלשער בילדונג פון דער מעהרצאהל פון אומרעגעלמעסיגע הויפטווערטער, ווי צ. ב. gentlemans אנשטאט gentlemen, wifes (וואיפס) אנשטאט wives (וואיווז) או. אז. וו. זעהר אפט הערט מען צווישען אונזער עולם: Ladies and gentlemans (דאמען און הערען). עס דארף זיין: Ladies and gentlemen.

thc book what I have.

פילע פון אונזער עולם באנוצען נאך דעם נאמען פון א געגענשטאנד דאסווארט what אין דער באדייטונג „וועלכער.“ זיי זאגען צום ביישפיל: the book what I have מיינענדיג: דאס בוך, וועלכעס איך האב. עס דארף זיין: the book which I have אדער: the book that I have.

א שטארק גאנגבארער פעהלער איז די באנוצונג פון which אין באציהונג אויף פערזאנען אנשטאט who, ווי צ. ב. the man which was here (דער מאן, וועלכער איז געוועזען היר) אנשטאט: the man who was here. מען דארף וויסען, אז which ווערט נאר באנוצט אין פארבינדונג מיט ניט-

לעבעדיגע זאכען און חיות, ווי צ. ב. the table which (דער טיש, וועלכער), the cat which (די קאַץ, וועלכע). אין פארבינדונג מיט פערזאָנען דארף שטענדיג זיין who אין דעם זין „וועלכער": the man who (דער מאַן, וועלכער), the woman who (די פרוי, וועלכע), the friend who (דער פריינד, וועלכער) או. אז. וו.

don't tell me no lies!

מען הערט אַפט צווישען אונזער עולם (און נים זעלטען אויך צווישען גע-בּאָרענע אַמעריקאַנער) אַזאַ לשון ווי: don't tell me no lies (דערצעהל מיר נים קיין ליגענס). נאָך דעם וואָרט not דארף תמיד קומען any, קיינמאָל נים no. בכן דארף מען זאָגען: don't tell me any lies. וויל מען זאָגען no, דארף אויסגעלאָזען ווערען don't, נעמליך: tell me no lies (דערצעהל מיר נים קיין ליגענס).

I have received yesterday.

די וואָס האָבען די ענגלישע שפּראַך נים געלערנט פון ביכער, און אָפט אויך אַזעלכע, וואָס האָבען יע געלערנט, נאָר נים גענוג, מאַכען אָפטע פעהלערן אין דער באַנוצונג פון די צייטפאָרמעס פון די ענגלישע צייטווערטער. זעהר ווענינע אויסלענדער זיינען פריי פון פעהלערן אין דעם קאַפּיטעל פון דער ענגלישער גראַ-מאַטיק. מען הערט גאַנץ אָפט אפילו בוך-מענשען זאָגענדיג: I have received a letter yesterday (איך האָב נעכטען באַקומען אַ בריוו), I have seen him last week (איך האָב איהם געזעהן לעצטע וואָך) או. אז. וו. דאָס איז פעהלער-דיג; מען דארף זאָגען: I received yesterday, I saw last week.

דער כלל פאַר די באַנוצונג פון די צייטפאָרמעס איז: ווען עס האַנ-דעלט זיך פון אַ פאַרגאַנגענער צייט, וועלכע ווערט באַשטימט דורך אַזעלכע ווערטער, ווי „נעכטען," „פאַראַכטאָגען," „אַ חודש צוריק," „פאַר-אַ-יאָהרען" או. אז. וו. דארף באַנוצט ווערען די איינפאַכע פאַרגאַנגענע, ד. ה. די פאָרמע אָהן have, נעמליך:

I received a letter yesterday.	איך האָב נעכטען באַקומען אַ בריוו.
I saw my friend last week.	איך האָב געזעהן מיין פריינט לעצטע וואָך.
He married lately.	ער האָט נים לאַנג חתונה געהאַט.
She has come here this year.	זי איז אַהער געקומען פאַר-אַ-יאָהרען.

די פאַרגאַנגענע צייט-פאָרמע מיט have דארף באַנוצט ווערען אין פאַר-בינדונג מיט אַ צייט, וועלכע ווערט באַצייכענט מיט אַזעלכע ווערטער, ווי

„איצט,“ „היינט,“ „די וואָך,“ „דעם חודש,“ „דעם יאָהר“ או. אַז. וו., נעמליך:

I have received a letter just now.	איך האָב נאָר-וואָס באַקומען אַ בריוו.
I have seen my friend today.	איך האָב היינט געזעהן מיין פריינד.
He has married this month.	ער האָט חתונה געהאַט דעם חודש.
She has come here this year.	זי איז געקומען אַהער היינטיגען יאָהר.

I did not took!

אַ פעהלער, וועלכען מען הערט זעהר אָפט, איז די באַנוצונג פון דער פאַר-גאַנגענער צייט-פאָרמע נאָך did not, ווי צ. ב. I did not took (איך האָב ניט גענומען), I did not said (איך האָב ניט געזאָגט), I did not told (איך האָב ניט געזאָגט), I did not left (איך האָב ניט פאַרלאָזען), I did not went (איך בין ניט געגאַנגען) או. אַז. וו. נאָך did דאַרפען באַ-נוצט ווערען די אומבאַשטימטע פאָרמעס פון די צייטווערטער, נעמליך: take, say, tell, leave, go או. אַז. וו. מען דאַרף זאָגען: I did not take (איך האָב ניט געטאָן נעהמען, ד. ה. איך האָב ניט גענומען), I did not say (איך האָב ניט געטאָן זאָגען), I did not tell (איך האָב ניט געטאָן זאָגען), I did not leave (איך האָב ניט געטאָן פאַרלאָזען), I did not go (איך האָב ניט געטאָן געהן) או. אַז. וו.

באַנוצונג פון got אַנשטאָט have got

have got ווערט אָפט באַנוצט אין ענגליש אין די באַדייטונגען: „האָבען“ (באַזיצען) און „מוזען.“ באַנוצענדיג דיזען אויסדרוק לאָזען פילע אויס דאָס וואָרט have. דער עולם זאָגט: I got money אַנשטאָט I have got money (איך האָב געלט), I got to do it אַנשטאָט I have got to do it (איך מוז עס טאָן).

„האָבען,“ „מוזען“ דאַרף תמיד אויסגעדריקט ווערען דורך have got, ניט דורך got אַליין. I got money באַדייט: איך האָב באַקומען געלט.

I told you he is here.

„איך האָב אייך געזאָגט, אַז ער איז היר“ איבערזעצען פילע: I told you he is here. עס דאַרף זיין: I told you he was here. אין ענגליש

דאַרף אין א ביי-זאַץ זיין די זעלביגע צייטפאָרמע ווי אין דעם הויפטזאַץ. ווען מען באַנוצט אין דעם הויפטזאַץ די פאַרגאַנגענע צייט, דאַרף אויך אין דעם ביי-זאַץ זיין די פאַרגאַנגענע. אזוי אויך: I said I could not do it (איך האָב געזאָגט, אַז איך קען עס ניט טאָן). מען קען ניט זאָגען: I said I can not do it.

באַנוצונג פון should אָנשטאָט to

אונטער דעם איינפלוס פון אידיש באַנוצט אונזער עולם זעהר אָפט דאָס וואָרט should אָנשטאָט א צייטוואָרט, ווי I tell you you should go (איך זאָג אייך איהר זאָלט געהן) אָנשטאָט: I tell you to go; אָדער I want he should do it (איך וויל ער זאָל עס טאָן) אָנשטאָט: I want him to do it; אָדער I desire she should eat (איך וויל זי זאָל עסען) אָנשטאָט: I desire her to eat או. אַז. וו.

אַזעלכע זאַצען, ווי: „איך זאָג אייך איהר זאָלט געהן," „איך וויל ער זאָל עס טאָן," „איך פאַרלאַנג זי זאָל עסען," ווערען אין ענגליש אויסגעדריקט: „איך זאָג אייך צו געהן," איך וויל איהם צו טאָן עס," „איך פאַרלאַנג איהר צו עסען," או. אַז. וו.

די וואָס לערנען א פרעמדע שפּראַך דאַרפען וויסען און תמיד האָבען אין זינען, אַז ניט אַלע מאָל קען מען א זאַץ פון דער דאָזיגער שפּראַך איבערגעבען אין די זעלביגע ווערטער ווי אין דער אייגענער.

where was you?

אין פאַרבינדונג מיט you באַנוצען פילע די איינצאָהל-פאָרמע was (פאַר-גאַנגענע צייט פון be); זיי זאָגען: you was. דאָס איז געוועהנליך דער פאַל, ווען זיי ריידען צו אַן איינצעלנער פּערזאָן. מען דאַרף אָבער וויסען, אַז you איז א מעהרצאָהל: „איהר," און דאָס צייטוואָרט, וואָס קומט מיט דעם וואָרט, דאַרף דעריבער אויך זיין אין דער מעהרצאָהל-פאָרמע. בכן דאַרף מען תמיד זאָגען you were, קיינמאָל ניט: you was.

laid אָנשטאָט lay

די פאַרגאַנגענע צייט פון lie (ליגען) ווערט אָפט ביי אונזער עולם אויס-געדריקט דורך laid, וועלכעס איז די פאַרגאַנגענע צייט פון lay (לעגען). פילע זאָגען, צום ביישפּיל: he laid on the floor (ער איז געלעגען אויף דעם באָ-

דען), (זי איז געלעגען אויף דער קאנאפע) she laid on the sofa או. אז. וו. די פארגאנגענע צייט פון lie איז lay (געלעגען) און מען דארף זאגען: he lay on the floor, אזוי אויך: she lay on the sofa או. אז. וו. די צרה קומט ארויס פון דעם פלאנטער צווישען די צוויי צייטווערטער lie (ליגען) און lay (לעגען). די וואס ווילען אויסמיידען דעם פעהלער זאלען געדענקען, אז —

lie איז דער טייטש: ליגען, פארגאנגענע צייט: lay געלעגען.

lay איז דער טייטש: לעגען, פארגאנגענע צייט: laid געלעגט.

catched, spended, heared

אייניגע אומרעגעלמעסיגע ענגלישע צייטווערטער ווערען פון אונזער עולם באנוצט ווי רעגעלמעסיגע. צו די געהערען: hear (הערען), spend (אויסגעבען), catch (כאפען). מאנכע זאגען heared (הירד) אנשטאט heard (הוירד), spended אנשטאט spent, catched אנשטאט caught (קאאט).

catched אנשטאט caught ווערט אפט אויך געהערט פון געבארענע אמעריקאנער, אבער עס ווערט באטראכט אלס א פארמע פון המון. אין געשפרעך צווישען אינטעליגענטע מענשען און אין שרייבען דארף די פארמע אויסגעמיטען ווערען.

פאלשע באנוצונג פון by

אן אפטער פעהלער ביי אונזער עולם איז די איבערזעצונג פון דעם אידישען פארווערטעל „ביי,“ ווי אין „זיין ביי אימעצן,“ דורך דעם ענגלישען by. פילע זאגען צ. ב. he is by my uncle (ער איז ביי מיין בעטער) she was by her aunt (זי איז געוועז ביי איהר מומען) או. אז. וו. „זיין ביי אימעצן“ דארף אין ענגליש איבערגעזעצט ווערען: to be at his house (זיין אין זיין הויז, ד. ה. ביי איהם אין הויז); „ער איז געוועזן ביי מיר“ דארף זיין: he was at my house (ער איז געוועזן אין מיין הויז, ביי מיר אין הויז) או. אז. וו. נאך נעמען פון פערזאנען ווערט דאס ווארט house אויסגעלאזען, ווי צום ביישפיל: at John's (ביי דזשאהנען), at Mary's (ביי מאריען), at uncle's (ביי דעם פעטער) או. אז. וו.

ווען מען זאגט „זיין ביי אימעצן“ און מען מיינט דערמיט זיין אויף שטענדיג, ניט צו באזוך, דארף „ביי“ איבערגעזעצט ווערען דורך with; למשל, רייענדיג פון א קינד, וואס געפינט זיך ביי זיינעם א פעטער אויף האדוואניע, זאגט מען: the child is with its uncle (דאס קינד איז ביי זיין פעטער).

פאלשע באנוצונג פון for

אן אפטער פעהלער איז אויך די איבערזעצונג פון דעם אידישען פארווערטעל „פאר“ דורך for. מען זאגט צ. ב. to be afraid for (מורא האבען פאר) אנשטאט to be afraid of. זעהר אפט הערט מען פון אונזערע לייט: I am

not afraid for nobody (איך האָב פאַר קיינעם קיין מורא ניט). דאָ איז אַ טאָפּעלער פעהלער: ערשטענס דאַרף זיין I am not afraid of; צווייטענס דאַרף נאָך דעם וואָרט not זיין anybody, נעמליך: I am not afraid of anybody. וויל מען זאָגען nobody דאַרף מען אויסלאָזען דאָס וואָרט not, נעמליך: I am afraid of nobody (זעהט אויבען די באַמערקונג וועגען don't tell me no lies).

III.

געאידישטע ענגליש.

יעדער, וואָס לערנט אַ פרעמדע שפּראַך, סיי פּראַקטיש סיי פון ביכער, דאַרף וויסען און שטענדיג האָבען אין זינען, אַז די געלערנטע שפּראַך איז ניט זיין אייגענע און אַז יעדע שפּראַך האָט זיך איהרע אייגענאַרטיגע פאָרמעס פון אויסדריקען. ער דאַרף וויסען, אַז מען קען ניט אַלע מאָל איבערזעצען אַ געדאַנקען פון איין שפּראַך אין אַן אַנדערע וואָרט אין וואָרט. אין פילע פאַלען, אמת, איז די אַרט פון אויסדריקען זיך אין פאַרשיידענע שפּראַכען גלייך. צ. ב. „איך האָב געלט,“ „ער איז אָרעם,“ „איך זעה מיין פריינד,“ קענען איבערגעזעצט ווערען אין ענגליש ווערטליך: I have money, he is poor, I see my friend. עס זיינען אָבער דאָ פאַלען — און זעהר פילע פאַלען — וואו שפּראַכען אונטערשיידען זיך אין זייערע אויסדריקען און מען קען ניט איבערזעצען פון איינער אין די אַנדערע וואָרט אין וואָרט. מען קען צ. ב. ניט איבערזעצען דעם אידישען אויסדרוק „פאַרקיהלען זיך“ אין ענגליש: to chill oneself, אָדער „רעכט אויף אייך“ מיט די ווערטער: right on you. דער ערשטער אויסדרוק דאַרף אין ענגליש זיין: to get a chill (באַקומען אַ קעלט) אָדער to catch a cold (כאַפּען אַ קעלט); דער צווייטער דאַרף זיין: it serves you right (עס דינט אייך רעכט).

אַזעלכע ווערטערליכע איבערזעצונגען, כאָטש זיי זיינען לעכערליך פאַר דעם געבאָרענעם אין דער שפּראַך, זיינען לכל הפחות פאַר איהם פאַרשטענדליך, צ. ב. ווען איינער זאָגט I have chilled myself, וועט זיין צוהערער זיך אָנשטויסען, אַז דאָס מיינט: „איך האָב זיך פאַרקיהלט.“ עס זיינען אָבער דאָ פאַלען, אין וועלכע אַ ווערטערליכע איבערזעצונג וועט פאַר דעם געבאָרענעם צוהערער אין גאַנצען זיין ניט פאַרשטענדליך. צ. ב. ווען אַ איד זאָל איבערלעגען די ווערטער „ער איז אַ גרויסער פערד“ דורך: he is a big horse, וועט עס ניט נאָר זיין לעכערליך, נאָר לחלוטין אומפאַרשטענדליך. ''פערד'' אין דעם זין, אין וועלכען עס ווערט באַנוצט אין דער אידישער פראַזע, איז אין ענגליש פרעמד. דאָס וואָרט באַדייט דאָ: אַ נאַר, אַ שוטה, און די ריכטיגע איבערזעצונג פון דער פראַזע איז:

.he is a fool נאך א ביישפיל. מיר באנוצען דאס ווארט "חברה-מאן" אין דער באדייטונג: געשייטער יונג. שטעלט אייך פאר, ווי אומפארשטענדליך, א חוץ לעבערליך, עס וואלט זיין, ווען איינער וואלט דאס דאזיגע ווארט איבערזעצען אין ענגליש: society man (society חברה, man מאן). לויט זיין באדייטונג אין אידיש דארף "חברה-מאן" זיין אין ענגליש: smart fellow אדער smart guy.

פון די פעהלערן פון דעם סארט באגעגענט מען ביי אונזער עולם א שעהן ביסעל. אלס ביישפילען וועט זיין גענוג אנצואווייזען אויף די פאלגענדע עטליכע אויסדריקען, וועלכע מען הערט גאנץ אפט:

to talk in

אזוי איבערזעצען פילע אונזער ווארט „איינריידען" (ריידען — to talk, איין — in). זיי זאגען צ. ב. he talked her in ער האט איהר איינגערעדט. דאס געהעריגע ווארט פאר איינריידען איז: to persuade.

I do not hold from him

אז איבערזעצונג פון די ווערטער: „איך האלט ניט פון איהם". אזוי דריקען זיך מאנכע אויס ווענגען א חולה, פון וועמעס לעבען זיי האלטען ניט מעהר, וועמען זיי האבען אין גאנצען אויפגעגעבען. אין ריכטיגע ענגליש דארף דער זאץ זיין: I have given him up (איך האב איהם אויפגעגעבען).

trialed

אזוי ווערט אפט איבערגעגעבען דער זין פון די ווערטער: „זיך געמשפט", „געהאט א פראצעס" (פאר געריכט). צ. ב. „ער האט געהאט א משפט מיט איהם" ווערט איבערגעזעצט: he trialed himself with him. אזוי קען מען ניט זאגען. עס דארף זיין: he was at law with him (ער איז געווען אין א געזעץ-פראצעס מיט איהם). אלס א צייטווארט ווערט אין ענגליש trial גאר ניט באנוצט. אונזער עולם האט עס איינגעפיהרט אין אידיש. מען זאגט: „ער טרייעלט זיך מיט איהם", „ער האט זיך געטרייעלט מיט איהם" א. אז. וו. ביים ריידען ענגליש מיידען עס פילע אוים. אבער מאנכע טראגען דעם גענאי-דישען אויסדרוק אויך אריבער אין ענגליש.

I should live so!

די איבערזעצונג פון דער שבועה „איך זאל אזוי לעבען", וועלכע מען הערט זעהר אפט ביי אונזער עולם. ערשטענס איז דא פאלש די איבערזעצונג פון „זאל" דורך should. דער באגריף „זאל" אין א שבועה אדער א ווינשעוואניע

ווערט אין ענגליש אויסגעדריקט דורך may ; צ. ב. „איך זאָל דערלעבען עס צו זעהן"— may I live to see it ; „לאַנג לעבען זאָלט איהר"— may you live long, או. אז. וו. א ריכטיגע איבערזעצונג פון „איך זאָל לעבען" וואָלט זיין: may I live, צווייטענס איז די גאַנצע פאָרמע פון דער שבועה פרעמד אין ענגליש. ווען אַמעריקאַנער אָדער ענגלענדער שווערען מיט'ן לעבען זאָגען זיי: upon my life ! (ביי מיין לעבען) אָדער upon my soul ! (ביי מיין נשמה).

IV.

באַנוצונג פון ווערטער אין פאַלשע באַדייטונגען.

אין אידיש דאָ אין לאַנד באַנוצט אונזער עולם מעהרערע ענגלישע ווערטער ניט אין זייערע ריכטיגע באַדייטונגען, אין וועלכע מאַנכע באַנוצען זיי אָפט אויך ביים ריידען ענגליש. צו אַזעלכע ווערטער געהערען פאָלגענדע:

pickle (פּיקל)

דאָס וואָרט באַדייט אייגענטליך: געזייערטע אָדער געמאַרינירטע, אויך געפּעקעלטע זאַכען, ווי זויערע אוגערקעס אָדער טאָמעיטאָס, געמאַרינירטע פיש, געפּעקעלטע פלייש או. אז. וו. אידיש-ריידענדע באַנוצען עס נאָר צו באַצייכענען אַן אוגערקע, און ניט נאָר אַ געזייערטע, נאָר אויך אַ זיסע. זיי זאָגען אָפט אויסדריקליך: אַ זיסע פּיקעל! pickle קען נאָר באַדייטען אַ געזייערטע אוגערקע; אַ זיסע אין אין ענגליש: cucumber (קיו'קאַמבער).

pay-day (פּעידע)

די געצאָהלט, וואָס מען באַקומט פאַר אַרבעט אין די פאַבריקען, רופען פילע פון אונזערע אַרבעטער אָן: „פּעידע". דאָס נעהמט זיך מסתמא פון pay-day (פּעי-דעי), די באַצייכענונג פון דעם טאָג, ווען מען צאָהלט אויס די אַרבעטער זייער לוין. געצאָהלט איז אין ענגליש: pay ; pay-day איז דער טאָג, ווען מען קריגט די געצאָהלט.

property (פּראָפּעטע)

פילע פון אונזער עולם רופען אַן אַ הויז, איבערהויפּט אַ נעמויערטע, „אַ פּראָפּעטע". זיי מיינען, אַז דאָס וואָרט באַצייכענט אַ געביידע, אַ בנין. property

באצייכענט אין אמת'ן: אייגענטום, סיי פון הייזער סיי פון אנדערע זאכען. ווען מען רעדט פון א הויז אלס אייגענטום קען מען זאגען: it is my property (עס איז מיין אייגענטום); אבער א הויז אלס א בנין דארף זיין אין ענגליש: house; א געמויערטע הויז: a brick house (א הויז פון ציגעל).

boarder (באָרדער)

דאָס וואָרט באדייט: אן עסער ביי אימיצען, אן אנגעדונגענער עסער, א קעסטניק. אין א ברייטערען זין קען עס אויך באצייכענען א פערזאָן, וואָס האָט זיך אנגעדונגען ביי אימיצען אי אויף קעסט אי אויף קוואַרטיר. ביי אונזער עולם ווערט boarder אויך באנוצט צו באצייכענען בלויז אן איינשטעהער, א קוואַרטיראַנט. דאָס איז פאלש. אן איינשטעהער בלויז הייסט אין ענגליש: roomer (רו'מער) אדער lodger (לא'דזשער).

הוספה צו די גראמאטישע כללים.

§129 no קיין. none (נאָן) קיינער, קיינע; קיינס, גאָרניט.

no ווערט באנוצט מיט א הויפטווארט; צ. ב. I have no money איך האב ניט קיין געלט, he has no friends ער האט ניט קיין פריינט.

none ווערט באנוצט אהן א הויפטווארט: none of them קיינער פון זיי, none but children קיינע איבער קינדער, I want none of this איך וויל קיינס דערפון ניט האבען, none of your business גאָרניט אייער עסק.

§130 אויסלאָזונג פון to פאר ציימווערטער.

פאר דער אומבאשטימטער פארם פון א ציימווארט נאך א פריהערדיגען ציימווארט קומט דאס ווערטעל to; צ. ב. I want to do איך וויל טאָן, he desires to go ער פארלאנגט צו געהן, we expect to get מיר דערווארטען צו קריגען. אבער נאך די הילפצייטווערטער shall, will, may, can, do, must, dare, let ווערט to אויסגעלאָזען: I can run איך קען לויפען, he must die ער מוז שטארבען, he did write ער האט געטאָן שרייבען (האט געשריבען), I dare say איך וואג צו זאָגען (איך האָף) או. אז. וו. דאס-זעלביגע אויך נאך די צייטווערטער hear, see, bid און איינינע אנדערע: I heard him say איך האב איהם געהערט זאָגען, I saw her do it איך האב זי געזעהן עס טאָן, he bids me go ער הייסט מיר געהן. נאך דעם צייטווארט need ווערט אמאל יע באנוצט to און אמאל ניט (זעה §120, זייט 160).

§131 to אַנשטאָט א פריהערדיגען צייטוואָרט.

אין א פאל, וואו עס קומט אויס צו ווידערהאָלען דעם זין פון א פריהער-דיגען צייטווארט, ווערט באנוצט בלויז דאס ווערטעל to; צום ביישפיל: I didn't go, because I didn't want to (go) איך בין ניט געגאנגען, ווייל כ'האב ניט געוואָלט (געהן); he is not willing to work, but he has to (work) ער וויל ניט ארבעטן, אבער ער מוז (ארבעטן).

ענגליש-אידישער ווערטערבוך.

פארצייכעניש פון אלע ווערטער, וועלכע קומען פאר אין די מעשה'לאך און אין די כללים פון אויסשפראך און גראמאטיק, אויסגעשטעלט נאך'ן עי-בי-סי.

אפקירצונגען: אומשטוו. — אומשטאנדוואָרט (זעה דערקלערונג פון שפראכטיילען, זייט 8). מצ. — מעהרצאהל. פ. צ. — פארגאנגענע צייט-פארמע. פ. פצ. — פארגאנגענער פארציפיפ (זעה §53, זייט 64).

A

A דער ערשטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: עי.

a ארטיקעל: א; פאר ווערטער, וואס הייבען זיך אן מיט א וואקאל-קלאנג: **an**; צ. ב. **an apple** אן עפעל, **an egg** אן איי; **an hour** א שעה.

abash (עבע'ש) פארשעמען, סקאנ-פושען, צעמישען, ברייגנען אין פאר-לעגענהייט.

able (עיבל) פעהיג; אין שטאנד; **to be able** זיין אין שטאנד, קענען; **ably** (עי'בלי) אומשטוו.

about (עבא'וט) וועגען; ארום.

above (עבא'וו) אויבען, איבער.

abroad (עברא'אד) אין דרויסען; אין אויסלאנד; ארויס; **to go abroad** געהן נאך אויסלאנד; **to get abroad** ארויסקומען, ווערען באקאנט (ווי א געהיימעניש).

accept (עקסע'פט) אנגעהמען.

accident (ע'קסידענט) צופאל, סבה.

acquaintance (עקוועי'נטענס) באַ-קאנטשאפט; באקאנטער, באקאנטע.

across (עקרא'ס) אפפערעק, אין דער ברייט; איבער; **to come across** אנ-טרעפען, געפינען.

act (עקט) אקט, האנדלונג; האנדלען.

action (ע'קשאן) טאט, האנדלונג.

actor (ע'קטאר) אקטיאר, שוישפילער.

actual (ע'קטשועל) ווירקליך; **actually** אומשטוו. ממש.

Adam (ע'דעם) אדם הראשון.

add (עד) צוגעבען, צוזעצען, צולעגען.

admit (עדמי'ט) צולאזען, אריינלא-זען; צוגעבען.

adventure (עדווע'נטשור) אווענטורע, געשעהעניש, פאסירונג.

advertise (ע'דווערטאיז) אנאנסירען, באקאנט מאכען.

advertisement (עדוואוי'רטיזמענט) אנאנסע, באקאנטמאכונג.

advice (עדוואי'ס) א ראט, אן עצה.

advise (עדוואי'ז) ראטען, געבען אן עצה.

afford (עפא'רד) פארשאפען; פאר-מעגען, זיין אין שטאנד; **I cannot afford to do it** איך פארמאג עס ניט צו טאן.

after (ע'פטער) נאך; דערנאך.

after-life (ע'פטער-לאיף) שפעטער-דיגעס לעבען, די צוקונפט.

afterwards (ע'פטערווארדז) דערנאך, שפעטער.

again (עגע'ן) ווידער, נאך א מאל.

age (עידזש) עלטער, יאהרען.

ago (עגא'ו) צוריק; **a week ago** מיט א וואך צוריק, פאראכטאגען.

agree (עגרי') איינשטימען, אננעה-מען; אפמאכען.

aid (עיד) הילף; העלפען.

album (ע'לבאם) אלבום, בילדערבוך.

alchemist (ע'לקימיסט) אלכעמיקער (פארצייטיגער כעמיקער, וואס האט געזוכט דעם סוד צו פארוואנדלען איינפאכע מעטאלען אין גאלד).

alive (עלא'יוו) לעבעדיג; **to be —** לעבען.

all (אָאל) אַלע; אַלץ; גאַנץ, אין גאַנצען.
along (עלאָ'נג) ווייטער; מיט; **to go along** געהן ווייטער; **to take along** מיטנעהמען.
aloud (עלאַ'וד) הויך, אויף'ן קול.
also (אָ'אלסאָו) אויך.
already (אָאלרע'די) שוין.
although (אָאלדהאָו') הגם, כאָטש.
always (אָ'אלוועיז) אימער, שטענדיג, תמיד.
am (עם) (איך) בין (ערשטע פּערזאָן איינצאָהל געגענווערטיגע צייט פון **be**).
amaze (עמעי'ז) פאַרוואונדערן.
amazed (עמעי'זד) פאַרוואונדערט, נשתומם.
America (עמע'ריקע) אַמעריקע.
among (עמאָ'נג) צווישען.
amusement (עמיו'זמענט) פאַרגעניגען, לוסטיגקייט, צייטפאַרטרייב.
an (ען) אַרטיקעל: אַ (זעה **a**).
anchor (ע'נקאָר) אַנקער (פון אַ שיף).
ancient (עי'נשענט) אַלט, פאַרצייטיג.
and (ענד) און.
anecdote (ע'נעקדאָוט) אַנעקדאָט, מעשה'לע.
angry (ע'נגרי) בייז, אין כעס; **angrily** אומשטוו.
animal (ע'נימעל) אַ חיה, אַ טיר.
annex (ענע'קס) אַנבינדען, צוגעבען, פאַראייניגען.
another (ענאַ'דהער) אַן אַנדער; נאָך איינער; **one another** איינער דעם אַנדערן (זעה §177, זייט 149).
answer (ע'נסער) ענטפער; ענטפערן.
ant (ענט) אַ מוראַשקע.
antique (ענטי'ק) אַלט, פאַרצייטיג.
any (ע'ני) וועלכער עס איז; **any one** ווער עס איז.
anybody (ע'ניבאָדי) ווער עס איז.

anything (ע'ניטהינג) וואָס עס איז, עפּעס.
appear (עפּי'ר) זיך באַווייזען, דערשיינען.
appetite (ע'פּיטאַיט) אַפּעטיט.
applaud (עפּלאָ'אד) אַפּלאָדירען, פּאַטשען בראַוואָ.
apply (עפּלאַי') אַנווענדען; זיך מעלדען, זיך ווענדען.
appreciate (עפּריישיעיט) אָפּשאַצען; איינזעהן, באַגרייפען.
approach (עפּראָו'טש) דערנעהערן זיך, קומען נאָהענט, אָנקומען.
arch (אַרטש) בויגען, האַלב-רונדער טויער.
are (אַר) זייט, זיינען (געגענווערטיגע צייט מעהרצאָהל פון **be**).
Aristotle (אַ'ריסטאָטעל) אַריסטאָטעל (גריכישער פילאָסאָף).
arithmetic (עריי'טהמיטיק) אַריפמעטיקע, רעכענען.
around (עראַ'ונד) אַרום.
arrange (ערעי'נדזש) איינאָרדנען, איינריכטען; באַשטימען, אָפּריידען.
arrive (עראַי'וו) אָנקומען.
art (אַרט) קונסט.
art (אַרט) (דו) ביסט (צווייטע פּערזאָן איינצאָהל געגענווערטיגע צייט פון **be**; ווערט באַנוצט מיט **thou**).
as (עז) ווי; ווייל; אַלס, ווען; **as—as** אַזוי—ווי: **as many as** אַזוי פילע ווי.
ask (עסק) פרעגען; בעטען.
ass (עס) אַן אייזעל.
assemble (עסע'מבל) פאַרזאַמלען.
assembly (עסע'מבלי) פאַרזאַמלונג, אַסיפה, פּאַרלאַמענט.
assurance (עשו'רענס) פאַרזיכערונג.
assure (עשו'ר) פאַרזיכערן.
astonish (עסטאָ'ניש) פאַרוואונדערן, איבעראַשען; **to be astonished**

פארוואונדערט ווערען, נשתומם ווע-רען.

astonishment (עסטאַ'נישמענט) פאר-וואונדערונג, איבערראַשונג.

asylum (עסאַיי'לאַם) אַנשטאַלט, האָס-פיטאַל; insane asylum אַנשטאַלט פאַר משוגעים, משוגעים-הויז.

at (עט) צו; ביי; אין; at home צו-הויז, אין דער היים; at last צולעצט.

ate (עיט, עט) האָט געגעסען (פ. צ. פון eat).

attend (עטע'נד) באַגלייטען; באַדינען, באַזאָרגען, אויפפּאַסען; זיין אַנוועזענד ביי.

attendant (עטע'נדענט) באַגלייטער, באַדינער.

attention (עטע'נשאַן) אויפמערקזאַם-קייט.

autumn (אָ'אָטאַם) הערבסט, אָסיען.

away (עוועי') אַוועק.

axe (עקס) אַ האַק.

axle (עקסל) אַן אַקס (פון אַ וואַגען).

B

B דער צווייטער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: בי.

back (בעק) דער רוקען; צוריק.

bad (בעד) שלעכט; **badly** אומשטוו.

bag (בעג) אַ זאַק.

bake (בעיק) באַקען.

bald (באָאָלד) פּליכעוואַטע.

banker (בע'נקער) אַ באַנקיר.

barn (באַרן) אַ שייער.

bath (בעטה) אַ באָד; אַ וואַנע.

bathe (בעידה) באָדען.

be (בי) זיין (פ. צ. איינצאָהל was, מעהרצאָהל were; פ. פצ. been); to be to... דאַרפען, זאָלען (זעה §125, זייט 183; §127, זייט 187).

bear (בעיר) טראָגען; געביירען (פ. צ. bore, פ. פצ. borne (געטראָגען), born (געבאָרען).

beautiful (ביו'טיפול) שען.

beauty (ביו'טי) שענקייט; אַ פּאַר-שוין.

became (ביקעי'ם) איז געוואָרען (פ. צ. פון become).

become (ביקאַ'ם) ווערען (פ. צ. became, פ. פצ. become).

bed (בעד) אַ בעט.

been (בין) געוועזן (פ. פצ. פון be).

beer (ביר) ביר.

before (ביפאָ'ר) פריהער; פאר

beg (בעג) בעטען; בעטלען.

began (ביגע'ן) האָט אָנגעהויבען (פ. צ. פון begin).

beggar (בע'גער) אַ בעטלער.

begin (ביגי'ן) אָנהייבען (פ. צ. began, פ. פצ. begun).

behave (ביהעי'וו) זיך אויפפיהרען, זיך באַנעהמען.

believe (בילי'וו) גלויבען.

bell (בעל) אַ גלאָק.

belong (בילאָ'נג) באַלאַנגען, געהערען.

Berlin (בוי'רלין) בערלין.

beseech (ביסי'טש) שטאַרק בעטען (פ. צ. און פצ. besought).

besought (ביסאָ'אַט) געבעטען (פ. צ. און פ. פצ. פון beseech).

best (בעסט) בעסט, דאָס בעסטע.

bet (בעט) וועטען, געהן אין געוועט (פ. צ. און פ. פצ. bet אָדער betted).

bet (בעט) אַ וועט.

betray (ביטרעי') פאַרראַטען, אַרוים-געבען.

better (בע'טער) בעסער.

between (ביטווי'ן) צווישען.

beverage (בע'ווערעידזש) געטרענק, משקה.

beware (ביווע'יר) זיך היטען.

bid (ביד) באָטען, אָנבאָטען (פ. צ. bade אָדער bid, פ. פצ. bid אָדער bidden).

big (ביג) גרויס.

billion (בי'ליאָן) אַ ביליאָן (אין אַמע-ריקע: טויזענט מיליאָנען, אין ענג-לאַנד: אַ מיליאָן מיליאָנען).

bird (בוירד) אַ פויגעל.

birth (בוירטה) געבורט, אָפּשטאַ-מונג; to give birth to געביירען.

bite (באַיט) בייסען (פ. צ. bit, פ. פצ. bit אָדער bitten).

black (בלעק) שוואַרץ.

blacksmith (בלע'קסמיטה) אַן איי-זענשמיד.

blame (בלעים) בלאַמירען, טאַדלען, זוכען חסרונות.

bless (בלעס) בענשען.

blind (בלאַינד) בלינד.

blue (בליו) בלוי.

boarder (באָ'רדער) קעסטניק, עסער.

boarding-house (באָ'רדינג-האַוס) קעסט-קוואַרטיר, פּאַנסיאָן.
boast (באָוסט) זיך באַריהמען; באַריהמעריי.
boastful (באָ'וסטפול) באַריהמעריש; אומשטוו. boastfully.
boat (באָוט) א שיף.
body (באָ'די) קערפּער, גוף.
boil (באָיל) קאָכען.
bold (באָולד) דרייסט, מוטיג.
bolt (באָולט) א ריגעל, א פאַררוקער.
bond (באָנד) א באַנד, א פאַרבאַנד.
bone (באָון) א ביין.
book (בוק) א בוך.
boot (בוט) א שטיוועל.
bore (באָור) האָט געבאָרען (פּ. צ. פון bear).
born (באָרן) געבאָרען (פּ. פּצ. פון bear געבוירען).
borne (באָרן) געטראָגען (פּ. פּצ. פון bear טראָגען).
both (באָוטה) ביידע.
bottom (באַ'טאָם) דער גרונט, דער אונטערשטער דעק, דער אונטען.
bought (באָ'אָט) געקויפט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון buy).
box (באָקס) א קאַסטען; א קעסטעל, א שאַכטעל.
boy (באָי) א אינגעל; א יונגער מאַן, א בחור, א יונג.
brain (ברעין) מאַרך.
branch (ברענטש) א צווייג.
bread (ברעד) ברויט.
breakfast (ברע'קפעסט) דער אָנבייסען, פריהשטיק; עסען פריהשטיק, אָנבייסען.
bred (ברעד) דערצויגען, געהאָדעוועט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון breed).
breed (בריד) דערציהען, האָדעווען (פּ. צ. און פּ. פּצ. bred).
breeding (ברי'דינג) דערציהונג, האָדעוואַניע.
brethren (ברע'דהרען) ברידער (פון א געזעלשאַפט, פון א פאַראיין, פון א פאָלק).
bring (ברינג) ברייננגען (פּ. צ. און פּ. פּצ. brought); to bring up אויפהאָדעווען, דערציהען.
brisk (בריסק) לעבעדיג, פלייסיג, ענערגיש.
brother (בראַ'דהער) א ברודער (מצ. brothers און brethren).
brush (בראַש) א באַרשט, א בערשטעל; אָפּבאַרשטען, פּוצען מיט א בערשטעל.
build (בילד) בויען (פּ. צ. און פּ. פּצ. built).
built (בילט) געבויט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון build).
bullet (בו'לעט) א קויל.
bundle (באַנדל) א בינטעל, א פּעקעל.
burden (בוירדן) א משא, א לאַסט.
bureau (ביו'ראָו) א ביורע, א קאָמאָד; א קאַנטאָר.
burn (בוירן) ברענען.
burst (בוירסט) פּלאַצען (פּ. צ. און פּ. פּצ. burst); to burst out אויספּלאַצען.
bury (בוי'רי) באַגראָבען, באַהאַלטען.
bush (בוש) קוסט, קוסטאַרניק, וועלדעל.
business (בי'זנעס) געשעפט, עסק.
businessman (בי'זנעססמען) געשעפט-מאַן, סוחר.
but (באַט) אָבער.
butcher (בו'טשער) שלאַכטער, קצב.
buy (באַי) קויפען (פּ. צ. און פּ. פּצ. bought).
by (באַי) ביי; דורך, פון; to be done by... געטאָן ווערען דורך...; by the side of... ביי דער זייט פון...

C

C דער דריטער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: סי.
calf (קאַף) א קאַלב.
call (קאָאל) רופען, אַנרופען; מאַכען; to call at... א באַזוך אָפּשטאַטען; to call for... א באַזוך ביי...; פאַרלאַנגען.
calm (קאָם) שטיל, רוהיג; באַרוהיגען.
calumny (קע'לאַמני) פאַרליימדונג, לשון הרע.
came (קעים) איז געקומען (פּ. צ. פון come).
can (קען) קענען (פּ. צ. could).
cane (קעין) א שפּאַציר-שטאָק.
captain (קע'פּטעין) א קאַפּיטאַן, א הויפּטמאַן.
care (קעיר) זאָרג, דאגה.

careful (קעי'רפול) פארזיכטיג, אויפ- מערקזאם, פינקטליך, אקוראטנע; אומשטון. **carefully**.

carry (קע'רי) טראגען, פיהרען.

case (קעים) א פאל.

cast (קעסט) ווארפען (פ. צ. און פ. פצ. cast).

caste (קעסט) א קאסטע, א קלאס (פון א פאלק).

cat (קעט) א קאץ.

cautious (קא'אשאס) פארזיכטיג; אומשטון. cautiously.

cave (קעיוו) א הערהל; אויסהעהלען; to cave in איינפאלען.

celebrated (סע'ליברע'טעד) באריהמט.

celestial (סילעס'טשעל) הימליש.

cell (סעל) א קעמערל, א צימערל.

censure (סע'נשור) טאדלונג, שטראפונג.

certainly (סוי'רטינלי) געוויס.

challenge (טשע'לענדזש) אויפפאדערן; אויפפאדערונג.

change (טשעינדזש) ענדערן, בייטען; אומביטען, פארוואנדלען; ענדערונג.

charge (טשארדזש) אנזאגען; באשולדיגען; רעכענען, בארעכענען (א פרייז).

character (קע'רעקטער) כאראקטער.

Chicago (שיקא'גאו) שיקאגא.

child (טשאילד) א קינד (מצ. children).

children (טשי'לדרען) קינדער (איינצ. child).

china (טשאי'נע) פארצעליי.

chaise (שעז) א קארעטקע.

chief (טשיף) הויפטמאן; הויפט, דיאוונע.

choose (טשוז) אויסקלייבען, אויס- וועהלען (פ. צ. chose, פ. פצ. chosen).

chose (טשאוז) האט אויסגעקליבען (פ. צ. פון choose).

chosen (טשאוזן) אויסגעקליבען (פ. פצ. פון choose).

chronicle (קרא'ניקל) כראניקע.

church (טשוירטש) קירך.

cider (סאי'דער) עפעלקוואס.

cigar (סיגא'ר) ציגאר.

cipher (סאי'פער) א נול; א גארנישט.

circumstance (סוי'רקאמסטענס) אומשטאנד; לאגע.

citizen (סי'טיזן) שטאטמאן; בירגער.

city (סי'טי) א שטאט.

civil (סי'וויל) בירגערליך; ציווילנע.

clap (קלעפ) קלאפען, פאטשען.

clean (קלין) ריין; רייניגען, פוצען.

clear (קליר) קלאר; פארשטענדליך; אפרייניגען, אפראמען.

clergy (קלוי'רדזשי) דער גלחישער שטאנד, כלי קדש, גייסטליכע.

clergyman (קלוי'רדזשימען) א גייסט- ליכער, א גלח.

clever (קלע'ווער) געשיקט, פעהיג, בריה'יש, קלוג.

clock (קלאק) א זייגער.

cloth (קלאטה) טוך, געוואנט; א טוך.

clothes (קלאוז) קליידער.

coat (קאוט) א ראק.

coffee (קא'פי) קאווע.

coffee-house (קא'פי-האוס) א קא- ווארניע.

coin (קאין) א מטבע.

cold (קאולד) קאלט.

come (קאם) קומען (פ. צ. came, פ. פצ. come); to come up to... צוקומען צו..., צוגעהן צו...

commentary (קא'מענטערי) קאמענ- טאר, פירוש.

companion (קאמפע'ניאן) באגליי- טער, חבר.

company (קא'מפעני) געזעלשאפט, קאמפאניע; ראטע (פון סאלדאטען).

compel (קאמפע'ל) צווינגען.

complain (קאמפלע'ין) זיך באקלא- גען.

complete (קאמפלי'ט) פולקומען, פארפול, גאנץ; to make the farce complete צו מאכען די קאמעדיע פארפול.

condemn (קאנדע'ם) פאראורטיילען, פאר'משפט'ן.

condition (קאנדי'שאן) קאנדיציע, באדינג, תנאי, אופן.

confess (קאנפע'ס) באקענען, מודה זיין.

congregation (קאנגריגעי'שאן) גע- מיינדע, עדה, קהילה.

conquer (קא'נקער) זיגען, באזיגען, מנצח זיין.

consider (קאנסי'דער) נאכדענקען, נאכטראכטען, באטראכטען, איבער- לעגען.

contempt (קאָנטעמ'מט) פאַראַכטונג.

contend (קאָנטע'נד) שטרייטען.

contention (קאָנטע'נשאָן) שטרייט, מחלוקת.

contract (קאָ'נטרעקט) קאָנטראַקט, אָפּמאַך.

conversation (קאָנווערסעי'שאָן) געשפּרעך, שמועס.

convert (קאָנוואוי'רט) בעקעהרען, מגייר זיין, שמד'ן.

cook (קוק) א קוכער.

corner (קאָ'רנער) א ווינקעל; פאַרטרייבען אין א ווינקעל, צודריקען צום וואַנט.

cost (קאָסט) קאָסטען (פ. צ. און פ. פצ. cost).

cough (קאָף) הוסטען.

counsel (קאַ'ונסעל) א ראַט, אן עצה; to keep counsel האַלטען זיך עצה, זיך בעראַטען.

country (קאַ'נטרי) לאַנד, דאָרף; געגענט, מדינה.

countryman (קאַ'נטרימען) לאַנדמאַן, דאָרפמאַן; לאַנדסמאַן (מצ. countrymen).

country-seat (קאַ'נטרי-סיט) לאַנדוואוינונג.

course (קאָורס) גאַנג, לויף; in the course of... אין דעם פאַרלויף פון..., וועהרענד.

court (קאָורט) געריכט, געריכטהויז.

courtesy (קוי'רטיסי) העפליכקייט, פריינטליכקייט.

crawl (קראָאל) קריכען.

crime (קראַים) א פאַרברעכען.

critic (קרי'טיק) א קריטיקער.

crooked (קרו'קעד) קרום, געקרימט; פאַרדאַרבען; a crooked thing א קרומע זאַך, א פאַרדאַרבענע בריאה.

cross (קראָס) א קרייץ, א צלם.

cross-examination (קראָס-עגזעמינעי'שאָן) א קרייץ-פאַרהער, אן אויספרעגונג (פאַר א געריכט).

cruel (קרו'על) גרויזאַם, אכזריש.

cunning (קאַ'נינג) כיטרע, ליסטיג; cunningly אומשטוו.

cup (קאַפּ) א טאַס, א שאַל; א בעכער, א כוס.

cut (קאַט) שניידען (פ. צ. און פ. פצ. cut); א שניט.

cutter (קאַ'טער) א צושניידער.

cymbal (סי'מבעל) א צימבעל.

D

D דער 4טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: די.

damp (דעמפּ) פייכט.

dangerous (דעי'נדזשעראָס) געפעהרליך, סכנות'דיג.

day (דעי) א טאָג.

deal (דיל) האַנדלען; אויסטיילען (פ. צ. און פ. פצ. dealt (דעלט)); א צאָהל; a great deal א סך

dealt (דעלט) געהאַנדעלט; אויסגעטיילט (פ. צ. און פ. פצ. פון deal).

dead (דעד) טויט, געשטאָרבען.

dear (דיר) טייער; ליב.

death (דעטה) דער טויט.

declare (דיקלע'יר) דערקלערען.

dedicate (דע'דיקעיט) ווידמען, הייליגען צו אימעצנ'ס עהרע דורך אן אויפשריפט.

deep (דיפּ) טיף; deeply אומשטוו.

deformed (דיפאָ'רמד) מיאוס (אין געשטאַלט).

delight (דילאַי'ט) פאַרגעניגען; פרייד, שמחה.

delighted (דילאַי'טעד) דערפרייט, מלא שמחה.

descend (דיסע'נד) שטאַמען, אַרויסקומען.

descent (דיסע'נט) אָפּשטאַמונג.

deserve (דיזוי'רוו) פאַרדינען.

desk (דעסק) שרייבטיש, פּולט.

despair (דיספּעי'ר) פאַרצווייפלונג, יאוש.

despise (דיספּאַי'ז) פאַראַכטען.

dessert (דעזוי'רט) נאָכשפּייז, לעצטער געריכט.

detect (דיטע'קט) אַנטדעקען, אויפדעקען, אויסגעפינען, דערטאַפּען.

determine (דיטוי'רמין) באַשטימען, באַשליסען.

devil (דעוול) א טייוועל, א שוואַרצ־יאָהר.

diary (דאַי'ערי) א טאָגבוך.

did (דיד) האָט געטאָן (פ. צ. פון do).

die (דאַי) שטאַרבען.

difference (די'פערענס) אַן אונטער־שייד, אַ חילוק.

different (די'פערענט) פאַרשיידען; אומשטוו. **differently** אַנדערש.

difficult (די'פיקאַלט) שווער.

dig (דיג) גראַבען (פּ. צ. און פּ. פּצ. **digged** אָדער **dug**).

digger (די'גער) אַ גרעבער.

dine (דאַין) עסען מיטאָג, שפּייזען.

dinner (די'נער) מיטאָג, וואַרמעס.

direction (דירע'קשאָן) אָנווייזונג, אָנזאָגונג; ריכטונג; אַדרעס.

dirt (דוירט) שמוץ.

dirty (דוי'רטי) שמוציג.

disappear (דיסעפּי'ר) פאַרשווינדען, פאַרפאַלען ווערען, ניט ווערען.

discover (דיסקאָ'ווער) אַנטדעקען, אויפדעקען, אויסגעפינען, דערגעהן.

discussion (דיסקאָ'שאָן) דעבאַטע, וכוח, שמועס.

dish (דיש) אַ שיסעל; אַ געריכט.

dislike (דיסלאַי'ק) ניט ליבען, פיינט האָבען.

divide (דיוואַי'ד) טיילען, צעטיילען.

division (דיווי'זשאָן) טיילונג, צע־טיילונג; שפּאַלטונג; חילוק (אין רע־כענען).

do (דו) טאָן (פּ. צ. **did**, פּ. פּצ. **done**).

doe (דאָו) די נקבה פון הירשען, האָזען און קראָליקעס.

doe-hare (דאָו'־העיר) די נקבה פון אַ האָז, אַ האָזיכע.

doesn't (דאָ'זנט) אָפּקירצונג פון **does not**.

dog (דאָג) אַ הונט.

done (דאָן) געטאָן (פּ. פּצ. פון **do**).

don't (דאָונט) אָפּקירצונג פון **do not**.

door (דאָ'אָר) אַ טיר.

doubt (דאַוט) אַ צווייפעל, אַ ספק.

dough (דאָו) טייג.

down (דאַון) אַרונטער, אַראָפּ.

drank (דרענק) האָט געטרונקען (פּ. צ. פון **drink**).

drink (דרינק) טרינקען (פּ. צ. **drank**, פּ. פּצ. **drunk**).

draught (דרעפט) אַ צוג; אַ שלוק.

draw (דראַא) ציהען; צייכענען (פּ. צ. **drew**, פּ. פּצ. **drawn**).

drawn (דראָ'אַן) געצויגען; געציי־כענט (פּ. פּצ. פון **draw**).

drew (דרו) האָט געצויגען, האָט גע־צייכענט (פּ. צ. פון **draw**).

drip (דריפּ) טריפען.

dripping (דרי'פּינג) טריפענדיג.

droll (דראָול) שפּאַסיג, לוסטיג.

drop (דראָפּ) טריפען; אַראָפּוואַרפען; אַ טראָפּען.

drown (דראַון) דערטרינקען.

drunk (דראָנק) געטרונקען; אָנגע־טרונקען, שכור (פּ. פּצ. פון **drink**).

dry (דראַי) טריקענען; טרוקען.

due (דיו) צוגעהעריג, געהעריג; שול־דיג, וואָס קומט.

dug (דאָג) געגראָבען (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון **dig**).

duke (דיוק) אַ דוכס, אַ הערצאָג.

dumb (דאָם) שטום.

during (דיו'רינג) וועהרענד, בעת.

dye (דאַי) פאַרבען; פאַרב.

dyer (דאַי'ער) אַ פאַרבער.

dying (דאַי'אינג) שטאַרבענד; דאָס שטאַרבען.

E

E דער פינפטער בוכשטאַב פון עי־בי־סי; ווערט אָנגערופען: אי.

each (איטש) יעדער; **each other** איינער דעם אַנדערן.

eager (אי'גער) גיריג, חשק'דיג, אומ־געדולדיג.

ear (איר) אַן אויער.

early (אוי'רלי) פריה.

easy (אי'זי) גרינג, לייכט.

eat (איט) עסען (פּ. צ. **ate**, פּ. פּצ. **eaten**).

eaten (איטן) געגעסען (פּ. פּצ. פון **eat**).

egg (עג) אַן איי.

eight (עיט) אַכט.

eighteen (עי'טין) אַכצעהן.

eighteenth (עי'טינטה) דער אַכצעהנ־טער.

eighty (עי'טי) אַכציג.

eater (אי'טער) אַן עסער, אַ פרעסער.

either (אי'דהער) יעדער (פון צוויי); **either-or** ענטפער־אָדער, אָדער־אָדער (זעת רעגיסטער).

elder (עי'לדער) דער עלטערער (פון אַ פאַמיליע).

eldest (ע'לדעסט) דער עלטעסטער (פון א פאמיליע).

eleven (עלע'וון) עלף.

eleventh (עלע'ווענטה) דער עלפטער.

eminent (ע'מינענט) הויך, גרויס, פארנעהם.

employ (עמפלאי') באשעפטיגען, אנשטעלען.

end (ענד) ענדע, סוף; עק, זייט; ענדיגען.

engage (ענגעי'דזש) באשעפטיגען, ענגאזשירען, אנשטעלען.

engine (ע'נדזשין) א קראפט-מאשין.

England (איי'נגלענד) ענגלאנד.

English (אי'נגליש) ענגליש.

Englishman (איי'נגלישמען) אן ענגלענדער.

enlist (ענלי'סט) איינשרייבען אין דינסט, נעהמען פאר א סאלדאט.

enough (אינא'ף) גענוג.

enter (ע'נטער) אריינגעהן, זיך אריינקריגען.

entertain (ענטערטעי'ן) אונטערהאלטען, אמוזירען, אויפנעהמען (געסט).

equally (אי'קוועלי) גלייך, אויף דער זעלביגער ארט.

erect (אירע'קט) אויפשטעלען, אויפבויען.

err (איור) אירען, האבען א טעות.

error (ע'ראר) אן אירטום, א טעות, א פעהלער, א גרייז.

establish (עסטע'בליש) עטאבלירען, איינריכטען.

etc. (עט סע'טערע) אפקירצונג פון די לאטיינישע ווערטער **et cetera** (עט צעטערא): און ווייטערדיגע זאכען, און אזוי ווייטער; ווערט אפט גענוצט; **and so forth**, וועלכעס איז די ענגלישע איבערזעצונג דערפון.

eve (איוו) אווענט; ערב; **the eve of a holiday** ערב יום טוב.

even (איוון) גראד; גראד; אפילו.

evening (אי'ווונינג) אווענט.

event (איווע'נט) פאסירונג.

ever (ע'ווער) ווען עס איז, אמאל; אימער; **as ever** ווי אימער; **as hard as ever** אזוי שווער ווי עס קען נאר זיין.

exact (ענזע'קט) גענוי, פינקטליך.

exaggerate (ענזע'דזשערעיט) פארגרעסערן, מגזם זיין.

examination (ענזעמינעי'שאן) אונטערזוכונג; עקזאמען (אין א שולע).

examine (ענזע'מין) עקזאמינירען, אונטערזוכען, באזעהן, באקוקען.

example (ענזע'מפל) א ביישפיל, א משל; **for example** צום ביישפיל, למשל.

excavation (עקסקעוועי'שאן) אויסגראבונג.

exclaim (עקסקלעי'ם) אויסשרייען, אויסרופען.

excuse (עקסקיו'ז) אנטשולדיגען, מוחל זיין.

excuse (עקסקיו'ס) אן אנטשולדיגונג; א תירוץ.

execute (ע'קסיקיוט) אויספיהרען, דורכפיהרען; הינריכטען (א פארברעכער).

exhaust (ענזהא'אסט) אויסשעפען; אויסמאטערן.

exhibit (ענזהי'ביט) ארויסווייזען; אויסשטעלען; פארטראגען פאר'ן עולם.

exhibition (ענזהיבי'שאן) ארויסווייזונג; אויסשטעלונג; עפענטליכער פארטראג.

expect (עקספע'קט) דערווארטען.

explain (עקספלע'ין) דערקלערען.

explosion (עקספלא'זשאן) אויספלאצונג.

expulsion (עקספא'לשאן) ארויסשטויסונג, ארויסטרייבונג.

express (עקספרע'ס) אויסדריקען.

extraordinary (עקסטרא'רדינערי) אויסערגעוועהנליך.

eye (אי) אן אויג.

F

F דער זעקסטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: עף.

fable (פעיבל) א פאבעל, א משל.

face (פעיס) דער געזיכט, דער פנים.

fail (פעיל) פעהלען, פארפעהלען.

fair (פעיר) שען; עהרליך, ארענטליך; **fairly** אומשטוו.

fall (פאאל) פאלען (פ. צ. **fell**, פ. פצ. **fallen**).

fallen (פאָלן) געפאַלען (פ. פּצ. פון fall).
false (פאָלס) פאַלש.
falsehood (פאָ'לסהוד) אַ ליגען, אַ שקר.
family (פע'מילי) אַ פאַמיליע, אַ הויז־געזינד, אַ משפחה.
famous (פעי'מאָס) באַריהמט.
far (פאַר) ווייט.
farce (פאַרס) אַ קאָמעדיע.
fare (פעיר) פאַהרען, געהן; אימעצן געהן; I fare well מיר געהט גוט; he fares ill איהם געהט שלעכט.
farmer (פאַ'רמער) לאַנדמאַן, פאַרמער, פויער.
farther (פאַ'רדהער) ווייטער.
farthest (פאַ'רדהעסט) ווייטסט, דער ווייטסטער.
fast (פעסט) גיך, שנעל.
fast (פעסט) אַ תענית; פאַסטען.
fasten (פעסן) באַפעסטיגען.
fasting (פע'סטינג) דאַס פאַסטען, ניט עסען.
fat (פעט) פעט, דיק.
father (פאַ'דהער) אַ פאַטער, אַ טאַטע.
fault (פאָ'לט) אַ פעהלער, אַ חסרון.
faulty (פאָ'לטי) פעהלערדיג.
favor (פעי'וואָר) אַ געפעליגקייט, אַ טובה.
fear (פיר) אַ שרעק, אַ פורכט, אַ מורא; פירכטען, מורא האָבען.
feather (פע'דהער) אַ פעדער.
fed (פעד) געשפייזט (פ. צ. און פ. פּצ. פון feed).
feed (פיד) שפּייזען, פיטערן (פ. צ. און פ. פּצ. fed).
feel (פיל) פיהלען.
feet (פיט) פיס (איינצ. foot).
fell (פעל) איז געפאַלען (פ. צ. פון fall).
fellow (פע'לאָו) אַ מענש, אַ מאַן, אַ יונג, אַ קערל; אַ חבר.
feud (פיוד) אַ קריג.
few (פיו) וועניג, וועניגע, איניגע.
field (פילד) אַ פעלד.
field-gate (פי'לד-געיט) אַ פעלד־טויער, אַ זאַסטאַווע, אַ וועג־פאַר־שפּאַרער.
fierce (פירס) ווילד, שרעקליך; fiercely אומשטמו.
fifteen (פי'פטין) פופצעהן.
fifteenth (פי'פטינטה) דער פופצעהנ־טער.
fifth (פיפטה) דער פינפטער.
fiftieth (פי'פטיעטה) דער פופציג־סטער.
fifty (פי'פטי) פופציג.
fill (פיל) פילען, אָנפילען.
find (פאַינד) געפינען (פ. צ. און פ. פּצ. found); to find out אויסגע־פינען.
fine (פאַין) פיין, שען.
finger (פי'נגער) אַ פינגער.
fingernail (פי'נגערנעיל) אַ פינגער־נאָגעל.
finish (פי'ניש) ענדיגען, פאַרענדיגען, קאָנטשען.
fir (פויר) אַ סאָסנע (בוים).
fire (פאַיר) פייער.
fire-side (פאַי'ר-סאַיד) אַ קאַמין, אַן ענגלישער אויווען.
firm (פוירם) פעסט, זיכער; אַ פירמע, אַ געשעפט־הויז, אַ געשעפט־קאָמ־פּאַניע.
first (פוירסט) דער ערשטער.
fit (פיט) פּאַסען, צופּאַסען.
fitter (פי'טער) אָנפּאַסער, צופּאַסער.
five (פאַיוו) פינף.
fix (פיקס) פעסטשטעלען, באַשטימען; פאַרריכטען.
flight (פלאַיט) אַ פליה, אַ גאַנג; אַן עטאַזש, אַ שטאָק (פון אַ הויז); a flight of stairs אַ גאַנג טרעפּ, אַ רייהע טרעפּ (פון אַן עטאַזש).
flock (פלאָק) אַ סטאַדע; אַן עדה; זיך זאַמלען, זיך גרופּירען אין סטאַדעס.
Flodden (פלאָדן) פלאָדן (אַ באַרג אין צפון-ענגלאַנד).
floor (פלאָר) אַ באָדען, אַ פּאָדלאָגע, דילען; אַן עטאַזש, אַ שטאָק.
fly (פלאַי) פליהען.
folk (פאָוק) לייט.
follow (פאָ'לאָו) פאָלגען, נאָכקומען.
following (פאָ'לאָואינג) פאָלגענד, נאָכקומענד, ווייטערשטעהענד.
foment (פאָומע'נט) אויפרייצען.
fomenter (פאָומע'נטער) אַן אויפריי־צער.
fond (פאָנד) ליבענד; to be fond of ליב האָבען, האָלט האָבען.
food (פוד) שפּייז.
fool (פול) אַ נאַר, אַ שוטה; נאַרען,

to make a fool of... אפנארען; מאכען אימעצן פאר א נאר, מאכען חוזק פון...

foot (פוט) א פוס; דער אונטען פון עפעס (מצ. feet).

for (פאָר) פאר, נאָך.

forehead (פאָ'רהעד) דער שטערן.

forget (פאָרגע'ט) (פ. צ. forgot, פ. פצ. forgotten) פארגעסען.

forgot (פאָרגאָ'ט) (פ. צ. פון forget) האָט פארגעסען.

forgotten (פאָרגאָ'טן) (פ. פצ. פון forget) פארגעסען.

former (פאָ'רמער) פריהערדיג, אמאָליג.

fortieth (פאָ'רטיעטה) דער פערציגסטער.

forty (פאָ'רטי) פערציג.

found (פאונד) (פ. צ. און פ. פצ. פון find) געפונען.

four (פאָור) פיר (4).

fourteen (פאָו'רטין) פערצעהן.

fourteenth (פאָו'רטינטה) דער פערצעהנטער.

fourth (פאָורטה) דער פערטער; א פערטעל.

fox (פאָקס) א פוקס.

franc (פרענק) א פראַנק (פראַנצויזישע געלט).

France (פרענס) פראַנקרייך.

French (פרענטש) פראַנצויזיש.

Frenchman (פרע'נטשמען) א פראַנצויז.

friend (פרענד) א פריינט.

from (פראָם) פון.

fulfil (פולפי'ל) דערפילען, דורכפיהרען.

full (פול) פול.

fun (פאַן) שפאַס, חוזק, קאַטאָוועס.

funny (פאַ'ני) שפאַסיג.

fur (פויר) פוטערוואַרג, פעלצוואַרג.

furcoat (פוי'רקאָוט) א פוטער, א פעלצראָק.

further (פוי'רדהער) ווייטער.

furthest (פוי'רדהעסט) דער ווייטסטער, ווייטסטער.

G

G דער זיבעטער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: דזשי.

gain (געין) געווינס; געווינען.

game (געים) א שפּיל.

gate (געיט) א טויער.

gave (געיוו) (פ. צ. פון give) האָט געגעבען.

geese (גיס) (איינצ. goose) גענז.

gem (דזשעם) אן ערעלשטיין, אן אבן-טוב.

genius (דזשי'ניאָס) זשעני, געבאָרענע פעהיגקייט; גאונות.

gentile (דזשע'נטאַיל) א גוי.

gentleman (דזשע'נטלמען) א הער, א פּריץ (מצ. gentlemen).

gentlemen (דזשע'נטלמען) הערען, פּריצים (איינצ. gentleman).

German (דזשוי'רמען) א דייטש.

Germany (דזשוי'רמעני) דייטשלאַנד.

gesticulate (דזשעסטי'קיולעיט) מאַכען האוואיעס, מאַכען תנועות.

get (געט) (פ. צ. און פ. פצ. got אָדער gotten) באַקומען, קריגען; האָבען; to get on one's feet זיך שטעלען אויף די פיס; to get into זיך אריינקריגען, אריינקומען.

gin (דזשין) יאַלאָוועץ-שנאַפּס.

girdle (גוירדל) א גאַרטעל.

girl (גוירל) א מיידעל.

give (גיוו) (פ. צ. gave, פ. פצ. given) געבען; to give up אויפגעבען, אוועקגעבען.

given (גיוון) (פ. פצ. פון give) געגעבען.

glance (גלענס) א בליק, א קוק; בליקען, קוקען.

glass (גלעס) גלאָז, א גלאָז.

glide (גלאַיד) גליטשען, זיך ארוים-גליטשען.

glitter (גלי'טער) גלאַנצען, פינקלען.

gnaw (נאָא) גריזשען, טאַטשען.

go (גאָו) (פ. צ. went, פ. פצ. gone) געהן; to go on געהן ווייטער, אָנגעהן.

goat (גאָוט) א ציג.

going (גאָו'אינג) געהענדיג; to be going געהן; האָבען בדעה, זיך קלייבען, רעכענען אָדער וועלען עפּעס טאָן.

gold (גאָולד) גאָלד.

gone (גאָן) (פ. פּצ. פון go); געגאַנגען, אַוועק, אַוועקגעגאַנגען, פאַרשוואונדען,

good (גוד) גוט.

good-naturedly (גוד-נעי'טשורדלי) גוטמוטיג, בנעימות'דיג.

goods (גודז) וואַרע, סחורה.

goose (גוס) אַ גאַנז (מצ. geese).

got (גאָט) באַקומען, געקראָגען, געהאַט, געוואָרען (פ. צ. און פ. פּצ. פון get).

gotten (גאָטן) באַקומען, געקראָגען, געוואָרען (פ. פּצ. פון get).

government (גאָ'ווערנמענט) אַ רעגירונג.

grandfather (גרע'נדפאַדהער) אַ גרויס-פאַטער, אַ זיידע.

great (גרעיט) גרויס.

great-grandfather (גרעיט-גרע'נדפאַדהער) אַן עלטער-זיידע.

greatly (גרעי'טלי) פיל, שטאַרק, זעהר.

grey (גרעי) גרוי, סיווע.

grind (גראַינד) מאַהלען, צעמאַהלען (פ. צ. און פ. פּצ. ground).

ground (גראַונד) געמאַהלען, צעמאַהלט (פ. צ. און פ. פּצ. פון grind).

ground (גראַונד) גרונט, באָדען, ערד; גרונט, אורזאַך, טעם.

guard (גאַרד) גוואַרדיע, לייבוואַך; היטען.

guild (גילד) גילדע, צעך (פון אַרבעטער).

guilt (גילט) שולד, שולדיגקייט, פאַרברעכען.

gun (גאַן) אַ ביקס.

gut (גאַט) אַ קישקע.

H

H דער אַכטער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: עיטש.

had (העד) האָט געהאַט (פ. צ. און פ. פּצ. פון have).

hair (העיר) האָר.

half (העף) האַלב; אַ העלפט.

halt (האָלט) האַלטען, אָנהאַלטען, אָפּשטעלען.

halter (האָ'לטער) אַ שטריקעל, אַ צוים-שטריקעל.

hand (הענד) אַ האַנט; on the other hand פון דער אַנדערער זייט; איבערגעבען, דערלאַנגען.

handful (הע'נדפול) אַ הויפען.

handsome (הע'נדסאַם, הע'נסאַם) שען.

hang (הענג) הענגען (פ. צ. און פ. פּצ. hanged אָדער hung).

happen (העפּן) טרעפען, פּאַסירען; to happen to be present גראָדע זיין דערביי.

hard (האַרד) האַרט, שווער.

hardly (האַ'רדלי) קוים.

hare (העיר) אַ האָז.

harm (האַרם) אַ שאָדען.

hast (העסט) (דו) האָסט (2טע פּערזאָן פון have מיט thou).

haste (העיסט) איילעניש, איילען.

hasten (העיסן) איילען, זיך איילען.

hat (העט) אַ הוט.

hate (העיט) האַסען, פיינט האָבען.

hateful (העי'טפול) פאַרהאַסט.

have (העוו) האָבען (thou hast דו האָסט; he has ער האָט; פ. צ. און פ. פּצ. had).

he (הי) ער.

head (העד) אַ קאָפּ; הויפּט; head-teacher הויפּט-לעהרער.

hear (היר) הערען (פ. צ. און פ. פּצ. heard).

heard (הוירד) געהערט (פ. צ. און פ. פּצ. פון hear).

heart (האַרט) די האַרץ; by heart אויף אויסווייניג.

heat (היט) היץ.

heavy (הע'ווי) שווער; אומשטוו. heavily.

heir (עיר) אַ יורש, אַ יורש'טע.

her (הויר) איהר; איהרער.

herb (הוירב) קרייטער, גראָז.

herd (הוירד) העדע, סטאַדע.

here (היר) היר, דאָ.

hereafter (הירע'פטער) פון איצט אָן, פון היינט אָן.

hers (הוירז) איהרער, איהריגער.

herself (הוירסע'לף) זי זעלבסט, איהר זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.

hesitate (הע'זיטעיט) לאַנג טראַכטען, זיך קווענקלען.

hid (היד) באַהאַלטען (פ. צ. און פ. פּצ. פון hide).

hidden (הידן) באהאלטען (פ. פצ. פון hide).
hide (האיד) באהאלטען, פארבארגען; זיך באהאלטען.
high (האי) הויך; אומשטוו. highly.
highwayman (האי'וועימען) גאסען-רויבער.
him (הים) איהם.
himself (הימסעלף) ער זעלבסט, איהם זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.
hinder (הי'נדער) הינדערן, שטערען.
Hindoo (הינדו') אן אינדוס (אן איינוואוינער פון אינדיע).
his (היז) זיין, זייניגער.
home (האום) א היים; אהיים, צו זיך; at home אין דער היים, צוהויז.
honest (א'נעסט) עהרליך.
honor (א'נאר) כבוד, עהרע, האנער; עהרוווירדיגקייט (א טיטעל פאר גרויסע לייט).
hope (האופ) האפענונג; האפען.
horse (האַרס) א פערד.
host (האוסט) א ווירט, א בעל-הבית.
hostess (האו'סטעס) א ווירטין, א באלעבאסטע.
hot (האט) הייס.
hotel (האוטע'ל) א האטעל.
hour (אור) א שטונדע, א שעה.
house (האוס) א הויז.
housekeeper (האו'סקיפער) א הויזהאלטערין, א הויזווירטין.
how (האו) ווי, ווי אזוי.
humble (אמבל) אונטערטעניג, הכנעהדיג; אומשטוו. humbly מיט הכנעה.
humor (יו'מאר) הומאר; שטימונג.
hundred (הא'נדרעד) הונדערט.
hundredth (הא'נדרעדטה) דער הונדערטסטער.
hungry (הא'נגרי) הונגעריג.
hurt (הוירט) שעדיגען; וועה טאן, קרענקען (פ. צ. און פ. פצ. hurt).
husband (הא'זבענד) א מאן (פון א פרוי).
hymn (הים) א הימנע, א פזמון.

I

I דער 9טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: אי.
I (אי) איך.
idle (איידל) פויל, ליידיג; געהן ליידיג.
idleness (איי'דלנעס) פוילקייט, ליידיגקייט.
idler (איי'דלער) ליידיג-געהער, פוסט-און-פאסניק.
if (איף) אויב, ווען; as if אזוי ווי.
ignoramus (איגנארע'מאס) אן אומוויסענדער, אן עם-הארץ.
ill (איל) שלעכט; קראנק.
imagine (אימע'דזשין) זיך פארשטעלען, זיך איינבילדען, זיך דוכטען אימעצן.
immediate (אימי'דיעיט) גלייך, דירעקט; באלדיג.
immediately (אימי'דיעיטלי) גלייך, באלד, אומגעזאמט.
impolite (אימפאולאי'ט) ניט העפליך, גראב.
important (אימפא'רטענט) וויכטיג.
in (אין) אין.
incision (אינסי'זשאן) אן איינשניט, א שניט.
indeed (אינדי'ד) ווירקליך, באמת, כלעבען, טאקע.
indiscretion (אינדיסקרע'שאן) אומפארזיכטיגקייט.
industrious (אינדא'סטריאס) פלייסיג.
inform (אינפא'רם) מודיע זיין, באקאנט מאכען, אינפארמירען.
inhabitant (אינהע'ביטענט) איינוואוינער.
inn (אין) אן אכסניה, אן איינפאהרהויז, א קרעטשמע.
inner (איי'נער) אינערליך.
inquire (אינקוואיי'ר) פרעגען.
insane (אינסעי'ן) משוגע.
inscribe (אינסקראי'ב) איינשרייבען, אויפשרייבען, מאכען אן אויפשריפט.
inscription (אינסקרי'פשאן) אן אויפשריפט.
instead (אינסטע'ד) אנשטאט.
instruct (אינסטרא'קט) באלעהרען, געבען באלעהרונג, אונטערריכטען.
instruction (אינסטרא'קשאן) לעהרע, אונטערריכט.
instrument (איי'נסטרומענט) אן אינסטרומענט, א ווערקצייג, א געצייג.
interrogation (אינטעראוגעי'שאן) א פראגע.
into (איינטו) אין, אריין.

invite (אינוואַי'ט) לאַדען, איינלאַדען, פאַרבעטען.

is (איז) איז (3טע פערזאָן איינצאָהל געגענוועריטיגע צייט פון be).

it (איט) עס; ער, זי (זעה §38, זייט 34).

its (איטס) זיין; איהר.

itself (איטסעל'ף) עס זעלבסט; ער זעלבסט, איהם זעלבסט, זי זעלבסט, איהר זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.

J

J דער 10טער בוכשטאַב פון עי־בי־סי; ווערט אָנגערופען: דזשעי.

jacket (דזשע'קעט) זשאַקעט, רעקעל.

jealous (דזשע'לאָס) אייפערזיכטיג, מקנא, קנאה'דיג.

Jesus (דזשי'זאָס) יעזוס; **by Jesus!** ביי יעזוס! ביי גאָט!

Jew (דזשו) אַ איד.

Jewish אידיש.

job (דזשאָב) אַן אַרבעט, אַ מלאָכה, אַ שטיק מלאָכה.

join (דזשאָין) פאַרבינדען, פאַראייניגען.

joker (דזשאָו'קער) אַ שפּאַסמאַכער, אַ ליץ.

judge (דזשאָדזש) אַ ריכטער.

jump (דזשאָמפּ) שפּרינגען.

jury (דזשו'רי) אַ דזשורי, געשוואָרענע (אין אַ געריכט).

just (דזשאָסט) גערעכט; גראַד; גראַדע, פונקט; **just now** נאָר, בלויז; גראַדע יעצט, נאָר־וואָס.

justice (דזשאָ'סטיס) גערעכטיגקייט.

K

K דער 11טער בוכשטאַב פון עי־בי־סי; ווערט אָנגערופען: קעי.

keep (קיפּ) האַלטען, זיך האַלטען (פ. צ. און פ. פּצ. kept); **to keep away** זיך האַלטען אַוועק, ווייכען.

kept (קעפּט) געהאַלטען (פ. צ. און פ. פּצ. פון keep).

key (קי) אַ שליסעל.

kill (קיל) טויטען, הרג'ענען.

kind (קאַינד) אַ מין, אַ סאָרט; **what kind of...?** וואָס פאַר אַ סאָרט...? וואָס פאַר אַ...?

kind (קאַינד) פריינטליך, גוט, גוטהאַרציג.

king (קינג) אַ קעניג, אַ מלך.

kitchen (קי'טשען) אַ קיך.

knee (ני) אַ קני.

knew (ניו) האָט געוואוסט (פ. צ. פון know).

know (נאָו) וויסען (פ. צ. knew, פ. פּצ. known).

known (נאָון) געוואוסט (פ. פּצ. פון know).

L

L דער 12טער בוכשטאַב פון עי־בי־סי; ווערט אָנגערופען: על.

laborer (לעי'באָרער) אַן אַרבעטער.

lad (לעד) אַ איינגעל, אַ בחור'ל.

lady (לעי'די) אַ דאַמע, אַ פרוי, אַ פּריצ'טע.

laid (לעיד) געלעגט (פ. צ. און פ. פּצ. פון lay לעגען).

lain (לעין) געלעגען (פ. פּצ. פון lie ליגען).

lamb (לעם) אַ לאַם, אַ לעמעלע.

large (לאַרדזש) גרויס.

last (לעסט) לעצט; **at last** צולעצט.

lastly (לע'סטלי) צולעצט, ענדליך.

late (לעיט) שפּעט; **lately** לעצטענס, ניט לאַנג.

latter (לע'טער) לעצטערער, לעצט־דערמאָהנטער.

laud (לאָאד) לויבען.

laugh (לעף) לאַכען.

laughter (לע'פטער) געלעכטער.

law (לאָ) אַ געזעץ; די תורה.

lawsuit (לאָ'אסיוט) אַ קלאַגע, אַ משפּט, אַ פּראָצעס.

lawyer (לאָ'איער) אַן אַדוואָקאַט.

lay (לעי) לעגען (פ. צ. און פ. פּצ. laid).

lay (לעי) איז געלעגען (פ. צ. פון lie).

lazy (לעי'זי) פויל.

lead (ליד) פיהרען (פ. צ. און פ. פּצ. led).

lead (לעד) בליי.

leap (ליפּ) שפּרינגען.

learn (לוירן) לערנען.

learning (לוי'רנינג) לערנונג, געלערנטקייט, לומדות.

least (ליסט) מינדסטער, ווענינסטער; **at least** צום ווענינסטען.
leave (ליוו) לאזען; איבערלאזען; אפּ-פאהרען (פ. צ. און פ. פצ. **left**).
leave (ליוו) דערלויבעניש
led (לעד) געפיהרט (פ. צ. און פ. פצ. פון **lead**).
left (לעפט) געלאזען; איבערגעלאזען; פארלאזען, אפּגעפאהרען (פ. צ. און פ. פצ. פון **leave**).
leg (לעג) א פוס, פוס-ביין, א פאלקע.
length (לענגטה) די לענג; **at length** ענדליך, לסוף.
lengthwise (לע'נגטהוואיז) איבער דער לענג, אין דער לענג.
less (לעס) מינער, ווינציגער, ווע-ניגער.
lest (לעסט) דאס ניט.
let (לעט) לאזען (פ. צ. און פ. פצ. **let**).
letter (לע'טער) א בוכשטאב, אן אות; א בריוו.
library (לאי'ברערי) א ביבליאטעק.
lice (לאיס) לייז (איינצ. **louse**).
lie (לאי) ליגען (פ. צ. **lay**, פ. פצ. **lain**).
lie (לאי) א ליגען, א שקר
life (לאיף) דאס לעבען.
lift (ליפט) אויפהייבען.
like (לאיק) ליב האבען, האלט האבען.
like (לאיק) גלייך, גלייכעס.
line (לאין) א ליניע; א שורה, א ציילע, א פערז (פון א געדיכט).
lion (לאי'אן) א לייב.
lioness (לאי'אנעס) א לייביכע.
lip (ליפּ) א ליפּ.
little (ליטל) קליין; ווענינ; **a little** א ביסעל, ווענינ.
live (ליוו) לעבען; וואוינען.
live (לאיוו) לעבעדיג.
lively (לאי'וולי) לעבעדיג, לוסטיג.
load (לאוד) א לאסט, א משא.
lodgings (לא'דזשינגז) א לאזשי, א קווארטיר; **to take lodgings** זיך איינקווארטירען.
long (לאנג) לאנג; **how long?** ווי לאנג?
look (לוק) א קוק, א בליק; קוקען, בליקען; אויסזעהן, אויסקוקען; **to look for** זוכען.
lose (לוז) פארלירען, אנווערען (פ. צ. און פ. פצ. **lost**).
lost (לאסט) פארלארען, אנגעווארען (פ. צ. און פ. פצ. פון **lose**).
loud (לאוד) הויך, אויף'ן קול.
louse (לאוס) א לויז (מצ. **lice**).
love (לאוו) ליבען, ליב האבען; ליבע.
low (לאו) נידעריג.
luck (לאק) גליק, מזל.
lump (לאמפּ) א שטיק.
lunatic (ליו'נעטיק) א לונאטיק, א משוגענער.
lye (לאי) לויג (צום וואשען).
lyre (לאיר) א לירע (מוזיקאלישער אינסטרומענט).

M

M דער 13טער בוכשטאב פון ע'בי'סי; ווערט אנגערופען: עם.
machine (מעשיין) א מאשין.
mad (מעד) בייז; משוגע.
made (מעיד) געמאכט (פ. צ. און פ. פצ. פון **make**).
majesty (מע'דזשעסטי) מאיעסטעט, קעניגליכע הויכקייט.
make (מעיק) מאכען (פ. צ. און פ. פצ. **made**); **to make off** זיך אוועקמאכען, זיך אפּטראגען, אוועק-לויפען; **to make out** אויסמאכען, פארשטעהן (דעם זין פון עפּעס); **to make up for** אפּמאכען פאר עפּעס, ד. ה. גוט מאכען, פארריכטען.
malt (מאאלט) מאלץ.
man (מען) א מענש, א מאן (מצ. **men**).
mange (מעינדזש) קרעץ.
manuscript (מע'ניוסקריפּט) א מא-נוסקריפּט, א כתב-יד.
many (מע'ני) פילע; א מענגע; **how many?** וויפיל? **a great many** א גרויסע צאהל, זעהר פילע. א סך.
mark (מארק) א צייכען, א סימן; בא-צייכענען.
market (מא'רקעט) א מארק.
marry (מע'רי) הייראטען, חתונה הא-בען.
martyr (מא'רטויר) א מארטירער, א קדוש.
mask (מאסק) א מאסקע; מאסקירען.

master (מע'סטער) א מייסטער; א ווירט, א בעל-הבית.

mate (מעיט) א חבר; א געהילף.

mathematician (מעטהימעטי'שען) א מאטעמאטיקער.

matter (מע'טער) א זאך; אן עסק, אן ענין: **what is the matter?** וואס איז די מעשה? וואס איז געשעהן? באדייטען, אויסמאכען: **it does not matter** עס מאכט ניט אויס, עס האט ניט קיין באדייטונג.

may (מעי) מעגען, קענען: **may be** עס קען זיין, אפשר; הלוואי: **may you live long** הלוואי זאלסט איהר לאנג לעבען.

me (מי) מיר, מיך.

mean (מין) מיינען, דענקען; באדייטען (פ. צ. און פ. פצ. **meant** מענט).

mean (מין) געמיין, נידעריג.

mean (מין) א מיטעל; אן ארט, א וועג, א פאל: **by means of** דורך דעם מיטעל, דורך; **by all means** אויף אלע פאלען, דורכאויס; **by no means** אויף קיין פאל, אויף קיין אופן.

meant (מענט) געמיינט (פ. צ. און פ. פצ. פון **mean**).

meantime (מי'נטאים) צווישענצייט; **in the meantime** דערוויילע.

measure (מע'זשור) א מאס.

meet (מיט) אנטרעפען, באגעגענען (פ. צ. און פ. פצ. **met**).

men (מען) מענשען, מענער, לייט (איינצ. **man**).

mend (מענד) פארריכטען.

mention (מע'נשאן) דערמאהנען; אנצייגען, אנגעבען.

merchant (מוי'רטשענט) א סוחר, א הענדלער, א קויפמאן.

mercy (מוי'רסי) רחמנות, בארמהערציגקייט.

mere (מיר) גאנץ, בלויז; אומשטוי. **merely** בלויז.

met (מעט) אנגעטראפען, באגעגענט (פ. צ. און פ. פצ. פון **meet**).

mete (מיט) מעסטען; א מאס.

mice (מאיס) מייז (איינצ. **mouse**).

might (מאיט) געמעגט, געקענט (פ. צ. פון **may**).

mile (מאיל) א מייל.

milk (מילק) מילך.

million (מי'ליאן) א מיליאן.

mind (מאינד) גייסט, שכל, פארשטאנד; האבען אין זינען, געדענקען: **to have a mind** האבען חשק, האבען לוסט, וועלען.

mine (מאין) מיינער, דער מייניגער.

minute (מי'ניט) א מינוט.

mischievous (מי'סטשיוואס) שלעכט, בייז.

misfortune (מיספא'רטשון) אן אומגליק, א צרה.

mistake (מיסטעי'ק) האבען א טעות, פאלש אנגעהמען (פ. צ. **mistook**, פ. פצ. **mistaken**); א טעות, אן אירטום.

mistaken (מיסטעי'קן) געאירט, פאלש אנגענומען (פ. פצ. פון **mistake**); אין טעות, אין אירטום.

mistook (מיסטו'ק) האט געאירט, האט פאלש אנגענומען (פ. צ. פון **mistake**).

moment (מאו'מענט) א מאמענט, אן אויגענבליק, א רגע.

money (מא'ני) געלט.

monkey (מא'נקי) א מאלפע, אן אבעזיאנע, אן אף.

month (מאנטה) א מאנאט, א חודש.

moon (מון) די לבנה.

more (מאור) מעהר; נאך: **some more coffee** נאך א ביסעל קאווע.

morning (מא'רנינג) דער פריהמארגען.

most (מאוסט) מעהרסט.

mother (מא'דהער) א מוטער, א מאמע.

mother-wit (מא'דהער-וויט) מוטערוויץ, געבארענער וויץ.

motto (מא'טאו) א מאטא, א שפרוך (א ווארט אדער א זאץ, וואס דריקט אויס א פרינציפ).

mould (מאולד) ראסט; שימעל; א פורים.

mouse (מאוס) א מויז (מצ. **mice**).

move (מואוו) באוועגען, ריהרען; זיך באוועגען; ארויסציהען (פון א וואוינונג).

Mr. (מי'סטער) אפקירצונג פון **Mister** הער.

much (מאטש) פיל; **how much?** וויפיל?

mule (מיול) א מויל-אייזעל.

murder (מוי'רדער) מאָרדען; מאָרד.

Mussulman (מאָ'סאָלמען) א מוסולמאַנער, א מאַחמעדאַנער.

must (מאַסט) מוזען; געמוזט.

my (מאַי) מיין.

myrtle (מוירטל) א מירט, הדסים-ריטעל.

myself (מאַיסע'לף) איך זעלבסט, מיר זעלבסט, מיך זעלבסט.

N

N דער 14טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אָנגערופען: ען.

nail (נעיל) א נאָגעל; א צוואַק.

name (נעים) א נאָמען; אָנרופען, געבען א נאָמען; **named** געהייסען מיט'ן נאָמען.

Napoleon (נעפּאָו'ליאָן) נאַפּאָלעאָן.

nation (נעי'שאָן) א נאַציאָן.

nature (נעי'טשור) נאַטור.

naught (נאָאָט) גאָרנישט.

near (ניר) נאָהענט, לעבען.

near-by (ניר-באַי) נאָהענט דערביי.

nearly (ני'רלי) נאָהענט; כמעט.

necessary (נע'סעסערי) נעטיג.

need (ניד) נעטיג האָבען, ברויכען (זעה §120, זייט 160); נויט, באַדערפטיגקייט.

neighbor (נעי'באָר) א שכן, א חבר, א מיטמענש.

neither (ני'דהער) ניט; אויך ניט; **neither—nor** קיינער (פון צוויי); ניט—ניט (זעה §61, זייט 72).

net (נעט) א נעץ.

never (נע'ווער) קיינמאָל ניט.

new (ניו) ניי.

newspaper (ניו'זפּעיפּער) א צייטונג.

New York (ניו יאָרק) ניו יאָרק.

next (נעקסט) נעכסטער, פאָלגענדער, קומענדיגער.

nice (נאַיס) שען, פיין; אומשטוו. **nicely** פיין, גלאַט.

night (נאַיט) נאַכט.

nine (נאַין) ניין.

nineteen (נאַי'נטין) ניינצעהן.

nineteenth (נאַי'נטינטה) דער ניינצעהנטער.

ninth (נאַינטה) דער ניינטער.

ninetieth (נאַי'נטיעטה) דער ניינציגסטער.

ninety (נאַי'נטי) ניינציג.

no (נאָו) ניין; קיין; **no one** קיינער.

nobleman (נאָו'בלמען) אן אדעלמאַן, א פּריץ.

not (נאָט) ניט.

note (נאָוט) א צייכען; א נאָט (אין מוזיק); א צעטעל, א בריוועל.

nothing (נאַ'טהינג) גאָרנישט.

notice (נאָו'טיס) א נאָטיץ, א באַמערקונג; באַמערקען.

novel (נאָ'וועל) א נאָוועלע, א דערצעהלונג.

novelist (נאָ'וועליסט) א שרייבער פון דערצעהלונגען.

now (נאַו) יעצט; אָבער.

number (נאַ'מבער) א צאָהל.

O

O דער 15טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אָנגערופען: אָו.

obedient (אָבי'דיענט) געהאָרכזאַם, פאָלגזאַם.

obey (אָבעי') געהאָרכען, פאָלגען.

oblige (אָבלאַי'דזש) צווינגען; פאַרפליכטען; טאָן א געפעליגקייט; **to be obliged** זיין געצוואונגען; זיין פאַרפליכטעט, זיין דאַנקבאַר.

observe (אָבזוי'רוו) באַמערקען, באַאָבאַכטען.

occasion (אָקעי'זשאָן) געלעגענהייט; צופאַל.

o'clock (א-קלאָ'ק) אַזייגער, אויף'ן זייגער; **one o'clock** איינס אַזייגער.

of (אָוו) פון.

off (אָף) אָפּ, אוועק, אראָפּ.

offend (אָפע'נד) באַליידיגען.

office (אָ'פיס) אַמט; קאַנטאָר.

officer (אָ'פיסער) באַאַמטער; אָפיצער.

often (אָפן) אָפט.

Oh (אָו) אָ!

old (אָולד) אַלט.

on (אָן) אויף.

once (וואָנס) איינמאָל, אַמאָל; **at once** אויף אַמאָל, גלייך, באַלד.

one (וואָן) איין, איינער; איינער, **any one** אימעצער; **no one** קיינער; יעדער איינער.

oneself (וואנסעלף) זעלבסט, זיך (אהן באציהונג אויף א באשטימטע פערזאן); ווערט מאנכמאל געשריבען: one's self.

only (אונלי) נאר, בלויז; ערשט: only now ערשט יעצט.

open (אופן) אפען; עפענען; אנהייבען.

or (אר) אדער.

orator (א'רעטאר) אראטאר, רעדנער.

order (א'רדער) א ארדנונג, א סדר; א באפעהל; א באשטעלונג; ארדנען, באפעהלען, הייסען; באשטעלען; א צוועק: in order to... מיט דעם צוועק צו..., כדי, אום צו...

organ (א'רגען) אן ארגאן, א גליד; א ווערקצייג.

other (א'דהער) אנדערער.

otherwise (א'דהערוואיז) אין אנדערן פאל, זאנסט.

ought (אאט) דארף, זאל, געדארפט, געזאלט (פון owe שולדיג זיין).

ounce (אונס) אן אונץ (געוויכט).

our (אור) אונזער.

ours (אורז) אונזערער, דער אונזעריגער.

ourselves (אורסע'לווז) מיר זעלבסט, אונז זעלבסט.

outdid (אוטדי'ד) האט איבערגעטראפען, איבערגעשטיגען (פ. צ. פון outdo).

outdo (אוטדו') איבערטרעפען, איבערשטייגען (פ. צ. outdid, פ. פצ. outdone).

outdone (אוטדא'ן) איבערגעטראפען, איבערגעשטיגען (פ. פצ. פון outdo).

outside (או'טסאיד, אוטסאי'ד) דרויסען, ארויס.

outvote (אוטוואו'ט) איבערשטימען, איבערשטייגען אין שטימען (אין א וואהל).

over (או'ווער) איבער.

overboard (או'ווערבאורד) איבער'ן בארט, איבער'ן ראנד פון שיף.

owe (או) שולדיג זיין, קומען (א חוב); זיין שולדיג, פארפליכטעט.

own (און) אייגענער; אייגענען, באזיצען; באקענען, מודה זיין.

owner (או'נער) אייגענטימער, באזיצער, בעל-הבית.

ox (אקס) אן אקס (מצ. oxen).

oxen (א'קסען) אקסען (איינצ. ox).

P

P דער 16טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: פּי.

paid (פעיד) געצאהלט (פ. צ. און פ. פצ. פון pay).

painter (פעי'נטער) א מאלער.

paper (פעי'פער) פאפיר.

parcel (פא'רסעל) א פאקעט, א פעקעל.

pardon (פארדן, פארגעבונג, מחילה; פארצייהען, פארגעבען, מוחל זיין, שענקען (אימעצנ'ס זינד).

Paris (פא'ריס) פאריז.

part (פארט) א טייל; א זייט, א צד; טיילען.

partial (פא'רשעל) טיילוויז; פארטייאיש.

pass (פעס) פארבייגעהן, איבערגעהן; אריבערגעהן; פאסירען.

passage (פע'סעידזש) איבערגאנג, דורכגאנג; שטעלע.

passion (פע'שאן) ליידענשאפט, יצר הרע; כעס, צארן.

Pat (פעט) פאט (אפקירצונג פון דעם איירישען נאמען Patrick).

patient (פעי'שענט) געדולדיג; א פאציענט, א חולה.

paw (פאא) א לאפע.

pay (פעי) צאהלען, באצאהלען; געצאהלט, לוין; to pay a visit מאכען, אפשטאטען א באזוך.

peace (פים) פרידען, רוה.

peaceable (פי'סעבל) פרידליך, רוהיג; peaceably אומשטוו.

penny (פע'ני) א פעני (ענגלישע מטבע, ווערט 2 סענט).

people (פיפל) לייט, מענשען, דער עולם; א פאלק.

perfect (פוי'רפעקט) פולקומען.

perhaps (פערהע'פס) אפשר, פילייכט.

person (פוירסן) פערזאן.

persuade (פערסוועי'ד) איינריידען, איבערריידען, איבערצייגען.

pert (פוירט) לעבעדיג, מונטער.

pharmacy (פא'רמעסי) אן אפטייק.

philosopher (פילא'סאפער) א פילאסאף.

philosophy (פילא'סאופי) פילאסאפיע.

physician (פיזי'שען) אן ארצט, א דאקטער.

pick (פיק) פיקען, שטעכען; זאמלען, קלייבען; to pick up אויפהייבען.

pickpocket (פי'קפאקעט) א קעשענע-גנב.

picture (פי'קטשור) א בילד.

piece (פיס) א שטיק.

pin (פין) א שפילקע; צושפיליען, אנ-שפיליען.

pint (פאינט) א פאינט (א האלבע קווארט).

pious (פאי'אס) פרום.

pity (פי'טי) א רחמנות; א שאד.

place (פלעיס) אן ארט; שטעלען, לע-גען, אוועקשטעלען.

plate (פלעיט) א טעלער.

play (פלעי) שפילען; to play a trick שפילען, אפטאן א שפיצעל.

pleasant (פלע'זענט) אנגענעהם.

please (פליז) געפעלען, זיין ליב; צו-פרידען שטעלען, באפרידיגען, צוליב טאן; אלס בקשה: please טו (טוט) מיר צוליב, זיי (זייט) אזוי גוט.

plum (פלאם) א פלוים.

plum-pudding (פלאם-פודינג) א פלוימען-טייגאכץ.

plunge (פלאנדזש) זיך ווארפען, זיך טאן א טוק, זיך טאן א ווארף (אין וואסער).

pocket (פא'קעט) א קעשענע.

poem (פאו'עם) א געדיכט, א שיר.

poet (פאו'עט) א פאעט, א דיכטער.

point (פאינט) א פונקט; ווייזען, טייטלען.

poison (פאיזן) גיפט, סם.

pole (פאול) א פלאקען, א סלופ.

police (פאלי'ס) פאליציע.

polite (פאולאי'ט) העפליך, דרך-ארץ'-דיג.

pool (פול) א טייכעל.

poor (פור) ארעם; שלעכט, געמיין.

possible (פא'סיבל) מעגליך.

pound (פאונד) א פונט.

poverty (פא'ווערטי) ארעמקייט.

power (פאו'ער) מאכט, קראפט.

pray (פרעי) בעטען; בעטען צו גאט, טאן תפלה, דאווענען.

prayer (פרעי'ער) א געבעט, א תפלה.

preacher (פריי'טשער) א פריידיגער, א מגיד.

prepare (פריפעי'ר) צוגרייטען, פאר-ברייטען.

present (פרע'זענט) אנוועזענד, דער-ביי; א געשענק, א מתנה.

present (פריזע'נט) פארשטעלען, פארלעגען; געבען, שענקען.

preside (פריזאי'ד) פארזיצען, פיהרען דעם פארזיץ.

pretend (פריטע'נד) פרעטענדירען, האבען א פרעטענזיע.

pretty (פרי'טי) שען; נישקאשעדיג.

private (פראי'וועיט) פריוואט.

production (פראודא'קשאן) פראדוק-ציאן, שאפונג.

profanity (פראופע'ניטי) לעסטערונג, פארשוועכונג פון הייליגקייטען.

promise (פרא'מיס) פארשפרעכען, צו-זאגען.

prompt (פראמפט) שנעל, באלדיג; promptly אומשטוי, באלד, גיך.

property (פרא'פערטי) אייגענטום (גיטער, הייזער או. אז. וו.); אן אייגענטום-ארטיקעל.

propose (פראופאו'ז) פארלעגען, פאר-שלאגען; פארלעגען הייראט.

prove (פרואוו) באווייזען.

provide (פראו-וואי'ד) פארשאפען, באזארגען; איינשאפען, איינקויפען.

provision (פראו-ווי'זשאן) פארשא-פונג, באזארגונג; איינקויף; פרא-וויאנט, שפייז.

pudding (פו'דינג) א טייגאכץ, א קו-געל.

pull (פול) שלעפען, ציהען; צופען.

punctual (פא'נקטשועל) פינקטליך.

punish (פא'ניש) באשטראפען.

punishment (פא'נישמענט) א שטראף.

purchase (פוי'רטשעס) קויפען.

purpose (פוי'רפאס) א ציל, א צוועק.

purposely (פוי'רפאסלי) בכיוון, או-מישנע.

purse (פוירס) א בייטעל, א געלט-בייטעל.

push (פוש) שטופען, שטויסען.

puss (פוס) א קאץ.

put (פוט) לעגען, זעצען, שטעלען; ארויפלעגען, ארויפטאן (פ. צ. און פ. פצ. put).

Q

Q דער 17טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: קיו.

quake (קוועיק) ציטערן.

quantity (קוואַ'נטיטי) א מאָס, א צאָהל.

quart (קוואָרט) א קוואָרט.

quarter (קוואָ'רטער) א פערטעל; א קוואַרטיר; א קוואַרטאַל; א געגענט.

question (קווע'סטשאַן) א פראַגע.

quick (קוויק) גיך.

quiet (קוואַיי'עט) רוהיג, שטיל.

R

R דער 18טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: אַר.

ran (רען) איז געלאָפען (פ. צ. פון run).

rang (רענג) האָט געקלונגען (פ. צ. פון ring).

rank (רענק) א רייהע; א ראַנג, א מין.

rather (רע'דהער) עטוואָס, א ביסעל; האָט אפט די באדייטונג פון דער אי-דישער ענדונג -ליך: rather cold קאַלטליך.

reach (ריטש) גרייכען, דערגרייכען, דערלאַנגען.

read (ריד) לייענען, לעזען (פ. צ. און פ. פצ. read רעד).

ready (רע'די) פאַרטיג, גרייט; שנעל, פלינק.

real (רי'על) ווירקליך; אומשטוו. really באמת.

reap (ריפ) שניידען (תבואה).

reaper (רי'פער) א שניטער.

reason (ריזן) שכל, פארנונפט; אור-זאַך.

receipt (ריסי'ט) קוויטונג, קבלה-צעטעל.

receive (ריסי'וו) באַקומען, דערהאַל-טען, קריגען.

reckon (רעקן) רעכענען, חשבון'ען.

reckoner (רע'קנער) א רעכענער, א בעל-חשבון.

recommendation (רעקאַמענדעי'שאַן) א רעקאָמענדאַציע.

red (רעד) רויט.

red-coat (רע'ד-קאָוט) א רויטער ראָק (אַן ענגלישער סאָלדאַט).

re-enter (ריע'נטער) צוריק אריינקו-מען.

refreshment (ריפרע'שמענט) דער-פרישונג, דערקוויקונג; שפייז פאַר דערקוויקונג.

refuse (ריפיו'ז) אפזאָגען, אנטזאָגען, אפזאָגען זיך.

regiment (רע'דזשימענט) א רעגי-מענט, א פולק.

regret (ריגרע'ט) באדויערן; א באַ-דויערונג.

rejoin (רידזשאָי'ין) צוריק ענטפערן.

relation (רילעי'שאַן) באַציהונג, פאַר-העלטעניש; פארוואַנדשאַפט; א קרוב, א קרובה.

relieve (רילי'וו) העלפען; באַפרייען.

remember (רימע'מבער) געדענקען.

rent (רענט) דירה-געלט; פאַרדינגען.

replace (ריפלעי'ס) לעגען צוריק; פאַרנעהמען דעם אָרט פון אימעצן אָדער פון עפּעס.

reply (ריפלאַיי') ענטפערן.

reproach (ריפראָ'וטש) פאַרוואָרפען, טאַדלען, שטראָפען, זידלען.

request (ריקווע'סט) בעטען; א ביטע, א בקשה.

rescue (רע'סקיו) רעטען, ראַטעווען; רעטונג.

resolve (ריזאָ'לוו) באַשליסען.

respect (ריספע'קט) רעספעקט, אכ-טונג, דרך-ארץ.

respectful (ריספע'קטפול) אכטונג-פול, אַכטענד; אומשטוו. respect-fully מיט רעספעקט, מיט אכטונג, מיט דרך-ארץ.

rest (רעסט) דער רעסט, דאָס איבע-ריגע, דאָס איבערגעבליבענע; רוהע; רוהען, אויסרוהען.

retake (ריטעי'ק) צוריקנעהמען, ווי-דער נעהמען (פ. צ. retook, פ. פצ. retaken).

return (ריטוי'רן) צוריקקעהרען, אום-קעהרען, צוריקברענגען; זיך צוריק-קעהרען, קומען צוריק.

reward (ריוואָ'רד) באַלוינען; א באַ-לוינונג, א נאַגראַדע.

rewrite (רירא'יט) איבערשרייבען, שרייבען נאָך אמאָל.

rich (ריטש) רייך.

rid (ריד) געריטען; געפאַהרען (פ. צ. און פ. פצ. פון ride).

ridden (רידן) געריטען; געפאָהרען (פ. פצ. פון ride).

ride (ראַיד) רייטען; פאָהרען (פ. צ. rid אָדער rode, פ. פצ. rid אָדער ridden).

right (ראַיט) רעכט; ריכטיג; גערעכט.

ring (רינג) קלינגען (פ. צ. rang, פ. פצ. rung).

rise (ראַיז) אויפשטעהן, זיך אויפהייבען; אויפגעהן (פון דער זון).

risen (ריזן) אויפגעשטאַנען, זיך אויפגעהויבען; אויפגעגאַנגען (פ. פצ. פון rise).

river (רי'ווער) אַ טייך.

rob (ראָב) רויבען, בארויבען.

robber (ראָ'בער) אַ רויבער, אַ גנב.

rode (ראָוד) איז געריטען, איז געפאָהרען (פ. צ. פון ride).

rogue (ראָוג) אַ גנב, אַ מאָשעניק.

roguish (ראָו'גיש) גנביש, שעלמיש.

roll (ראָול) קייקלען, זיך קייקלען.

room (רום) אַ חדר, אַ צימער.

rose (ראָוז) איז אויפגעשטאַנען, האָט זיך אויפגעהויבען; איז אויפגעגאַנגען (פ. צ. פון rise).

rose (ראָוז) אַ רויז.

round (ראַונד) רונד, קיילאַכדיג; אַרום; **to bring round** בריינגען אַהער.

rude (רוד) גראָב, אָהן דרך-ארץ.

ruin (רו'אין) אַ רואינע, אַ חורבה; רואינירען, חרוב מאַכען, צעשטערען.

rummage (ראָ'מעידזש) שאַרען, זוכען.

run (ראָן) לויפען (פ. צ. ran, פ. פצ. run).

rung (ראָנג) געקלונגען (פ. פצ. פון ring).

S

S דער 19טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אָנגערופען: עס.

sack (סעק) אַ זאַק.

safe (סעיף) זיכער; אַ געלט-שראַנק, אַן אייזערנע קאַסע.

sage (סעידזש) אַ חכם, אַ פילאָסאָף.

said (סעד) געזאָגט (פ. צ. און פ. פצ. פון say).

sailor (סעי'לאָר) אַ מאַטראָז, אַ שיפמענש.

same (סעים) דער זעלבינער.

sarcasm (סאַ'רקעזם) סאַרקאַזם, שפּאָט.

sarcastical (סאַרקע'סטיקעל) סאַרקאַסטיש, בייסענד, שפּאָטיש; אומשטוו. **sarcastically**.

sat (סעט) געזעסען (פ. צ. און פ. פצ. פון sit).

satirist (סע'טיריסט) סאַטיריקער, שפּאָט-דיכטער, וויציגער שפּאָטער.

satisfy (סע'טיספאַי) צופרידען שטעלען, באַפרידיגען; איבערצייגען.

sauce (סאָאס) סאָס, געווירצטע זופּ.

sauce-pan (סאָ'אָס-פּען) אַ פּענדעל.

saw (סאָאָ) האָט געזעהן (פ. צ. פון see).

say (סעי) זאָגען (פ. צ. און פ. פצ. said סעד).

scald (סקאָאלד) בריהען, אָפּבריהען.

scarcely (סקעי'רסלי) קאַם.

scholar (סקאָ'לער) אַ שילער; אַ געלעהרטער, אַ למדן.

school (סקול) אַ שולע.

science (סאַי'ענס) וויסענשאַפט.

scold (סקאָולד) זידלען, שטראָפען.

Scotchman (סקאָ'טשמען) אַ שאָטלענדער.

sea (סי) אַ מער, אַ ים.

search (סוירטש) זוכען; זוכעניש, זוכונג, דאָס זוכען; **in search of** זוכענדיג אימעצן אָדער עפּעס.

seat (סיט) אַ זיץ, אַן אָרט, אַ וואוינונג.

second (סע'קאָנד) דער צווייטער.

secret (סי'קרעט) אַ סעקרעט, אַ סוד, אַ געהיימעניש; געהיים, באַהאַלטען, פאַרבאָרגען.

see (סי) זעהן (פ. צ. saw, פ. פצ. seen).

seem (סים) אויסזעהן, שיינען; זיך דוכטען.

seen (סין) געזעהן (פ. פצ. פון see).

self (סעלף) זעלבסט, אליין.

sell (סעל) פאַרקויפען (פ. צ. און פ. פצ. sold).

send (סענד) שיקען (פ. צ. און פ. פצ. sent).

sense (סענס) זינען, געדאַנקען.

sent (סענט) געשיקט (פ. צ. און פ. פצ. פון send).

sentence (סע'נטענס) אַ זאַץ; אַן אורטייל, אַ משפט; פאַראורטיילען, פאַר'משפט'ן.

serious (סי'ריאָס) ערנסט; געפעהרליך.

servant (סוי'רווענט) א דינער, א באַדינטער, א דינסט.

serve (סוירוו) דינען; סערווירען; to serve up סערווירען, דערלאַנגען צום טיש.

service (סוי'רוויס) א דינסט; א טובה.

set (סעט) זעצען, לעגען, שטעלען; זיך זעצען; אונטערגעהן (פון דער זון); to set down אַרונטערשטעלען, אַוועקשטעלען; to set out אָפּגעהן, אַוועקגעהן, אָפּפאָהרען, אָפּרייזען.

seven (סעוון) זיבען.

seventeen (סע'ווענטין) זיבעצען.

seventeenth (סע'ווענטינטה) דער זיבעצעהנטער.

seventh (סעווענטה) דער זיבעטער.

seventieth (סע'ווענטיעטה) דער זיבעציגסטער.

seventy (סע'ווענטי) זיבעציג.

several (סע'ווערעל) אייניגע, עטליכע; פאַרשיידענע.

shake (שעיק) שאָקלען (פ. צ. shook, פ. פצ. shaken).

shaken (שעיקן) געשאָקעלט (פ פצ. פון shake).

shall (שעל) זאָלען (פ. צ. should).

sharp (שאַרפּ) שאַרף; ביטער, פיפיג.

she (שי) זי.

shepherd (שע'פּהוירד) א פּאַסטוך.

shilling (שי'לינג) א שילינג (ענגלישע מטבע פון 12 פענים = 24 סענט).

ship (שיפּ) א שיף.

shipwreck (שי'פּרעק) שיפּברוך.

shirt (שוירט) א העמד.

shoe (שו) א שוך; שוכען; באשלאָגען מיט פּאַדקעוועס (פון פערד).

shoemaker (שו'מעיקער) א שוסטער.

shook (שוק) האָט געשאָקעלט (פ. צ. פון shake).

shoot (שוט) שיסען (פ. צ. און פ. פצ. shot).

shore (שאָור) א ברעג (פון א טייך).

short (שאָרט) קורץ.

shot (שאָט) א שאָס; געשאָסען (פ. צ. און פ. פצ. פון shoot).

should (שוד) געזאָלט, זאָל (פ. צ. פון shall).

shout (שאַוט) שרייען, אויסשרייען.

show (שאָו) ווייזען (פ. צ. showed, פ. פצ. shown).

shown (שאָון) געוויזען (פ. פצ. פון show).

side (סאַיד) א זייט.

side-dish (סאַי'ד־דיש) א זייטיגער געריכט, א צווישענגעריכט.

sidelong (סאַי'דלאָנג) זייטיג, פון דער זייט, פון דער קרום, קאָסע.

sign (סאַין) א צייכען, א סימן; צייכענען, אונטערשרייבען.

silly (סי'לי) נאַריש, דום.

since (סינס) זינט; היות, אַזוי־ווי.

single (סינגל) איינציג; ניט פאַרהייראַטעט.

sir (סויר) הער, האַר; סער (א טיטעל).

sister (סי'סטער) א שוועסטער.

sister-in-law (סי'סטער־אין־לאָא) א שוועגערין.

sit (סיט) זיצען (פ. צ. און פ. פצ. sat).

six (סיקס) זעקס.

sixpence (סי'קספּענס) א סיקספּענס (ענגלישע מטבע פון 6 פענים = 12 סענט).

sixteen (סי'קסטין) זעכצעהן.

sixteenth (סי'קסטינטה) דער זעכצעהנטער.

sixth (סיקסטה) דער זעקסטער.

sixtieth (סי'קסטיעטה) דער זעכציגסטער.

sixty (סי'קסטי) זעכציג.

sleep (סליפּ) שלאָפען (פ. צ. און פ. פצ. slept).

slept (סלעפּט) געשלאָפען (פ. צ. און פ. פצ. פון sleep).

slip (סליפּ) זיך גליטשען, אויסגליטשען; אַן אויסגליטש.

sloth (סלאָוטה) פוילקייט, עצלות.

slow (סלאָו) לאַנגזאַם; אומשטוו. **slowly** פּאַמעלאַך.

small (סמאָאָל) קליין.

so (סאָו) אַזוי; דעריבער, בכן.

society (סאָוסאַי'איטי) א געזעלשאַפט, א חברה.

soft (סאָפט) ווייך; לויז.

soften (סאָפן) ווייך מאַכען.

sold (סאָולד) פאַרקויפט (פ. צ. און פ. פצ. פון sell).

soldier (סאָו'לדזשער) א זעלנער, א סאָלדאַט.

solemn (סאָ'לעם) ערנסט; פייערליך, הייליג; אומשטוו. **solemnly** ערנסט, מיט אַן ערנסטער מינע.

some (סאָם) מאַנכער, וועלכער עס איז; עפּעס; **some one** ווער עס איז, אימעצער.

somebody (סאָ'מבאָדי) אימעצער.

something (סאָ'מטהינג) עפּעס, וואָס עס איז.

sometimes (סאָ'מטאַימז) מאַנכמאָל.

son (סאָן) אַ זוהן.

son-in-law (סאָ'ן-אין-לאָא) אַן איידים.

soon (סון) באַלד, גיך, אין גיכען; **no sooner than...** אַזוי באַלד ווי...

source (סאָורס) אַ קוואַל, אַ מקור.

speak (ספּיק) ריידען (פּ. צ. **spoke**, פּ. פּצ. **spoken**).

spend (ספּענד) אויסגעבען; פאַר־ברייננען (פּ. צ. און פּ. פּצ. **spent**).

spent (ספּענט) אויסגעגעבען; פאַר־בראַכט (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון **spend**).

split (ספּליט) שפּאַלטען, צעשפּאַלטען (פּ. צ. און פּ. פּצ. **split**).

spoke (ספּאָוק) האָט גערעדט (פּ. צ. פון **speak**).

spoken (ספּאָוקן) גערעדט (פּ. פּצ. פון **speak**).

spot (ספּאָט) אַן אָרט; אַ פלעק; **on the spot** אויפ'ן אָרט, אויפ'ן פלעק.

sprang (ספּרענג) האָט געשפּרונגען (פּ. צ. פון **spring**).

spring (ספּרינג) שפּרינגען; קוועלען (פון וואַסער) (פּ. צ. **sprang**, פּ. פּצ. **sprung**).

sprung (ספּראָנג) געשפּרונגען (פּ. פּצ. פון **spring**).

square (סקווער) פיר־עקיגע פיגור; פיר־עקיגער פּלאַץ; פיר־עקיג; גראַד, גלייך; אומשטוו. **squarely**.

stable (סטעיבל) אַ שטאַל.

stairs (סטעירז) טרעפּ.

stand (סטענד) שטעהן (פּ. צ. און פּ. פּצ. **stood**).

start (סטאַרט) אָנהייבען; אויפהייבען זיך, אָפּגעהן; אַן אָנהייב.

stay (סטעי) בלייבען.

steak (סטעיק) אַ פליישׁ־שניט, אַ ביפּ־שטעקס.

steal (סטיל) גנב'ענען; זיך גנב'ענען (פּ. צ. **stole**, פּ. פּצ. **stolen**).

step (סטעפּ) אַ טריט; טרעטען, געהן.

still (סטיל) נאָך; דאָך

sting (סטינג) שטעכען (פּ. צ. און פּ. פּצ. **stung**).

stingy (סטי'נדזשי) קאַרג.

stole (סטאָול) האָט גע'גנב'עט (פּ. צ. פון **steal**).

stolen (סטאָולן) גע'גנב'עט (פּ. פּצ. פון **steal**).

stood (סטוד) געשטאַנען (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון **stand**).

stop (סטאָפּ) זיך אָפּשטעלען; איינ־שטעהן.

story (סטאָו'רי) אַ געשיכטע, אַ מעשה.

straight (סטרעיט) גלייך.

strange (סטרעינדזש) פרעמד; זונ־דערבאַר.

stranger (סטרעי'נדזשער) אַ פרעמ־דער, אַן אומבאַקאַנטער.

strap (סטרעפּ) אַ לעדער־פּאַס, אַ רי־מען.

straw (סטראָא) שטרוי.

stricken (סטריקן) געשלאָגען, געטראָ־פען (פּ. פּצ. פון **strike**).

strict (סטריקט) שטרענג; אומשטוו. **strictly**.

strife (סטראַיף) אַ שטרייט, אַ קריג.

strike (סטראַיק) שלאָגען; טרעפען; איינפאַלען (פּ. צ. און פּ. פּצ. **struck**).

study (סטאָ'די) אַ שטודיום; אַ שטו־דיר־צימער; שטודירען, לערנען.

stuff (סטאָף) שטאָף.

stung (סטאָנג) געשטאָכען (פּ. צ. און פּ. פּצ. פון **sting**).

stupefy (סטיו'פּיפאַי) באַטויבען, אָפּ־נעהמען, באַנעהמען (פון שרעק); **to be stupefied** באַטויבט ווערען, אָפּגענומען ווערען, באַנומען ווערען.

stupid (סטיו'פּיד) נאַריש, דום.

stutter (סטאָ'טער) שטאַמלען, זיך זאַ־איקען.

stye (סטאַי) אַ גערשטן (אין אויג).

style (סטאַיל) אַ מאָדע; אַ סטיל, אַ פאָרמע.

substitute (סאָ'בסטיטיוט) פאַרביי־טען; אַ פאַרבייט.

succession (סאָקסע'שאָן) פאָלגע, ריי־הע, סדר; **in succession** נאָך דער רייהע, נאָכאַנאַנד, כסדר.

such (סאָטש) אַזעלכער, אַזוינער, אַזאַ.

suffer (סאַ'פער) ליידען, דולדען.
suggest (סאַגדזשעס'ט, סאַדזשעס'סט) איינגעבען, איינפליסען; אָנדייטען.
sun (סאָן) די זון.
suppose (סאַפּאָו'ז) מיינען, רעכענען, דענקען, זיך פאָרשטעלען.
sure (שור) זיכער, געווים; **to be sure!** גאַנץ געווים!
surprise (סוירפּראַי'ז) איבעררעשונג, פאַרוואונדערונג; איבעררעשען, פאַר־וואונדערן.
suspicion (סאַספּי'שאָן) אַ פאַרדאַכט, אַ חשד.

T

T דער צוואַנציגסטער בוכשטאַב פון עי־בי־סי; ווערט אָנגערופען: טי.
table (טעיבל) אַ טיש.
take (טעיק) נעהמען (פ. צ. **took**, פ. פצ. **taken**); **to take away** אוועקנעהמען, צונעהמען; **to take off** אַראָפּנעהמען; **to take up** אויפנעה־מען, אויפהייבען.
taken (טעיקן) גענומען (פ. פצ. פון **take**).
tale (טעיל) אַ דערצעהלונג, אַ מעשה, אַ געשיכטע.
talk (טאָאָק) ריידען; רייד.
tall (טאָאָל) הויך, הויכגעוויקסיג.
tankard (טע'נקאַרד) אַ טרינק־קאַן.
taste (טעיסט) אַ געשמאַק; פאַרזוכען.
taught (טאָאָט) געלערנט (פ. צ. און פ. פצ. פון **teach**).
teach (טיטש) לערנען, באַלעהרען (פ. צ. און פ. פצ. **taught**).
teeth (טיטה) ציינער (איינצ. **tooth**).
tell (טעל) זאָגען; דערצעהלען (פ. צ. און פ. פצ. **told**).
ten (טען) צעהן.
tenth (טענטה) דער צעהנטער.
Thales (טהעי'ליז) טהאַלעס (אַ גריי־כישער פילאָסאָף).
then (דהען) אַלס, ווי, איידער.
thank (טעהנק) דאַנקען, באַדאַנקען.
that (דהעט) יענער, דער וואָס, וועל־כער; דאָס, אַז.
the (דהי) דער, די, דאָס; **the—the** וואָס—אַלץ: **the more the better** וואָס מעהר אַלץ בעסער.
theatre (טהי'עטער) אַ טעאַטער.
their (דהעיר) זייער.
theirs (דהעירז) זייערער, דער זייע־ריגער.
them (דהעם) זיי.
themselves (דהעמסע'לווז) זיי זעלבסט, זיך זעלבסט, זיך.
then (דהען) דאַן; דערנאָך; דען, זשע, אַלזאָ; **how then?** ווי אַזוי זשע?
there (דהער) דאָרטען, דאָ.
therefore (דהע'רפאָור) דעריבער.
thereupon (דהעראָפּאָ'ן) דערנאָך, באַלד נאָך.
these (דהיז) דיזע (מצ. פון **this**).
they (דהעי) זיי.
thief (טהיף) אַ גנב (מצ. **thieves**).
thieves (טהיווז) גנבים (איינצ. **thief**).
thing (טהינג) אַ דינג, אַ זאַך; אַ בריאה, אַ באַשעפעניש.
think (טהינק) דענקען, באַדענקען (פ. צ. און פ. פצ. **thought**).
third (טהוירד) דער דריטער.
thirteen (טהויי'רטין) דרייצעהן.
thirteenth (טהויי'רטינטה) דער דריי־צעהנטער.
thirtieth (טהויי'רטיעטה) דער דריי־סיגסטער.
thirty (טהויי'רטי) דרייסיג.
this (דהיס) דיזער (מצ. **these**).
thistle (טהיסל) אַ דיסטעל (אַ מין שטעכעדיגע פלאַנץ).
thou (דהאַו) דו (אַן אַלטעס וואָרט, פאַר וועלכעס עס ווערט יעצט באַ־נוצט **you**).
though (דהאָו) הגם, כאָטש.
thought (טהאָאָט) געדענקט, געדאַכט (פ. פצ. פון **think**).
thousand (טהאַו'זענד) טויזענט.
thousandth (טהאַו'זענדטה) דער טוי־זענטסטער.
three (טהרי) דריי.
threw (טהרו) האָט געוואָרפען (פ. צ. פון **throw**).
thrice (טהראַיס) דריי מאָל.
throw (טהראָו) וואַרפען (פ. צ. **threw**, פ. פצ. **thrown**).
thrown (טהראָון) געוואָרפען (פ. פצ. פון **throw**).
thump (טהאָמפּ) אַ קלאַפּ (פון פאַ־לען).
thunder (טהאָ'נדער) אַ דונער; דו־נערן, ליאַרעמען.
tidy (טאַי'די) ציכטיג, נעט.

twelfth (טוועלפטה) דער צוועלפטער.

twelve (טוועלוו) צוועלף.

twentieth (טווע'נטיעטה) דער צוואנ־ציגסטער.

twenty (טווע'נטי) צוואנציג.

twice (טוואיס) צוויי מאל.

two (טו) צוויי.

U

U דער 21טער בוכשטאב פון עי־בי־סי; ווערט אנגערופען: יו.

uncle (אנקל) אן אנקעל, א פעטער.

under (א'נדער) אונטער.

understand (אנדערסטע'נד) פאר־שטעהן (פ. צ. און פ. פצ. understood).

understood (אנדערסטו'ד) פארשטא־נען (פ. צ. און פ. פצ. פון understand).

unimportant (אנאימפא'רטענט) ניט וויכטיג.

untie (אנטאי') אויפבינדען, אפבינ־דען.

until (אנטי'ל) ביז, ביז וואנען.

unwholesome (אנהאו'לסאם) אומגע־זונט.

upon (אפא'ן) אויף; נאך; upon which נאך וועלכעס.

us (אס) אונז.

use (יוז) נוצען, באנוצען; ברויכען, פלעגען.

use (יוס) א נוץ.

useful (יו'ספול) ניצליך.

useless (יו'סלעס) נוצלאז.

usual (יו'זשועל) געוועהנליך; אומ־שטוו. usually.

V

V דער 22טער בוכשטאב פון עי־בי־סי; ווערט אנגערופען: ווי.

valuable (וועל'יועיבל) שעצבאר, טייער.

value (וועל'יו) דער ווערט, די ווערדע.

verse (וואוירס) א פערז, א שורה פון א געדיכט.

very (ווע'רי) זעהר; גאר very soon באלד; the very same דער סאמע זעלבינער.

tie (טאי) בינדען.

till (טיל) ביז, ביז וואנען.

time (טאים) צייט; א מאל; one time איין מאל; three times דריי מאל.

to (טו) צו.

today (טודעי') היינט.

together (טוגע'דהער) צוזאמען, אינ־איינעם.

told (טאולד) געזאגט, דערצעהלט (פ. צ. און פ. פצ. פון tell).

Tom (טאם) טאם (אפקירצונג פון Thomas).

tongue (טאנג) א צונג; א שפראך.

too (טו) אויך; צו, זעהר; too long צו לאנג; too much צו פיל; too little צו וועניג.

took (טוק) האט גענומען (פ. צ. פון take).

tooth (טוטה) א צאהן (מצ. teeth).

top (טאפ) א שפיץ; דער אויבען.

towards (טאו'ארדז) צו, קעגען.

town (טאון) א שטאט.

transient (טרע'נשענט) פארגענגליך.

travel (טרע'וועל) וואנדערן, רייזען.

traveler (טרע'וועלער) וואנדערער, רייזענדער.

treat (טריט) באהאנדלען.

treatment (טרי'טמענט) באהאנדלונג.

trial (טראי'על) א פראבע; א משפט.

trick (טריק) א המצאה, א שפיצעל, א קונץ.

trip (טריפ) א רייזע, א נסיעה, א יאזדע.

tripe (טראיפ) פליאקע (אינגעווייט פון בהמות: קישקעס, גרייזשיק, וואמפ, טשעפציבע אדער קיטניצע).

triumph (טראי'אמף) א טריאומף, א נצחון.

triumphal (טראיא'מפעל) טריאומף־, פאראדנע; triumphal arch א טרי־אומף־בויגען, א פאראדנער טויער.

trot (טראט) לויפען.

trouble (טראבל) מיה; א צרה; בא־מיהען; באאומרוהיגען.

true (טרו) ריכטיג, אמת'ער; טריי.

truth (טרוטה) אמת, וואהרהייט.

try (טראי) פרובירען; משפט'ן, פרא־צעסירען.

turn (טוירן) דרעהען, קעהרען, ווענ־דען; איבערקעהרען, איבערדרעהען; ווערען, זיך פארוואנדלען; רייהע, אטשערעד.

vessel (ווע׳סעל) א כלי; א שיף.

vest (וועסט) א וועסט.

vice (וואיס) פארדארבענהייט, זינד, א שלעכטע מידה.

victuals (וויטלז) לעבענסמיטלען, עסענווארג.

vile (וואיל) פארדארבען, געמיין, פאסקודנע.

village (ווי׳לעידזש) א דארף.

violent (וואי׳אולענט) גוואלטיג; שטארק.

virtue (וואווי׳רטשו) טוגענד, א גוטע מידה.

visit (ווי׳זיט) א וויזיט, א באזוך; באזוכען.

W

W דער 23טער בוכשטאב פון עי-בי-סי; ווערט אנגערופען: דאבל-יו.

wag (וועג) א שפאסמאכער, א לץ.

wager (וועי׳דזשער) א וועט, א געוועט; וועט-געלט.

waistcoat (וועי׳סט-קאוט) א וועסט, א קאמעזעלקע.

wait (וועיט) ווארטען; to wait on אויפווארטען, באדינען.

walk (וואאק) געהן, שפאצירען; א שפאציר.

want (וואאנט) וועלען, פארלאנגען; ברויכען, דארפען, נעטיג האבען; מאנגלען, פעהלען.

war (וואאר) א קריג, א מלחמה.

was (וואז) איז געוועזן (פ. צ. פון be).

wast (וואסט) ביסט געוועזן (באנוצט מיט thou).

watch (וואטש) וואכען, היטען; א וואך; אן אוהר, א זייגערל.

watchman (ווא׳טשמען) א וועכטער, א היטער, א שומר.

water (ווא׳אטער) וואסער.

way (וועי) א וועג.

we (ווי) מיר (העברעאיש: אנחנו).

wear (וועיר) טראגען (פ. צ. wore, פ. פצ. worn).

weary (ווי׳רי) מיד, מידיג.

wed (וועד) הייראטען, חתונה האבען מיט...

week (וויק) א וואך.

well (וועל) א ברונים.

well (וועל) געזונט; וואויל, גוט; נו (זעה §70, זייט 79).

well-known (וועל-נאון) גוט-באוואוסט, גוט-באקאנט.

went (וועגט) איז געגאנגען (פ. צ. פון go).

were (וואויר) זיינען געוועזן (מצ. פון was); וואלט זיין: if my brother were here ווען מיין ברודער וואלט דא זיין; if they were rich ווען זיי וואלטען זיין רייך (זעה §88, זייט 100).

wert (וואוירט) ביסט געוועזן (באנוצט מיט thou).

wet (וועט) נאס.

what (הוואט) וואס; וואס-פאר, וואסער, וועלכער.

what'll (הוואט׳ל) אפקירצונג פון what will.

wheel (הוויל) א ראד.

when (הוועז) ווען.

where (הווער) וואו.

where's (הווער׳ז) אפקירצונג פון where is.

whether (הווע׳דהער) אויב, צי.

which (הוויטש) וועלכער.

while (הוואיל) וועהרענד, בעת, בשעת, אין דער צייט וואס; א ווייל, א צייט.

whistle (הוויסל) א פייפעל; פייפען.

white (הוואיט) ווייס.

who (הו) ווער; וועלכער (זעה §122, זייט 167).

whole (האול) גאנץ; the whole דאס גאנצע.

wholesome (האו׳לסאם) געזונט (פון א שפייז).

wholly (האו׳לי) גענצליך, אין גאנצען.

whom (הום) וועמען (פון who).

whose (הוז) וועמעס (פון who).

why (הוואי) ווארום? פארוואס? סטייטש? עי?

wide (וואיד) ברייט.

wife (וואיף) א פרוי, א ווייב (מצ. wives).

wild (וואילד) ווילד.

will (וויל) וועלען (פ. צ. would).

win (ווין) געווינען (פ. צ. און פ. פצ. won).

windlass (ווי׳נדלעס) א הייב-ווינדע, א ווינדע צו הייבען משאות.

window (ווי׳נדאו) א פענסטער.

wine (וואין) וויין.

wine-glass (וואי׳ן-גלעס) א וויינגלאז.

wipe (וואַיפּ) ווישען, אָפּווישען.
wise (וואַיז) קלוג.
wish (וויש) ווינשען, ווילען, פאַר־לאַנגען; א וואונש.
wit (וויט) וויץ; א וויצלינג.
with (ווידה) מיט; ביי.
without (ווידהאַ'וט) אָהן.
witness (ווי'טנעס) אַן עדות.
witness-box (ווי'טנעס-באָקס) אַן עדות-באַנק.
witty (ווי'טי) וויציג.
wives (וואַיווז) ווייבער, פרויען (איינ־צאָהל: wife).
woman (וואו'מען) א פרוי (מצ. women).
women (ווי'מען) פרויען (איינצ. woman).
won (וואָן) געוואונען (פ. צ. און פ. פצ. פון win).
wonder (וואַ'נדער) א וואונדער; זיך וואונדערן, ניט קענען פאַרשטעהן.
wonderful (וואַ'נדערפול) וואונדער־באַר.
won't (וואָנ'ט) אַפּקירצונג פון will not.
word (וואוירד) א וואָרט.
wore (וואָור) האָט געטראָגען (פ. צ. פון wear).
work (וואוירק) אַרבעט.
world (וואוירלד) די וועלט.
worm (וואוירם) א וואָרים.
worn (וואָרן) געטראָגען (פ. פצ. פון wear).
worry (וואָ'רי) באַאונרוהיגען, מאַכען באַזאָרגט; זיין אומרוהיג, זאָרגען, זיך קלעמען; זאָרג, קלעמעניש.
worse (וואוירס) ערגער, ערגערער.
worst (וואוירסט) ערגסטער.
worth (וואוירטה) ווערט, כדאי; דער ווערט, די ווערדע.
would (וואוד) וואָלט (פ. צ. פון will).
wound (וואונד) א וואונד; פאַרוואונ־דען.
wrap (רעפּ) איינוויקלען.
wreck (רעק) רואינע; צעברעכען, רו־אינירען.
write (ראַיט) שרייבען (פ. צ. wrote, פ. פצ. written).
writer (ראַ'יטער) א שרייבער, א שריפטשטעלער.
written (ריטן) געשריבען (פ. פצ. פון write).
wrong (ראָנג) אַן אומרעכט; ניט ריכ־טיג; ניט רעכט, אומגערעכט.
wrote (ראָוט) האָט געשריבען (פ. צ. פון write).

X

X דער 24טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: עקס.
Xerxes (זוי'רקסיז) קסערקסעס (א פערסישער קעניג).
xyster (זי'סטער) א שאַב-מעסער (פאַר דאָקטערשע אָפּעראַציעס).

Y

Y דער 25טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: וואַי.
yard (יאַרד) א הויף; אַן ענגלישער אייל (מאָס).
year (ייר) א יאָהר.
yes (יעס) יע.
yesterday (יע'סטערדעי) נעכטען.
yet (יעט) דאָך; נאָך; ביז as yet יעצט נאָך.
you (יו) דו, איהר; דיר, אייך.
you'll (יו'ל) אַפּקירצונג פון you will.
young (יאַנג) יונג; יונגע, קינדער (פון חיות און פויגלאַך).
your (יור) דיין, אייער.
yours (יורז) דיינער, אייערע, דער דייניגער, דער אייעריגער.
yourself (יורסע'לף) דו זעלבסט, דיר זעלבסט, דיך זעלבסט; איהר זעלבסט, אייך זעלבסט (צו איין פערזאָן).
yourselves (יורסע'לווז) איהר זעלבסט, אייך זעלבסט.
youth (יוטה) יוגענט; א יונגער מענש.

Z

Z דער 26טער בוכשטאַב פון עי-בי-סי; ווערט אַנגערופען: זי, זעד.
zink (זינק) צינק (א מעטאַל).

רעגיסטער.

פארצייכעניש פון די כללים פון אויסשפראך און פון גראמאטיק, וועלכע קומען אין די לעקציאנען.

די איינגערינגעלטע ציפערן נאך די §§ ווייזען או די זייטען.

אידישער רעגיסטער.

„אדער—אדער" §126 (187).
„אזא", „אזעלכער" §57 (67).
„אי—אי" §126 (187).
איינענשאפטווארט אלס הויפטווארט §108 (133).
איינענשאפטווערטער, גראדען §40 (38).
איינענשאפטווערטער פון נעמען פון ערטער §96 (116).
איינענשאפטווערטער מיט דער צוזעצונג ly- §32 (30).
„אימעצנ'ס א פריינט („מיינער א פריינט," „דיינער א פריינט," זיינער א פריינט" או. אז. וו.) §99 (121).
„אלזא," „בכן" §71 (83).
בוכשטאבען און אויסשפראך §5 (12).
גלחישע ציפערן נאך א נאמען §103 (127).
געשלעכט (מין זכר ונקבה) §109 (134).
„דארפען," „מוזען," „זאלען" §125 (183), §127 (187).
„דו" אין ענגליש §28 (27).
„וואוהין" §98 (121).
„וואס—אלץ" פאר איינענשאפטווערטער §128 (222).
„יעדער" §118 (149).
„מען," „מע" §8 (15), §56 (64).
„נאך" §72 (84).
נאמענווערטער, מעהרצאהל §3 (11).
נאמענווערטער, אומרעגעלמעסיגע מעהרצאהל §12 (15).
„ענטפער—אדער" §126 (187).
פארטאפלונג פון קאנסאנאנטען §20 (22).
פארטיציפען §55 (64).
פערזאן־ווערטער §1 (11).
פערזאן־ווערטער מיט self §37 (34).
צאהלווערטער §73 (84—85).
צאהלווערטער, כפל־צאהלען §85 (96).
„צווישען" §44 (46).
צייטווערטער, באדייטונג §9 (15).
צייטווערטער, אומרעגעלמעסיגע §25 (26).
צייטווערטער, אקטיווע און פאסיווע פארמעס §87 (99).
צייטווערטער, ביינונג פון רעגעלמעסיגע §26 (26), §59 (68).
צייטווערטער, ביינונג פון be און have §60 (68).
צייטווערטער, פארגאנגענע צייט §11 (15), §24 (26); אומרעגעלמעסיגע §26 (26); ביינונג פון be, have, can, may §27 (27); כללים פאר רעגעלמעסיגע און אומרעגעלמעסיגע §47 (52); דערקלערונג פון די פארגאנגענע צייטען §58 (68); גאנץ־פארגאנגענע און לאנג־פארגאנגענע צייט §59 (68); באנוצונג פון די

פארגאנגענע צייט - פארמעס §95 (110).

צייטווערטער, קומענדיגע צייט §80 (90); בייגונג פון רעגעלמעסיגע §81 (90); בייגונג פון be און have §82 (91).

צייטווערטער מיט דער ענדונג ing- §31 (29).

צייטווערטער מיט דעם פערזאן־ווארט thou §29 (27).

צייטווערטער מיט do, did §2 (11).

צייטווערטער נאך do, did §33 (30).

ענגלישער רעגיסטער.

a (ארטיקעל) §4 (12).

a (קלאנגען) §13 (6).

a (אלם „עי“) §14 (16), §18 (19).

a (אלם „אע“) §20 (19).

a (אלם „א“) §22 (23).

a (אלם „אא“) §30 (28).

ai, ay (אויסשפראך) §112 (137).

among, between (צווישען) §44 (46).

an (ארטיקעל) §16 (19).

answer (אויסשפראך) §17 (19).

any (באדייטונג) §45 (47).

au, aw (אויסשפראך) §112 (137).

b (שטום) §116 (145).

be (בייגונג, געגענווערט. צייט) §27 (27).

be (בייגונג, פארג. צייט) §60 (68).

between, among (צווישען) §44 (46).

both—and §126 (187).

c (אויסשפראך) §114 (141).

c (אלם „ק“) §114 (141).

c (אלם „ס“) §114 (141).

can (געגענווערטיגע צייט) §27 (27).

can (פארגאנגענע צייט) §100 (121).

can (קומענדיגע צייט) §105 (127), §106 (128).

can, may (באדייטונג) §15 (19).

ch (אויסשפראך) §84 (91).

do, did (מיט אנדערע צייטווערטער) §2 (11), §33 (30).

do, did (אנשטאט הויפטצייטווארט) §121 (166).

do, did (אלם ענטפער אויף א פראגע) §54 (64).

e (קלאנגען) §34 (31).

e (אלם „אי“) §35 (31).

e (אלם „ע“) §39 (35).

e (אלם „אוי“) §41 (39).

e (שטום) §36 (31).

ea (אויסשפראך) §112 (138).

each (יעדער) §118 (149).

each other §117 (149).

eau (אויסשפראך) §112 (138).

ee (אויסשפראך) §112 (138).

either (יעדער) §118 (149).

either, every, each (יעדער) §118 (149).

either—or §126 (187).

eu, ew (אויסשפראך) §112 (138).

every (יעדער) §118 (149).

g (אויסשפראך) §114 (141).

g (אלם „ג“) §114 (142).

g (אלם „דזש“) §114 (141).

g (שטום) §116 (145).

gg (אויסשפראך פאר e, i, y) §115 (142).

gh (אויסשפראך) §84 (91).
gh (שטום) §116 (146).
going (באדייטונג) §69 (79).
h (שטום) §116 (145).
have (בייגונג) §27 (27), §60 (68).
hour (אויסשפראך) §17 (19).
i (קלאנגען) §42 (43).
i (אלס „אי“) §43 (42).
i (אלס „אי“) §46 (48).
i (אלס „אוי“) §48 (52).
-ing (צוזעצונג) §31 (29).
it (כלל פאר באנוצונג) §38 (34).
k (שטום) §116 (145).
l (שטום) §116 (145).
-ly (צוזעצונג) §32 (30).
may (באדייטונג) §15 (19).
may (געגענווערטיגע און פארג. צייט) §27 (27).
may (גאנץ־פארגאנג. און לאנג־פארג.) §100 (121).
may (קומענדיגע צייט) §105 (127), §106 (128).
mine §49 (55).
more (באדייטונג) §119 (156).
must (פארגאנג. צייטען) §100 (121), §101 (122—123).
n (שטום) §116 (145).
need (באנוצונג) §120 (160—161).
neither (קיינער פון ביידע) §118 (150).
neither—nor §63 (72), §126 (187).
no one §124 (175).
no sooner than §107 (133).
o (קלאנגען) §51 (56).
o (אלס „או“) §52 (57).
o (אלס „א“) §53 (60).
o (אלס „אוי“) §61 (69).
o (אלס „או“) §62 (69).
of (אויסשפראך) §7 (12).
of (פאר נעמען פון שטאפען) §123 (171).
of (פאר שטאט־נעמען) §104 (127).
ou (אויסשפראך) §112 (138).
one (אנשטאט א הויפטווארט) §97 (116—117).
one, once (אויסשפראך) §6 (12).
one another §117 (149).
ought §86 (96).
ours §49 (55).
ow (אויסשפראך) §112 (138).
ph (אויסשפראך) §84 (91).
qu (אויסשפראך) §89 (100).
s (פאר ure) §92 (107).
's (צוזעצעל צו נאמענווערטער) §113 (141).
self (מיט פערזאן־ווערטער) §37 (34).
sh (אויסשפראך) §84 (91).
should (באדייטונג) §83 (91).
si (פאר א וואקאל) §94 (107).
so (אלזא, בכן) §71 (83).
some, any (באדייטונג) §45 (47).
son-in-law (איידים) §102 (126).
still, yet (נאך) §72 (84).
t (פאר u) §91 (107).
t (פאר ure) §93 (107).
t (שטום) §116 (146).
th (אויסשפראך) §84 (92).
that (וועלכער) §122 (167).
the (ארטיקעל) §4 (12).
the—the (וואס—אלץ) §128 (222).
theirs §49 (55).
this, these (שוין) §111 (137).
thou §29 (27).
ti, ci (פאר א וואקאל) §90 (104).
to (פאר א צייטווארט) §10 (15).
too (אויך) §23 (26).
u (קלאנגען) §64 (73).
u (אלס „יו“) §65 (73).
u (אלס „א“) §66 (76).

u (אלם „אוי") §68 (76).
u (אלם „או") §67 (76).
w (שטום) §116 (146).
want me, wish me §79 (90).
was, were §88 (100).
wast, wert §29 (27).
well §70 (79).
were §88 (100).
wh (אויםשפראך) §89 (100).
which §122 (167).
who (וועלכער) §122 (167).
who, which, that §122 (167).
who, whose, whom §50 (56).
would, should (באדייטונג) §83 (91).
x (אויםשפראך) §110 (135).
x (אלם „קם") §110 (135).
x (אלם „גז") §110 (135).
x (אלם „ז") §110 (135).
y (קלאנגען) §74 (85).
y (אלם וואקאל) §75 (85).
y (אלם קאנםאנאנט) §75 (85).
y (אלם „אי") §76 (85).
y (אלם „אי") §77 (86).
y (אלם „אוי") §78 (86).
yet, still (נאך) §72 (84).
yours §49 (55).